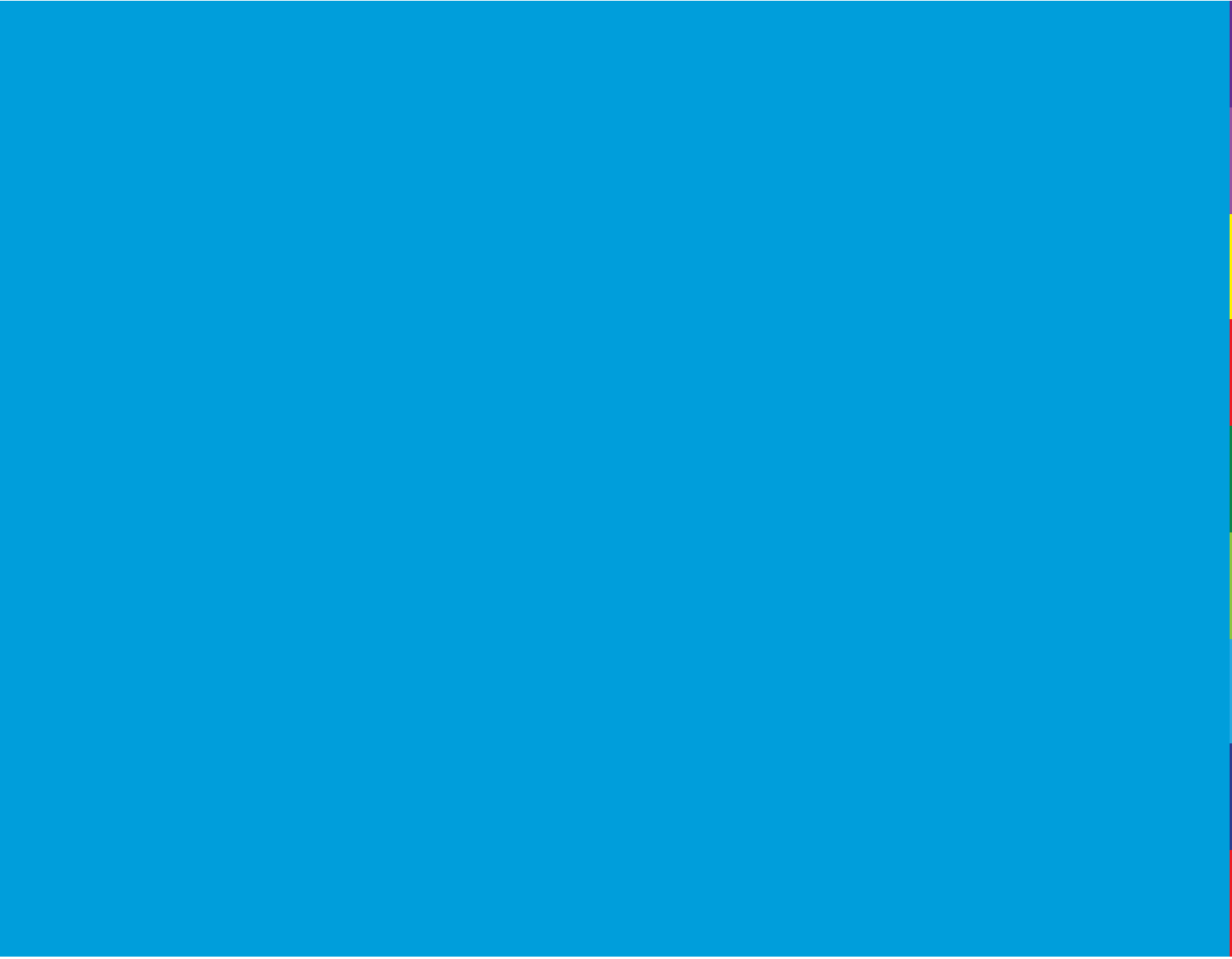

Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij

ZAKLJUČNO POROČILO - Slovenija

Umeščanje slovenskega ogrodja
kvalifikacij v evropsko ogrodje
kvalifikacij za vseživljenjsko učenje
in evropsko ogrodje visokošolskih
kvalifikacij

ZAKLJUČNO POROČILO - Slovenija

Avtorji besedila:
dr. Vinko Logaj,
dr. Klara Skubic Ermenc,
dr. Roberto Biloslavo,
dr. Meta Dobnikar,
Urška Marentič,
mag. Borut Mikulec

Uredila:
mag. Borut Mikulec in
dr. Klara Skubic Ermenc

Jezikovni pregled:
Jana Šmagelj

Koncept in oblikovanje:
Kofein dizajn d.o.o.

Tisk: Cicero d.o.o.
Naklada: 400 izvodov
2. izdaja

Založnik:
Center RS za poklicno izobraževanje

Ljubljana, oktober 2014

Poročilo je dne 30. 9. 2014 potrdila Medresorska delovna skupina za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij skladno z evropskim ogrodjem kvalifikacij v sestavi:

dr. Vinko Logaj, Zavod RS za šolstvo,
predsednik

Urška Marentič, Center RS za poklicno izobraževanje,
namestnica predsednika

dr. Meta Dobnikar, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

mag. Renata Zupanc - Grom, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Irena Kuntarič Hribar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Bojana Sever, Gospodarska zbornica Slovenije – Center za poslovno usposabljanje

Barbara Vrhovnik, Obrtno podjetniška zbornica Slovenije

Tanja Domijan (nadomestna članica), Statistični urad Republike Slovenije

Marjan Urbanč, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Alen Brkič, Študentska organizacija Slovenije

Tadej Zajmi, Dijaska organizacija Slovenije

Igor Antauer, Združenje delodajalcev obrtnih dejavnosti Slovenije

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.014(497.4)
374.7(497.4)

UMEŠČANJE slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij : zaključno poročilo, Slovenija / [avtorji besedila Vinko Logaj ... [et al.] ; uredila Borut Mikulec in Klara Skubic Ermenc]. - 2. izd. - Ljubljana : Center RS za poklicno izobraževanje, 2014

ISBN 978-961-6904-42-1
1. Logaj, Vinko 2. Mikulec, Borut
275996672

Vsebina gradiva in celostna grafična podoba sta nastali v okviru projekta Slovensko ogrodje kvalifikacij, ki ga je delno financirala Evropska unija, in sicer iz evropskega socialnega sklada. Oblikovanje in tisk gradiva sta nastala v sklopu projekta *European Qualifications Frameworks – National Coordination Point (EQF-NCP) 2014*, ki ga financirata Evropska komisija in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

POMEN KRAJŠAV IN KRATIC

ACS	Andragoški center Slovenije
CPI	Center RS za poklicno izobraževanje
ECTS¹	evropski sistem prenosa in zbiranja kreditnih točk
ECVET	evropski sistem prenašanja kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju ²
ESS	evropski socialni sklad
EOK	evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje
EOVK	evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij
EQAVET	evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ³
IO	izobraževanje odraslih
KLASIUS	klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja
KT	kreditne točke
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
NAKVIS	Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu
NKT EOK	nacionalna koordinacijska točka evropskega ogrodja kvalifikacij
NPK	nacionalna poklicna kvalifikacija
OŠ	osnovna šola
PSI	poklicno in strokovno izobraževanje
ReNPIO	Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih
RIC	Državni izpitni center
RS	Republika Slovenija
SOK	slovensko ogrodje kvalifikacij
SURS	Statistični urad RS
ZRSŠ	Zavod RS za šolstvo

1 European Credit Transfer and Accumulation System.

2 European Credit System for Vocational Education and Training.

3 European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training.

KAZALO

8	1. POVZETEK		
10	2. OPIS IZOBRAŽEVALNEGA SISTEMA		
11	2.1. Slovenski šolski sistem	40	Kriterij 1
13	2.2. Predšolska vzgoja in osnovnošolsko izobraževanje	41	Kriterij 2
15	2.3. Srednješolsko izobraževanje	47	Kriterij 3
18	2.4. Terciarno izobraževanje	51	Kriterij 4
22	2.5. Izobraževanje odraslih	56	Kriterij 5
24	2.6. Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij	59	Kriterij 6
		59	Kriterij 7
		60	Kriterij 8
		60	Kriterij 9
		60	Kriterij 10
27	3. SLOVENSKO OGRODJE KVALIFIKACIJ		
27	3.1. Razvoj in implementacija ogrodja ter vloga deležnikov		
29	3.2. Namen, vloga in cilji SOK		
30	3.3. Vloga KLASIUS pri razvoju SOK		
31	3.4. Struktura, koncepti, ravni in opisniki SOK		
32	3.5. Spričevala, diplome in certifikati v SOK		
35	3.6. Zagotavljanje kakovosti v SOK		
38	3.7. SOK in priznavanje neformalnega in priložnostno pridobljenega znanja		
38	3.8. Register kvalifikacij SOK		
40	4. ZAGOTOVITEV 10 REFERENČNIH KRITERIJEV EOK		
61	5. SAMOCERTIFICIRANJE SOK GLEDE NA EOVK		
61	5.1. Vrste višješolskih in visokošolskih diplom		
63	5.2. Samocertificiranje SOK glede na EOVK		
66	5.3. Merila EOVK		
71	5.4. Postopki EOVK		

74 6. PRIHODNI IZZIVI SOK

75 7. DODATNE POJASNITVE ZAKLJUČNEGA POROČILA SLOVENIJE GLEDE NA MNENJE EVROPSKE KOMISIJE, SVETA EVROPE IN CEDEFOP-a

- 75 Kriterij 1
- 75 Kriterij 3
- 77 Kriterij 4
- 78 Kriterij 5
- 79 Kriterij 8
- 80 Kriterij 10
- 80 Splošna vprašanja

81 8. PRILOGE

- 81 8.1. Priloga 1: Ključni pojmi
- 82 8.2. Priloga 2: Opisniki ravni SOK
- 85 8.3. Priloga 3: Primerjava opisnikov SOK in EOK
- 96 8.4. Priloga 4: Opisi tipov kvalifikacij
- 127 8.5. Priloga 5: Mnenje mednarodnih ekspertov o poročilu

01

POVZETEK

To zaključno poročilo predstavlja formalno umestitev slovenskega ogrodja kvalifikacij v **evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij**, kakor tudi potrjuje združljivost slovenskega ogrodja kvalifikacij z obema evropskima ogrodjema. Z njim Slovenija stopa na pot uresničevanja Priporočil Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008, le-ta države članice spodbuja, da povežejo svoja nacionalna ogrodja kvalifikacij z evropskim ogrodjem kvalifikacij za vseživljenjsko učenje ter sledijo odločitvi ministrov za visoko šolstvo, ki so se na Leuvenškem komunikeju zavezali, da bodo države članice do leta 2012 implementirale nacionalna ogrodja kvalifikacij ter opravile proces ‚samocertificiranja‘ do evropskega ogrodja visokošolskih kvalifikacij.

Zaključno poročilo Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij je potrdila *Medresorska delovna skupina za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij*, ki jo je imenovala Vlada Republike Slovenije 14. januarja 2010.

Zaključno poročilo je razdeljeno je na šest vsebinskih poglavij.

Drugo poglavje je namenjeno predstavitvi **celotnega izobraževalnega sistema v Republiki Sloveniji**: vključuje splošni opis šolskega sistema od predšolske do terciarne ravni in terciarnega izobraževanja ter opis sistema neformalnih poklicnih kvalifikacij. Poudarki so na opisu vrst programov in načinov zaključevanja ter certificiranja, akreditacijskih postopkih, sistemih kakovosti in posameznih dosežkih sistema.

Tretje poglavje opisuje **slovensko ogrodje kvalifikacij**. Tako vključuje: opis procesa njegovega nastajanja; odgovorne ustanove in organe; njegov namen, vlogo in cilje; strukture in konceptualne osnove; zagotavljanje kakovosti SOK, povezavo SOK in sistema priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja ter predstavitev registra kvalifikacij SOK.

V četrtem poglavju opisujemo, kako smo zagotovili **10 referenčnih kriterijev EOK**. Rezultat umeščanja ravni SOK v EOK vzpostavlja jasno in dokazljivo povezavo med opisniki ravni SOK in EOK na naslednji način:

- SOK raven 1 in EOK raven 1
- SOK raven 2 in EOK raven 2
- SOK raven 3 in EOK raven 3
- SOK raven 4 in EOK raven 4
- SOK raven 5 in EOK raven 4
- SOK raven 6 in EOK raven 5
- SOK raven 7 in EOK raven 6
- SOK raven 8 in EOK raven 7

- SOK raven 9 in EOK raven 8
- SOK raven 10 in EOK raven 8

V petem poglavju prikazujemo, kako smo zagotovili **kriterije in merila EOVK**. Rezultat samocertificiranja dokazuje, da so ravni SOK od 6 do 10 kompatibilne s stopnjami EOVK na naslednji način:

- SOK raven 6 in kratki cikel EOVK
- SOK raven 7 in prva stopnja EOVK
- SOK raven 8 in druga stopnja EOVK
- SOK raven 9, 10 in tretja stopnja EOVK

V šestem poglavju razmišljamo o **prihodnjih izzivih**, s katerimi se v državi soočamo na aktualni stopnji razvoja SOK.

V sedmem poglavju so podane **dodatne pojasnitve** glede na prvo predstavitev Zaključnega poročila Slovenije pred svetovalno skupino EOK ⁴.

Zaključnemu poročilu prilagamo priloge, ki bodisi dodatno osvetljujejo zapise v osrednjem delu poročila, bodisi nudijo dokazila o posameznih trditvah in odločitvah. V Prilogi 1 so navedeni ključni pojmi SOK; v Prilogi 2 opisniki ravni SOK; v Prilogi 3 bralec najde natančno primerjavo opisnikov SOK in EOK, v Prilogi 4 pa opise posameznih tipov kvalifikacij s primeri posameznih kvalifikacij. Priloga 5 vsebuje mnenje zunanjih ekspertov.

⁴ Slovenija je svoje poročilo 'Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij' (2013) prvič predstavila na sestanku svetovalne skupine EOK 29. in 30. maja 2013. Dne 20. septembra 2013 je Slovenija od Evropske komisije, Sveta Evrope in CEDEFOP-a prejela pisno mnenje o zaključnem poročilu. Pričujoča publikacija dodatno pojasnjuje vprašanja, izpostavljena v pisnem mnenju Evropske komisije, in si tako prizadeva povečati zaupanje v proces umeščanja SOK v relaciji do EOK in EOVK.

02

OPIS IZOBRAŽEVALNEGA
SISTEMA

V pričujočem poglavju na kratko prikazujemo bistvene značilnosti celotnega izobraževalnega sistema v Republiki Sloveniji: najprej šolskega sistema (vključno z visokošolskim) in nato sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Osnovna načela, na katerih temelji sistem izobraževanja v Republiki Sloveniji, so zapisana v Ustavi Republike Slovenije⁵, v Konvenciji o otrokovih pravicah⁶ in v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (1995).

Pravni okvir za izobraževanje v Republiki Sloveniji urejajo zakoni in pravilniki, ki so objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije. Temeljni zakon na področju primarnega in sekundarnega izobraževanja je *Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja*⁷. Posamezna področja pa so urejena s področnimi zakoni. Področje osnovnega šolstva ureja *Zakon o osnovni šoli*⁸, gimnazijsko izobraževanje je urejeno z *Zakonom o gimnazijah*⁹, poklicno in strokovno izobraževanje ureja *Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju*¹⁰, višješolsko izobraževanje ureja *Zakon o višjem strokovnem izobraževanju*¹¹, izobraževanje odraslih je urejeno z *Zakonom o izobraževanju odraslih*¹². Visokošolsko izobraževanje je urejeno z *Zakonom o visokem šolstvu*¹³, nacionalne poklicne kvalifikacije pa ureja *Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah*¹⁴.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) je odgovorno za kakovost in razvoj izobraževalnega sistema v Sloveniji. Pri tem sodeluje tudi z drugimi ministrstvi (Ministrstvom za notranje zadeve, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za kmetijstvo, Ministrstvom za infrastrukturo in prostor). Zlasti na področjih, ki se nanašajo na trg dela in izobraževanje odraslih, intenzivno sodeluje z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve. Za preverjanje kakovosti v terciarnem izobraževanju in za akreditacijo visokošolskih programov skrbi *Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu* (NAKVIS).¹⁵

Republika Slovenija je leta 1999 sprejela zakon o ratifikaciji *Konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji*¹⁶, leta 2004 je na podlagi sprememb Zakona o visokem šolstvu (Ur. l. RS, št. 100/04) spre-

5 Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/03 in 69/04).

6 Konvencijo o otrokovih pravicah je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov z resolucijo št. 44/25 z dne 20. novembra 1989.

7 Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Uradni list RS, št. 12/1996 (23/1996 popr.), 101/1999 Odl.US: U-I-215/96, 22/2000-ZJS, 64/2001, 101/2001 Odl.US: U-I-68/98-42, 108/2002, 14/2003-UPB1, 34/2003, 55/2003-UPB2, 79/2003, 115/2003-UPB3, 65/2005, 98/2005-UPB4, 117/2005 Odl.US: U-I-240/04-11, 129/2006, 16/2007-UPB5, 101/2007 Odl.US, 36/2008, 22/2009 Odl.US: U-I-205/07-10, 55/2009 Skl.US: U-I-356/07-13, 58/2009 (64/2009 popr., 65/2009 popr.), 16/2010 Odl.US: U-I-256/08-27, 47/2010 Odl.US: U-I-312/08-31, 20/2011, 34/2011 Odl.US: U-I-205/10-23.

8 Zakon o osnovni šoli (uradno prečiščeno besedilo) (ZOsn-UPB1). Uradni list RS, št. 12/1996, 23/2005-UPB2, 81/2006-UPB3.

9 Zakon o gimnazijah (ZGim). Uradni list RS, št. 12/1996, 1/2007-UPB1.

10 Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI). Uradni list RS, št. 12/1996. Spremembe: Uradni list RS, št. 44/2000, 86/2004-ZVSI, 79/2006-ZPSI-1.

11 Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI). Uradni list RS, št. 86/2004, 100/13.

12 Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO). Uradni list RS, št. 12/1996, št. 86/2004-ZVSI, 69/2006, 110/2006-UPB1.

13 Zakon o visokem šolstvu (ZVis). Uradni list RS, št. 67/1993, Ur.l. RS, št. 39/1995 Odl.US: U-I-22/94-15, 18/1998 Odl.US: U-I-34/94, 35/1998 Odl.US: U-I-243/95-13, 99/1999, 64/2001, 100/2003, 134/2003-UPB1, 63/2004, 100/2004-UPB2, 94/2006, 119/2006-UPB3, 59/2007-ZŠtip (63/2007 popr.), 15/2008 Odl.US: U-I-370/06-20, 64/2008, 86/2009, 62/2010-ZUPJS, 34/2011 Odl.US: U-I-156/08-16, 78/2011, 32/2012-UPB7, 40/2012-ZUJF, 57/2012-ZPCP-2D.

14 Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (ZNPK). Uradni list RS, št. 81/2000, Ur.l. RS, št. 55/2003, 83/2003-UPB1, 118/2006, 1/2007-UPB2, 85/2009.

15 Slednja deluje vsebinsko in formalno odgovorno ter svetovalno do vseh deležnikov in udeležencev v terciarnem izobraževanju v skladu z evropskimi in svetovnimi smernicami razvoja (<http://test.nakvis.si/>).

16 Zakon o ratifikaciji Konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji (MPVKE) (Ur.l.MP 14/99). Z zakonom je Slovenija ratificirala Konvencijo o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji, ki je bila sestavljena v Lizboni 11. aprila 1997 (Lizbonsko konvencijo).

jela in uveljavila *Merila za kreditno vrednotenje študijskih programov*¹⁷ po Evropskem prenosnem kreditnem sistemu (ECTS), leta 2005 pa vzpostavila *Nacionalni center Europass*. Slovenske poklicne in strokovne šole izdajajo dijakom prilogo k spričevalu, univerze pa diplomantom prilogo k diplomi v standardni obliki, ki jo priporočajo EU, UNESCO in Svet Evrope. Tako je razvoj sistema vzgoje in izobraževanja v Sloveniji že vrsto let tesno povezan z razvojem v evropskem merilu.

Slovenija je leta 2007 na Ministrskem svetu OECD dobila povabilo za pogajanja o članstvu v organizaciji. Novembra 2007 je Svet OECD sprejel pristopni program, ki je podrobneje določil vsebinske elemente vključitve in pristopanja Slovenije k OECD, 2008 je Slovenija predložila Izhodiščni memorandum za vstop Republike Slovenije v OECD, od julija 2010 pa je Slovenija članica OECD. Na področju izobraževanja je vključena v mednarodne raziskave OECD: PISA, TIMSS, PIRLS, od leta 2012 pa tudi v PIAC.

Vstop Slovenije v EU leta 2004 predstavlja le širitev sodelovanja v evropskem prostoru. Leta 2007 je Slovenija na osnovi sklepa ministra¹⁸, v sklopu uresničevanja programa Evropske unije *Izobraževanje in usposabljanje 2010 sprejela Strategijo vseživljenjskosti učenja*.¹⁹ Leta 2011 je bila sprejeta tudi *Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020*.²⁰

Usmerjenost v vseživljenjsko izobraževanje v Sloveniji prispeva k lažjemu prehodu med izobraževalnim sistemom in zaposlovanjem na trgu dela ter omogoča dijakom, da pridobijo enake kvalifikacije in kompetence po različnih poteh.

2.1. Slovenski šolski sistem

Vrsta izobraževanja po ravneh, trajanje izobraževanja in starost udeležencev formalnega sistema izobraževanja so prikazani na sliki 1. Iz te je razvidna tudi vertikalna in horizontalna prehodnost slovenskega šolskega sistema.

Izobraževalni sistem v Republiki Sloveniji temelji na načelu vseživljenjskega učenja, v grobem ga delimo na:

- **predšolsko vzgojo,**
- **osnovnošolsko izobraževanje,** ki vključuje obvezno 9-letno izobraževanje,
- **srednješolsko izobraževanje,** ki ga delimo v:
 - splošno (zaključni se s splošno matura), izvajajo ga gimnazije,
 - poklicno (triletno izobraževanje se zaključni z zaključnim izpitom, štiriletno pa s poklicno matura), izvajajo ga srednje poklicne in strokovne šole,
- **terciarno izobraževanje,** ki vključuje širok spekter programov (za prehod v terciarno izobraževanje je zahtevana matura). Terciarno izobraževanje izvajajo:
 - višje šole, ki delujejo samostojno ali v okviru šolskih centrov, ki izvajajo srednješolsko izobraževanje,
 - univerze in visokošolski zavodi, ki izvajajo visokošolsko dodiplomsko in podiplomsko izobraževanje,
- **izobraževanje odraslih.**

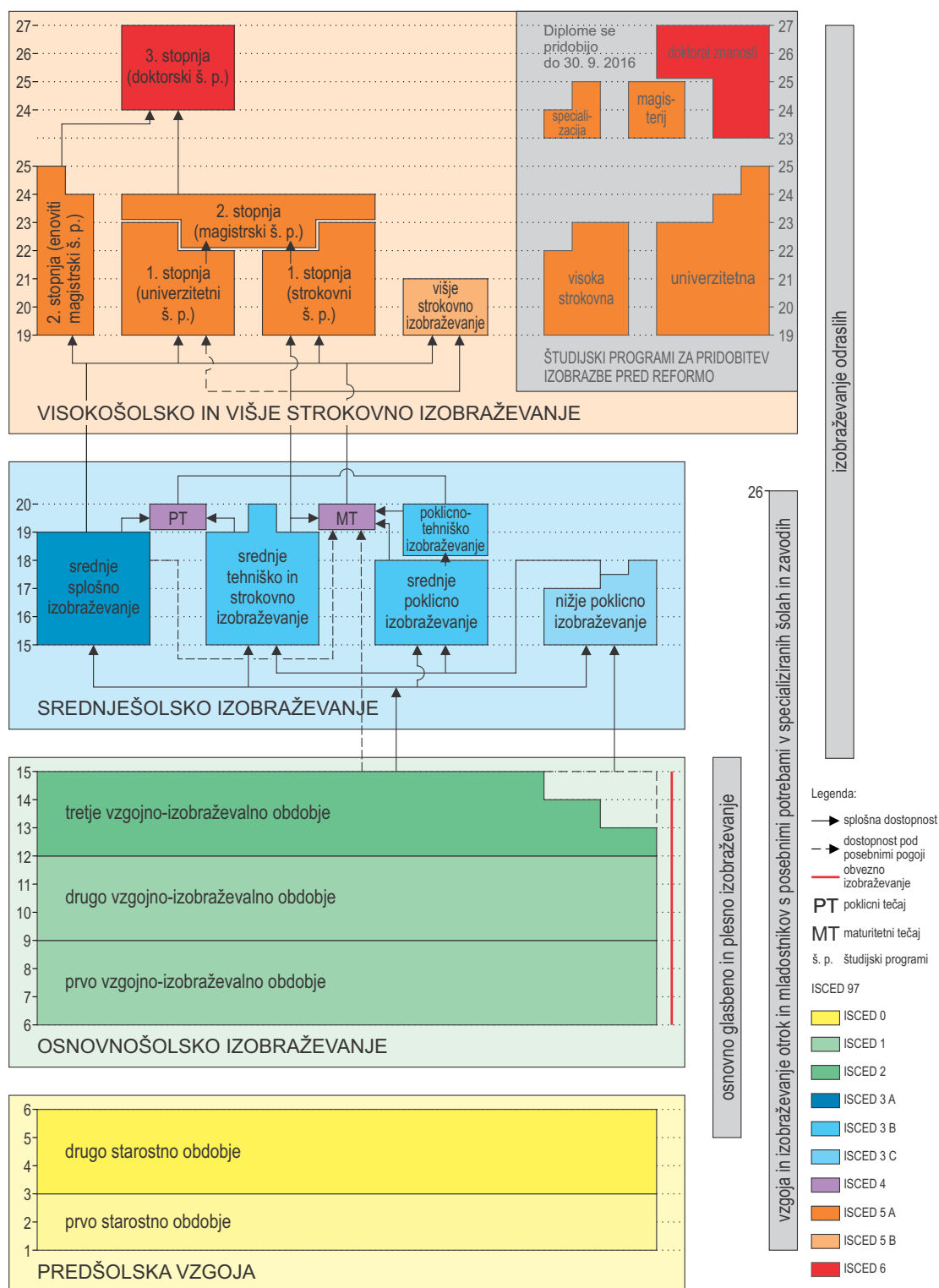
17 Merila za kreditno vrednotenje študijskih programov po ECTS je sprejel Svet Republike Slovenije za visoko šolstvo 12. 11. 2004 (številka: 011-03-63/2004). Sistem za nabiranje in prenos kreditnih točk izboljšuje preglednost in primerljivost sistemov in študijskih programov ter omogoča mobilnost študentov in medsebojno priznavanje opravljenih študijskih obveznosti.

18 Sklep ministra št. 108-129/2005, z dne 9. 12. 2005.

19 Strategija vseživljenjskosti učenja. 2007. http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/IU2010/Strategija_VZU.pdf. (pridobljeno 20. 11. 2012).

20 Uradni list RS, št. 41/2011.

Slika 1: Zgradba vzgoje in izobraževanja v Sloveniji (ISCED 1997).

Šolsko/študijsko leto 2013/2014 – do 31. 12. 2013

2.2. Predšolska vzgoja in osnovnošolsko izobraževanje

2.2.1 Predšolska vzgoja

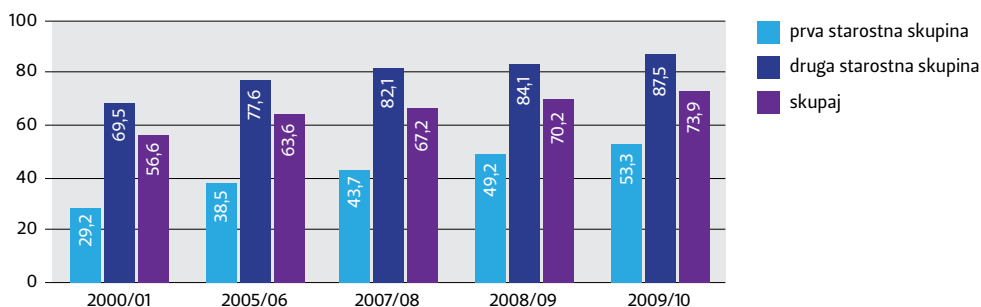
Sistem predšolske vzgoje (ISCED raven 0) je v Sloveniji organiziran enotno za vse otroke od prvega do šestega leta starosti oziroma do vstopa v osnovno šolo. Predšolska vzgoja je sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja. Zanj je od leta 1993 odgovorno ministrstvo, odgovorno za šolstvo, ki skrbi za kontinuiteto med predšolsko vzgojo ter vzgojo in izobraževanjem v obvezni osnovni šoli. Država skrbi za nacionalno politiko, zakonski okvir in okvirni program na področju predšolske vzgoje. Občine pa vrtce ustanavljajo in so odgovorne za izpeljavo programov za predšolske otroke.

Vrtci so namenjeni vsem otrokom od prvega leta starosti do vstopa v šolo. Upravičenost do vpisa je univerzalna za vse predšolske otroke. Vrtci z uveljavljanjem sistemskih in institucionalnih ukrepov ustvarjajo pogoje in možnosti, s katerimi pri otrocih zmanjšujejo neenake izhodiščne možnosti in omogočajo optimalen razvoj ter uspešno vključevanje vseh otrok v šolski sistem (ne glede na izobrazbo staršev, socialno-ekonomski položaj in etnično pripadnost). Vključenost otroka v vrtec ni obvezna, zanj se odločijo starši.

Konceptualne, sistemske in vsebinske rešitve za vrtce so bile opredeljene v *Beli knjigi* (1995) in sprejete v *Zakonu o vrtcih*²¹ leta 1996. Z Zakonom o vrtcih so bili postavljeni normativi, potrebni za zagotavljanje kakovostne predšolske vzgoje v vrtcu (število otrok v oddelku, razmerje med številom otrok in odraslih v oddelku, stopnja izobrazbe vzgojitelja in pomočnika vzgojitelja, prostorski normativi). S sprejetjem *Kurikula za vrtce* (1999) se je vzpostavila predšolska vzgoja, ki ima notranjo sistemsko in vsebinsko členitev na dve starostni obdobji: prvo od 1 do 3 let ter drugo od 3 let do vstopa v OŠ. Delež otrok, ki so vključeni v vrtce, v zadnjem desetletju narašča.

V šolskem letu 2004/05 je bilo po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije v vrtce v povprečju vključenih 60 % otrok, v letu 2009/10 pa je ta delež narasel na 74 %.²²

Graf 1: Vključenost otrok v vrtce

2.2.2 Osnovno šolsko izobraževanje

Obvezno osnovnošolsko izobraževanje (ISCED raven 2) je v Sloveniji organizirano v okviru enotne devetletne OŠ, v katero so vključeni učenci od 6. do 15. leta starosti. Ustanoviteljice javnih osnovnih šol so občine. Osnovno šolstvo se financira iz občinskega in državnega proračuna.

V prvi razred se vpisujejo učenci, ki v letu vstopa v šolo dopolnijo šest let. Osnovna šola je sestavljena iz treh organizacijsko in didaktično povezanih obdobji (3+3+3) – prvega (6–8 let), drugega (9–11 let) in tretjega (12–14 let) – ter obsega obvezni in razširjeni program. Letno in tedensko število ur pouka posameznih predmetov oziroma predmetnih področij je določeno s predmetnikom. Z učnimi načrti so določene vsebine predmetov ali predmetnih področij, standardi znanj in cilji pouka pri predmetih in predmetnih področjih.

21 Uradni list RS, št. 12/1996, 44/2000, 78/2003, 113/2003-UPB1, 72/2005, 100/2005-UPB2, 25/2008, 98/2009-ZIUZGK, 36/2010, 62/2010-ZUPJS, 94/2010-ZIU, 40/2012-ZUJF.

22 <http://www.stat.si/obcinevestevilkah/Vsebinska.aspx?leto=2011&ClanekNaslov=IzobrazevanjeOtroci> (pridobljeno 30. 11. 2012).

Glavni cilji osnovnošolskega izobraževanja so: zagotavljanje možnosti, da si učenci skladno s svojimi sposobnostmi in interesi pridobijo znanje in spretnosti; spodbujanje osebnostnega razvoja; pridobivanje zmožnosti za vseživljenjsko učenje in nadaljnje izobraževanje; razvijanje zavesti o državni pripadnosti, narodni identiteti in kulturni tradiciji kot tudi vzgajanje za občje kulturne vrednote; vzgajanje za spoštovanje človekovih pravic, za sprejemanje drugačnosti in strpnost; razvijanje sposobnosti za sporazumevanje v slovenskem jeziku kot tudi v tujih jezikih; vzgajanje za trajnostni razvoj, za odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi in okolja; razvijanje podjetnosti ter inovativnosti in ustvarjalnosti.

Programne osnovnošolskega izobraževanja pripravi oziroma oblikuje pristojna strokovna služba (ZRSŠ). *Strokovni svet RS za splošno izobraževanje* potrdi predlog in predlaga ministru, pristojnem za šolstvo, izobraževalni program v sprejem. Minister izobraževalni program sprejme in objavi s pravilnikom v uradnem listu RS.

Osnovnošolsko izobraževanje izvajajo osnovne šole, osnovne šole s prilagojenim programom²³, glasbene šole ter zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami²⁴. Posebnost slovenskega osnovnošolskega izobraževanja predstavlja tudi šolstvo narodnosti²⁵. Osnovnošolsko izobraževanje se večinoma izvaja v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih, izobraževanje po posebnih pedagoških načelih pa v zasebnih. Osnovnošolsko izobraževanje odraslih je organizirano v osnovnih šolah za odrasle in na ljudskih univerzah. Celoten sistem osnovnošolskega izobraževanja je urejen v *Zakonu o osnovni šoli*²⁶, ki predpisuje tudi nacionalno preverjanje znanja.

Nacionalno preverjanje znanja se izvaja ob koncu drugega (ISCED raven 1) in tretjega obdobja OŠ (ISCED raven 2). Ob koncu drugega obdobja (6. razred OŠ) ga po predpisanem postopku pripravijo šole same, preverja se znanje iz matematike, slovenščine (na narodno mešanih območjih iz italijanščine oziroma madžarščine) in tujega jezika. Nacionalno preverjanje znanja ob koncu 6. razreda je prostovoljno. Ob koncu tretjega obdobja (9. razred OŠ) se preverja znanje iz slovenščine (na narodno mešanih območjih iz italijanščine oziroma madžarščine), matematike in tretjega predmeta, ki ga vsako leto določi minister, pristojen za šolstvo. Preverjanje ob koncu 9. razreda osnovne šole je obvezno za vse učence (razen za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom, ker je za te učence opravljanje prostovoljno).

V primeru omejitve vpisa v srednje šole se na podlagi predhodnega soglasja učenca in njegovih staršev dosežki nacionalnega preverjanja znanja lahko upoštevajo tudi kot eno izmed meril pri vpisu.

Kakovost osnovnošolskega izobraževanja država med drugim preverja tudi z vključenostjo v mednarodne raziskave. Od leta 1999 dalje Slovenija sodeluje v mednarodni raziskavi TIMSS za področje matematike in naravoslovja, od leta 2001 v raziskavi bralne pismenosti PIRLS in od leta 2006 v raziskavi PISA za področje bralne pismenosti, matematike in naravoslovja. Rezultati raziskave PISA iz leta 2006 in 2009 kažejo, da so dosežki slovenskih učencev v mednarodnem merilu sorazmerno visoki (naravoslovje) oziroma nekoliko nad povprečjem držav OECD (z izjemo bralne pismenosti leta 2009)²⁷.

23 Izvajajo vzgojno-izobraževalne programe za otroke z lažjo motnjo v duševnem razvoju.

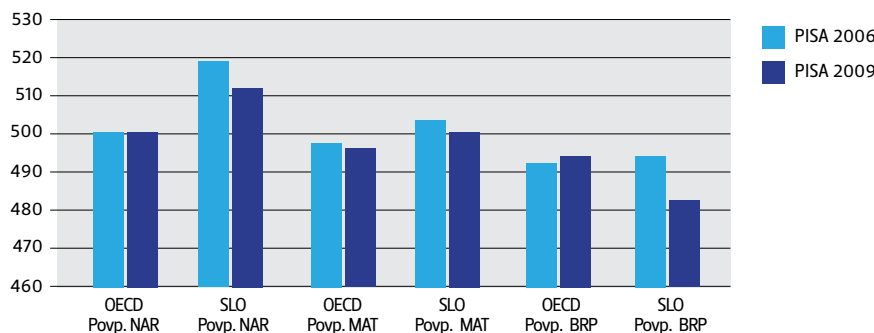
24 Izvajajo vzgojno-izobraževalne programe za otroke in mladino z lažjo, zmerno in težjo motnjo v duševnem razvoju; za gluhe in naglušne otroke in mladino; za slepe in slabovidne otroke in mladino ter za gibalno ovirane otroke.

25 Na narodno mešanih območjih izvajamo vzgojno-izobraževalne programe v italijanskem jeziku oziroma dvojezične slovensko/madžarske programe.

26 Uradni list RS, št. 12/1996, 33/1997, 54/2000 Odl.US: U-I-72/96, 59/2001, 71/2004, 23/2005-UPB1, 53/2005, 70/2005-UPB2, 60/2006 (63/2006 popr.), 81/2006-UPB3, 102/2007, 107/2010, 87/2011, 40/2012-ZUJE.

27 Nacionalno poročilo PISA 2006: naravoslovni, bralni in matematični dosežki slovenskih učencev. Štraus, M., Repež, M. in Štigl, S. (ur) (2007). Ljubljana: Nacionalni center PISA, Pedagoški inštitut. PISA 2009. OECD PISA 2009: prvi rezultati (2010). Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Graf 2: Primerjava povprečnega števila doseženih točk v raziskavi PISA 2006 in 2009

Po uspešno zaključeni osnovni šoli učenci pridobijo zaključno *sprichevalo osnovne šole* in lahko nadaljujejo s srednješolskim izobraževanjem. V kolikor učenci ne zaključijo celotnega programa osnovne šole, uspešno pa zaključijo najmanj 7 razred, pridobijo *potrdilo o izpolnjeni osnovnošolski obveznosti* in lahko nadaljujejo z nižjim poklicnim izobraževanjem.

2.3. Srednješolsko izobraževanje

Srednješolsko izobraževanje v Republiki Sloveniji se deli na SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE, ki se izvaja v programih **splošne in strokovne gimnazije** (ISCED raven 3A) in **maturitetnega tečaja** (ISCED raven 4A), ter na **POKLICNO IN SREDNJE TEHNIŠKO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE**, ki se izvaja v **programih nižjega poklicnega izobraževanja** (ISCED raven 3C), **srednjega poklicnega izobraževanja** (ISCED raven 3C), **srednjega tehniškega in strokovnega izobraževanja** (ISCED raven 3B), **poklicno tehniškega izobraževanja** (ISCED raven 3B) in **poklicnega tečaja** (ISCED raven 4B).

Sistem srednješolskega izobraževanja je centraliziran. O ustanavljanju in financiranju šol, sprejemanju in razmeščanju izobraževalnih programov se odloča na nacionalni ravni. Šole in učitelji so avtonomni pri konkretizaciji učnih vsebin, izbiri metod poučevanja, kadrovanju in urejanju delovnih razmerij ter vpisu novincev.

Srednješolsko izobraževanje nadgrajuje znanje, spretnosti in kompetence, pridobljene v osnovnošolskem izobraževanju. Poklicno in strokovno izobraževanje traja od dveh do pet let, odvisno od zahtevnosti in vrste izobraževalnega programa. V formalne oblike srednješolskega izobraževanja so vključeni dijaki od 15. do 18. leta starosti. Srednješolsko izobraževanje odraslih poteka v različnih oblikah (v obliki tečajev, izobraževanja na daljavo, e-izobraževanja) ter z upoštevanjem z delom pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc (priznavanjem neformalno pridobljenega znanja). Zagotavljanje kakovosti je zakonsko urejeno z *Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju*²⁸. Na nacionalnem nivoju je v gimnazijskem in poklicnem ter strokovnem izobraževanju vpeljana *matura* kot oblika zunanjega/eksternega preverjanja znanja.

V zadnjih 10. letih je opazen trend velikega upada vpisanih dijakov v programe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja (več kot 50 %) in uravnotežen ter stabilen vpis v gimnazijske in strokovne izobraževalne programe.

Srednješolske izobraževalne programe pripravi oziroma oblikuje pristojna strokovna služba (gimnazijske programe ZRSŠ; poklicne, strokovne in višje strokovne programe pa CPI), lahko pa tudi pristojna ministrstva, zbornice, strokovna združenja ipd. Pristojna strokovna sveta – *Strokovni svet RS za splošno izobraževanje*, ki je pristojen za izobraževalne programe gimnazije, ter *Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje*, ki je pristojen za izobraževalne programe poklicnega, strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja – predlog potrdita in predlagata ministru, pristojnem za šolstvo, izobraževalni program v sprejem. Minister izobraževalni program sprejme in objavi s pravilnikom v Uradnem listu RS.

28 Uradni list RS, št. 12/1996, 44/2000, 86/2004-ZVSI, 79/2006-ZPSI-1.

Izobraževalni programi poklicnega, strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja nastanejo na podlagi *poklicnih standardov*. Slednje prav tako potrjuje pristojni Strokovni svet in jih predlaga ministru, pristojnem za delo, v sprejem.

2.3.1 Srednje splošno izobraževanje

Srednje splošno (gimnazijsko) izobraževanje traja 4 leta in se konča s splošno matura kot obliko zunanega preverjanja znanja. Gimnazija pripravlja za nadaljevanje izobraževanja, spodbuja ustvarjalnost ter razvija znanja, sposobnosti, spretnosti in druge osebnostne lastnosti, potrebne za kasnejši uspeh v poklicu in življenju. Gimnazija zagotavlja široko splošno izobrazbo in vzpostavlja vednost, ki je skupni temelj za vse usmeritve univerzitetnega študija. Za gimnazijo je značilen globalen, celosten pristop v izobraževanju, ki temelji na kompleksnosti sveta, soodvisnosti in sintezi vednosti z različnih področij ter razvijanju disciplinarnosti kot pogoja za interdisciplinarno in transdisciplinarno razumevanje sveta. Spodbuja razvoj na vseh področjih osebnosti (uravnoveženost telesnega, spoznavnega, čustvenega, socialnega, moralnega in estetskega razvoja) ter razvoj osebnosti kot celote. Pri tem se navezuje na znanje, spretnosti in stališča, pridobljena v osnovni šoli, in sistematično razvija doseženo izobrazbo.

Uspešno končana gimnazija, ki se zaključi z matura in pridobitvijo *sprichevala o splošni maturi*, omogoča dijakom vpis v programe višjega in visokošolskega strokovnega ter univerzitetnega izobraževanja.

Vsebino splošne mature, pravice in obveznosti dijakov/kandidatov, sestavo in pristojnosti maturitetnih organov ter postopek in način opravljanja mature določa *Zakon o maturi*²⁹. Dijaki v gimnazijah opravljajo matura iz petih predmetov, od tega iz treh predmetov skupnega dela in dveh predmetov izbirnega dela. Kandidat lahko izbere tudi šesti maturitetni predmet, ki ga izbere iz izbirnega dela. Predmeti skupnega dela splošne mature so materinščina, tuji jezik in matematika. Predmeti izbirnega dela splošne mature so predmeti, ki se poučujejo v gimnaziji in so podlaga za visokošolski študij na več znanstvenih, umetniških ali strokovnih študijskih področjih. Izpiti iz posameznih maturitetnih predmetov se lahko opravljajo na osnovni in višji ravni zahtevnosti. Z njimi se ugotavlja in preverja širina in globina maturitetnega znanja. Letno analizo kakovosti mature po posameznih šolah pripravi *Državni izpitni center* v skladu z metodologijo, ki jo na predlog Državne komisije za splošno matura oziroma Državne komisije za poklicno matura določi minister.

2.3.2 Srednje tehniško in strokovno izobraževanje

Srednje tehniško in strokovno izobraževanje praviloma traja 4 leta (lahko tudi 5) in obsega 240 do 300 kreditnih točk. Namenjeno je učencem, ki so končali osnovno šolo ali izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja. Gre za široko zasnovane programe z dvojno kvalifikacijo: kandidati si pridobijo poklicno kvalifikacijo in se pripravijo za nadaljnji študij v programih višjega in visokega strokovnega izobraževanja (pod dodatnimi pogoji tudi univerzitetnega).

Programi obsegajo standard splošnih znanj v okviru splošnoizobraževalnih predmetov ter obvezne strokovne in izbirne module, ki dijaku omogočajo izbirnost in ga s tem usmerjajo v različne poklice. Prosto izbirne module pripravi vsaka šola posebej skladno s svojo avtonomijo. V strokovnih modulih so opredeljene specifično poklicne in generične kompetence, v njih se prepleta strokovna teorija in praktični pouk. Pomembna sestavina kurikulumov je praktično usposabljanje z delom, ki v programih srednjega tehniškega in strokovnega izobraževanja obsega od 4 do 10 tednov. Izobraževanje se konča s *poklicno matura*, ki je sestavljena iz obveznih predmetov (materinščine in strokovno-teoretičnega predmeta) in izbirnih predmetov (tuj jezik ali matematika ter izdelek oziroma storitev z zagovorom). Z njo se ugotavlja in preverja širina in globina maturitetnega znanja. Po uspešno opravljeni poklicni maturi dijak pridobi *sprichevalo o poklicni maturi*.

Horizontalna prehodnost na univerzitetni študij iz srednjega strokovnega in tehniškega izobraževanja je zagotovljena z možnostjo opravljanja dodatnega predmeta iz splošne mature.

29 Uradni list RS, št. 15/2003, 115/2006, 1/2007-UPB1.

2.3.3 Srednje poklicno izobraževanje

V srednjem poklicnem izobraževanju se dijaki izobražujejo za širša poklicna področja. Programi so pretežno praktično naravnani, saj vključujejo minimalno 24 tednov praktičnega usposabljanja z delom. Praviloma trajajo tri leta (lahko pa tudi 4 leta) in obsegajo 180 do 240 kreditnih točk. Vanje se lahko vpiše, kdor je končal osnovno šolo ali izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja. Dijaki lahko izbirajo med različnimi izbirnimi moduli in se na ta način usposobijo za dodaten poklic ožjega profila oziroma pridobijo dodatne poklicne kompetence. Izobraževanje se zaključi z *zaključnim izpitom*, ki obsega pisni in ustni izpit iz materinščine in izdelek oziroma storitev z zagovorom. Na zaključnem izpitu kandidati izkazujejo pridobljeno teoretično in praktično znanje, s katerim dokažejo, da so usposobljeni za poklic. Po uspešno opravljenem zaključnem izpitu dijak pridobi *spričevalo o zaključnem izpitu* in lahko nadaljuje izobraževanje po dvoletnem izobraževalnem programu v poklicno-tehniškem izobraževanju ali se zaposli.

2.3.4 Poklicno-tehniško izobraževanje

Poklicno-tehniško izobraževanje je oblikovano kot nadgradnja srednjega poklicnega izobraževanja in omogoča dijakom, ki so uspešno končali srednje poklicno izobraževanje, da dosežejo srednjo strokovno izobrazbo, ki je po stopnji izobrazbe enakovredna štiriletnemu strokovnemu oziroma tehniškemu izobraževanju. Hkrati dijakom omogoča pridobitev poklica na višji kvalifikacijski ravni. Traja 2 leti in obsega 120 kreditnih točk. Izobraževanje se konča s *poklicno maturo*, za katero se uporabljajo izpitni katalogi, veljavni za poklicno maturo v ustreznem srednje tehniškem oziroma strokovnem izobraževanju. Po uspešno opravljeni poklicni maturi dijak pridobi *spričevalo o poklicni maturi*.

2.3.5 Nižje poklicno izobraževanje

Nižje poklicno izobraževanje, ki tipično traja dve leti in obsega 120 kreditnih točk, je namenjeno učencem, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost in končali najmanj 7 razredov devetletne osnovne šole oziroma so končali osnovno šolo po prilagojenem izobraževalnem programu. V strokovnih modulih je poudarek na praktičnem pouku, ki je podkrepjen s strokovno teoretičnimi vsebinami. Ob zaključku izobraževanja mora dijak opraviti *zaključni izpit*. Na zaključnem izpitu kandidati izkazujejo pridobljeno teoretično in praktično znanje, s katerim dokažejo, da so usposobljeni za poklic. Po uspešno opravljenem zaključnem izpitu dijak pridobi *spričevalo o zaključnem izpitu*. S tem je usposobljen za opravljanje manj zahtevnih poklicev, hkrati pa lahko nadaljuje izobraževanje v programih srednjega poklicnega izobraževanja.

2.3.6 Poklicni tečaj

Poklicni tečaj traja eno leto in je namenjen dijakom, ki so uspešno končali štiri letnike gimnazije ali strokovne šole (brez mature). Zato so dijakom priznani splošnoizobraževalni predmeti iz predhodnega izobraževanja in imajo v programu le strokovne module s praktičnim usposabljanjem z delom. Poklicni tečaj je druga pot do naziva strokovne izobrazbe, za katerega obstaja tudi štiriletni program srednjega strokovnega ali tehniškega izobraževanja.

2.3.7 Maturitetni tečaj

Maturitetni tečaj traja eno leto in je namenjen pripravi na maturo za tiste dijake, ki niso obiskovali gimnazije, in osebe, starejše od 21 let, in želijo opravljati maturo. Po končanem maturitetnem tečaju kandidati opravljajo enako maturo kot dijaki v gimnazijah.

2.3.8 Mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit

Mojstrski, delovodski ali poslovodski izpiti so namenjeni kandidatom s končano srednjo poklicno šolo in z najmanj tremi leti ustreznih delovnih izkušenj. Izpit je sestavljen iz štirih delov: praktičnega dela, strokovno teoretičnega dela, poslovodno-ekonomskega dela ter pedagoško-andragoškega dela. Z opravljenim mojstrskim, delovodskim ali poslovodskim izpitom, s katerim se preverja usposobljenost kandidata za samostojno

vodenje obratovalnice, za mojstrsko opravljanje poklica in za praktično usposabljanje dijakov, si kandidat pridobi *spričevalo o opravljenem mojstrskem, delovodskem ali poslovodskem izpitu* ter srednjo strokovno izobrazbo. Na podlagi opravljenih izpitov iz splošnoizobraževalnih predmetov poklicne mature lahko kandidat nadaljuje izobraževanje na višjih in visokih strokovnih šolah. Opravljanje navedenih izpitov je v pristojnosti zbornic.

2.4. Terciarno izobraževanje

V terciarno izobraževanje v Republiki Sloveniji sodita **višje strokovno izobraževanje** (ISCED raven 5B) in **visokošolsko izobraževanje** (ISCED ravni 5B, 5A in 6). Oba podsistema terciarnega izobraževanja sodita pod pristojnost Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport in sta medsebojno smiselno povezana. Diplomanti višješolskega izobraževanja lahko prehajajo v višji letnik visokošolskega. Kreditni sistem študija, priloga k diplomi, akreditacija programov in sistem kakovosti so uveljavljeni v celotnem terciarnem izobraževanju. Za kakovost terciarnega izobraževanja skrbi NAKVIS.

Podatki kažejo³⁰, da je imela Slovenija v študijskem letu 2006/2007 med državami Evropske unije največji delež generacije, stare od 20 do 24 let, vključene v terciarno izobraževanje. V Sloveniji je bilo v terciarno izobraževanje v letu 2008 vključenih 50,3 % vseh devetnajstletnikov, 53,1 % prebivalstva, starega od 20 do 22 let, 48,1 % prebivalstva, starega od 19 do 24 let, 41 % prebivalstva, starega od 19 do 26 let oziroma 29,7 % prebivalstva, starega od 20 do 29 let. Na podlagi podatkov za generacije, rojene v letih od 1985 do 1990, lahko ocenimo, da se bo v Sloveniji okrog 62 % generacije med 19. in 26. letom starosti vsaj enkrat vpisalo v visokošolsko izobraževanje. V študijskem letu 2009/2010 je bilo v Sloveniji 114.873 študentov terciarnega izobraževanja.

2.4.1 Višje strokovno izobraževanje

Višješolsko izobraževanje v Sloveniji ureja *Zakon o višjem strokovnem izobraževanju*³¹ (2004). Namenjeno je študentom, ki so končali poklicno ali splošno maturo, pa tudi kandidatom z opravljenim mojstrskim, delovodskim ali poslovodskim izpitom, ki imajo tri leta delovnih izkušenj ter opravljen preizkus znanja iz splošnoizobraževalnih predmetov v obsegu, ki je določen za poklicno maturo v srednjem strokovnem izobraževanju. Izvajajo ga javne in zasebne višje strokovne šole. Praktično naravnani programi, ki so nastali na osnovi poklicnih standardov, trajajo dve leti in obsegajo 120 kreditnih točk (ECTS). Študentom omogočajo pridobitev poklicnih kompetenc v skladu s poklicnimi standardi.

V višjih strokovnih programih so enakovredno zastopana strokovnoteoretična in praktična znanja, in sicer tako, da se praktično izobraževanje neposredno navezuje na strokovno-teoretično znotraj posameznega modula. Študentje med študijem opravijo 20-tedensko praktično usposabljanje v podjetjih. Študijski programi so naravnani na zagotavljanje kompetenc vodenja postopkov reševanja strokovnih problemov, povezovanja znanja z različnih področij pri razvoju in uporabi aplikacij, učinkovitega poslovanja, razvoja inovacij, komunikacije tako v domačem kot mednarodnem poslovnem okolju, izvajanja del v pripravi, kontroli, organizaciji in vodenju delovnih procesov.

Študijski programi so sestavljeni iz temeljnih strokovnih modulov, poklicno specializiranih modulov, prosto izbirnega dela študija in diplomskega dela. Temeljni strokovni moduli so namenjeni poglobljanju znanja na širšem strokovnem področju, ki ga opredeljujejo poklicni standardi. Pridobljeno znanje je podlaga za reševanje zahtevnejših in kompleksnejših delovnih nalog v stroki z uporabo znanstvenih metod. Moduli obsegajo tudi generične kompetence. Poklicno specializirani moduli dograjujejo strokovno usposobljenost študentov na konkretnih področjih dela v poklicu.

30 Držna Slovenija: na poti v družbo znanja (publikacija 2/3). Statistični podatki o visokem šolstvu. (2010). Ljubljana: Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

31 Uradni list RS, št. 86/2004.

Po uspešno zaključenem višješolskem študijskem programu študent pridobi *diplomo o višji strokovni izobrazbi*, katere sestavni del je tudi priloga k diplomu v slovenskem jeziku in enem od uradnih jezikov Evropske unije. Diplomant lahko nadaljuje izobraževanje na prvi stopnji terciarnega izobraževanja ali pa se zaposli.

Razvoj višjega strokovnega izobraževanja narekujeja *Bolonjska deklaracija* (1999) in *Kopenhavenska deklaracija* (2002). Za uveljavljanje prostega pretoka oseb in priznavanje poklicnih kvalifikacij v državah EU je v zakonu izrecno zapisano, da so poklicni standardi in študijski programi evropsko primerljivi. Pristojni organi spodbujajo razvoj skupnih študijskih programov in nestopenjskih programov.

2.4.2 Visokošolsko izobraževanje

Visokošolsko izobraževanje v Republiki Sloveniji ureja *Zakon o visokem šolstvu*³². V Sloveniji se visokošolski študijski programi izvajajo na visokošolskih zavodih, ki so javne ali zasebne univerze oziroma javni ali zasebni samostojni visokošolski zavodi. Članice univerze oziroma samostojni visokošolski zavodi so: visoke strokovne šole, fakultete in umetniške akademije. Na dan 15. 6. 2012 je v razvid visokošolskih zavodov, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, vpisanih:

- 3 javne univerze z osemindeset članicami,
- 2 zasebni univerzi s sedmimi članicami,
- 1 javni samostojni visokošolski zavod,
- 35 samostojnih visokošolskih zavodov, od katerih jih ima 12 koncesionirane študijske programe.

Fakultete in akademije lahko izvajajo univerzitetne ali visokošolske strokovne študijske programe, visoke strokovne šole pa lahko izvajajo le visokošolske strokovne študijske programe.

Vsi študijski programi, tako javnih kot zasebnih visokošolskih zavodov, morajo biti akreditirani pri *Nacionalni agenciji za kakovost v visokem šolstvu* (NAKVIS). Akreditacija daje študijskemu programu in posledično diplomu javno veljavnost, vpis v razvid visokošolskih zavodov pa je skladno z *Zakonom o visokem šolstvu* pogoj za začetek izvajanja dejavnosti visokošolskega zavoda oziroma študijskega programa.

Strateški cilji za posamezna pet- do desetletna obdobja se določijo z nacionalnim programom visokega šolstva, ki ga sprejme Državni zbor. V *Resoluciji o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020*³³ so zapisani naslednji prioritetni cilji visokega šolstva: kakovost in odličnost, raznovrstnost ter dostopnost, internacionalizacija, diverzifikacija študijske strukture ter izdatnejše financiranje visokega šolstva. Posebna pozornost je posvečena tudi sodelovanju visokošolskih institucij z raziskovalnimi zavodi, gospodarstvom in negospodarstvom.

Prenova in uvedba študijskih programov skladno s smernicami *bolonjske deklaracije* je v Sloveniji potekala postopno. Stari, pred bolonjski študijski programi so bili zadnjič razpisani v študijskem letu 2008/2009, študenti teh programov pa morajo študij zaključiti najpozneje v študijskem letu 2015/2016. Od študijskega leta 2009/2010 dalje so bili razpisani le novi študijski programi vseh treh stopenj. Študenti, ki vstopajo v visoko šolstvo po letu 2009/2010, se tako izobražujejo v študijskih programih prve, druge ali tretje stopnje skladno z usmeritvami bolonjske in kasnejših deklaracij, ki so jih na mednarodni (evropski) ravni sprejeli ministri, pristojni za visoko šolstvo. Kreditni sistem študija (ECTS) je obvezen od leta 2002 naprej.

2.4.2.1 Kratak opis študijskih programov pred uvedbo bolonjskih študijskih programov

Študij na visokošolskih zavodih je potekal po študijskih programih za PRIDOBITEV IZOBRAZBE in PROGRAMIH ZA IZPOPOLNJEVANJE. Študijski programi za pridobitev izobrazbe so bili zasnovani kot:

1) dodiplomski:

- za pridobitev visoke strokovne izobrazbe (*diploma o visokem strokovnem izobraževanju*),
- za pridobitev univerzitetne izobrazbe (*diploma o univerzitetnem izobraževanju*);

32 Uradni list RS, št. 32/12-UPB7, 40/12-ZUJF in 57/12-ZPCP-2D.

33 Uradni list RS, št. 92/07.

2) **podiplomski:**

- za pridobitev specializacije (*diploma o specializaciji*),
- za pridobitev magisterija (*diploma o magisteriju znanosti*),
- za pridobitev doktorata znanosti (*diploma o doktoratu znanosti*).

Študijski programi za izpopolnjevanje so programi za nadgrajevanje, poglobljanje ali razširjanje posameznih znanj iz programov za pridobitev izobrazbe.

Študijski programi za pridobitev visoke strokovne izobrazbe so trajali praviloma od 3 do 4 let, študijski programi za pridobitev univerzitetne izobrazbe pa od 4 do 6 let. Podiplomski študijski programi za pridobitev specializacije so trajali praviloma od 1 do 2 let za pridobitev magisterija od 2 do 3 let po univerzitetni diplomi in za pridobitev doktorata znanosti 4 leta po univerzitetni diplomi oziroma 2 leti po zaključenem magisteriju.

V visokošolski študij se je lahko vključil vsak, ki je opravil maturo. Poleg mature so se lahko s študijskim programom kot pogoj za vključitev določile tudi posebne nadarjenosti oziroma psihofizične sposobnosti. V študij po programu za pridobitev visoke strokovne izobrazbe se je lahko vključil tudi kandidat, ki je opravil zaključni izpit po ustreznem štiriletnem srednješolskem programu, določenem s študijskim programom. Umetniška akademija je lahko s svojim študijskim programom določila, da se v študij vključi tudi tisti, ki ne izpolnjuje zgornjega pogoja, izkazuje pa izjemno umetniško nadarjenost. Pogoji za vključitev v podiplomski študij so se določili s študijskim programom v skladu s statutom visokošolskega zavoda.

2.4.2.2 Opis sistema in študijskih programov po uvedbi bolonjskih študijskih programov

Študijski programi

Študijski programi za pridobitev izobrazbe se razvrščajo v tri stopnje:

1) **prva stopnja**

- visokošolski strokovni študijski programi (*diploma o izobraževanju prve stopnje VS*),
- univerzitetni študijski programi (*diploma o izobraževanju prve stopnje UN*);

2) **druga stopnja**

- magistrski študijski programi (*diploma o strokovnem magisteriju*),
- enoviti magistrski študijski programi (*diploma o strokovnem magisteriju*);

3) **tretja stopnja**

- doktorski študijski programi (*diploma o doktoratu znanosti*).

Študijski programi prve stopnje (visokošolski strokovni ter univerzitetni) so dodiplomski študijski programi, študijski programi druge in tretje stopnje pa podiplomski študijski programi.

VISOKOŠOLSKI STROKOVNI ŠTUDIJSKI PROGRAMI študentom omogočajo pridobitev strokovnega znanja in usposobljenosti za uporabo znanstvenih metod pri reševanju zahtevnih strokovnih in delovnih problemov, za razvijanje zmožnosti za sporazumevanje v stroki in med strokami, strokovno kritičnost in odgovornost, iniciativnost in samostojnost pri odločanju in vodenju. Obvezen sestavni del teh študijskih programov je praktično izobraževanje v delovnem okolju.

UNIVERZITETNI ŠTUDIJSKI PROGRAMI študentom omogočajo pridobitev strokovnega znanja s študijem teoretičnih in metodoloških konceptov, usposobljenost za prenos in uporabo teoretičnega znanja v prakso in reševanje strokovnih in delovnih problemov, zlasti z iskanjem novih virov znanja in uporabo znanstvenih metod, razvijanje zmožnosti za sporazumevanje v stroki in med strokami, strokovno kritičnost in odgovornost, iniciativnost in samostojnost pri odločanju ter vodenju zahtevnega dela. Sestavni del teh programov je lahko tudi praktično izobraževanje v delovnem okolju ali sodelovanje pri raziskovalnem delu.

MAGISTRSKI ŠTUDIJSKI PROGRAMI študentom omogočajo poglobljanje znanja na širših strokovnih področjih, usposablja jih za iskanje novih virov znanja na strokovnem in znanstvenem področju, za uporabo znanstvenoraziskovalnih metod v širšem spektru problemov in v novih ali spremenjenih okoliščinah, prevzemanje odgovornosti za vodenje najzahtevnejših delovnih sistemov ter za razvijanje kritične refleksije, socialnih in komunikacijskih zmožnosti za vodenje skupinskega dela. Obvezen sestavni del teh programov so projektne naloge v delovnem okolju oziroma temeljne, aplikativne ali razvojne raziskovalne naloge.

ENOVITI MAGISTRSKI ŠTUDIJSKI PROGRAMI se lahko oblikujejo, če izobražujejo za poklice, urejene z direktivami Evropske unije, izjemoma pa tudi za druge poklice v Republiki Sloveniji, če je tako določeno s posebnim predpisom. Slednji omogočajo študentom pridobitev in poglobljanje strokovnega znanja in usposobljenosti. Glede razpisa za vpis, pogojev za vpis in meril za izbiro ob omejitvi vpisa se za te programe uporabljajo določbe ZViS za univerzitetne študijske programe prve stopnje.

DOKTORSKI ŠTUDIJSKI PROGRAMI študentom omogočajo poglobljeno razumevanje teoretskih in metodoloških konceptov ter pridobitev usposobljenosti za samostojno razvijanje novega znanja in reševanje najzahtevnejših problemov s preizkušanjem in izboljševanjem znanih rešitev ter odkrivanjem novih, za vodenje najzahtevnejših delovnih sistemov ter znanstvenoraziskovalnih projektov s širokega strokovnega oziroma znanstvenega področja in razvijanje kritične refleksije. Obvezen sestavni del teh programov so tudi temeljne ali aplikativne raziskovalne naloge.

Študijski programi za izpopolnjevanje so oblika vseživljenjskega učenja in so namenjeni predvsem za izpopolnjevanje, dopolnjevanje, poglobljanje in posodabljanje znanja. Poleg programov za izpopolnjevanje lahko visokošolski zavodi organizirajo tudi različne oblike neformalnega učenja, na primer tečaje, poletne šole, programe usposabljanja in podobno.

Kakovost visokošolskih zavodov in študijskih programov se zagotavlja z akreditacijskimi postopki ter notranjimi in zunanjimi evalvacijskimi postopki. Za akreditacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov je bil od leta 1994 do leta 2010 pristojen *Svet RS za visoko šolstvo*, od leta 2006 naprej tudi za vodenje zunanjih evalvacijskih postopkov. Spomladi 2010 je bila za te naloge ustanovljena *Nacionalna agencija RS za kakovost visokega šolstva* (NAKVIS). Notranji evalvacijski postopki so še naprej odgovornost visokošolskih zavodov.

Kreditni sistem

Študijske obveznosti so v vseh študijskih programih ovrednotene s kreditnimi točkami po ECTS. Kreditni sistem študija (ECTS) je v Sloveniji obvezen od leta 2002 naprej. Posamezni letnik študijskega programa obsega 60 kreditnih točk. Visokošolski strokovni študijski programi in univerzitetni študijski programi obsegajo od 180 do 240 kreditnih točk in trajajo tri do štiri leta. Magistrski študijski programi obsegajo od 60 do 120 kreditnih točk in trajajo eno do dve leti, vendar tako da na istem strokovnem področju skupaj s študijskim programom prve stopnje trajajo pet let. Magistrski študijski programi, ki obsegajo 60 kreditnih točk, omogočajo študentom, ki so na prvi stopnji končali študij, ovrednoten s 180 kreditnimi točkami, dodatni letnik, tako da si skupaj pridobijo 120 kreditnih točk, potrebnih za dokončanje magistrskega študijskega programa. Trajanje študija po študijskih programih, ki izobražujejo za poklice, urejene z direktivami Evropske unije, mora biti usklajeno s temi direktivami. Enoviti magistrski študijski programi za druge poklice obsegajo 300 kreditnih točk in trajajo pet let. Doktorski študijski programi obsegajo 180 kreditnih točk in trajajo tri leta. Študijski programi za izpopolnjevanje obsegajo najmanj 10 in največ 60 kreditnih točk.

Vstopni pogoji

V visokošolski študij prve stopnje se lahko vpiše vsak, ki je opravil maturo. V študij po univerzitetnem študijskem programu na posameznem strokovnem področju se lahko vpiše tudi kandidat, ki je opravil poklicno maturo po ustreznem programu za pridobitev srednje strokovne izobrazbe z istega strokovnega področja ter izpit iz enega od predmetov mature. V študij po visokošolskem strokovnem študijskem programu se lahko vpiše tudi kandidat, ki je opravil poklicno maturo ali zaključni izpit po ustreznem programu za pridobitev srednje strokovne izobrazbe, določenem s študijskim programom.

S študijskim programom se lahko kot pogoj za vpis določijo tudi posebne nadarjenosti oziroma psihofizične sposobnosti. Umetniška akademija lahko s svojim študijskim programom določi, da se v študij vpiše tudi tisti, ki ne izpolnjuje zgoraj naštetih pogojev, izkazuje pa izjemno umetniško nadarjenost.

V magistrski študijski program se lahko vpiše vsak, ki je končal študijski program prve stopnje z ustreznih strokovnih področij oziroma študijski program prve stopnje z drugih strokovnih področij, če je pred vpisom opravil študijske obveznosti, ki so bistvene za nadaljevanje študija. Z magistrskim študijskim programom se lahko kot pogoj za vpis določijo tudi posebne nadarjenosti oziroma psihofizične sposobnosti ali ustrezne delovne izkušnje.

V doktorski študijski program se lahko vpiše kandidat, ki je končal študijski program druge stopnje oziroma študijski program, ki izobražuje za poklice, urejene z direktivami Evropske unije, če je ovrednoten s 300 kreditnimi točkami.

Strokovni in znanstveni naslovi

Strokovne in znanstvene naslove, pridobljene po študijskih programih prve, druge in tretje stopnje ureja *Zakon o strokovnih in znanstvenih naslovih*³⁴, ki določa, da je:

- strokovni naslov po visokošolskem strokovnem študijskem programu prve stopnje „**diplomirani/diplomirana**“, za besedo diplomirani oziroma diplomirana pa se doda poimenovanje, izvedeno iz študijskega programa, in kratica (VS);
- strokovni naslov po univerzitetnem študijskem programu prve stopnje „**diplomirani/diplomirana**“, za besedo diplomirani oziroma diplomirana pa se doda poimenovanje, izvedeno iz študijskega programa, in kratica (UN);
- strokovni naslov po končanem študijskem programu druge stopnje „**magister/magistrica**“, za besedo magister oziroma magistrica pa se doda poimenovanje, izvedeno iz študijskega programa;
- znanstveni naslov po končanem študijskem programu tretje stopnje „**doktor/doktorica znanosti**“, v diplomo pa se lahko vpiše tudi znanstveno področje, iz katerega je znanstveni naslov pridobljen, vendar poimenovanje znanstvenega področja ni sestavni del znanstvenega naslova.

2.5. Izobraževanje odraslih

S sprejetjem *Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v RS* (1995), *Zakona o izobraževanju odraslih* (1996)³⁵, z ustanovitvijo *Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih* (1996), *Andragoškega Centra RS* (1991) in *sektorja za izobraževanje odraslih* na ministrstvu, pristojnem za izobraževanje, so bili postavljeni sistemski, upravni in strokovni temelji za razvoj izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji.

Zakon o izobraževanju odraslih (IO) ureja neformalno izobraževanje odraslih, izobraževanje, v katerem si odrasli pridobivajo znanje, spretnosti in kompetence, lahko pa tudi javno veljavno izobrazbo. Zakon je vpeljal dva ključna instrumenta za področje IO: **nacionalni program** izobraževanja odraslih kot strateški razvojni dokument, ki opredeljuje nacionalno politiko izobraževanja odraslih za daljša obdobja, ter **letni program izobraževanja odraslih** kot instrument Vlade RS za konkretno načrtovanje ukrepov in virov za uresničevanje nacionalnega programa. Na tej podlagi Državni zbor RS v *Resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih* (ReNPIO) določi javni interes na področju IO, cilje, prednostna področja, opredeli dejavnosti, potrebne za izvajanje IO, in določi okvirni obseg javnih sredstev.

Resoluciji o nacionalnem programu izobraževanja odraslih 2004–2010³⁶ in 2013–2020³⁷ odgovarjata na strateške izzive izobraževanja in njegovega prispevka k trajnostnemu razvoju z opredelitvijo treh prednostnih področij, na katerih država uresničuje javni interes: uravnotežen razvoj IO za osebne, družbene in gospodarske potrebe, zviševanje ravni izobraženosti ter razvoj izobraževalnih dejavnosti, ki podpirajo uresničevanje strateških ciljev.

Prednostna področja IO v obeh nacionalnih programih so združena v tri sklope:

1. razvoj splošnega neformalnega izobraževanja odraslih,
2. zviševanje izobrazbene ravni odraslih s formalnim stopenjskim izobraževanjem,
3. izobraževanje in usposabljanje brezposelnih in zaposlenih za prilagajanje trgu dela.

34 Uradni list RS, št. 47/1998, 55/2003, 83/2003-UPB1, 61/2006.

35 Uradni list RS, št. 12/1996, 86/2004-ZVSI, 69/2006, 110/2006-UPB1.

36 Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010. Uradni list RS, št. 70/2004.

37 Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji 2013–2020. Uradni list RS, št. 90/2013.

Tabela 1³⁸ prikazuje natančnejši prikaz različnih poti pridobivanja znanja in priznavanje tega (z navedbo imen javnih listin) glede na opredeljena prednostna področja.

Tabela 1: **IO glede na poti do znanja in priznavanje znanja**

KATEGORIJA PO NPIO 2004–2010		PRIDOBIVANJE ZNANJA	PRIZNAVANJE ZNANJA
Prednostno področje	FORMALNO/NEFORMALNO	VRSTA PROGRAMA	S CERTIFIKATOM/BREZ
1	neformalno splošno izobraževanje	tečajji, seminarji, predavanja	necertificirano potrjevanje znanja tiho znanje
2	formalno stopenjsko izobraževanje za pridobitev začetne izobrazbe	osnovna šola za odrasle poklicni in maturitetni tečaj	osnovnošolsko spričevalo spričevalo o zaključnem izpitu
	formalno stopenjsko izobraževanje za pridobitev nadaljnje višje stopnje izobrazbe	izredno izobraževanje izredni študij	spričevalo o mojstrskem izpitu spričevalo o maturi spričevalo o poklicni maturi diploma
3	formalno izobraževanje za trg dela	izpopolnjevanje specializacije	poklicna kvalifikacija spričevalo o mojstrskem izpitu
	neformalno izobraževanje za trg dela	usposabljanje priprava na izpite za pridobitev kvalifikacije	necertificirano potrjevanje znanja
Ni med prednostnimi področji države	neformalno splošno in poklicno izobraževanje, ki ni vključeno v Nacionalni program 2004–2010	tečajji, seminarji, predavanja	necertificirano potrjevanje znanja tiho znanje

Izobraževanje odraslih kot tudi celoten sistem vzgoje in izobraževanja v Sloveniji temelji na načelu *vseživljenjskosti učenja* za vse. Javnoveljavne kvalifikacije, ki si jih pridobijo odrasli, temeljijo na enako zahtevnih standardih kot pri izobraževanju mladine.

Podatki v evropskem merilu kažejo, da s 15,9 % vključenostjo odraslih v formalni in neformalni sistem izobraževanja in usposabljanja že presegamo zastavljen cilj, ki si ga je zadala Evropska komisija, in sicer, da do leta 2020 EU države dosežejo 15 % vključenost odraslih v vseživljenjskem učenju³⁹. ReNPIO 2013–2020 tako predlaga, da se do leta 2020 vključenost odraslih v formalni in neformalni sistem izobraževanja in usposabljanja v Sloveniji poveča na 19 %.

Analiza uresničevanje ReNPIO 2004–2010 je pokazala, da smo v Sloveniji znatno izboljšali materialne pogoje za IO, kar je prispevalo k večji vključenosti v izobraževanje in usposabljanje. Velik napredek je zabeležen tudi pri programih usposabljanja za delo in vključenosti odraslih v višje strokovne šole. Ob tem pa se je pokazalo, da se manj izobraženi še vedno v manjši meri vključujejo v izobraževanje in usposabljanje ter da nismo uspeli zmanjšati razkoraka vključenosti med manj in bolj izobraženimi. Prav tako je še vedno opazen tudi razkorak v regionalnem dostopu do izobraževanja.

38 https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Slovenija:Izobra%C5%BEevanje_in_usposabljanje_odraslih (pridobljeno 30. 11. 2012).

39 Commission staff working document. Education and training Monitor 2012. http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw373_en.pdf (pridobljeno 20. 11. 2012).

2.6. Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij

Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) je uvedel *Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah*⁴⁰, ki je bil sprejet leta 2000. Odpira novo pot do javno veljavnih listin (*certifikata* v skladu z evropskimi priporočili o vrednotenju neformalnega in priložnostnega učenja⁴¹. Omogoča ugotavljanje in potrjevanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj vsem, ne glede na to, kako so bila znanja in spretnosti pridobljene. Nacionalna poklicna kvalifikacija je *formalno priznana strokovna usposobljenost za opravljanje poklica na določeni ravni zahtevnosti*, ki temelji na nacionalno sprejetem *poklicnem standardu*.

S sistemom NPK potrjujemo znanja, ki jih je posameznik pridobil z delovnimi izkušnjami, s prostovoljnim delom, prostočasnimi aktivnostmi, z udeležbo na neformalnih programih izobraževanja oziroma usposabljanja, s prostovoljnim delom, samoučenjem ipd. Sistem NPK je namenjen le odraslim osebam, starim nad 18 let.

Prednost sistema NPK je v njegovi fleksibilnosti, saj omogoča hitro odzivnost na potrebe trga dela. Možnost potrjevanja predhodno pridobljenih znanj in oblikovanja krajših programov usposabljanja za manjkajoča znanja in spretnosti, ki vodijo v formalno pridobitev poklica, pozitivno vpliva tudi na odpravljanje razlik med povpraševanjem in ponudbo na trgu dela.

Sistem NPK temelji na vnaprej predpisanih postopkih preverjanja in potrjevanja neformalno pridobljenih znanj, kar zagotavlja sistemu njegovo objektivnost in kakovost. Slednje prikazujemo spodaj.

2.6.1. Postopek preverjanja in potrjevanja NPK

V postopku preverjanja in potrjevanja NPK kandidat dokazuje svojo usposobljenost in znanje za učinkovito opravljanje določenih poklicnih kompetenc. S preverjanjem in potrjevanjem NPK ugotavljamo spretnosti in znanja, ki jih ima kandidat glede na določen *poklicni standard* in *katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti*.

Način in postopek preverjanja je določen v *Pravilniku* o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja NPK⁴², kar zagotavlja enotnost, transparentnost in kakovost certifikatov:

- Postopek preverjanja in potrjevanja NPK izvajajo **izvajalci** postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK, ki so vpisani v register izvajalcev pri Državnem izpitnem centru (RIC). Slednji morajo izpolnjevati materialne pogoje, ki so določeni v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti.
- Preverjanje in potrjevanje NPK poteka pred tričlansko **komisijo**, ki jo imenuje RIC. Člani komisij za preverjanje in potrjevanje so strokovnjaki na svojem področju dela, kar dokazujejo z zahtevanim znanjem, izobrazbo in delovnimi izkušnjami. Po opravljenem usposabljanju za člane komisij jim RIC podeli **licenco**, ki velja 4 leta. Člani komisij morajo RIC do izteka licence predložiti dokazila o izpolnjevanju pogojev, ki jih določa posamezen katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti, *Zakon o NPK in Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju članov komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij*⁴³. Na podlagi dokazil jim RIC podaljša veljavnost licence.
- Vsak kandidat, ki pristopi k preverjanju in potrjevanju NPK, ima zagotovljeno **svetovanje**. Svetovalec posreduje kandidatu informacije o postopku preverjanja in potrjevanja NPK, svetuje ustrezno/ustreznejšo kvalifikacijo ter pomaga oblikovati portfolio (osebno zbirno mapo).
- V **postopku potrjevanja** komisija za preverjanje in potrjevanje NPK v skladu s sprejetim poklicnim standardom in na podlagi kriterijev za vrednotenje dokazil ovrednoti *portfolio* (osebno zbirno mapo) kandidata. Na podlagi slednjega lahko:
 - ugotovi izpolnjevanje pogojev, določenih v poklicnem standardu in katalogu standardov strokovnih

40 Uradni list RS, št. 81/2000, 55/2003, 83/2003-UPB1, 118/2006, 1/2007-UPB2, 85/2009.

41 European Guidelines for the validation of non-formal and informal learning. (2009). Luxembourg: CEDEFOP.

42 Uradni list RS, št. 13/2001, 97/2003, 108/2004, 117/2005, 57/2007, 85/2009-ZNPK-C, 37/2010.

43 Uradni list RS, št. 65/2007, 85/2009-ZNPK-C, 14/2011.

znanj in spretnosti, ter odloči, da neposredno preverjanje ni potrebno in da se NPK kandidatu potrdi;

oziroma

- napoti kandidata, ki (delno ali v celoti) ne izpolnjuje pogojev, določenih v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti, na preverjanje. V tem primeru komisija, skladno s katalogom strokovnih znanj in spretnosti, določi vsebino ter natančna navodila za preverjanje in potrjevanje vsakega kandidata posebej.
- V **postopku preverjanja** kandidat neposredno pred komisijo dokazuje svoje spretnosti in znanja. Preverjanje je lahko pisno, praktično ali ustno, najpogosteje pa se izvaja kombinacija naštetih načinov preverjanja. Način preverjanja je določen v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti kot tudi naloge, s katerimi komisija preveri spretnosti in znanje kandidata.

2.6.2. Različne poti za dosego NPK

V Sloveniji lahko kandidat NPK pridobi v šolskem sistemu (v poklicnem, strokovnem in višjem strokovnem izobraževanju) ali v sistemu NPK (priznavanje neformalnih znanj). *Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju* povezuje oba sistema, saj določa, da je nacionalni poklicni standard, ki definira učne rezultate, osnova za vsak NPK v Sloveniji. Postopek priprave poklicnih standardov je določen v *Pravilniku o nomenklaturi poklicev*⁴⁴.

Poklicni standard določa vsebino poklicne kvalifikacije na določeni ravni zahtevnosti del in opredeljuje potrebna znanja, spretnosti in poklicne kompetence. Poklicni standard se usklajuje v okviru pristojnega *Področnega odbora za poklicne standarde*, ki poklicni standard predlaga v obravnavo in sprejem *Strokovnemu svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje*. Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje nato Ministru za delo, družino in socialne zadeve predlaga poklicni standard v sprejem in objavo v *Nacionalnem informacijskem središču* (NRP).

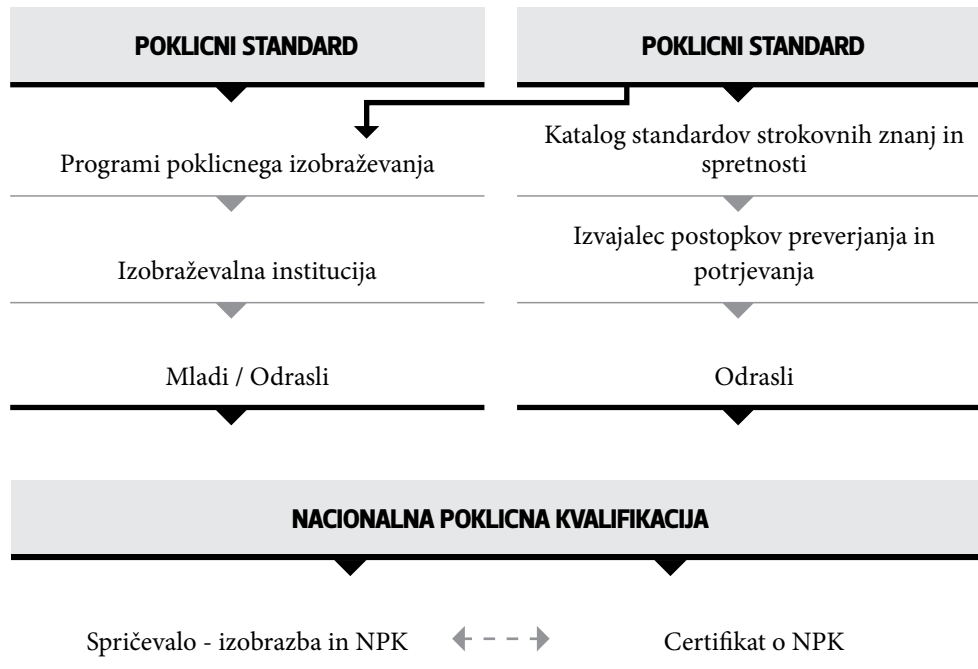
Priprava poklicnih standardov temelji na principu socialnega partnerstva (dialoga), saj so v pripravo poklicnega standarda, to je definiranje vsebine poklicev in kvalifikacij, njihove ravni zahtevnosti ter potreb na trgu dela v prihodnjih letih, vključeni vsi ključni socialni partnerji na nacionalni ravni⁴⁵. Pomembno je tudi sodelovanje najnaprednejših subjektov s področja industrije, obrti in storitev za zgodnje odkrivanje potreb po novih kvalifikacijah in razvojnih trendih.

Na osnovi poklicnih standardov so pripravljene vsi izobraževalni programi za poklicno, srednje strokovno in višje strokovno izobraževanje ter katalogi strokovnih znanj in spretnosti za sistem NPK. Metodologija za pripravo poklicnih standardov je predpisana in potrjena s strani *Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje*. Poklicni standard je torej povezovalni člen med poklicnim, strokovnim in višjim strokovnim izobraževanjem ter sistemom NPK. To pomeni, da v šolskem in certifikatnem sistemu gradimo enotni sistem NPK.

Spodnja slika podrobneje prikazuje povezavo med šolskim in certifikatnim sistemom v Sloveniji. Iz levega stolpca je razvidno, kako lahko posameznik pridobi izobrazbo v formalnih izobraževalnih programih, kjer je osnova za pripravo izobraževalnega programa eden ali več poklicnih standardov. Nekateri od teh poklicnih standardov so tudi osnova za pripravo katalogov strokovnih znanj in spretnosti (sistem NPK), kar pomeni, da je NPK možno pridobiti na oba načina. Desni stolpec prikazuje možnosti za pridobitev NPK v sistemu preverjanja in potrjevanja neformalno pridobljenih znanj. Ključna razlika med šolskim in certifikatnim sistemom pa je v tem, da kvalifikacije, pridobljene v šolskem sistemu, omogočajo pridobitev stopnje izobrazbe in se izkazujejo s spričevalom ali diplomom, medtem ko NPK omogoča pridobitev formalne strokovne usposobljenosti za opravljanje poklica na določeni ravni in se izkazuje s certifikatom.

44 Uradni list RS, št. 77/2003, 27/2004, 73/2004, 108/2004, 18/2005, 54/2005, 103/2005, 21/2006, 50/2006, 136/2006, 31/2007, 85/2007, 17/2008, 117/2008, 67/2009, 85/2009-ZNPK-C, 37/2010.

45 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, področni odbori za poklicne standarde, Strokovni svet za poklicno in strokovno izobraževanje, zbornice, združenja delodajalcev, poklicna združenja, sindikati, nevladne organizacije in druga pristojna ministrstva.

Slika 2: **Vloga poklicnih standardov v izobraževalnem sistemu in sistemu NPK**

03

SLOVENSKO
OGRODJE KVALIFIKACIJ

Spodnje poglavje uvaja bralca v opis slovenskega ogrodja kvalifikacij. V poglavju 3.1 je podrobno opisan razvoj in predvidena implementacija ogrodja, v poglavju 3.2 so opisani namen, vloga in cilji SOK, v poglavju 3.3 vloga KLASIUS pri razvoju SOK, v poglavju 3.4 pa temeljni koncepti, ravni in opisniki SOK. Poglavje 3.5 pojasnjuje, katere listine smo umestili v ogrodje, poglavji 3.6 in 3.7 pa kako se SOK povezuje s sistemom zagotavljanja kakovosti ter priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja. Poglavje se zaključuje s predstavitevijo spletnega mesta ter registra kvalifikacij SOK, ki bo vseboval opise vseh kvalifikacij v Sloveniji, ki so vključene v SOK.

3.1. Razvoj in implementacija ogrodja ter vloga deležnikov

Prve razprave o *evropskem ogrodju kvalifikacij za vseživljenjsko učenje* (EOK) so se v Sloveniji pričele leta 2005, ko je takratno Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve organiziralo nacionalno razpravo o evropskem ogrodju kvalifikacij⁴⁶. Slednja je bila namenjena predvsem pridobivanju informacij o EOK in stanju na področju vzpostavitve nacionalnega ogrodja kvalifikacij. Od leta 2006 dalje so se zvrstile tudi druge konference, povezane z evropskim in nacionalnim ogrodjem kvalifikacij. Nacionalna razprava se je zaključila s sklepom, da bomo v Sloveniji pristopili k oblikovanju slovenskega ogrodja kvalifikacij, saj so ravni in opisniki evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje zastavljeni preširoko in ne odgovarjajo specifikam slovenskega izobraževalnega in kvalifikacijskega sistema. Na tej podlagi je bil nato v Sloveniji dosežen konsenz med ministrstvi (Ministrstvom za šolstvo in šport, Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti) in socialnimi partnerji o tem, da se vzpostavi *slovensko ogrodje kvalifikacij* (SOK).

Za vzpostavitev slovenskega ogrodja kvalifikacij smo izvajali naslednje podporne aktivnosti:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je pripravilo in pridobilo projekt ‚Slovensko ogrodje kvalifikacij‘, ki je sofinanciran s strani evropskega socialnega sklada (ESS) in ministrstva. Vodenje projekta je bilo zaupano Centru RS za poklicno izobraževanje, ki je z izvajanjem projekta pričel v septembru leta 2009.
- Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) je bil v mesecu oktobru 2009 prav tako imenovan za nacionalno koordinacijsko točko EOK. Skladno s svojimi pristojnostmi je CPI izvajal naloge, zapisane v *Priporočilih Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje*⁴⁷, ter skrbel za dostopnost informacij o nastajajočem slovenskem ter evropskem

⁴⁶ Dostopno na: http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/results/slovenia_sl.pdf (pridobljeno 15.11.2012).

⁴⁷ Uradni list EU, C 111/1.

ogrodju kvalifikacij, pripravljaj strokovna gradiva ter koordiniral delo vključenih deležnikov pri pripravi SOK ter umeščanju SOK v EOK/EOVK. Pri vseh vprašanjih, povezanih z visokim šolstvom, CPI in NKT EOK sodelujeta z Nacionalno agencijo RS za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS), ki je odgovorna in pristojna institucija za kakovost visokošolskih kvalifikacij.

- Januarja 2010 je Vlada RS imenovala *Medresorsko delovno skupino za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij, ki bo skladno z evropskim ogrodjem kvalifikacij*⁴⁸. Skupina (MDS) je sestavljena iz predstavnikov: (takratnega) Ministrstva za šolstvo in šport ter Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo⁴⁹; Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve; Centra RS za poklicno izobraževanje; Gospodarske zbornice Slovenije; Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije; Združenja delodajalcev obrtnih dejavnosti Slovenije; Zveze svobodnih sindikatov Slovenije; Statističnega urada RS; Študentske organizacije Slovenije in Dijaške organizacije Slovenije. Vlada je določila je tudi njene naloge, iz česar sledi, da je MDS najvišji organ odločanja pri vzpostavitvi slovenskega ogrodja kvalifikacij in njegovem umeščanju v EOK in EOVK. Le-te so bile naslednje:
 - določitev nacionalne koordinacijske točke v skladu s Priporočili o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij; priprava strategije in postopkov za umeščanje slovenskih ravni kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij v skladu s kriteriji; priprava stališč za posvetovalno skupino Evropske komisije; potrditev strokovnih podlag za izgradnjo slovenskega ogrodja kvalifikacij; priprava usmeritev implementacijskim skupinam in vsebinskih podlag za črpanje namenskih sredstev ESS; spremljanje procesa izgradnje slovenskega ogrodja kvalifikacij in umeščanja posamičnih kvalifikacijskih standardov vanj.
- Maja 2010 je MDS imenoval ekspertno skupino SOK (sestavljeno iz treh strokovnjakov s področja izobraževanja, visokega šolstva ter trga dela)⁵⁰, ki je pripravila prvi osnutek predloga SOK (novembra 2010) kakor tudi osnutek predloga umeščanja kvalifikacij v SOK ter ravni SOK v EOK in EOVK (marec 2012).

Predlog SOK, ki ga je novembra 2010 pripravila imenovana ekspertna skupina SOK, je obravnaval in medsebojno uskladi MDS do konca meseca januarja 2011. V februarju in marcu 2011 smo izvedli 5 posvetov o predlogu SOK z različnimi deležniki: predstavniki delodajalcev (4. 2. 2011), predstavniki šolstva (16. 2. 2011), predstavniki visokega šolstva (2. 3. 2011), predstavniki sindikatov (16. 3. 2011) in predstavniki ministrstev (30. 3. 2011). Po opravljenih posvetih smo zbrali zaključke s posvetov in na podlagi le-teh dopolnili predlog SOK, ki smo ga v aprilu (20. 4. 2011) predstavili na zaključni konferenci oziroma na ‚Nacionalnem posvetu o Slovenskem ogrodju kvalifikacij‘, ki je bil namenjen vsem zainteresiranim deležnikom⁵¹. Po opravljenem nacionalnem posvetu smo predlog SOK ponovno dopolnili s predlaganimi zaključki posveta. Predlog SOK je tako svojo končno obliko dobil maju 2011.

Na predstavitvi predloga SOK predstavnikom visokega šolstva so sodelovali tudi ugledni tuji strokovnjaki EOK iz Irske (Edwin Mernagh), Avstrije (mag. Elizabeth Frank), Finske (Sirkka-Liisa Kärki) in Hrvaške (dr. Mile Dželalija), kateri so predstavili primere svojih dobrih praks in sodelovali v delavnicah. V nadaljevanju je CPI Edwina Mernagha, mag. Elizabeth Frank ter Sirkko-Liiso Kärki imenoval tudi za mednarodne strokovnjake EOK Republike Slovenije (skladno s kriterijem 7 EOK). Slednji so sodelovali s CPI, MDS in imenovano ekspertno skupino SOK na dveh delavnicah (19. 4. 2011 in 18. 6. 2012) ter s svojimi komentarji pripomogli tako k oblikovanju predloga SOK (evalvacijo predloga SOK so predstavili na ‚Nacionalnem posvetu o Slovenskem ogrodju kvalifikacij‘ 20. 4. 2011) kot tudi umeščanja SOK v EOK (evalvacijo umeščanja SOK v EOK/EOVK so predstavili na posvetu ‚Umeščenost slovenskega ogrodja v evropsko ogrodje kvalifikacij‘ 19. 6. 2012).

Po opravljenih posvetih smo predlog SOK predstavili na⁵²:

- Svetu RS za visoko šolstvo (11. 5. 2011),
- Komisiji za spremljanje izvajanja nacionalnega programa izobraževanja odraslih (1.12.2011) in Strokovnem svetu RS za izobraževanje odraslih (8.12.2011),

48 Številka sklepa: 02401-28/2009/3 z dne, 14. 1. 2010.

49 Današnje Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

50 Dr. Roberto Biloslavo, dr. Klara Skubic Ermenc in dr. Samo Pavlin.

51 Vse predstavitve s posvetov so dostopne na: <http://www.nok.si/slovensko-ogrodje-kvalifikacij/posveti-in-delavnice.aspx>.

52 Za odločanje o strokovnih zadevah na področju splošnega, poklicnega in strokovnega izobraževanja, izobraževanja odraslih ter na področju visokošolskega izobraževanja kakor tudi za strokovno pomoč pri sprejemanju odločitev in pripravi predpisov je Vlada RS ustanovila te strokovne svete. Več o sestavi, nalogah in pristojnostih strokovnih svetov je dostopno na: http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/urad_za_razvoj_izobrazevanja/strokovni_sveti/ (pridobljeno 4. 12. 2012).

- Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje (22. 12. 2011),
- Komisiji za izobraževalne programe (14.2.2012) in Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje (17.2.2012).

Po zaključenih posvetih in predstavitev SOK smo vzporedno pričeli tudi s pripravo predloga o umeščanju kvalifikacij v SOK ter ravni SOK v EOK in EOVK. Predlog⁵³ je oblikovala imenovana ekspertna skupina SOK do meseca marca 2012. Od meseca marca do junija 2012 je predlog obravnaval MDS in ga dopolnil skladno s svojimi predlogi. Oceno o predlogu so maja prav tako podali tudi trije imenovani mednarodni eksperti EOK. Usklajen predlog⁵⁴ je nato MDS v mesecu juniju (19. 6. 2012) predstavil slovenskim deležnikom na posvetu 'Umeščenost slovenskega ogrodja v evropsko ogrodje kvalifikacij'. Na posvetu so evalvacijo predloga umeščanja SOK v EOK/EOVK podali tudi imenovani mednarodni eksperti EOK.

Po končanem posvetu je MDS junija 2012 imenoval dve delovni skupini: skupino za pripravo strokovnih izhodišč zakona SOK ter skupino za pripravo zaključnega poročila o umeščanju SOK v EOK in EOVK.

Postopek implementacije SOK bo natančneje predpisan v zakonu SOK, ki je v pripravi (več v poglavju 4, EOK kriterij 1).

O njegovi dodani vrednosti je mogoče govoriti zlasti na naslednjih ravneh:

- a) SOK kot ogrodje, ki ima izpostavljeno komunikacijsko vlogo, nima namena globlje posegati v kurikularne dokumente, ker bi to terjalo celovito kurikularno reformo. Kurikularno refomiranje se namreč izvaja redno, skladno z ugotovitvami evalvacij posameznih segmentov sistema izobraževanja. Ne glede na to, se SOK, zlasti opisniki ravni, uporabljajo pri akreditacijskih postopkih novih izobraževalnih programov oziroma pri njihovi reakreditaciji, saj transparentno opisujejo globino in širino pričakovanih učnih rezultatov.
- b) SOK, zlasti ob pomoči nastajajočega registra kvalifikacij SOK, izrazito povečuje transparentnost sistema kvalifikacij v državi, kar je (bo) v korist zlasti uporabnikom: udeležencem izobraževanja in zaposlenim, delodajalcem, izobraževalnim institucijam, poklicnim svetovalcem in drugim.
- c) Dodano vrednost bo SOK pridobil tudi ob vzpostavitvi sistema, ki bo omogočil vključitev dodatnih kvalifikacij. Koristen bo zlasti za delojemalce in delodajalce, saj bo prvim omogočil lažjo odločitev in izbiro posameznih kvalifikacij, ki lahko dvigujejo njihovo konkurenčnost na trgu dela, drugim pa lažjo presojo o izbiri kandidatov in spodbujanje zaposlenih pri krepitevi njihove kompetentnosti.
- d) Zaradi povečane transparentnosti sistema kvalifikacij, njihove uskladitve in koherence celotnega sistema se bo povečala zmožnost celotnega sistema izobraževanja pri uresničevanju načela vseživljenjskega učenja, ki je sicer eno njegovih temeljnih načel.

3.2. Namen, vloga in cilji SOK

SOK je komunikacijsko ogrodje z manjšim reformnim dometom. Izhodišči za razvrščanje kvalifikacij v SOK sta resorna zakonodaja in *Klasifikacijski sistem izobraževanja in usposabljanja*⁵⁵ (v nadaljevanju: KLASIUS). Ker SOK na malce drugačen način vzpostavlja odnos med formalnim stopenjskim izobraževanjem in kvalifikacijsko strukturo, spreminja število ravni od osem (z dvema podravnema) na deset (brez podravni). Ne prihaja pa do spremembe v sami logiki ravni, ki je še vedno vezana na določena merila za določanje stopnje izobrazbe oziroma ravni zahtevnosti poklicnega standarda.

53 Biloslavo, R., Skubic Ermenc, K., Pavlin, S. (2012). Umestitev kvalifikacij v SOK ter ravni SOK v EOK in EOVK. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanja (interno gradivo).

54 Kvalifikacije v SOK ter ravni SOK v EOK in EOVK. Predlog medresorske delovne skupine za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij. (2012). Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

55 Uredba o uvedbi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja. (2006). Uradni list RS, št. 46/2006, 15/2008 Odl.US: U-I-370/06-20 in Metodološka pojasnila klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja. (2006). Uradni list RS, št. 89/2006.

Sestavine slovenskega ogrodja kvalifikacij so:

- 1) **Opisniki ravni:** opisanih na desetih ravneh in v treh kategorijah (znanje, spretnosti, kompetence) (glej prilogo 2)
- 2) **Ogrodje kvalifikacij:** tabelarična predstavitev vrst in tipov kvalifikacij na desetih kvalifikacijskih ravneh (glej tabelo 2)
- 3) **Metodologija opisovanja** (glej str. 54–55) **in umeščanja kvalifikacij** (glej EOK kriterij 4)
- 4) **Register kvalifikacij SOK** (glej poglavje 3.7)

Namen slovenskega ogrodja kvalifikacij je doseči transparentnost in prepoznavnost kvalifikacij v Sloveniji in EU, njegovi temeljni cilji pa so: podpreti vseživljenjsko učenje; povezati in uskladiti slovenske podsisteme kvalifikacij; ter izboljšati preglednost, dostopnost in kakovost kvalifikacij glede na trg dela in civilno družbo.

3.3. Vloga KLASIUS pri razvoju SOK

Kvalifikacijsko ogrodje v Sloveniji ni povsem nov koncept. Prvi instrument, ki je imel deloma podobno vlogo kot SOK, smo uvedli še v času Jugoslavije leta 1980. Imenoval se je *Družbeni dogovor o enotnih temeljih za klasifikacijo poklicev in strokovnih izobrazb* (Družbeni dogovor, 1980). Družbeni dogovor je opredeljeval osem kvalifikacijskih stopenj in štiri podstopnje (šesta in sedma stopnja sta bili deljeni). Stopnje so bile zasnovane na kombinaciji zahtevnosti poklica in izobrazbe ter so vključevale tri kategorije: zahtevnost dela, skupne značilnosti izobraževalnih ciljev in vsebin ter minimalne kriterije za pridobitev poklicne izobrazbe. Družbeni dogovor je prinesel koncept, ki ga v Sloveniji poznamo še danes, torej povezovanje ravni zahtevnosti poklica in ravni zahtevnosti izobrazbe (prim. Zasnova klasifikacijskega sistema izobraževanja v Sloveniji, 2005, str. 11). Sistem je vgrajen v »sistematizacije delovnih mest, v sistem pooblastil za opravljanje določenih poklicnih in strokovnih dejavnosti, v sistem zaposlovanja, v plačne sisteme itd.« (prav tam).

Leta 2006 smo v Sloveniji sprejeli KLASIUS, ki se uporablja za klasifikacijo izobraževanja in usposabljanja (aktivnosti in rezultatov) v formalnih administrativnih bazah podatkov in za statistične analize. KLASIUS je obvezen nacionalni standard, ki se uporablja pri evidentiranju, zbiranju, obdelovanju, analiziranju, posredovanju in izkazovanju statistično-analitičnih podatkov, pomembnih za spremljanje stanj in gibanj na socialno-ekonomskem in demografskem področju v Republiki Sloveniji. Uvedla ga je Vlada RS, in sicer z *Uredbo o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja*⁵⁶, pripravljen pa je bil medresorsko s sodelovanjem ministrstev, pristojnih za šolstvo, visoko šolstvo, delo, relevantnih javnih zavodov in Statističnega urada RS. KLASIUS se uporablja za razvrščanje:

- aktivnosti izobraževanja in usposabljanja (tj. javno veljavnih programov za pridobitev stopnje izobrazbe; javno veljavnih programov za izpopolnjevanje in usposabljanje ter drugih aktivnosti, ki so organizirane zato, da bi dosegli vnaprej določen izobraževalni smoter oziroma specifičan niz izobraževalnih nalog);
- rezultatov izobraževanja in usposabljanja (tj. javno veljavne izobrazbe, nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter drugih izidov, ki so izkazljivi z javnimi listinami).

Njegov glavni namen je zagotavljanje konsistentnosti podatkov pri statističnem spremljanju vključenosti prebivalstva v izobraževanje in usposabljanje ter pri statističnem spremljanju izobrazbene oziroma kvalifikacijske strukture prebivalstva⁵⁷.

KLASIUS je določil 8 kvalifikacijskih ravni in dve podravni (šesta in osma sta deljeni na dve podravni). Izobraževalne aktivnosti in rezultati izobraževanja so po ravneh razvrščeni glede na podobnost zahtevnosti vsebine, aktivnosti in rezultatov izobraževanja in usposabljanja. Ravni predstavljajo glavne korake pri napredovanju od manj zapletenih učnih izkušenj in zmožnosti k bolj zapletenim. Opredeljene so z opisniki ravni (z znanjem, s spretnostmi, z zmožnostmi, ki so tipične za posamezno raven) oziroma s splošnimi

⁵⁶ Uradni list RS, št. 46/2006, 15/2008 Odl.US: U-I-370/06-20.

⁵⁷ Statistični urad Republike Slovenije. <http://www.stat.si/klasius>.

posrednimi merili za opredeljevanje ravni (s tipičnimi vstopnimi pogoji, trajanjem programa ipd.). Ravni omogočajo enotno evidentiranje, analiziranje in izkazovanje podatkov o izobrazbeni ali kvalifikacijski strukturi prebivalstva oziroma o rezultatih, doseženih v različnih časovnih in zakonskih okvirih. (Prav tam). Pri določanju opisnikov ravni so bili upoštevani tudi opisniki EOK.

Preden je KLASIUS dobil končno sprejeto različico, so njegovi avtorji pripravili predlog opisnikov na 10 ravneh (Zasnova klasifikacijskega sistema ..., 2005, str. 19–20), v končni obliki pa je zaradi približevanja EOK dobil osem ravni z dvema podravnama. SOK je torej blizu prvi različici KLASIUS.

KLASIUS je nastajal daljše obdobje in je rezultat pogajanj relevantnih deležnikov. Njegovo sprejetje je olajšalo pripravo SOK, in sicer tako v vsebinskem kot pogajalskem smislu. Prispevalo pa je tudi k odločitvi, da je SOK komunikacijsko ogrodje v tem smislu, da ne posega v zakonsko določene značilnosti sistema izobraževanja. Kljub sorodnosti se SOK in KLASIUS razlikujeta:

- 1) Ključna razlika med SOK in KLASIUS je ta, da je SOK – kljub svoji komunikacijski naravi – razvojno orodje, ki ima namen vplivati na značilnosti, kakovost, zahtevnostne ravni kvalifikacij, česar KLASIUS kot statistično orodje ne more. SOK ima torej namen voditi nadaljnji kakovostni razvoj vseh vrst kvalifikacij, medtem ko KLASIUS obstoječo stvarnost le zajema.
- 2) S SOK želi slovenska država narediti pregleden sistem kvalifikacij v državi, saj do sedaj ni bil v zadostni meri. K preglednosti bo prispeval tudi register kvalifikacij SOK. Preglednost bo predvsem v prid državljanom, da se bodo lažje znašli med vso raznoliko ponudbo izobrazb in kvalifikacij. Prispevalo naj bi tudi k osveščanju državljanov za pomen vseživljenjskega učenja.
- 3) Reforma izobraževanja in nenehne spremembe v sistemu izobraževanja in kvalifikacij so v posamosvojitvenem obdobju vnesle precej sprememb tudi na terminološkem področju. Statistično orodje vseh ne more rešiti, zato medresorska skupina, ki je SOK razvila, upa, da je tudi na terminološkem področju vnesla več preglednosti in skladnosti z obstoječo prakso.

3.4. Struktura, koncepti, ravni in opisniki SOK

SOK vsebuje deset ravni, kar omogoča fleksibilno povezavo med izobraževalno in kvalifikacijsko strukturo. **Usklajenost in hkrati prožnost obeh struktur** nudita osnovo za lažje prepoznavanje kvalifikacij in priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj/spretnosti/kompetenc. Ta element predstavlja reformni značaj ogrodja.

SOK, skladno s KLASIUS, povezuje dva koncepta, in sicer **koncept izobraževalnih aktivnosti/programov in koncept učnih rezultatov**. Takšna rešitev je skladna s komunikacijsko vlogo ogrodja (več pod EOK kriterijem 3; mesto učnih rezultatov v SOK).

Opisnik za vsako raven vsebuje **tri kategorije učnih rezultatov**: znanje, spretnosti in kompetence (glej prilogo 2). Vsaka kvalifikacija, ki se umešča v ogrodje, vsebuje vse tri kategorije, vendar ni nujno, da ima **vsaka kategorija znotraj kvalifikacije enako težo**. Takšna izbira kategorij omogoča »ujeti« vso raznolikost – sicer po kompleksnosti *primerljivih* – učnih rezultatov ter kvalifikacij na posamezni ravni, pridobljenih v različnih okoljih in za različne namene.

Vsaka višja raven vsebuje tudi znanja, spretnosti in kompetence na nižji ravni. To ne pomeni, da znanja, spretnosti, kompetence in odgovornosti na nižjih ravneh ne vsebujejo oziroma da ne smejo vsebovati tudi elementov višjih ravni, saj je namen učnega procesa tudi priprava na višjo raven, kar pa ne gre brez vključevanja višjih elementov v učni proces. Zato v sam učni proces in cilje izobraževanja (tudi standarde znanja) vključujemo znanja, spretnosti in kompetence višjih zahtevnostnih ravni (višjih taksonomskih stopenj po lestvicah, kot so Bloomova, Marzanova idr.).

3.5. Spričevala, diplome in certifikati v SOK

Kvalifikacije so izražene z imeni listin. V SOK vključujemo vse kvalifikacije in pripadajoče listine, ki so pridobljene v sistemu formalnega izobraževanja, in tiste kvalifikacije, pridobljene izven sistema formalnega izobraževanja, ki so uspešno zaključile javne akreditacijske postopke.

Na ravni osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja učenci pridobijo spričevala, v terciarnem izobraževanju diplome, v neformalnem izobraževanju pa certifikate.

Spričevala splošnega in poklicnega izobraževanja se umeščajo na ravni od 1 do 5 SOK. Diplome terciarnega izobraževanja se umeščajo na ravni od 6 do 10 SOK. Certifikati nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) se umeščajo na ravni od 2 do 6 SOK.

Tabela 2 prikazuje pregled različnih vrst in tipov kvalifikacij v SOK (glej tudi Prilogo 1).

VRSTO KVALIFIKACIJE tvorijo kvalifikacije, ki jih združuje skupen namen kvalifikacije. V slovenskem izobraževalnem sistemu ločimo tri vrste kvalifikacij:

- 1) **Izobrazbe**, ki so vezane na formalno stopenjsko izobraževanje (glej poglavja 2.1, 2.4 in 2.5);
- 2) **Nacionalne poklicne kvalifikacije**, ki so vezane na sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij (glej poglavje 2.6) in
- 3) **Dodatne kvalifikacije**, ki so vezane na dopolnjevanje usposobljenosti in kompetenčnosti prebivalstva. Ker so akreditacijski postopki za dodatne kvalifikacije še v razvoju, jih v tej fazi nismo vključili v ogrodje. V grobem rečeno gre za kvalifikacije, ki obstajajo na slovenskem trgu dela in jih ni mogoče pridobiti niti v okviru formalnega izobraževanja niti v okviru sistema nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Gre za dve glavni skupini dodatnih kvalifikacij, ki jih bomo v prihodnje umeščali v ogrodje:
 - a) tiste, ki so vezane na **regulirane dejavnosti oziroma poklic** (strokovni izpiti, specializacije ipd. – npr. Strokovni izpit za področje vzgoje in izobraževanja, Pravniški državni izpit, Bibliotekarski izpit, Specializacija iz klinične farmacije, Specializacija iz ginekologije in porodništva, Turistični vodnik). Te kvalifikacije se pridobijo v javno veljavnih programih, za katere so pristojna ustrezna ministrstva oziroma združenja in imajo predpisane postopke sprejemanja. Obseg in vsebina programov, javna objava, njihovo izvajanje in zagotavljanje kakovosti so predpisani s strani pristojnih ministrstev v zakonodaji;⁵⁸
 - b) tiste, ki širijo **kompetenčnost in kvalificiranost posameznika na trgu dela** (npr. magister farmacije z dodatnimi znanji s področja homeopatije, ECDL kvalifikacije, Oracle kvalifikacije, Veterinarska medicina malih živali, Veterinarsko javno zdravstvo in varna hrana ipd.). Te kvalifikacije se pridobijo v programih usposabljanja, ki so v pristojnosti fakultet, zbornic, zavodov ipd. Slednji so odgovorni za obseg in vsebino, javno objavo, izvajanje in zagotavljanje kakovosti teh usposabljanj.⁵⁹

Ti dve skupini kvalifikacij se bosta predvidoma umeščali od 3. ravni SOK naprej. Proces umeščanja teh kvalifikacij v ogrodje podrobneje opredeljuje predlog zakona o SOK.

TIP KVALIFIKACIJE je skupina kvalifikacij, ki jo združuje enaka vrsta kvalifikacije, enaka kvalifikacijska raven in sorodni splošni namen kvalifikacije z vidika nadaljnjega izobraževanja oziroma zaposlovanja.

Način umeščanja kvalifikacij v SOK je opisan v naslednjem poglavju (glej EOK kriterij 4), opis tipov kvalifikacij pa v Prilogi 4.

Zaradi preglednejšega razlikovanja med aktualnimi, iztekajočimi in preteklimi izobraževalnimi programi so kvalifikacije v tabeli prikazane v različnih barvah:

- z modro so obarvane kvalifikacije, ki jih kandidati pridobivajo v aktualnih izobraževalnih programih,

58 Npr.: Zakon o pravniškem državnem izpitu. Uradni list RS, št. 83/2003, 46/2009. Pravilnik o pripravnstvu strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja. Uradni list RS, št. 23/2006, 72/2007. Pravilnik o vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov. Uradni list RS, št. 59/2003; 51/2004, 15/2005, 20/2007, 102/2007, 22/2009 (42/2009 popr.) itd.

59 Pravilnik o homeopatskih zdravilih za uporabo v humani medicini (Uradni list RS, št. 94/2008) npr. v 5. členu določa, da 'je pooblaščen oseba za izdajanje homeopatskih zdravil /.../ magister farmacije z opravljenim strokovnim izpitom in z dodatnimi znanji s področja homeopatije'.

- z zeleno so obarvane kvalifikacije, ki jih kandidati pridobivajo v iztekajočih izobraževalnih programih (od sedme ravni do desete)⁶⁰,
- z vijolično barvo pa kvalifikacije, ki so jih kandidati pridobili v preteklih izobraževalnih programih (od šeste ravni do desete).

Tabela 2: Tabelarična predstavitev vrst in tipov kvalifikacij v SOK

Kvalifikacije, pridobljene v sistemu formalnega izobraževanja	Kvalifikacije, pridobljene izven sistema formalnega izobraževanja	DODATNE KVALIFIKACIJE ⁶¹
IZOBRAZBE	NACIONALNE POKLICNE KVALIFIKCIJE	
	1. RAVEN	
Spričevalo o končanem 7. oz. 8. razredu osnovne šole (Nedokončana osnovnošolska izobrazba)		
Zaključno spričevalo osnovne šole⁶² (Osnovnošolska izobrazba z nižjim izobrazbenim standardom)		
	2. RAVEN	
Zaključno spričevalo osnovne šole (Osnovnošolska izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 2)	
	3. RAVEN	
Spričevalo o zaključnem izpitu (Nižja poklicna izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 3)	
	4. RAVEN	
Spričevalo o zaključnem izpitu (Srednja poklicna izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 4)	
	5. RAVEN	
Spričevalo o poklicni maturi (Srednja strokovna izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 5)	
Spričevalo o splošni maturi		
Spričevalo o opravljenem mojstrskem izpitu		
Spričevalo o opravljenem delovodskem izpitu		
Spričevalo o opravljenem poslovodskem izpitu (srednja izobrazba)		
	6. RAVEN	
Diploma o višji strokovni izobrazbi (Višja strokovna izobrazba) ⁶³	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 6)	
Diploma o višji strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi (Višja strokovna izobrazba oz. višješolska izobrazba) ⁶⁴		

60 Najkasneje do izteka študijskega leta 2015/2016.

61 Akreditacijske postopke za dodatne kvalifikacije podrobneje opredeljuje predlog zakona o SOK.

62 V Sloveniji poznamo tudi »posebne programe vzgoje in izobraževanja«, v katere se vključujejo otroci in mladostniki z zmernimi in težjimi motnjami v duševnem razvoju. Program ne omogoča pridobitve kvalifikacije, zato ni vključen v SOK. Po zaključenem izobraževanju se mladostniki večinoma vključujejo v varstveno delovne centre.

63 Pridobi se po letu 1996 v skladu z Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju in po letu 2004 v skladu z Zakonom o višjem strokovnem izobraževanju.

64 Pridobi se do 30. 9. 2002 v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

Kvalifikacije, pridobljene v sistemu formalnega izobraževanja	Kvalifikacije, pridobljene izven sistema formalnega izobraževanja	
IZOBRAZBE	NACIONALNE POKLICNE KVALIFIKCIJE	DODATNE KVALIFIKACIJE⁶¹
7. RAVEN		

Diploma prve stopnje (VS)(visokošolska strokovna izobrazba)⁶⁵**Diploma prve stopnje (UN)**(visokošolska univerzitetna izobrazba)⁶⁶**Diploma o visokem strokovnem izobraževanju**(visoka strokovna izobrazba)⁶⁷**Diploma o specializaciji**(Specializacija po višje strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi)⁶⁸**8. RAVEN****Diploma druge stopnje**(Magisterij)⁶⁹**Diploma o specializaciji**(Specializacija po visokošolski izobrazbi)⁷⁰**Diploma o univerzitetnem izobraževanju**(univerzitetna izobrazba)⁷¹**Diploma o visokošolskem izobraževanju**(Visoka strokovna izobrazba)⁷²**9. RAVEN****Diploma o magisteriju znanosti**(Magisterij znanosti/umetnosti)⁷³**Diploma o magisteriju znanosti**(Magisterij znanosti/umetnosti)⁷⁴**Diploma o specializaciji**(Specializacija po visoki univerzitetni izobrazbi)⁷⁵**Diploma o specializaciji**(Specializacija po visoki strokovni izobrazbi)⁷⁶**10. RAVEN****Diploma tretje stopnje**(Doktorat znanosti)⁷⁷**Diploma o doktoratu znanosti**(Doktorat znanosti)⁷⁸**Diploma o doktoratu znanosti**(Doktorat znanosti)⁷⁹

65 Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

66 Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

67 Pridobi se po letu 1994 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

68 Pridobi se do 30. 9. 1997 v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

69 Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

70 Pridobi se v skladu z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

71 Pridobi se po letu 1994 in v skladu z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

72 Pridobi se v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

73 Pridobi se z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

74 Pridobi se v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

75 Pridobi se po letu 1994 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

76 Pridobi se do 30. 9. 1997 v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

77 Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu

78 Pridobi se po letu 1994 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

79 Pridobi se v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

3.6. Zagotavljanje kakovosti v SOK

Kakovost SOK je odvisna od dveh globalnih dejavnikov: (A) na eni strani od kakovosti postopkov in procesov, ki so neposredno vezani na pripravo SOK, njegovo uporabo in razvoj; (B) na drugi strani pa od kakovosti samega sistema izobraževanja in kvalifikacij v državi.

Ad A) Kakovost v prvem smislu zagotavljamo na več načinov.

- 1) SOK je bil pripravljen na osnovi dveh krogov javnih razprav, v katere so bili vključeni vsi ključni deležniki (glej poglavje 3.1).
- 2) V postopku priprave SOK so sodelovali tuji in domači eksperti (glej poglavje 3.1).
- 3) SOK bo dobil zakonsko podlago. Predlog zakona o SOK določa skrbnika SOK. To je ministrstvo, pristojno za izobraževanje, ki delegira nekatere pristojnosti drugim institucijam. Skladno s predlogom zakona ministrstvo določa postopke umeščanja kvalifikacij v SOK ter zagotavlja potrebna sredstva za implementacijo, delovanje in razvoj SOK. Predlog zakona prav tako določa nacionalno koordinacijsko točko EOK (glej poglavje 3.1), ki zagotavlja dostop do informacij in vsebin o SOK in EOK, pripravlja in vzdržuje register kvalifikacij SOK, ki ga bo povezala s portalom EOK, in objavlja kvalifikacije v registru kvalifikacij SOK (glej poglavje 3.8)
- 4) MDS je na osnovi javne razprave o SOK sprejel pravilo, da je mogoče v SOK vključiti le tiste kvalifikacije, ki so uspešno prestale vse relevantne ravni akreditacijskega postopka in so vključene v sistem zagotavljanja kakovosti v izobraževanju in usposabljanju (več v poglavju 4, EOK kriterij 5).
- 5) Kakovost SOK je zagotovljena tudi z določitvijo vseh institucij v Sloveniji, ki so pristojne za zagotavljanje kakovosti in sodelujejo tudi pri pripravi oziroma akreditaciji programov. Te so: Nacionalna agencija za kakovosti v visokem šolstvu (NAKVIS), ki skrbi za sistem zagotavljanja kakovosti na področju terciarnega izobraževanja; Zavod Republike Slovenije za šolstvo (ZRSŠ), ki skrbi za sistem zagotavljanja kakovosti na področju splošnega izobraževanja; Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI), ki skrbi za sistem zagotavljanja kakovosti na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja ter na področju NPK; Andragoški center Slovenije (ACS), ki skrbi za sistem zagotavljanja kakovosti na področju izobraževanja odraslih.

Ad B) Kakovost SOK je odvisna tudi od kakovosti sistema izobraževanja in kvalifikacij. Kakovost sistema izobraževanja in kvalifikacij pa je bistveno odvisna od vzpostavljenih in kakovostnih akreditacijskih postopkov in sistemov zagotavljanja kakovosti. V Sloveniji akreditacijski postopki in sistemi zagotavljanja kakovosti **tvorijo celovito skrb za kakovost izobraževalnega sistema ter kakovost njegovih učinkov**. Informacije o celoviti skrbi za kakovost sistema najde bralec v drugih poglavjih (2. in 4. poglavje), spodaj pa jih na kratek sintetičen način predstavljamo skozi tri systemske ravni: vstopno, procesno in izstopno.

3.6.1. Vstopna raven

1. Na nacionalni ravni določeni in regulirani akreditacijski postopki

1.1 V sistemu izobraževanja do visokošolske ravni

- Akreditacija vzgojno-izobraževalnih ustanov: poteka v procesu vpisa ustanove v razvid. Vpis v razvid pomeni, da morajo biti vsi izvajalci javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja pred začetkom opravljanja dejavnosti vpisani v razvid izvajalcev javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja.⁸⁰
- Akreditacija programov izobraževanja in nacionalnih poklicnih kvalifikacij:
 - predlog za nov izobraževalni program ali novo poklicno kvalifikacijo oblikujejo strokovne službe na nacionalni ravni (ZRSŠ, CPI) (več pod točko 2.3);

⁸⁰ Natančen postopek vpisa v razvid vrtcev, osnovnih šol, glasbenih šol, srednjih šol, domov za učence in dijaških domov, zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, organizacij za izobraževanje odraslih ter zasebnih učiteljev in zasebnih vzgojiteljev ureja *Pravilnik o vodenju razvida izvajalcev javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja* (Uradni list RS, št. 10/09). Razvid je javna knjiga, ki jo vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

- program ali nacionalna poklicna kvalifikacija se sprejme na ustreznem Strokovnem svetu (več pod točko 2.2.2 in 2.3);
- akreditacija izvajalcev in ocenjevalcev v certifikatnem sistemu (več pod točko 2.6.1)

1.2 V sistemu izobraževanja na visokošolski ravni

- Akreditacijo visokošolskih zavodov določajo *Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov*⁸¹. Ta merila določajo postopke in minimalne kriterije, po katerih se presoja izpolnjevanje pogojev za akreditacijo visokošolskih zavodov. V merilih so upoštevani dogovorjeni standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti, ki veljajo v evropskem visokošolskem prostoru.
 - Akreditacijo študijskih programov prav tako določajo *Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov*. Ta merila določajo postopke in minimalne kriterije, po katerih se presoja izpolnjevanje pogojev za akreditacijo študijskih programov. V merilih so upoštevani dogovorjeni standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti, ki veljajo v evropskem visokošolskem prostoru.
2. Na nacionalni ravni določeni in regulirani sistemi ocenjevanja znanja, spretnosti in kompetenc. (več v poglavju 2)
 3. Kurikularni dokumenti so v izobraževanju do visokošolske ravni predpisani na nacionalni ravni: temeljijo na konceptu učnih rezultatov in kompetenc, v srednjem in višjem poklicnem in strokovnem izobraževanju temeljijo na nacionalno določenih in reguliranih poklicnih standardih.

3.6.2. Procesna raven

1. Uvajanje novih programov izobraževanja v pedagoško prakso je na ravni osnovnega in srednjega izobraževanja vedno podprto s strokovno podporo, ki jo nudijo ustrezni javni razvojno-raziskovalni zavodi (ZRSŠ, CPI, ACS). Učitelji so deležni usposabljanj, zavodi skrbijo za njihovo mreženje, hkrati pa so v zadnjih letih uvajanja programov podprta s projekti.
2. Omenjeni javni razvojno-raziskovalni zavodi izvajajo tudi sprotni monitoring, ki spremlja ustreznost izvajanja programov izobraževanja. Zavodi in raziskovalne ustanove (znanstveni inštituti in univerze) izvajajo evalvacijske študije (več v poglavju 4, EOK kriterij 5).
3. Vzgojno-izobraževalne ustanove skladno z zakonodajo izvajajo samoevalvacijske postopke (več v poglavju 4, EOK kriterij 5).
4. Podaljšano akreditacijo v visokem šolstvu določajo *Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov*. Pogoj za podaljšanje akreditacije je zunanja evalvacija visokošolskega zavoda oziroma študijskega programa, ki se opravi pred iztekom veljavne akreditacije.
5. Nad kakovostjo vrtcev in šol na nacionalni ravni skrbi Svet za kakovost in evalvacije (več v poglavju 4, EOK kriterij 5).
6. V sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij se na vsakih 5 let revidira NPK ter ob reviziji prav tako preveri izvajalca. Ocenjevalci podaljšujejo licenco vsakih 4 leta, RIC pa skrbi za sprotno spremljavo dela članov komisij na preverjanjih NPK (več v poglavju 2.6).

81 Uradni list RS, št. 95/2010, 17/2011, 51/2012.

3.6.3. Izstopna raven

Celovita skrb za kakovost se zaključuje pri spremljanju in odzivanju na učne rezultate in druge dosežke sistema vzgoje in izobraževanja.

1. V osnovni šoli se izvaja letno in sistematično zunanje preverjanje znanja, katerega temeljni namen je ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti obveznega izobraževanja (več v poglavju 2.2.2.)
2. V srednjem izobraževanju se končni učni rezultati ocenjujejo z zaključnim preverjanjem: z nacionalno in eksterno splošno maturo v gimnazijskem izobraževanju ter z nacionalno in deloma eksterno poklicno maturo v strokovnem izobraževanju; z internim zaključnim izpitom v poklicnem izobraževanju, ki se izvaja pred petčlansko komisijo, katere član je lahko tudi predstavnik delodajalcev, potrjenih s strani Državnega izpitnega centra (več v poglavju 2.3).
3. Slovenija zaradi skrbi za kakovost sodeluje v številnih mednarodnih merjenjih učnih dosežkov udeležencev izobraževanja: PISA, TIMMS, PIRLS, TALIS, SITES, CIVICS (več v poglavju 2 in poglavju 4, EOK Kriterij 5).
4. Na iniciativo Sveta za kakovost in evalvacije in drugih deležnikov (šol in univerz) in s finančno podporo ministrstva, pristojnega za šolstvo, ter na osnovi sekundarnih študij dosežkov se kot odziv na dosežene rezultate pripravljajo ukrepi za njihovo izboljšanje (npr. ukrepi na področju zviševanja bralne pismenosti mladine).
5. V izobraževanju odraslih, v PROGRAMIH FORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ZA PRIDOBITEV JAVNO VELJAVNE IZOBRAZBE, veljajo enaki mehanizmi zagotavljanja kakovosti na izstopni ravni, kot v sistemu izobraževanja mladine. V JAVNOVELJAVNIH PROGRAMIH, namenjenih izključno odraslim, se kakovost meri s kvantitativnimi kazalci, kot so nacionalni izpiti⁸² in mape učnih dosežkov⁸³. V programih neformalnega izobraževanja, ki NIMAJO JAVNE VELJAVE, se kakovost praviloma zagotavlja v skladu s sistemi kakovosti za druge dejavnosti in z uveljavljanjem različnih nacionalnih ali mednarodno uveljavljenih standardov kakovosti⁸⁴. V sistemu IO ACS izvaja nacionalne evalvacije sistema IO.
6. V sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij CPI izvaja evalvacijo sistema NPK.

82 Nacionalne izpite iz tujih jezikov in slovenščine za tuje izvajajo organizacije, ki jih za to pooblasti Državni izpitni center ali Center za slovenščino kot drug tuj jezik.

83 V programih za razvoj pismenosti odraslih (tim UŽU programi) se doseganje standardov znanj, določenih v programu, zapiše z dosega oziroma ne dosega ter dokumentira v udeleženčevi mapi učnih dosežkov.

84 Npr. standard NVO – standard kakovosti za nevladne organizacijah v podjetjih v Slovenskem inštitutu za kakovost in meroslovje; SiQ2; različni standardi (ISO) ali model Poslovne odličnosti EFQM v izobraževalnih centrih ali službah v podjetjih; model Skupnega ocenjevanja okvira za organizacije v javnem sektorju (CAF) in EFQM v različnih ministrstvih in upravnih organih, ki razvijajo svojo izobraževalno dejavnost.

3.7. SOK in priznavanje neformalnega in priložnostno pridobljenega znanja

V Sloveniji sta uveljavljeni predvsem dve zakonsko urejeni poti za priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, in sicer (a) za nadaljnje vključevanje v formalno izobraževanje ter za (b) priznavanje poklicne usposobljenosti na trgu dela (sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij). V postopku priznavanja neformalno pridobljenega znanja z vrednotenjem ugotavljamo primerljivost kandidatovega neformalno pridobljenega znanja, spretnosti in kompetenc s **standardi znanja**. Pri nadaljnjem vključevanju kandidatov v sistem formalnega izobraževanja (a) uporabljamo izobraževalne standarde (kataloge znanj, module in izvedbeni kurikul), ki temeljijo na izobraževalnem sistemu, kateri kandidatom omogoča priznavanje znanja, pridobljenega po različnih izobraževalnih poteh (v poklicnih, srednjih strokovnih in višjih strokovnih šolah urejeno na sistemski ravni). Za potrebe trga dela (b) pa smo vzpostavili formaliziran sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK), kjer se pridobljena kandidatova znanja in izkušnje primerjajo s poklicnimi standardi, določenimi na nacionalni ravni (glej primere v Prilogi 4).

Priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenega znanja je možno tudi v visokošolskem izobraževanju. Vendar na nacionalni ravni ni enotno razdelanih meril in postopkov za priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj. Te za namen nadaljevanja izobraževanja s pravilniki uredijo visokošolski zavodi samostojno skladno z merili za kreditno vrednotenje študijskih programov in z merili za akreditacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov. Ti pravilniki urejajo postopke ugotavljanja, preverjanja, potrjevanja in priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja ter merila za priznavanje znanja in spretnosti, ki jih kandidati pridobijo pred vpisom in med študijem na visokošolskem zavodu.

Z razvojem sistema neformalno in priložnostno pridobljenih znanj v izobraževanju odraslih se je na sistemski ravni ukvarjal tudi Andragoški center Slovenije (ACS) v sodelovanju s Centrom za poklicno izobraževanje (CPI). Ministrstvo RS za šolstvo in šport in Evropski socialni sklad sta od leta 2009 do 2011 financirala podprojekt Ugotavljanje in priznavanje neformalnega učenja. Pripravljene so strokovne podlage za sistemsko urejanje vrednotenja in priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja v izobraževanju odraslih.⁸⁵

Kandidati, ki se jim prizna predhodno pridobljeno znanje v Sloveniji, so lahko oproščeni določenih obveznosti v formalnem izobraževalnem programu (npr. praktičnega izobraževanja, predmetov oziroma modulov ipd.), lahko pridobijo nacionalno poklicno kvalifikacijo, ali pa karierno napredujejo znotraj podjetji.

Kako se obstoječ sistem priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj povezuje s SOK? Najmanjša enota SOK je kvalifikacija, kar pomeni, da v ogrodje umeščamo kvalifikacije in ne posameznih znanj, spretnosti oziroma kompetenc. Iz tega razloga smo iz sistema priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj v Sloveniji v ogrodje za zdaj umestili zgolj nacionalne poklicne kvalifikacije, ki omogočajo pridobitev javne listine – certifikata o NPK (glej poglavje 2.6).

V nadaljnji fazi razvoja SOK bomo v ogrodje vključili tudi dodatne kvalifikacije, za katere so si močno prizadevali tudi deležniki v javnih posvetih in razpravah o SOK. Postopke za akreditacijo dodatnih kvalifikacij in njihovo vključitev v SOK podrobneje določa predlog zakona o SOK.

3.8. Register kvalifikacij SOK

V sklopu projekta 'Activities of EQF National Coordination Points with a view to implement the EQF at national level' (2011/12 in 2012/13) smo na spletni strani SOK⁸⁶ vzpostavili spletni register kvalifikacij SOK⁸⁷. Slednji opisuje kvalifikacije skladno z zastavljenimi parametri SOK upoštevajoč tudi predlagane pa-

85 http://arhiv.acs.si/porocila/Strokovne_podlage_za_sistemsko_urejanje_vrednotenja.pdf (pridobljeno 22. 11. 2012).

86 www.nok.si

87 <http://www.nok.si/register-kvalifikacij.aspx>

rametre v portalu EOK⁸⁸. Z registrom kvalifikacij SOK, ki ga bomo povezali z nastajajočim portalom EOK, bodo opisi posameznih slovenskih kvalifikacij dostopni uporabnikom vseh evropskih držav. Prav tako bomo z registrom omogočili lažjo primerljivost slovenskih kvalifikacij s kvalifikacijami drugih evropskih držav.

Kljub temu, da smo vzpostavili spletni register kvalifikacij SOK, nas v nadaljevanju čaka še veliko dela, saj moramo pripraviti še opise posameznih kvalifikacij, ki bodo skladni z opisi kvalifikacij v SOK. Le-te bomo v register SOK vnašali postopoma po področjih (KLASIUS-P oz. ISCED-F), in sicer predvidoma do konca leta 2015. Trenutno so na voljo opisi kvalifikacij z naslednjih področij: izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev, umetnost, humanistika, družbene vede, novinarstvo in obveščanje, poslovne in upravne vede, računalništvo, kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo, veterinarstvo, zdravstvo, socialno varstvo in nekatere osebne storitve (gostinstvo in hotelirstvo, turizem).

⁸⁸ Questionnaire on the proposal for the information to be provided about individual qualifications through the EQF portal. (2012). European Commission, Directorate-General for Education and Culture, Lifelong learning: horizontal policy issues and 2020 strategy, Skills and qualifications.

04

ZAGOTOVITEV 10 REFERENČNIH
KRITERIJEV EOK

V tem poglavju prikazujemo, kako Republika Slovenija uresničuje 10 referenčnih kriterijev svetovalne skupine EOK (*EQF advisory group*).

Kriterij 1:

Odgovornosti in/ali zakonska pristojnost vseh ustreznih nacionalnih organov, vključenih v proces razvrščanja, vključno z nacionalno koordinacijsko točko, so jasno določene, pristojni javni organ pa jih je objavil.

Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) je bil oktobra 2009 imenovan za nacionalno koordinacijsko točko EOK. Skladno s svojimi pristojnostmi je CPI izvajal naloge, zapisane v *Priporočilih Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje*⁸⁹. Pri vseh vprašanjih, povezanih z zagotavljanjem kakovosti v visokem šolstvu, si CPI kot NKT EOK deli pristojnosti z Nacionalno agencijo RS za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS), ki je odgovorna in pristojna institucija za kakovost visokošolskih kvalifikacij. V ta namen sta CPI in NAKVIS sklenila tudi pisni dogovor o medsebojnem sodelovanju⁹⁰.

Januarja 2010 je Vlada RS imenovala *Medresorsko delovno skupino za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij, ki bo skladno z evropskim ogrodjem kvalifikacij*⁹¹ (MDS). Sestavljajo jo predstavniki: (takratnega) Ministrstva za šolstvo in šport ter Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo⁹²; Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve; Centra RS za poklicno izobraževanje; Gospodarske zbornice Slovenije; Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije; Združenja delodajalcev obrtnih dejavnosti Slovenije; Zveze svobodnih sindikatov Slovenije; Statističnega urada RS; Študentske organizacije Slovenije in Dijaške organizacije Slovenije. Mandat imenovane medresorske delovne skupine je priprava/razvoj slovenskega ogrodja kvalifikacij, ki bo skladno z evropskim ogrodjem kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in z evropskim ogrodjem kvalifikacij za visoko šolstvo.

Pripravljen je predlog zakona o SOK⁹³, ki podrobneje ureja umeščanje kvalifikacij v SOK; umeščanje ravni SOK v EOK in EOVK; pristojnosti nacionalne koordinacijske točke evropskega ogrodja kvalifikacij; zagotavljanje sredstev in vodenje evidenc (register kvalifikacij SOK). Iz predloga zakona o SOK sledijo spodaj navedene pristojnosti NKT EOK.

Center RS za poklicno izobraževanje, NKT EOK:

- zagotavlja dostop do informacij o SOK, EOK in EOVK na spletni strani;
- informira in promovira SOK in EOK;
- vodi proces umeščanja SOK v EOK;

⁸⁹ Uradni list EU, C 111/1.

⁹⁰ Številka dopisa: 0348/2012/01-BM z dne, 26. 10. 2012.

⁹¹ Številka sklepa: 02401-28/2009/3 z dne, 14. 1. 2010.

⁹² Današnje Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

⁹³ Predlog zakona o SOK je bil dne 24. 4. 2014 objavljen na Državnem portalu RS e-Demokracija. Rok za oddajo komentarjev je bil do 14. 5. 2014. V vmesnem času se je zaradi političnih sprememb rok za sprejem zakona premaknil na prihodnji čas.

- pripravlja strokovna gradiva in koordinira delo ključnih deležnikov pri umeščanju nacionalnih kvalifikacij v EOK preko SOK;
- skrbi za razvoj SOK in spremlja njegovo implementacijo;
- sodeluje s pristojnimi mednarodnimi institucijami (Evropska komisija, CEDEFOP ipd.);
- sodeluje v mreži NKT EOK;
- objavlja kvalifikacije v registru kvalifikacij SOK;
- vzpostavlja in vzdržuje register kvalifikacij SOK ter povezave z EOK portalom;
- izdaja potrdila o ravni SOK in EOK za NPK;
- predlaga postopke in merila za umeščanje dodatnih kvalifikacij v SOK;
- predlaga merila za uvrstitev strokovnjakov v register strokovnjakov;
- vzpostavi in posodablja register strokovnjakov za umeščanje dodatnih kvalifikacij v SOK;
- imenuje skupine strokovnjakov za umeščanje dodatnih kvalifikacij v SOK in
- strokovno in administrativno podpira delovanje strokovne komisije NKT EOK.

NKT EOK ima strokovno komisijo, ki jo sestavlja sedem članov. Naloge strokovne komisije NKT EOK so:

- določa postopke in merila za umeščanje dodatnih kvalifikacij v SOK;
- potrdi umestitev dodatne kvalifikacije v SOK;
- določa merila za uvrstitev strokovnjakov v register strokovnjakov;
- določi ceno postopka umeščanja dodatne kvalifikacije v SOK na podlagi predloga direktorja institucije, v kateri deluje NKT EOK, in
- spremlja proces umeščanja kvalifikacij v SOK, EOK in EOVK.

V skupine strokovnjakov za umeščanje dodatnih kvalifikacij v SOK se imenujejo strokovnjaki iz registra strokovnjakov, ki ga vodi NKT EOK.

Druge institucije, kot so ministrstvo, pristojno za izobraževanje, ministrstvo, pristojno za delo, in NAKVIS, opravljajo naloge, predpisane z veljavno zakonodajo.

Kriterij 2:

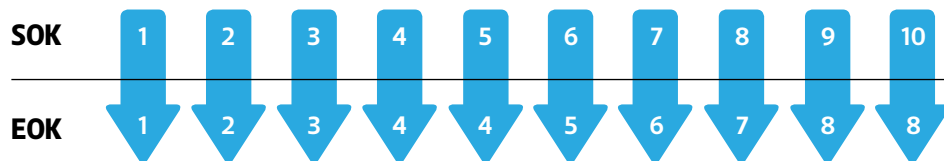
Povezava med nacionalnim ogrodjem ali sistemom kvalifikacij ter opisniki za posamezne ravni evropskega ogrodja kvalifikacij je jasna in dokazljiva.

Da bi pokazali na jasno in dokazljivo povezanost med slovenskim ogrodjem kvalifikacij in evropskim ogrodjem kvalifikacij, smo opravili metodološko analizo v treh korakih, in sicer:

1. strukturno primerjavo obeh ogrodij,
2. pojmovno primerjavo obeh ogrodij,
3. primerjavo opisnikov ogrodij SOK in EOK.

Na podlagi izsledkov opravljene analize smo pri umeščanju ravni SOK v EOK prišli do naslednjega zaključka:

Tabela 3: Umeščanje ravni SOK v EOK

Prva, druga in tretja raven SOK sta se pri procesu umeščanja izkazali ekvivalentni prvi, drugi in tretji ravni EOK.

Četrta in peta raven SOK sta skladno z načelom optimalnega ujemanja ekvivalentni četrti ravni EOK: v kategoriji kompetenc četrta raven EOK izkazuje nekoliko višjo raven zahtevnosti v primerjavi s četrto ravni SOK; v kategorijah znanja in spretnosti pa opisniki pete ravni SOK po zahtevnosti in kompleksnosti nekoliko presegajo ti kategoriji na četrti ravni EOK.

Šesta, sedma in osma raven SOK so se izkazale za ekvivalentne peti, šesti in sedmi ravni EOK.

Deveta in deseta raven SOK sta se izkazali ekvivalentni osmi ravni EOK. Deveta raven SOK je skladno z načelom optimalnega ujemanja primerljiva z osmo ravno EOK, saj izpostavlja vidik zmožnosti kandidatove udeležbe pri izvirnih znanstvenoraziskovalnih oziroma vrhunskih umetniških projektih, ki ustvarjajo novo znanje oziroma vrhunske umetniške dosežke.

1) STRUKTURNA PRIMERJAVA OGRODIJ

Strukturno primerjavo med slovenskim in evropskim ogrodjem kvalifikacij smo opravili, da bi ugotovili, ali obstaja jasno izražena podobnost med obema ogrodjema kvalifikacij. MDS ugotavlja, da sta si ogrodji v zgradbi podobni, med njima pa obstaja nekaj razlik.

Podobnosti

Obe stopnjujeta od prve ravni navzgor, pri čemer prva raven pomeni hkrati tudi najnižjo raven. Obe temeljita na konceptu učnih rezultatov in omogočata vključevanje raznolikih kvalifikacij, s čimer spodbujata vseživljenjsko izobraževanje in učenje.

Razlike

Za razliko od EOK, SOK vsebuje 10 ravni in je zasnovan na povezavi koncepta *učnih rezultatov* s konceptom *izobraževalnih aktivnosti/programov*. SOK je nacionalno ogrodje kvalifikacij, v katerega se umeščajo različni tipi kvalifikacij, medtem ko je EOK metaogrodje, ki deluje kot prevodnik med nacionalnimi ogrodji kvalifikacij.

SOK trenutno vključuje dve vrsti kvalifikacij, ki izpolnjujeta nacionalne kakovostne kriterije:

- Izobrazbe (*educational qualifications*), ki se pridobijo v sistemu formalnega šolskega izobraževanja;
- Nacionalne poklicne kvalifikacije, ki so rezultat preverjanja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj;
- Zasnova SOK predvideva tudi vključevanje tretjega tipa kvalifikacij, dodatnih kvalifikacij, katerih vključevanje v SOK je pogojeno z razvojem ustreznih nacionalnih kriterijev kakovosti.

2) POJMOVNA PRIMERJAVA OGRODIJ

SOK je zasnovan na kombinaciji slovenskega klasičnega sistema izobraževanja in usposabljanja (KLA-SIUS) ter smernic EOK. Vsaka raven SOK je opisana na podlagi enakih treh pojmov – znanja, spretnosti in kompetence – kot pri EOK. Omenjeni pojmi so definirani sorodno, pri čemer lahko ugotovimo, da jih EOK opisuje generično, SOK pa upošteva značilnosti nacionalnega sistema izobraževanja in trga delovne sile, zaradi česar so opisniki na vseh nivojih zastavljeni praviloma podrobneje.

Ko primerjamo podobnosti in razlike med znanjem, spretnostmi in kompetencami med slovenskim in evropskim ogrodjem kvalifikacij, lahko ugotovimo naslednje:

Znanje. Definijska izhodišča koncepta ‚znanje‘ sta v obeh ogrodjih sorodna. V obeh primerih je znanje definirano kot rezultat procesa učenja v različnih kontekstih, pri čemer definicija v SOK posebej poudarja procese učenja v izobraževanju pri delu ter v zasebnem in družbenem življenju.

Spretnosti. Definicija pojma ‚spretnosti‘ je v SOK povzeta iz definicije EOK v njeni fenotipski razčlenitvi med kognitivne in praktične spretnosti, a se tudi razlikuje od definicije EOK, saj ta poudarja tudi uporabo znanja za izvedbo nalog in reševanje problemov.

Kompetence⁹⁴. Obe definiciji kompetenc, zapisani v SOK in EOK, sta koherentni v delu, ki kompetence opisuje kot sposobnost uporabe znanja in spretnosti v različnih situacijah, pri čemer EOK nekoliko bolj poudarja profesionalni in osebni razvoj posameznika, SOK pa poudarja odgovorno ravnanje posameznika. Obe ogrodji vključujeta samostojnost in odgovornost delovanja.

3) PRIMERJAVA OPISNIKOV SOK IN EOK

Poleg konceptualne primerjave obeh ogrodij v nadaljevanju podrobneje prikazujemo tudi vsebinsko primerjavo med opisniki SOK in EOK, pri čemer primerjamo sorodnosti in razlike po posameznih ravneh znanja, spretnosti in kompetenc med evropskim in slovenskim ogrodjem kvalifikacij. Za obe ogrodji velja, da opisniki na višji ravni ogrodja smiselno vključuje opisnike na nižji ravni.

Primerjava prve ravni SOK s prvo ravno EOK

Znanje: Generična opisa kategorije znanja sta v obeh opisnikih skoraj identična, pri čemer slovenski opisnik poudarja zmožnost nadaljnega sistematičnega učenja.

Spretnosti: V EOK se opisnik nanaša na izvajanje preprostih nalog, opisnik v SOK pa loči med osnovno pismenostjo ter sposobnostjo učenja podatkov in pojmov ter izkazovanjem praktičnih spretnosti za izvajanje enostavnih, ponavljajočih nalog.

Kompetence: Generični opis je zelo podoben, razlika med ogrodjema pa je razvidna v tem, da EOK opisnik izpostavlja delo ali študij, SOK pa usposobljenost za delovanje v podrobno opredeljenem/nadzorovanem in strukturiranem okolju.

Ugotavljamo, da se prva raven v SOK ujema s prvo ravno v EOK.

Primerjava druge ravni SOK z drugo ravno EOK

Znanje: SOK na tej ravni definira znanje bolj strukturirano kot EOK. Medtem ko EOK znanje opredeli kot osnovno procesiranje informacij, vezano na področje dela in študija, SOK znanje eksplicitno veže na poznavanje naravnih pojmov, procesov in zakonitosti kot podlago za nadaljnje učenje. SOK tudi opredeljuje znanje kot podlago za nadaljnje učenje in družbeno udejstvovanje, medtem ko to v EOK ni posebej poudarjeno, zato lahko znanje SOK iz te ravni primerjamo z znanjem ravni EOK 3.

⁹⁴ Koncept kompetence uporabljamo v množinski obliki, čeprav bi bila sicer –glede na Mernagh, E. (2011): *Differentiating between 'competence', 'competences', and 'competency'* – Delovno gradivo – možna tudi uporaba termina v ednini.

Spretnosti: EOK poudarja uporabo podatkov za izvedbo nalog in reševanje rutinskih problemov z uporabo preprostih pravil in orodij, SOK pa temeljno pismenost v relaciji do uporabe osnovnih orodij, metod in materialov. Obe ogrodi poudarjata nizko stopnjo kompleksnosti opravljanja nalog: izvajanje enostavnih, ponavljajočih se opravil, sestavljenih iz manjšega števila operacij (SOK) ter rutinsko reševanje problemov z uporabo preprostih pravil in orodij (EOK).

Kompetence: EOK drugo raven v odnosu do prve enostavno stopnjuje v smislu dviga avtonomnosti, – in sicer z delno samostojnostjo dela/študija v nadzorovanem okolju. Opisnika EOK in SOK se ujemata pri povečanju avtonomnosti (delna samostojnost, omejena odgovornost), a je opisnik SOK širši, saj bolj poudari vidik vseživljenjskosti učenja s pridobivanjem novih znanj in spretnosti ter delovanje na podlagi pisnih navodil.

Ugotavljamo ujemanje med vsemi tremi komponentami opisnikov, pri čemer v kategoriji znanja opisniki SOK opredeljujejo učne rezultate na nekoliko zahtevnejši ravni. V SOK je poudarjen element temeljne pismenosti.

Primerjava tretje ravni SOK s tretjo ravno EOK

Znanje: EOK na tretji stopnji opiše znanje generično brez stopnjevanja, SOK pa znanje na tej ravni postavi v nacionalni kontekst izobraževanja in dela in zato poudari praktično in poklicno naravnost znanja, omejenost teoretičnih podlag ter izrazito situacijsko naravnost učenja, vezano na določeno stroko.

Spretnosti: EOK na poudarja praktično naravo opravljanja nalog, ki temeljijo na uporabi osnovnih metod, orodij, gradiv in podatkov. SOK temu dodaja element temeljne pismenosti ter spretnosti postavlja v kontekst predvidljivosti problemov in standardizacije opravil.

Kompetence: EOK tretjo raven opiše z zmožnostjo prevzemanja lastne odgovornosti za dokončanje nalog pri delu ali študiju, medtem ko SOK na tej stopnji temelji na omejeni samostojnosti delovanja kot tudi enostavnih ustnih in pisnih navodilih. Poleg tega SOK omenja element vodenja, kar se nanaša na avtonomijo delovanja.

Za tretjo raven SOK izpostavlja praktični vidik znanja in spretnosti ter s tem nadgradi SOK na drugi ravni. Po ravni zahtevnosti se tretja raven SOK in tretja EOK ujemata.

Primerjava četrte ravni SOK s četrto ravno EOK

Znanje: Opisnika v obeh ogrodi sta si sorodna, le da opisnik v SOK znanje izraziteje postavlja v kontekst poklicne naravnosti in poudari, da ima pred načeli znanstvene sistematičnosti prednost proučevanje primerov, povezovanje in uporaba znanj.

Spretnosti: Zahtevnostna raven obeh opisnikov v tej kategoriji je primerljiva, le da opisnik v SOK spretnosti natančneje razčleni in izpostavi zmožnost za opravljanje manj standardiziranih opravil.

Kompetence: V kategoriji kompetenc oba opisnika podobno vključujeta zmožnost za samostojnejše delovanje v bolj predvidljivem okolju in zmožnost prevzemanja odgovornosti za lastno delo. EOK za razliko od SOK vključuje nadzor rutinskega dela drugih, SOK pa izpostavlja podjetniško usmerjenost in sposobnost organiziranja in vključevanja v delovne skupine.

Kompleksnost učnih rezultatov med EOK in SOK na četrti ravni sta primerljivi.

Primerjava pete ravni SOK s četrto ravno EOK

Znanje: Opisnik SOK na peti ravni izkazuje malce višjo raven zahtevnosti kot opisnik v EOK: vključuje namreč zmožnost analitičnega mišljenja in poglobljenega poznavanja nekaterih znanstvenih oziroma strokovnih konceptov tudi kot pripravo za nadaljnje učenje.

Spretnosti: Tudi kategorija spretnosti v slovenskem opisniku izkazuje malce višjo raven zahtevnosti od opisnika v EOK: širše oziroma specializirane metodološke spretnosti, zmožnost reševanja problemov v netipičnih situacijah in reševanje abstraktnih problemov. Vključuje tudi izvajanje raznolikih in nestandardiziranih opravil.

Kompetence: Po zahtevnosti je ta kategorija med obema opisnikoma najbolj primerljiva. SOK posebej izpostavi prevzemanje odgovornosti za pridobivanje novega znanja, sposobnost organiziranja in vključevanja v kompleksne in heterogene skupine, samostojnost ter samoiniciativnost.

Ugotovimo lahko, da je peta raven SOK načeloma primerljiva s četrto ravni EOK, da pa v kategorijah znanja in spretnosti slovenski opisnik vključuje učne izide na malce višji zahtevnostni ravni. Govorimo lahko o primerljivosti po načelu optimalnega ujemanja (best fit).

Primerjava šeste ravni SOK s peto ravno EOK

Znanje: V kategoriji znanja lahko med evropskim in slovenskim ogrodjem opazimo primerljivost v zahtevnosti in kompleksnosti pričakovanih znanj, pri čemer slovenski opisnik posebej izpostavi pomen znanja za reševanje strokovnih nalog in zahtevnejših opravil na specifičnih področjih stroke.

Spretnosti: Tudi v kategoriji spretnosti lahko med obema opisnikoma opazimo primerljivost v smislu kompleksnosti in zahtevnosti. Opisnik v SOK zopet izpostavlja nacionalne specifične vidike, kot so izvajanje zahtevnejših strokovnih opravil v pripravi in kontroli delovnih procesov, zmožnost opravljanja kompleksnih nalog, temelječih na povezavi abstraktnega mišljenja in uporabo različnih orodij, metod oziroma tehnoloških postopkov.

Kompetence: Ujemanje na ravni opisov kompetenc je v EOK in SOK razvidno iz tega, da prvi kompetenco opisuje z vodenjem in nadzorom v okviru delovnih dejavnosti, drugi pa s prevzemanjem odgovornosti za delo posameznikov in skupin. Ob tem SOK izpostavi osnovno povezovanje in umeščanje problematike v splošni in družbeni kontekst. Slednje bi lahko enačili s pregledom in razvijanjem svojega delovanja in delovanja drugih v EOK.

Ugotavljamo, da se opisniki šeste ravni SOK in pete EOK ujemajo.

Primerjava sedme ravni SOK s šesto ravno EOK

Znanje: Na šesti ravni EOK je znanje opredeljeno kot poglobljeno znanje s področja dela ali študija skupaj s kritičnim razumevanjem teorij in načel, kar se ujema z opredeljenim znanjem na sedmi ravni SOK, ki govori o poglobljenem strokovno teoretičnem in praktičnem znanju na določenem področju, kot osnovi za kritično refleksijo (v kategoriji spretnosti).

Spretnosti: Na ravni spretnosti se ujemanja med SOK IN EOK kažejo v opisu spretnosti, ki dokazujejo obvladovanje in inovativnost za reševanje kompleksnih in nepredvidljivih problemov (EOK), ter so osnova za izvirna dognanja/stvaritve in obvladovanje kompleksnih delovnih procesov v novih delovnih situacijah (SOK).

Kompetence: Tudi v kategoriji kompetenc ugotavljamo ujemanje med opisnikoma. Sorodnost se kaže v elementih prevzemanja odgovornosti za sprejemanje odločitev, delovanje v nepredvidljivih okoliščinah, prevzemanju pobude in odgovornosti za strokovni razvoj. Opisnik v SOK poleg tega izpostavlja usposobljenost za argumentirano razpravo in za prenos znanja v skupini.

Ugotavljamo, da se opisniki na šesti ravni EOK in sedmi ravni SOK ujemajo.

Primerjava osme ravni SOK s sedmo ravno EOK

Znanje: Oba opisnika izpostavljata visoko specializirano (EOK) oziroma poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje (SOK), ki je podlaga za izvirna spoznanja in raziskave (EOK, SOK – kategorija spretnosti) oziroma osnova za zelo zahtevno strokovno delo (SOK).

Spretnosti: Navedba specializiranih spretnosti za reševanje problemov v sedmi ravni EOK se ujema z navedbo obvladovanja zelo zahtevnih procesov/orodij na specializiranih področjih ter reševanjem problemov v opisu spretnosti na osmi ravni SOK. EOK poudarja povezovanje znanja z različnih področij, čemur je soroden zapis v SOK, kategorija kompetence: zmožnost izvajanja nalog v multidisciplinarnih kontekstih.

Kompetence: Med opisnikoma ugotavljamo tudi ujemanje na ravni kompetenc, in sicer na sedmi ravni EOK in osmi SOK. Obe vključujeta elemente, kot so: zmožnost vodenja in preoblikovanja okvirov dela ali študija,

ki so kompleksni, nepredvidljivi (EOK) oziroma samostojno in avtonomno izvajanje nalog v netipičnih, širših, multidisciplinarnih kontekstih (SOK), prevzemanje odgovornosti za odločitve, strokovni razvoj, strateško delovanje skupin. Opisa se razlikujeta v tem, da SOK bolj kot prispevek k strokovnemu znanju (EOK) poudarja sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj ter poučevanja drugih, kar je bližje zapisu na šesti ravni EOK: ‚prevzem odgovornosti za vodenje strokovnega razvoja posameznikov ali skupin‘.

Ugotavljamo, da so opisniki na sedmi ravni EOK in osmi ravni SOK primerljivi.

Primerjava devete ravni SOK s sedmo in osmo ravnjo EOK

Primerjava devete ravni SOK s sedmo in osmo ravnjo EOK kaže, da so opisniki devete ravni SOK v določenem obsegu primerljivi z obema ravnema, da pa je primerljivost večja med deveto ravnjo SOK in osmo ravnjo EOK.

Znanje: Deveta raven SOK v kategoriji znanja vključuje poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje za izvirno znanstvenoraziskovalno oziroma umetniško delo, vezano na zmožnost kreiranja novega znanja. Opazna je primerljivost z opisnikom EOK na osmi ravni, ki navaja najbolj izpopolnjeno znanje.

Spretnosti: V EOK na osmi ravni in v SOK na deveti so v kategoriji spretnosti izpostavljene zmožnosti reševanja problemov v raziskavah (EOK) oziroma zmožnost sodelovanja pri znanstvenoraziskovalnih/vrhunskih umetniških projektih ter reševanje teoretičnih in praktičnih problemov (SOK). Ob tem se v EOK navaja, da gre za razširitev obstoječega znanja, v SOK pa ustvarja novo znanje/stvaritve. Del spretnosti v opisu EOK najbolj izpopolnjene in specializirane spretnosti in tehnike pa je že zapisan na osmi ravni SOK kot obvladovanje zelo zahtevnih, kompleksnih delovnih procesov in metodoloških orodij.

Kompetence: Osmo raven EOK navaja izkazovanje znatne samostojnosti in razvijanje novih zamisli ali procesov vključno z raziskovanjem, kar se ujema z opisom SOK: avtonomno izvajanje nalog in sposobnost izvirnih dognanj/stvaritev (kategorija spretnosti) v povezavi z bazičnimi in/ali uporabnim znanstvenoraziskovalnim/umetniškim delom. Pri tem SOK posebej poudarja usposobljenost za neodvisno, profesionalno in etično usmerjanje lastnega učenja in učenja drugih v različnih kontekstih.

Ugotavljamo, da se deveta raven SOK ujema z osmo ravnjo EOK skladno z načelom optimalnega ujemanja, ker poudarja ‚udeležbo pri izvirnih znanstvenoraziskovalnih/vrhunskih umetniških projektih‘, ki ‚ustvarjajo novo znanje‘ oziroma vrhunske umetniške stvaritve.

Primerjava desete ravni SOK z osmo ravnjo EOK

Znanje: Ujemanje med znanjem osme ravni EOK in desete ravni SOK se kaže v znanju, ki je najbolj izpopolnjeno (EOK), ter poglobljenem znanju za samostojno izvirno znanstveno in raziskovalno/umetniško delo (SOK), pri čemer EOK posebej izpostavi stičišča med posameznimi področji.

Spretnosti: Ujemanje med spretnostmi osme ravni EOK in desete ravni SOK se kaže v najbolj izpopolnjenih spretnostih vključno s sintezo in reševanjem kritičnih problemov v EOK, s sintezo novih in kompleksnih idej ter reševanjem najzahtevnejših problemov v SOK.

Kompetence: Ugotavljamo ujemanje na ravni kompetenc, in sicer osme ravni EOK in desete ravni SOK. Oba opisnika izpostavljata zmožnost samostojnega in inovativnega pridobivanja novega znanja, reševanja najbolj kompleksnih problemov in ustvarjanja. SOK posebej izpostavlja zmožnost odgovornega ravnanja in presojanja posledic uporabe novega znanja v različnih kontekstih.

Ugotavljamo, da se deseta raven SOK in osma EOK medsebojno ujemata.

Podrobnejši tabelaričen prikaz primerjave ravni med SOK in EOK je v Prilogi 3.

Kriterij 3

Načelo in cilj, na katerem temelji nacionalno ogrodje ali sistem kvalifikacij in njegove kvalifikacije, so učni izidi, samo nacionalno ogrodje ali sistem kvalifikacij in njegove kvalifikacije pa so povezani s sistemi potrjevanja neformalnega in priložnostnega učenja ter kreditnimi sistemi, če obstajajo.

Mesto učnih rezultatov v slovenskem sistemu vzgoje in izobraževanja

Kurikuli v celotnem slovenskem izobraževalnem sistemu so odraz postopnega premika k učnim rezultatom (shift to learning outcomes) že najmanj od leta 1996, ko je bila sprejeta nova zakonodaja za celotno področje izobraževanja. Še konec osemdesetih let 20. stoletja so bili kurikuli vsebinsko zasnovani, kmalu pa so njihovi snovalci začeli iskati načine, kako jih koncipirati tako, da bodo osredotočeni na cilje izobraževanja: sprva je bil pod vplivom teorije B. Blooma poudarek na ideji operativnih učnih ciljev (learning objectives) in standardov znanja. Zaradi nekaterih kritik so se v naslednjih letih iskali novi pristopi. Med vsemi je imel gotovo največji učinek kompetenčni pristop. Danes je večina učnih načrtov vsaj deloma zasnovana na kompetencah.

Druga pomembna točka razprave so bili standardi znanja; zlasti je bilo to vprašanje v ospredju pri osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju. V najnovejših učnih načrtih tako za osnovno kot za srednje šolstvo danes ločimo med temeljnimi in minimalnimi standardi, ki jih vsebujejo učni načrti poleg splošnih in operativnih ciljev. Drugačna je situacija v poklicnem in strokovnem izobraževanju, kjer standardi znanja na nacionalni ravni niso določeni. Standarde določajo učiteljski kolektivi na posameznih šolah, pri čemer se opirajo na nacionalno pripravljene izpitne kataloge.

Na področju srednjega in višjega poklicnega in strokovnega izobraževanja moramo biti pozorni na razlikovanje med poklicnimi standardi in standardi znanja. Poklicni standardi so osnova za pripravo programov izobraževanja in učnih načrtov, posredno torej tudi izhodišče za določanje standardov znanja. Kot zapisano (glej poglavju 2.6), so poklicni standardi stična točka certifikatnega in formalnega izobraževalnega sistema – točka, ki omogoča zagotavljanje primerljivega standarda kakovosti obeh sistemov.

Za odrasle, ki se vključujejo v formalno izobraževanje, veljajo enake značilnosti kot za otroke in mladino. Programi izobraževanja za odrasle temeljijo na istih učnih rezultatih in standardih znanja kot pri izobraževanju otrok in mladine.

Kljub dolgi tradiciji usmeritve k učnim rezultatom slovenski izobraževalni sistem do zagona projekta razvoja slovenskega ogrodja kvalifikacij, ni uporabljal termina učni rezultat (learning outcome). Za namene ogrodja je bil termin definiran v smislu znanja, spretnosti in kompetenc, standardiziranih na določeni kvalifikacijski ravni.

Čeprav termin učni rezultat ni bil uporabljen, je iz zgornjega zapisa razvidno, da kurikularni koncept v celotnem sistemu temelji na ideji transparentnega prikaza tistega, kar naj bi učeči se po zaključenem obdobju učenja vedel, razumel in bil zmožen tudi izkazati. Zaradi specifik posameznih segmentov sistema izobraževanja med programi in učnimi načrti seveda obstajajo razlike; kažejo se v načinu operacionalizacije učnih ciljev, relaciji med splošnimi in operativnimi cilji pa tudi v mestu kompetenc v njih. Te razlike so razvidne tudi iz primerov v Prilogi 4.

Spodaj prikazujemo, kateri zakonski in drugi uradni akti so osnova za opredeljevanje učnih rezultatov v posameznih segmentih sistema vzgoje in izobraževanja v Sloveniji in v katerih konceptih so zajeti.

Sistem formalnega izobraževanja

Osnovnošolsko izobraževanje

Izhodišče za določanje vsebine učnih rezultatov so splošni cilji izobraževanja, kot jih določata *Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja* in *Zakon o osnovni šoli*. Učne rezultate neposredno določajo učni načrti, pripravljene za vsak učni predmet posebej. Raven in kompleksnost znanja je najbolj razvidna iz operativnih

ciljev in standardov znanja. Učni načrti so precej obsežni in operativni cilji natančno razčlenjeni. Učni načrti ločijo med temeljnimi in minimalnimi standardi znanja ter vsebujejo didaktična priporočila in navodila za ocenjevanje. Učne rezultate preverjamo tudi na koncu drugega in tretjega OŠ obdobja z *nacionalnim preverjanjem znanja* (več v poglavju 2.2.2).

Srednješolsko izobraževanje

Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja je temeljno izhodišče za določanje učnih rezultatov tudi za programe splošnega in poklicnega izobraževanja na višji sekundarni ravni. Pomembna sta tudi *Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju* in *Zakon o gimnazijah*. Ključni pa so izobraževalni programi, ki nekoliko natančneje opredeljujejo cilje izobraževanja, ter seveda operativni kurikularni dokumenti, ki imajo različna imena in oblike:

- V gimnaziji so to učni načrti za posamezne učne predmete, ki – podobno kot v osnovnošolskih načrtih – vsebujejo splošne in operativne cilje ter temeljne in minimalne standarde. Eksplicitneje so navedene tudi ključne kompetence. Na same učne rezultate imajo vpliv tudi izpitni katalogi, ki so pripravljene skladno z Zakonom o maturi. Pridobljene učne rezultate se na koncu gimnazijskega izobraževanja preverja tudi s *splošno maturo* (več v poglavju 2.3)
- V poklicnem in strokovnem izobraževanju pa poleg učnih načrtov (za splošnoizobraževalne predmete) poznamo tudi kataloge znanja (za strokovne module), ki so pripravljene na osnovi poklicnih standardov. Katalogi znanja vsebujejo usmerjevalne cilje ter poklicne kompetence, ki so razčlenjene na informativne in formativne operativne učne cilje. Mednje so integrirani tudi cilji ključnih kompetenc. Učne rezultate v strokovnem izobraževanju sooblikujejo tudi maturitetni izpitni katalogi, ki so pripravljene skladno s Pravilnikom o poklicni maturi (več v poglavju 2). Pridobljene učne rezultate se na koncu poklicnega izobraževanja preverja z *zaključnim izpitom* (več v poglavju 2.3.3), na koncu strokovnega izobraževanja pa s *poklicno maturo* (več v poglavju 2.3.2)

Terciarno izobraževanje

Višje strokovno izobraževanje

Učni rezultati so skladni z *Zakonom o višjem strokovnem izobraževanju*. Sledijo tudi ciljem izobraževanja, ki so opredeljeni v posameznih izobraževalnih programih. Vsak študijski predmet (ali modul) vsebuje svoj učni načrt, ki učne rezultate natančneje določa. Katalogi znanj so strukturirani tako, da vsebujejo splošne cilje in predmetno specifične kompetence. Te so razčlenjene v informativne in formativne učne cilje. Doseganje učnih rezultatov preverja Strokovni svet za poklicno in strokovno izobraževanje v postopku sprejemanja programa. Poleg tega je enako kot v visokošolskem izobraževanju za presojanje kakovosti pristojen NAKVIS (več v kriteriju EOK 5).

Visokošolsko izobraževanje

Učni rezultati skladno z *Zakonom o visokem šolstvu* sledijo ciljem izobraževanja in so zapisani v posameznih izobraževalnih programih. Vsak študijski predmet (ali modul) vsebuje svoj učni načrt, ki učne rezultate natančno določa. Vendar učni načrti pričakovane učne rezultate ne opisujejo v kategorijah znanja, spretnostih in kompetencah, kot to opredeljuje SOK. Učni načrti opredeljujejo splošne in predmetno specifične kompetence, ki se s programom pridobijo. Pojem kompetenc se pri tem nanaša na učne rezultate, ki izražajo sposobnost diplomanta, da pridobljeno znanje uporabi v praksi.

Raven učnih rezultatov preverja NAKVIS najprej v postopku akreditacije visokošolskega zavoda in študijskih programov, nato pa še v postopku reakreditacije, ki praviloma poteka vsakih 7 let. Poleg tega so visokošolski zavodi dolžni pripraviti samoevalvacijska poročila, k vključujejo tudi študentske ankete in ankete z zaposlenimi (več v kriteriju EOK 5).

Sistem priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj

Nacionalne poklicne kvalifikacije

Učni rezultati so opredeljeni v poklicnih standardih ter katalogih standardov strokovnih znanj in spretnosti. Le-ti se potrjujejo v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije (več v poglavju 2.6). V poklicnih standardih učne rezultate členimo v tri kategorije: *področja dela, ključna dela ter spretnosti in znanja*. V ospredju so funkcionalne spretnosti in uporaba poklicnega znanja.

Mesto učnih rezultatov v slovenskem ogrodju kvalifikacij

SOK povezuje dva koncepta:

1. Tradicionalni »*input koncept*« oziroma *koncept izobraževalnih aktivnosti/programov*. Ta je vezan na zakonske akte in druge predpise, ki za vsak tip programa in njemu pripadajočo kvalifikacijo določajo njegov namen, cilje in mesto v sistemu vzgoje in izobraževanja ter tudi pravice v smislu prehodnosti, ki jo omogočajo.
2. *Koncept učnih rezultatov*, ki ga na sistemski ravni prinaša SOK, bolj transparentno opredeljuje razmerja med programi in kvalifikacijami v smislu njihove zahtevnosti in kompleksnosti.

Koncept učnih rezultatov je vezan na upoštevanje naslednjih kriterijev⁹⁵:

- zahtevnosti in globine znanja in razumevanja,
- stopnje potrebne podpore in poučevanja,
- stopnje vključenosti, samostojnosti in ustvarjalnosti,
- obsega in zahtevnosti uporabe/prakse.

Koncept učnih rezultatov se odraža v *opisnikih učnih rezultatov*, ki so bili pripravljene z razvojem SOK. (glej Prilogo 2 ter poglavje 3.4).

Kreditni sistem

V Sloveniji so kreditno ovrednoteni izobraževalni programi poklicnega in strokovnega izobraževanja, višjega strokovnega ter visokošolskega izobraževanja.

Kreditni sistem v poklicnem in strokovnem izobraževanju

Kreditni sistem v Sloveniji je nabirno prenosni sistem za poklicno in strokovno izobraževanje. Omogoča sistematičen opis izobraževalnih programov in njihovih enot/modulov. Vsak modul je opredeljen s kreditnimi točkami, ki izražajo relativno težo posameznega modula v odnosu do celotnega izobraževalnega programa. Najmanjša enota izražena s kreditnimi točkami je predmet ali modul.

V merilih za kreditno vrednotenje izobraževalnih programov PSI je zapisano, da se kreditni sistem uporablja za:

- kreditno vrednotenje učnih rezultatov, pridobljenih s formalnim in neformalnim učenjem;
- nabiranje enot in kreditnih točk za dokončanje izobraževalnega programa in pridobitev izobrazbe ali nacionalne poklicne kvalifikacije;
- prenos učnih rezultatov in kreditnih točk iz enega izobraževalnega programa v drugega, med izobraževalnimi institucijami poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji in tujini ter med izobraževalnim in certifikatnim sistemom.

Izobraževalne programe s kreditnimi točkami ovrednoti Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje na predlog pripravljavcev izobraževalnega programa. Kreditne točke so dodeljene izobraževalnemu

⁹⁵ Primerjaj: Explaining the European Qualifications Framework for Lifelong Learning. (2008). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, str. 7.

programu in enotam ter predstavljajo številčno vrednost obsega učnih rezultatov, merjeno z vloženim delom (učnimi aktivnostmi), ki ga mora opraviti povprečen dijak zato, da doseže načrtovane učne rezultate, in relativnim pomenom vsake enote, ki sestavlja izobraževalni program.

Z eno kreditno točko se ovrednoti 25 ur učnih aktivnosti dijaka. V učne aktivnosti dijaka se štejejo: pouk, individualno učno delo (sprotno delo, študij literature, seminarske naloge, projektno delo, raziskovalno delo), praktično usposabljanje z delom, priprava na izpite oziroma druge oblike preverjanja znanja ter priprava in izvajanje projektne dela zaključnega izpita oziroma poklicne mature. Dijaku/odraslemu se kreditne točke dodelijo, ko izpolni učno obveznost, določeno z izobraževalnim programom oziroma s predmeti ali moduli izobraževalnega programa, in doseže učne rezultate ali dokaže, da je cilje osvojil po drugih poteh.

V skladu *Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju* (2006, 14. člen) se izobraževalni programi ovrednotijo s 60 kreditnimi točkami za eno leto izobraževanja. Tako imajo izobraževalni programi naslednje število kreditnih točk:

- nižje poklicne izobrazbe 120 kreditnih točk,
- srednje poklicne izobrazbe od 180 do 240 kreditnih točk,
- srednje strokovne izobrazbe od 240 do 300 kreditnih točk,
- poklicno-tehniška izobraževanja 120 kreditnih točk,
- program poklicnega tečaja od 60 do 90 kreditnih točk.

Izobraževalni program mora biti sestavljen tako, da je iz njega razvidno število kreditnih točk, potrebnih za dokončanje posamezne programske enote (predmeta ali modula) in programa kot celote. Posamezna programska enota mora biti ovrednotena s celim številom kreditnih točk. Prvo kreditno ovrednotenje predmetnika je stvar dogovora. Kreditno se ovrednotijo vsi deli predmetnika:

- splošnoizobraževalni predmeti,
- strokovni moduli,
- praktični pouk,
- praktično usposabljanje z delom,
- interesne dejavnosti,
- odprti kurikulum,
- zaključno delo v srednjem poklicnem izobraževanju (izdelek ali storitev z zagovorom) in v srednjem strokovnem izobraževanju (četrti enota poklicne mature).

ECVET

Vrednotenje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja s kreditnimi točkami je kompatibilno tudi s priporočili ECVET⁹⁶. Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) je bil imenovan za *nacionalno referenčno točko ECVET* leta 2010. Pri svojih aktivnostih se osredotoča na uporabo instrumentov ECVET pri mednarodni mobilnosti dijakov. Z letom 2012 se je v koordinaciji Centra RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS) oblikovala skupina ECVET ekspertov, katere glavna naloga je promocija že nastalih rezultatov, metodologij in orodij za učinkovito implementacijo sistema ECVET v Sloveniji. CPI sodeluje tudi v pilotnih projektih N.E.T.Work, VET-CCS in YOUR ECVET.

Kreditni sistem v terciarnem izobraževanju

Tabela 4 prikazuje kreditne točke po sistemu ECTS za programe prve, druge in tretje stopnje in kratkega cikla oziroma trajanje študija v primeru starih visokošolskih kvalifikacij. Kreditno ovrednotenje celotnega študijskega programa in posameznih učnih enot je določeno v skladu z *Zakonom o visokem šolstvu* (36. in 37. člen) in *Zakonom o višjem strokovnem izobraževanju* ter merili za kreditno vrednotenje študijskih programov po ECTS.

⁹⁶ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o vzpostavitvi Evropskega sistema prenašanja kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Uradni list EU, C 155/11.

Tabela 4: **Kreditne točke v terciarnem izobraževanju po sistemu ECTS v SOK in EOVK**

EOVK	SOK	ECTS V SOK	ECTS V EOVK
Tretja stopnja	10	180 ECTS oziroma minimalno 3 leta izvirnega znanstvenoraziskovalnega ali umetniškega dela po zaključeni drugi stopnji oziroma minimalno 3 leta po zaključeni dodiplomski univerzitetni izobrazbi in 1–2 leti po zaključeni podiplomski magistrski izobrazbi	Ni specificirano
	9	60–120 ECTS oziroma 1 do 2 leti na podiplomski ravni po zaključenem visokošolskem strokovnem ali univerzitetnem dodiplomskem študiju	
Druga stopnja	8	60–120 ECTS na 8. ravni SOK po zaključeni prvi stopnji oziroma 4–6 let univerzitetne izobrazbe	Tipično vključuje 90–120 ECTS kreditov, min. 60 ECTS kreditov na 2. stopnji
Prva stopnja	7	Tipično 180–240 ECTS, min. 60 ECTS na 7. ravni SOK	Tipično vključuje 180–240 ECTS
Kratki cikel	6	120 ECTS na 6. ravni SOK	Ni specificirano

Kriterij 4

Postopki za vključevanje kvalifikacij v nacionalno ogrodje kvalifikacij ali za opis mesta kvalifikacij v nacionalnem sistemu kvalifikacij so pregledni.

Predlog umestitve izobrazb v SOK na ravni do visokošolskega izobraževanja pripravi javni zavod, ki je na podlagi *Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja* pristojen za predlaganje javno veljavnih vzgojno-izobraževalnih programov v sprejem pristojnemu strokovnemu svetu. Raven SOK za posamezno izobrazbo je sestavni del vzgojno-izobraževalnega programa. Pristojni strokovni svet na predlog javnega zavoda hkrati s programom določi raven SOK za posamezno izobrazbo. Minister, pristojen za izobraževanje, skupaj s programom sprejme raven SOK za posamezno izobrazbo.

Predlog umestitve visokošolskih izobrazb v SOK pripravi visokošolski zavod v vlogi za akreditacijo študijskega programa. NAKVIS ob akreditaciji študijskega programa določi tudi raven SOK predlaganega študijskega programa.

Predlog umestitve NPK v SOK pripravi javni zavod, ki je na podlagi *Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah* pristojen za predlaganje NPK v sprejem pristojnemu strokovnemu svetu. Raven SOK za posamezen NPK je sestavni del kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti. Pristojni strokovni svet na predlog javnega zavoda določi raven SOK za posamezen NPK. Minister pristojen za delo, skupaj s katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti sprejme raven SOK za posamezen NPK.

Nacionalna koordinacijska točka EOK po sprejemu programa oz. kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti objavi podatke v registru kvalifikacij SOK in drugih gradivih. Posameznik ima pravico do vložitve zahtevka za izdajo potrdila o ravni SOK in EOK za listino, ki je bila izdana pred uveljavitvijo *Zakona o SOK*, pri nacionalni koordinacijski točki EOK. Oznake v javnih listinah se na osnovi predloga *Zakona o SOK* določijo s podzakonskimi akti.

V SOK se avtomatično vključujejo samo tiste kvalifikacije, ki gredo skozi formalne postopke akreditacije. Ti postopki so opisani.

Akreditacijski postopki so trenutno razviti le za dva tipa kvalifikacij:

- tiste, ki se pridobijo v sistemu formalnega izobraževanja (izobrazba);
- izven sistema formalnega izobraževanja pa so ti postopki razviti samo za nacionalne poklicne kvalifikacije.

Predlog zakona o SOK predvideva tudi postopek umeščanja **dodatne kvalifikacije** v SOK. Pobudo za umestitev dodatne kvalifikacije v SOK pripravi pravna oseba ali organ državne uprave na predpisanem obrazcu, ki vsebuje: a) standard dodatne kvalifikacije (opis učnih rezultatov, definiranih za posamezno raven SOK), b) postopek preverjanja in zagotavljanja kakovosti učnih rezultatov in c) reference pobudnika na ožjem strokovnem področju.

Pregled ustreznosti kvalifikacije opravi skupina strokovnjakov za umeščanje dodatnih kvalifikacij v SOK; predlog za umestitev dodatne kvalifikacije v SOK in mnenje skupine strokovnjakov obravnava strokovna komisija NKT EOK, ki potrdi (ali zavrne) umestitev dodatne kvalifikacije v SOK. Minister, pristojen za delo, določi umestitev dodatne kvalifikacije v SOK. Po potrditvi dodatne kvalifikacije NKT EOK objavi kvalifikacijo v registru kvalifikacij SOK.

Kvalifikacije v SOK

Umestitev posameznih tipov kvalifikacij v SOK je nastala na dveh temeljih:

1. Najprej so bili vsi tipi kvalifikacij umeščeni v ogrodje skladno z resorsko zakonodajo in s sistemom KLASIUS. Pristop je skladen s komunikacijsko vlogo ogrodja in konceptom izobraževalnih aktivnosti/programov.
2. Ustreznost umestitve je bila preverjena še z vidika skladnosti kvalifikacij z učnimi rezultati na posameznih kvalifikacijskih ravneh. Da bi potrdili ustreznost umeščanja posameznih tipov kvalifikacij v ravni, je tričlanska ekspertna skupina za vsak tip kvalifikacije naključno izbrala po tri do štiri primere kvalifikacij in jih preverila po kriterijih, ki so zapisani v poglavju 4 (glej EOK kriterij 3).

Ker so značilnosti nacionalnega sistema že bile upoštewane pri določanju števila ravni SOK in pri oblikovanju opisnikov učnih rezultatov, je seveda pričakovano, da je tudi preverjanje posameznih kvalifikacij večinoma potrdilo ustreznost umestitve.

Vendarle pa je analiza posameznih kvalifikacij jasneje izpostavila odstopanja, ki so značilna za nekatere kvalifikacije – zanje lahko pričakujemo, da bodo v prihodnosti podvržena reformiranju:

- Za kvalifikacije na tretji ravni SOK je značilno, da so v kategoriji znanja nekateri učni rezultati bolj na drugi kot tretji ravni zahtevnosti glede na opisnike učnih rezultatov. Ker pa ti programi usposablajo kandidate za specifične poklicne kompetence in že celovite poklicne kvalifikacije, ki precej presegajo kompetence in spretnosti učnih dosežkov na drugi ravni SOK, ocenjujemo, da se te kvalifikacije po načelu najboljšega ujemanja uvrščajo na tretjo raven SOK.
- Od opisnikov odstopajo tudi nekatere mojstrske kvalifikacije: v kategoriji znanja so večinoma na peti ravni (kot poklicna in splošna matura), v kategoriji spretnosti ter zlasti kompetenc pa nekatere med njimi prehajajo na šesto raven SOK. Zaradi zakonske ureditve sistema jih puščamo na peti ravni SOK.
- Specifična je deveta raven SOK: opisnikom na tej ravni popolnoma ustreza le kvalifikacija *magisterij znanosti/umetnosti*, saj izpostavlja vidik zmožnosti kandidatove udeležbe pri izvirnih znanstvenoraziskovalnih oziroma vrhunskih umetniških projektih, ki ustvarjajo novo znanje oziroma vrhunske umetniške dosežke. Kvalifikacija *specializacija po univerzitetni izobrazbi* pa je na to raven umeščena po načelu optimalnega ujemanja in skladno z zakonsko ureditvijo visokošolskega izobraževanja v Sloveniji.

V SOK smo vključili tudi kvalifikacije, pridobljene v študijskih programih pred uvedbo bolonjske reforme, saj menimo, da je ekvivalentnost razmerji med novimi in starimi kvalifikacijami, ki bodo prisotne na trgu dela še mnogo let, pomembna tako z vidika pravic posameznih nosilcev kvalifikacij kot tudi z vidika boljše razumljivosti in preglednosti kvalifikacij na trgu dela s strani delodajalcev. Te kvalifikacije niso bile zasnovane v terminologiji učnih rezultatov, zato smo pri umeščanju le te-h, tako kot pri novih kvalifikacijah (glej zgoraj točko 1), upoštevali resorsko zakonodajo in KLASIUS. Prav tako pa smo pri umeščanju teh kvalifikacij upoštevali njihovo veljavo oziroma prepoznavnost na trgu dela v primerjavi s kvalifikacijami po bolonjski reformi.

Spodnja tabela vsebuje štiri stolpce in prikazuje:

- Tri vrste kvalifikacij s pripadajočimi tipičnimi kvalifikacijami:
 - 1) Izobrazbene kvalifikacije
 - 2) Nacionalne poklicne kvalifikacije
 - 3) Dodatne kvalifikacije⁹⁷
- Umestitev ravni SOK v EOK

Za pojasnitev barv v tabeli glej poglavje 3.5.

Tabela 5: Kvalifikacije v SOK ter ravni SOK v EOK

Kvalifikacije, pridobljene v sistemu formalnega izobraževanja	Kvalifikacije, pridobljene izven sistema formalnega izobraževanja	EOK raven
IZOBRAZBE	NACIONALNE POKLICNE KVALIFIKCIJE	DODATNE KVALIFIKACIJE
1. RAVEN		1.
Spričevalo o končanem 7. oz. 8. razredu osnovne šole (Nedokončana osnovnošolska izobrazba)		
Zaključno spričevalo osnovne šole⁹⁸ (Osnovnošolska izobrazba z nižjim izobrazbenim standardom)		
2. RAVEN		2.
Zaključno spričevalo osnovne šole (Osnovnošolska izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 2)	
3. RAVEN		3.
Spričevalo o zaključnem izpitu (Nižja poklicna izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 3)	
4. RAVEN		4.
Spričevalo o zaključnem izpitu (Srednja poklicna izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 4)	
5. RAVEN		4.
Spričevalo o poklicni maturi (Srednja strokovna izobrazba)	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 5)	
Spričevalo o splošni maturi		
Spričevalo o opravljenem mojstrskem izpitu		
Spričevalo o opravljenem delovodskem izpitu		
Spričevalo o opravljenem poslovodskem izpitu (Srednja izobrazba)		
6. RAVEN		5.
Diploma o višji strokovni izobrazbi (Višja strokovna izobrazba) ⁹⁹	Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji (Nacionalna poklicna kvalifikacija, raven 6)	
Diploma o višji strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi (Višja strokovna izobrazba oz. višješolska izobrazba) ¹⁰⁰		

⁹⁷ Ker akreditacijski postopki za dodatne kvalifikacije še niso sprejeti, le-te niso vključene v ogrodje.

⁹⁸ V Sloveniji poznamo tudi »posebne programe vzgoje in izobraževanja«, v katere se vključujejo otroci in mladostniki z zmernimi in težjimi motnjami v duševnem razvoju. Program ne omogoča pridobitve kvalifikacije, zato ni vključen v SOK. Po zaključenem izobraževanju se mladostniki večinoma vključujejo v varstveno delovne centre.

⁹⁹ Pridobi se po letu 1996 v skladu z Zakonom o poklicnem in strokovnem izobraževanju in po letu 2004 v skladu z Zakonom o višjem strokovnem izobraževanju.

¹⁰⁰ Pridobi se do 30. 9. 2002 v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

Kvalifikacije, pridobljene v sistemu formalnega izobraževanja	Kvalifikacije, pridobljene izven sistema formalnega izobraževanja	EOK raven
IZOBRAZBE	NACIONALNE POKLICNE KVALIFIKCIJE	DODATNE KVALIFIKACIJE
7. RAVEN		6.
<p>Diploma prve stopnje (VS) (Visokošolska strokovna izobrazba)¹⁰¹</p> <p>Diploma prve stopnje (UN) (Visokošolska univerzitetna izobrazba)¹⁰²</p> <p>Diploma o visokem strokovnem izobraževanju (Visoka strokovna izobrazba)¹⁰³</p> <p>Diploma o specializaciji (Specializacija po višje strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi)¹⁰⁴</p>		
8. RAVEN		7.
<p>Diploma druge stopnje (Magisterij)¹⁰⁵</p> <p>Diploma o specializaciji (Specializacija po visokošolski strokovni izobrazbi)¹⁰⁶</p> <p>Diploma o univerzitetnem izobraževanju (Univerzitetna izobrazba)¹⁰⁷</p> <p>Diploma o visokošolskem izobraževanju (Visoka strokovna izobrazba)¹⁰⁸</p>		
9. RAVEN		8.
<p>Diploma o magisteriju znanosti (Magisterij znanosti/umetnosti)¹⁰⁹</p> <p>Diploma o magisteriju znanosti (Magisterij znanosti/umetnosti)¹¹⁰</p> <p>Diploma o specializaciji (Specializacija po visoki univerzitetni izobrazbi)¹¹¹</p> <p>Diploma o specializaciji (Specializacija po visoki strokovni izobrazbi)¹¹²</p>		
10. RAVEN		8.
<p>Diploma tretje stopnje (Doktorat znanosti)¹¹³</p> <p>Diploma o doktoratu znanosti (Doktorat znanosti)¹¹⁴</p> <p>Diploma o doktoratu znanosti (Doktorat znanosti)¹¹⁵</p>		

101 Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

102 Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

103 Pridobi se po letu 1994 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

104 Pridobi se do 30. 9. 1997 v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

105 Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

106 Pridobi se v skladu z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

107 Pridobi se po letu 1994 in v skladu z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

108 Pridobi se v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

109 Pridobi se z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

110 Pridobi se v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

111 Pridobi se po letu 1994 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16. Ta kvalifikacija se glede na slovensko zakonodajo in skladno z načelom najboljšega ujemanja umešča na deveto raven SOK, vendar pa glede na učne rezultate ne dosega zahtevnosti učnih rezultatov osme ravni EOK. Zato je ta kvalifikacija primerljiva z opisniki sedme ravni EOK.

112 Pridobi se do 30. 9. 1997 v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju. Ta kvalifikacija se glede na slovensko zakonodajo in skladno z načelom najboljšega ujemanja umešča na deveto raven SOK, vendar pa glede na učne rezultate ne dosega zahtevnosti učnih rezultatov osme ravni EOK. Zato je ta kvalifikacija primerljiva z opisniki sedme ravni EOK.

113 Pridobi se po letu 2004 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

114 Pridobi se po letu 1994 v skladu z Zakonom o visokem šolstvu, vendar najdlje do izteka študijskega leta 2015/16.

115 Pridobi se v skladu z Zakonom o usmerjenem izobraževanju.

Metodologija opisovanja kvalifikacij

Metodologija opisovanja izobrazb za namene SOK

Kvalifikacije so opisane glede na spodnje parametre.

1. Ime kvalifikacije
2. Tip kvalifikacije
3. Vrsta kvalifikacije
4. Vrsta izobraževanja
5. Trajanje izobraževanja in kreditno ovrednotenje (kjer obstaja)
6. Vstopni pogoji
7. Učni rezultati (ravni SOK)
8. Ocenjevanje in zaključevanje: sistem ocenjevanja, napredovanje, pogoji za pridobitev javne listine
9. Izvajalci
10. Prehodnost

Tabela 6: Primer opisa izobrazbe

Ime kvalifikacije	
Tip kvalifikacije	
Vrsta kvalifikacije	
Vrsta izobraževanja	
Trajanje	
Vstopni pogoji	
Učni rezultati (ravni SOK)	
Ocenjevanje in zaključevanje	Sistem ocenjevanja Napredovanje Pogoj za pridobitev javne listine
Izvajalci	
Prehodnost	

Metodologija opisovanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij za namene SOK

Opisovanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij ne vsebuje vstopnih in procesnih parametrov (kot so starost, trajanje ipd.), ker niso relevantni. Izjema so (lahko) vstopni pogoji, ki jih določajo nekateri katalogi standardov strokovnih znanj in spretnosti. V opis so vključeni tisti elementi, ki kažejo na značilnosti in kakovost preverjanja in ocenjevanja znanja – ključnega parametra v sistemu ugotavljanja in priznavanja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj.

Kvalifikacije so opisane glede na spodnje parametre.

1. Ime kvalifikacije
2. Tip kvalifikacije
3. Vrsta kvalifikacije
4. Vstopni pogoji (ko je relevantno)
5. Učni rezultati (ravni SOK)
6. Ocenjevanje in zaključevanje: sistem ocenjevanja, ocenjevalci, pogoj za pridobitev javne listine
7. Izvajalci (postopkov za ugotavljanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij)

Tabela 7: **Primer opisa nacionalne poklicne kvalifikacije**

Ime kvalifikacije	
Tip kvalifikacije	
Vrsta kvalifikacije	
Vstopni pogoji (ko je relevantno)	
Učni rezultati (ravni SOK)	
Ocenjevanje in zaključevanje	Sistem ocenjevanja Ocenjevalci Pogoj za pridobitev javne listine
Izvajalci	

Kriterij 5

Nacionalni sistem zagotavljanja kakovosti v izobraževanju in usposabljanju je povezan z nacionalnim ogrodjem ali sistemom kvalifikacij ter je skladen z ustreznimi evropskimi načeli in smernicami (kot je navedeno v Prilogi 3 k Priporočilu).

Odgovornost za kakovost vzgoje in izobraževanja v Sloveniji si delijo: vzgojni in izobraževalni zavodi, javni razvojno-raziskovalni zavodi, organi in agencije za evalvacijo ter Vlada RS.

Za upravni nadzor so pristojne šolske inšpekcijske službe, za nadzor nad porabo javnih sredstev pa Računsko sodišče. Ministrstvo, pristojno za šolstvo, je odgovorno za spodbujanje procesov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, deloma tudi v višjih strokovnih šolah.

Sistem zagotavljanja kakovosti temelji tako na načelu notranjega presojanja kakovosti oziroma na samoevalvaciji dela vrtcev, šol in visokošolskih zavodov kot na načelu zunanjega presojanja kakovosti, katerega del je v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju tudi preverjanje doseženih učnih rezultatov (standardov znanj) z zunanjimi preverjanji znanja na različnih ravneh.

Samoevalvacije zavodov, zunanje evalvacije programov in zavodov ter evalvacije celotnega izobraževalnega sistema so predpisane z zakonom. Vzgojni in izobraževalni zavodi morajo vsako leto izpeljati samoevalvacijo in o njej poročati svojim organom upravljanja. Pri tem uporabljajo:

- vsakoletne analize učnega uspeha,
- poročila šolskega inšpektorata,
- analize rezultatov zunanjega preverjanja znanja (NPZ, matura) ter
- rezultate domačih (temeljni in aplikativni raziskovalni projekti, ki jih sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) in mednarodnih raziskovanj (PISA, TIMSS, PIRLS, TALIS, SITES, CIVICS idr.).

V zadnjem desetletju so se razvile tudi nove oblike zagotavljanja kakovosti. Ministrstvo jih uveljavlja deloma s projekti in raziskavami, deloma s sistemskim urejanjem v pravilnikih. Med temi so spremljanje in vrednotenje vpeljanih novosti v vrtce in šole, evalvacijske študije in mednarodne evalvacije. Zakon javnim razvojno-raziskovalnim zavodom (ZRSŠ, CPI, ACS) nalaga dolžnost, da ocenjujejo učinke vpeljevanja novosti v šolsko prakso. Zato je njihova glavna naloga, da spremljajo razvoj vrtcev in šol, jim dajejo strokovno oporo pri prenosu novih spoznanj v prakso in presojajo kakovost udejanjanja različnih praks.

Minister, pristojen za šolstvo, je za koordinacijo procesov, povezanih s kakovostjo vrtcev in šol, imenoval *Svet za kakovost in evalvacije* (2008), ki je nadomestil prejšnji Svet za evalvacije. Svet predlaga seznam evalvacijskih področji ter odloča o evalvacijskih študijah. Na podlagi rezultatov evalvacijskih poročil poroča ministru.

Sistematično zunanje preverjanje znanja učencev in dijakov je kot oblika zunanje evalvacije urejeno z zakoni. Pomembno je za posamezni zavod in za vsakoletno evalvacijo osnovnošolskega in srednješolskega sistema. Evalvacijo izobraževalnega sistema do visokošolskega izobraževanja omogočajo analize dosežkov

učencev in dijakov, rezultati evalvacijskih raziskav in ciljnih raziskovalnih projektov ter poročila o spremljanju vpeljevanja novosti v vrte in šole.

Kakovost v visokem šolstvu zagotavljajo postopki akreditacije visokošolskih zavodov in študijskih programov ter notranje in zunanje evalvacije. Zanje od leta 2010 skrbi Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu. Notranji evalvacijski postopki so pristojnost visokošolskih zavodov.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport spodbuja dejavnost tudi s finančnimi instrumenti tako, da prednostno financira raziskovalne in razvojne projekte, ki so povezani z zagotavljanjem kakovosti.

Srednješolsko izobraževanje

Sistem ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na področju osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja je določen v *Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja*. Za izvajanje samoevalvacije so zadolženi ravnatelji.

Za poklicno in strokovno izobraževanje v Sloveniji je značilna pestrost mnogoterih iniciativ ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, ki izhajajo iz pojmovanja kakovosti kot izpolnjevanja potreb in pričakovanj udeležencev v vzgojno-izobraževalnem procesu. Iniciative na nacionalni in šolski ravni povezuje *Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju*, ki določa, da mora biti zagotavljanje kakovosti sestavni del upravljanja šol. Šola mora zagotavljati kakovost vzgojno-izobraževalnega dela po načelih celovitega sistema vodenja kakovosti z upoštevanjem *Priporočila Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o vzpostavitvi evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja*¹¹⁶. Svet šole na predlog ravnatelja imenuje komisijo za kakovost, ki spremlja in ugotavlja kakovost vzgojno-izobraževalnega dela. Sestavljajo jo predstavniki strokovnih delavcev šole, delodajalcev, dijakov in staršev. Komisija na podlagi samoevalvacije oblikuje letno poročilo in ga objavi na spletnih straneh šole. Obliko in metodo samoevalvacije izbere šola sama.

Šolska inšpekcija deluje na področju preverjanja zakonskih postopkov ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na nacionalni ravni na osnovi *Zakona o šolski inšpekciji*¹¹⁷.

Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) je bil leta 2008 imenovan za nacionalno referenčno točko EQA-VET. V njenem sklopu promovira slovenske šole v evropski mreži in predstavlja rezultate mreže deležnikom v Sloveniji. CPI stalno sodeluje tudi pri vprašanih razvoja sistema zagotavljanja kakovosti izobraževanja v Sloveniji.

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je odgovoren za oblikovanje nacionalnih kazalnikov kakovosti, na podlagi katerih CPI letno spremlja kakovost poklicnega in strokovnega izobraževanja in oblikuje letno poročilo o kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji.

Sedem kazalnikov, sprejetih na Strokovnem svetu RS za poklicno izobraževanje, predstavlja aktualni nacionalni okvir kot dolgoročno usmeritev za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju. Kazalniki so v veliki meri kompatibilni tako s priporočenimi kazalniki *evropskega referenčnega okvira za zagotavljanje kakovosti*¹¹⁸ kot tudi s *Skupnimi načeli za zagotavljanje kakovosti visokošolskega izobraževanja ter poklicnega izobraževanja in usposabljanja v okviru evropskega ogrodja kvalifikacij*¹¹⁹. Pri tem so upoštevani tako kontekstualni, vhodni, procesni kot izhodni kazalniki oziroma kazalniki učinka.

S **kazalnikom 1** se spremlja vzpostavljanje sistemov kakovosti na šolah glede na zakonodajo ter evropska in druga strokovna priporočila. Spremlja se delovanje komisij za kakovost na podlagi zbranih podatkov in na podlagi poročil komisiji.

Kazalnika 2 in 3 sta osredotočena na učitelje kot pomembne nosilce razvoja kakovosti. Kazalnik 2 spremlja delež učiteljev z ustrežno formalno stopnjo izobrazbe (oziroma z izpolnjenimi pogoji za delo na delovnem mestu učitelja, ki jih poleg izobrazbe predstavljajo še andragoško pedagoška izobrazba ter strokovni

116 Uradni list EU, C 155/1.

117 Uradni list RS, št. 114/2005.

118 Uradni list EU, C 155/1, priloga 1 in 2.

119 Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje. (2009). Priloga 3. Luxembourg: Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti.

izpit, za učitelje praktičnega pouka pa tudi ustrezno število let delovnih izkušenj). Kazalnik 3 ugotavlja delež učiteljev, ki sodelujejo v nadaljnjem strokovnem izobraževanju, izpopolnjevanju in usposabljanju ter delež v ta namen vloženega denarja s strani izvajalca poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Kazalnika 4 in 5 se osredotočata na rezultate izobraževanja in spremljata delež udeležencev izobraževanja, ki so uspešno zaključili izobraževanje v predvidenem času, in uspešnost na zaključnem izpitu in poklicni maturi.

Kazalnik 6 spremlja učinke izobraževanja, in sicer status udeležencev izobraževanja šest mesecev/eno leto po zaključenem izobraževanju (dižaki so v nadaljnjem izobraževanju, zaposleni ali brezposelni).

Kazalnik 7 je kontekstualni kazalnik in spremlja umeščanje šole v lokalno okolje tako, da ugotavlja delež sredstev, ustvarjenih s pripravo in izvedbo seminarjev po naročilu gospodarstva.

Visokošolsko izobraževanje

Zaradi zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu v Sloveniji je bila leta 2010 ustanovljena *Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu* (NAKVIS)¹²⁰. NAKVIS skrbi za razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti v slovenskem visokem šolstvu. Deluje vsebinsko in formalno odgovorno ter svetovalno do vseh deležnikov in udeležencev v terciarnem izobraževanju v skladu z evropskimi in svetovnimi smermi razvoja. Ključni cilji agencije NAKVIS so:

- razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti,
- spremljanje napredka in utrjevanje kulture kakovosti visokega šolstva,
- umeščanje in prepoznavanje vloge, pomena in kakovosti delovanja agencije v javnosti,
- soustvarjanje in razvoj politike visokega šolstva na področju kakovosti,
- spodbujanje kakovosti transnacionalnega izobraževanja,
- zagotavljanje visokokakovostnih svetovalnih storitev agencije s strokovno usposobljenimi kadri.

NAKVIS je pri svojem delu neodvisen in sledi naslednjim evropskim priporočilom in standardom za zagotavljanje kakovosti¹²¹, ki upoštevajo tudi skupna načela, navedena v Prilogi 3 k Priporočilu:

- profesionalizaciji evalvacijskih postopkov,
- vključevanju pomembnih deležnikov v proces odločanja,
- upoštevanju načela nasprotovanja interesov,
- transparentnosti in odgovornosti do javnosti,
- predhodni določitvi kriterijev in postopkov presoje delovanja in zagotavljanja kakovosti agencije, visokošolskih zavodov in študijskih programov,
- spremljanju in nadziranju izvajanja priporočil in zahtev za odpravo pomanjkljivosti,
- spodbujanju visokošolskih zavodov, da v svojem delovanju upoštevajo konkurenčnost, racionalnost, učinkovito rabo virov, inovativnost in razvojno naravnost.

NAKVIS je v letu 2012 intenzivno nadaljeval s postopki za samoevalvacijo agencije. Svet agencije je v začetku leta 2012 imenoval dve skupini za pripravo akcijskega načrta za izvedbo samoevalvacije agencije in vključitev v združenje ENQA ter vpis agencije v evropski register agencij EQAR. Akcijski načrt obsega celoten spekter delovanja agencije, od prenove aktov agencije, izobraževanja skupin strokovnjakov do celovite izgradnje notranjega in zunanjskega sistema zagotavljanja kakovosti. Podlaga za samoevalvacijsko poročilo agencije bodo opravljene analize vseh področij delovanja in analize anket, s katerimi merimo zadovoljstvo deležnikov z delovanjem agencije. V letu 2013 se načrtuje zunanja evalvacija agencije s strani ENQA (več v EOVK merilu 5).

120 Predhodno sta za sistem kakovosti v visokem šolstvu skrbela *Svet za visoko šolstvo RS* (od leta 1994 dalje) ter *Nacionalna komisija za kvaliteto visokega šolstva* (od leta 1996 dalje).

121 Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. (2009). Helsinki: European Association for Quality Assurance in Higher Education. Dostopno na: http://www.enqa.eu/files/ESG_3edition%20%282%29.pdf (pridobljeno 28. 12. 2012).

Sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij

Tudi sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij (NPK) vsebuje jasne elemente sistema zagotavljanja kakovosti, ki jih med drugim določa tudi *Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah*¹²². Te se kažejo v naslednjih točkah:

- *Poklicni standardi in Katalogi strokovnih znanj in spretnosti* so zasnovani na nacionalni ravni v sodelovanju s socialnimi partnerji (podjetja, zbornice).
- *Izvajalci* postopkov za preverjanje in potrjevanje NPK so akreditirani s strani Državnega izpitnega centra. Slednji udeležencu postopka preverjanja in potrjevanja NPK zagotovijo tudi svetovanje.
- *Svetovalci* svetujejo kandidatu o postopku preverjanja in potrjevanja NPK, pomagajo pri pripravi porfolla ter svetujejo o možnostih kandidatovega dodatnega usposabljanja.
- *Ocenjevalci* postopka preverjanja in potrjevanja NPK opravijo obvezno usposabljanje in pridobijo licenco Državnega izpitnega centra. Določila o sestavi komisije preverjanja in potrjevanja NPK so zapisana v Katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti.
- Kandidati se lahko na postopek preverjanja in potrjevanja NPK pritožijo.
- Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) izvaja evalvacijo NPK sistema, Državni izpitni center (RIC) pa skrbi za sprotno spremljavo dela članov komisij na preverjanjih NPK. RIC in CPI prav tako izvajata delavnice s člani komisije in svetovalci, na katerih se pripravljajo podrobnejša navodila za izvajanje posamezne NPK.
- RIC skrbi za banko nalog za posamezne NPK.

Slednji elementi sistema zagotavljanja kakovosti NPK so skladni in upoštevajo elemente sistema zagotavljanja kakovosti, zapisane v Prilogi 3 k Priporočilu (pod točko 6).

Kako se sistem zagotavljanja kakovosti povezuje s SOK, je opisano v poglavju 3.5.

Kriterij 6

Proces razvrščanja vključuje soglasje ustreznih organov za zagotavljanje kakovosti.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), Nacionalna agencija za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (NAKVIS) in Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) formalno podpirajo proces vključevanja slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje z vključevanjem svojih zaposlenih v pripravo zaključnega poročila.

To poročilo, pri katerem sodelujejo predstavniki MIZŠ, NAKVIS in CPI, predstavlja navedeno soglasje ustreznih organov za zagotavljanje kakovosti.

Kriterij 7

V proces razvrščanja so vključeni mednarodni strokovnjaki.

V proces umeščanja so bili vključeni naslednji mednarodni strokovnjaki:

- Edwin Mernagh, neodvisni ekspert EOK iz Irske,
- Elisabeth Frank, Ministrstvo za znanost in raziskave (Avstrija),
- Sirkka-Liisa Kärki, Finski nacionalni svet za izobraževanje.

¹²² Uradni list RS, št. 81/2000, 55/2003, 83/2003-UPB1, 118/2006, 1/2007-UPB2, 85/2009.

Trije imenovani mednarodni strokovnjaki EOK so bili vključeni v nastajanje SOK od njegovih zgodnjih začetkov, to je od februarja 2011 dalje. Sodelovali so na treh posvetih in na treh delovnih sestankih o SOK in umeščanju kvalifikacij v SOK ter ravni SOK v EOK (glej poglavje 3.1). Njihovo skupno mnenje o zaključnem poročilu je objavljeno v prilogi 5.

Kriterij 8

Pristojni nacionalni organ ali organi potrdijo razvrstitev nacionalnega ogrodja ali sistema kvalifikacij v skladu z EOK. Pristojni nacionalni organi, vključno z nacionalno koordinacijsko točko, objavijo skupno celovito poročilo s podrobno razlago razvrstitve in z utemeljitvami. Poročilo obravnava vsako merilo posebej.

Zaključno poročilo o umeščanju slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij je bilo pripravljeno v sodelovanju z Medresorsko delovno skupino za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij skladno z evropskim ogrodjem kvalifikacij (več v poglavju 3.1).

Medresorska delovna skupina je prvo poročilo, ki je bilo predstavljeno na svetovalni skupini EOK, potrdila dne 27. 3. 2013, posodobljeno in dopolnjeno poročilo pa dne 30. 9. 2014. S poročilom se je seznanila tudi Vlada RS dne 23. 4. 2013¹²³.

Pripravo zaključnega poročila je vodil Center RS za poklicno izobraževanje kot NKT EOK. Poročilo bo objavljeno na spletni strani slovenskega ogrodja kvalifikacij: www.nok.si.

Kriterij 9

Na uradni platformi EOK objavijo javen seznam držav članic, ki so potrdile, da so opravile proces razvrščanja, ter povezave na končna poročila o razvrščanju.

Poročilo bo predstavljeno na svetovalni skupini EOK (*EQF Advisory Group*) in bo objavljeno na uradni platformi EOK kot tudi na spletni strani slovenskega ogrodja kvalifikacij: www.nok.si.

Kriterij 10

Po procesu razvrščanja bo v rokih, določenih v Priporočilu, v vseh novih spričevalih o pridobljenih kvalifikacijah, diplomah in dokumentih Europass, ki jih izdajo pristojni organi, na podlagi nacionalnega sistema kvalifikacij jasno navedena ustrezna raven evropskega ogrodja kvalifikacij.

Predlog zakona o SOK predvideva, da se ravni SOK, EOK in EOVK zapišejo na vsako javno listino oz. europassovo prilogo, certifikat o NPK in potrdilo o dodatni kvalifikaciji.

123 Številka sklepa: 60400-2/2013/4 z dne, 23. 4. 2013.

05

**SAMO-CERTIFICIRANJE SOK
GLEDE NA EOVK**

V tem poglavju prikazujemo, kako Republika Slovenija izpolnjuje merila in postopke EOVK.

5.1 VRSTE VIŠJEŠOLSKIH IN VISOKOŠOLSKIH DIPLOM

Kot je predhodno opisano v tem poročilu (glej poglavje 2.4) v terciarno izobraževanje v Sloveniji sodita **višje strokovno izobraževanje** (ISCED raven 5B) in **visokošolsko izobraževanje** (ISCED ravni 5B, 5A in 6). Oba podsistema terciarnega izobraževanja sodita pod pristojnost Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport in sta medsebojno smiselno povezana. Diplomanti višješolskega izobraževanja lahko prehajajo v višji letnik visokošolskega. Kreditni sistem študija, priloga k diplomi, akreditacija programov in sistem kakovosti so uveljavljeni v celotnem terciarnem izobraževanju. Za kakovost terciarnega izobraževanja skrbi NAKVIS.

Višja strokovna izobrazba ustreza t. i. kratkemu ciklu EOVK in je umeščena na šesto raven SOK. V te programe se lahko vpisujejo študentje, ki so predhodno pridobili izobrazbo na peti ravni SOK. Praktično naravnani programi trajajo dve leti in obsegajo 120 kreditnih točk (ECTS). Študentom omogočajo pridobitev poklicnih kompetenc v skladu s poklicnimi standardi. Po uspešno zaključenem višješolskem študijskem programu študent pridobi diplomu o višji strokovni izobrazbi. Diplomant lahko nadaljuje izobraževanje na prvi stopnji terciarnega izobraževanja (sedma raven SOK) ali pa se zaposli.

Visokošolska strokovna izobrazba ustreza programom prve stopnje EOVK in sedmi ravni SOK. Visokošolska strokovna izobrazba študentom omogoča pridobitev strokovnega znanja in usposobljenost za uporabo znanstvenih metod pri reševanju zahtevnih strokovnih in delovnih problemov, razvijanje zmožnosti za sporazumevanje v stroki in med strokami, strokovno kritičnost in odgovornost, iniciativnost in samostojnost pri odločanju in vodenju. Obvezen sestavni del teh študijskih programov je praktično izobraževanje v delovnem okolju. Visokošolski strokovni študijski programi obsegajo 180 kreditnih točk in trajajo tri leta. Strokovni naslov po visokošolskem strokovnem študijskem programu prve stopnje je ‚diplomirani/diplomirana‘, za besedo diplomirani oziroma diplomirana pa se doda poimenovanje, izvedeno iz študijskega programa, in kratica (VS). V visokošolske študijske programe se lahko vpiše kandidat, ki je predhodno pridobil izobrazbo na peti ravni SOK. Diplomant lahko nadaljuje izobraževanje na drugi stopnji terciarnega izobraževanja (osma raven SOK) ali pa se zaposli.

Visokošolska univerzitetna izobrazba študentom omogoča pridobitev strokovnega znanja s študijem teoretičnih in metodoloških konceptov, usposobljenost za prenos in uporabo teoretičnega znanja v prakso in reševanje strokovnih in delovnih problemov, zlasti z iskanjem novih virov znanja in uporabo znanstvenih metod, razvijanje zmožnosti za sporazumevanje v stroki in med strokami, strokovno kritičnost in odgovornost, iniciativnost in samostojnost pri odločanju ter vodenju zahtevnega dela. Sestavni del teh programov je lahko tudi praktično izobraževanje v delovnem okolju ali sodelovanje pri raziskovalnem delu. Univerzitetni študijski programi obsegajo od 180 do 240 kreditnih točk in trajajo od treh do štirih let. Strokovni naslov po univerzitetnem študijskem programu prve stopnje je ‚diplomirani/diplomirana‘, za besedo diplomirani oziroma diplomirana pa se doda poimenovanje, izvedeno iz študijskega programa, in kratica (UN).

V univerzitetne študijske programe se lahko vpiše kandidat, ki je predhodno pridobil ustrezno izobrazbo na peti ravni SOK (spričevalo o splošni maturi oziroma spričevalo o poklicni maturi z opravljenim izpitom iz enega od maturitetnih predmetov). Diplomant lahko nadaljuje izobraževanje na drugi stopnji terciarnega izobraževanja (osmi raven SOK) ali pa se zaposli.

Visoka strokovna izobrazba se z uvedbo bolonjskih študijskih programov v visokošolskem sistemu v Sloveniji več ne izvaja. Študijski programi za pridobitev visoke strokovne izobrazbe ustrezajo prvi stopnji EOVK in sedmi ravni SOK. Ti programi so trajali praviloma od 3 do 4 let in obsegali od 180 do 240 kreditnih točk (ECTS). Študijski programi za pridobitev visoke strokovne izobrazbe so omogočali vpis v podiplomske študijske programe, in sicer v programe specializacije.

Magisterij se skladno z *Zakonom o visokem šolstvu* uvršča med podiplomske študijske programe. Ti programi ustrezajo programom druge stopnje EOVK in osmi ravni SOK. Magisterij omogoča študentom poglobljanje znanja na širših strokovnih področjih, usposablja jih za iskanje novih virov znanja na strokovnem in znanstvenem področju, za uporabo znanstvenoraziskovalnih metod v širšem spektru problemov in v novih ali spremenjenih okoliščinah, prevzemanje odgovornosti za vodenje najzahtevnejših delovnih sistemov ter za razvijanje kritične refleksije, socialnih in komunikacijskih zmožnosti za vodenje skupinskega dela. Obvezen sestavni del teh programov so projektne naloge v delovnem okolju oziroma temeljne, aplikativne ali razvojne raziskovalne naloge. Magistrski študijski programi obsegajo od 60 do 120 kreditnih točk in trajajo od 1 do 2 let, vendar tako da na istem strokovnem področju skupaj s študijskim programom prve stopnje trajajo 5 let. Magistrski študijski programi, ki obsegajo 60 kreditnih točk, omogočajo študentom, ki so na prvi stopnji končali študij, ovrednoten s 180 kreditnimi točkami, dodatni letnik, tako da si skupaj pridobijo 120 kreditnih točk, potrebnih za dokončanje magistrskega študijskega programa. V magistrske programe se lahko vpišejo kandidati, ki so pridobili izobrazbo na sedmi ravni SOK, oziroma če se kandidati vpisujejo v enovite magistrske študijske programe, ki obsegajo 300 kreditnih točk in trajajo pet let, morajo predhodno pridobiti izobrazbo na peti ravni SOK. Strokovni naslov po končanem študijskem programu druge stopnje je ‚magister/magistrica‘, za besedo magister oziroma magistrica pa se doda poimenovanje, izvedeno iz študijskega programa.

Univerzitetna izobrazba se z uvedbo bolonjskih študijskih programov v visokošolskem sistemu v Sloveniji ne izvaja več. Študijski programi za pridobitev univerzitetne izobrazbe ustrezajo drugi stopnji EOVK in osmi ravni SOK. Študijski programi za pridobitev univerzitetne izobrazbe so trajali praviloma od 4 do 6 let in so skupaj z diplomom obsegali od najmanj 270 do 300 ECTS. Študijski programi za pridobitev univerzitetne izobrazbe so omogočali nadaljevanje študija za pridobitev specializacije in magisterija znanosti.

Specializacija po visokošolski izobrazbi se z uvedbo bolonjskih študijskih programov v visokošolskem sistemu v Sloveniji ne izvaja več. Specializacija po visokošolski izobrazbi se uvršča v drugo stopnjo EOVK in osmo raven SOK. Ti programi so trajali od 1 do 2 let in običajno niso predvidevali zaključnega dela. Specializacija po visokošolski izobrazbi je omogočala nadaljevanje študija na magisteriju znanosti. Študentje, ki so se vpisali v ta program, ga lahko zaključijo najpozneje do izteka študijskega leta 2015/16.

Magisterij znanosti/umetnosti se z uvedbo bolonjskih študijskih programov v visokošolskem sistemu v Sloveniji ne izvaja več. Magisterij znanosti se uvršča v tretjo stopnjo EOVK in deveto raven SOK. Ti programi so trajali od 2 do 3 let. Magisterij znanosti je predvideval pripravo in zagovor magistrske naloge, ki je kot rezultat morala predstavljati ‚novo znanje‘ oziroma ‚vrhunske umetniške stvaritve‘. Magisterij znanosti je omogočal nadaljevanje študija na doktoratu znanosti. Študentje, ki so se vpisali v ta program, ga lahko zaključijo najpozneje do izteka študijskega leta 2015/16. Znanstveni naslov po končanem študijskem programu magister znanosti je ‚magister znanosti‘, v diplomu pa se lahko vpiše tudi znanstveno področje, iz katerega je znanstveni naslov pridobljen.

Specializacija po univerzitetni izobrazbi se z uvedbo bolonjskih študijskih programov v visokošolskem sistemu v Sloveniji ne izvaja več. Specializacija po univerzitetni izobrazbi se uvršča v drugo stopnjo EOVK in deveto raven SOK. Ti programi so trajali od 1 do 2 let in običajno niso predvidevali zaključnega dela. Specializacija po univerzitetni izobrazbi je omogočala nadaljevanje študija na magisteriju znanosti. Študentje, ki so se vpisali v ta program, ga lahko zaključijo najpozneje do izteka študijskega leta 2015/16.

Doktorat znanosti ustreza programom tretje stopnje EOVK in se umešča na deseto raven SOK. Doktorat znanosti študentom omogoča poglobljeno razumevanje teoretskih in metodoloških konceptov ter usposo-

bljenost za samostojno razvijanje novega znanja in reševanje najzahtevnejših problemov s preizkušanjem in izboljševanjem znanih rešitev ter odkrivanjem novih, za vodenje najzahtevnejših delovnih sistemov ter znanstvenoraziskovalnih projektov s širokega strokovnega oziroma znanstvenega področja in razvijanje kritične refleksije. Obvezen sestavni del teh programov so tudi temeljne ali aplikativne raziskovalne naloge. Doktorski študijski programi obsegajo 180 kreditnih točk in trajajo tri leta. V doktorski študijski program se lahko vpiše kandidat, ki je pridobil izobrazbo na osmi oziroma deveti ravni SOK. Znanstveni naslov po končanem študijskem programu tretje stopnje je ‚doktor/doktorica znanosti‘, v diplomu pa se lahko vpiše tudi znanstveno področje, iz katerega je znanstveni naslov pridobljen, vendar poimenovanje znanstvenega področja ni sestavni del znanstvenega naslova.

5.2 SAMOCERTIFICIRANJE SOK GLEDE NA EOVK

Postopek samocertificiranja je opravljen v skladu z merili, ki jih opredeljuje EOVK. Podrobna obrazložitev o izpolnjevanju meril je opisana v poglavju 5.3. Primerjava opisnikov EOVK in SOK je pokazala, da slednji ne sledijo neposredno Dublinskim opisnikom, ampak vključujejo pojmovne kategorije *znanje, spretnosti in kompetence*. Kot prikazuje tabela 8, pa obstaja konsistentnost med opisniki EOVK (*znanje in razumevanje, uporaba znanja, sposobnosti presojanja, sposobnosti sporazumevanja in sposobnosti učenja*) ter opisniki SOK.

V postopku primerjave SOK in EOVK se je izkazalo, da je šesta raven SOK ekvivalentna kratkemu ciklu EOVK, sedma raven SOK prvi stopnji EOVK, osma raven drugi stopnji EOVK, deveta in deseta raven pa tretji stopnji EOVK, pri čemer je deveta raven SOK primerljiva s tretjo stopnjo EOVK na podlagi načela optimalnega ujemanja (*best fit*), saj deveta raven SOK poudarja ‚udeležbo pri izvirno znanstvenoraziskovalno/vrhunskih umetniških projektih, ki ‚ustvarjajo novo znanje‘ oziroma ‚vrhunske umetniške stvaritve‘.

Tabela 8: Umeščanje ravni SOK (6, 7, 8, 9 in 10) v EOVK

EOVK	Znanje in razumevanje	Uporaba znanja	Sposobnost presojanja	Sposobnost sporazumevanja	Sposobnost učenja
Študentje:					
Kratki cikel	Dokažejo znanje in razumevanje na študijskem področju, ki se opira na splošno srednjo izobrazbo ter je tipično za raven, ki jo vzdržujejo zahtevnejši učbeniki. Takšno znanje daje oporo za delo oziroma poklic, osebni razvoj in nadaljnji študij do dokončanja prvega študijskega obdobja.	Lahko uporabijo svoje znanje in razumevanje v poklicnih okoljih.	So zmožni prepoznati in uporabljati podatke za izoblikovanje odgovorov na jasno opredeljene konkretne in abstraktne probleme	Se lahko o svojem razumevanju, spretnostih in dejavnostih sporazumevajo s svojimi kolegi, z nadrejenimi in s strankami.	Imajo učne spretnosti, s katerimi se lahko delno avtonomno lotijo nadaljnega študija.

EOVK	Znanje in razumevanje	Uporaba znanja	Sposobnost presojanja	Sposobnost sporazumevanja	Sposobnost učenja
SOK raven 6	Strokovno in teoretično znanje na določenem področju in praktično znanje za reševanje konkretnih strokovnih nalog. Znanje omogoča reševanje zahtevnejših opravil na specifičnih področjih stroke.	Izvajanje zahtevnejših operativno-strokovnih opravil, povezanih z deli v pripravi in kontroli delovnih procesov. Naloge so glede na območje delovanja kompleksne, praviloma specializirane, vključujejo abstraktno mišljenje in uporabo ustreznih orodij, metod, različnih tehnoloških postopkov, materialov in teorij.		Usposobljenosti za delovanje v različnih in specifičnih okoljih z elementi ustvarjalne aktivnosti. Samostojno delovanje, pri katerem je značilno prevzemanje odgovornosti za delo posameznikov in skupin ter materialnih virov in informacij. Ob tem je pomembno osnovno povezovanje in umeščanje problematike v splošni družbeni kontekst. Prepoznavanje lastnih učnih potreb in skrb za prenos znanja v delovnem okolju.	
Študentje:					
Prva stopnja	Dokažejo znanje in razumevanje na študijskem področju, ki se opira na njihovo splošno srednjo izobrazbo ter je tipično za raven, na kateri se uporabljajo zahtevnejši učbeniki in na kateri se poučijo o nekaterih vidikih iz ospredja njihovega študijskega področja.	Lahko uporabljajo svoje znanje in razumevanje, tako da izkazujejo strokovni način obravnave v svojem delu oziroma poklicu, ter si pridobijo kompetence, ki se kažejo kot tipične pri odkrivanju in zagovarjanju argumentov ter pri reševanju problemov z njihovega študijskega področja.	So zmožni zbrati in interpretirati relevantne podatke (po navadi s svojega študijskega področja) za oblikovanje presoje, katere sestavni del je premislek o relevantnih socialnih, znanstvenih ali etičnih vprašanjih.	Lahko sporočajo informacije, ideje, probleme in rešitve tako specializiranemu kot nespecializiranemu občinstvu.	Razvijejo tiste učne spretnosti, ki so nujne, da lahko z več avtonomnosti nadaljujejo študij.
SOK raven 7	Poglobljeno strokovno teoretično in praktično znanje na določenem področju, podprto s širšo teoretično in metodološko osnovo.	Izvajanje kompleksnih operativno-strokovnih opravil, ki vključujejo tudi uporabo metodoloških orodij. Obvladovanje zahtevnih, kompleksnih delovnih procesov ob samostojni uporabi znanja v novih delovnih situacijah. Diagnosticiranje in reševanje problemov v različnih specifičnih delovnih okoljih, povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Osnova za izvirna dognanja/stvaritve in kritično refleksijo.		Usposobljenost za delovanje v različnih okoljih in na različnih funkcijah ter za posredovanje novega znanja. Sprejemanje odgovornosti za določanje in doseganje lastnih rezultatov dela in/ali rezultatov dela heterogene skupine na opredeljenih področjih dela. Usposobljenost za argumentirano razpravo v specifičnih delovnih okoljih, povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Prepoznavanje lastnih potreb po učenju, prevzemanje pobude za lastno učenje, usposobljenost za prenos znanja v skupini.	

EOVK	Znanje in razumevanje	Uporaba znanja	Sposobnost presojanja	Sposobnost sporazumevanja	Sposobnost učenja
Študentje:					
Druga stopnja	Dokažejo znanje in razumevanje, ki temelji na prvem študijskem obdobju, se širi in/ali stopnjuje ter je z njim tipično povezano, zagotavlja pa tudi podlago ali priložnost za izvirnost pri razvijanju in/ali uporabi idej, pogosto v raziskovalnem kontekstu.	Lahko uporabijo svoje znanje in razumevanje ter zmožnosti za reševanje problemov v novih ali nepoznatih okoljih v širših (ali multidisciplinarnih) kontekstih, povezanih z njihovim študijskim področjem.	So zmožni povezovati znanje, obravnavati kompleksnost ter ob nepopolnih ali omejenih podatkih oblikovati sodbe, katerih sestavni del je premislek o socialni in etični odgovornosti, povezani z uporabo znanja in presojo.	Lahko jasno in nedvoumno sporočajo svoje sklepe ter znanje in temeljna načela, na katerih slonijo tako specializiranemu občinstvu kot nespecializiranemu.	Si pridobijo učne spretnosti, ki jim omogočajo nadaljevanje študija, ki ga lahko večinoma usmerjajo sami oziroma avtonomno.
SOK raven 8	Poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje z elementi raziskovanja, ki je osnova za zelo zahtevno strokovno delo.	Obvladovanje zelo zahtevnih, kompleksnih delovnih procesov in metodoloških orodij na specializiranih področjih. Načrtovanje in vodenje delovnega procesa na podlagi ustvarjalnega reševanja problemov, povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Sposobnost izvernih dognanj/stvaritev in kritične refleksije.		Samostojno in avtonomno izvajanje nalog v praviloma netipičnih okoljih v širših ali multidisciplinarnih kontekstih. Sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj ter poučevanja drugih. Sprejemanje odgovornosti za odločitve, ki so povezane z aktivnostmi, procesi ter vodenjem kompleksnih in heterogenih skupin.	
Študentje:					
Tretja stopnja	Dokažejo sistematično razumevanje študijskega področja in vrhunsko obvladanje z njim povezanih raziskovalnih spretnosti in metod.	Dokažejo zmožnost za postavitve, oblikovanje, izvajanje in prirejanje obsežnejšega raziskovalnega procesa ob študijski integriteti; so z izvirnim raziskovanjem ustvarili prispevek, ki ob razvijanju obsežnega dela širi meje znanja, posamezni deli pa si zaslužijo objavo na nacionalni ali mednarodni ravni.	So sposobni kritično analizirati, evalvirati in sintetizirati nove in kompleksne ideje.	Se lahko o svojem ekspertnem področju sporazumevajo s svojimi kolegi, širšo znanstveno skupnostjo in z družbo nasploh.	Lahko se pričakuje, da bodo v akademskih in strokovnih okoljih znali pospeševati tehnološki, socialni ali kulturni napredek družbe, utemeljene na znanju.
SOK raven 9	Poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje za izvirno znanstveno-raziskovalno/umetniško delo, ki ustvarja novo znanje/stvaritve.	Načrtovanje, vodenje in izvajanje najzahtevnejših del, vključno z udeležbo pri znanstvenoraziskovalnih/vrhunskih umetniških projektih, ter reševanje teoretičnih in praktičnih problemov v posebnih delovnih situacijah. Sposobnost kompleksnih izvernih dognanj/stvaritev, kritične refleksije.		Avtonomno izvajanje nalog v netipičnih okoljih, širših ali multidisciplinarnih kontekstih v povezavi z bazičnim in/ali uporabnim znanstvenoraziskovalnim/umetniškim delom. Sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj in razvoj stroke. Usposobljenost za neodvisno, profesionalno in etično usmerjanje lastnega učenja in učenja drugih v različnih kontekstih.	

EOVK	Znanje in razumevanje	Uporaba znanja	Sposobnost presojanja	Sposobnost sporazumevanja	Sposobnost učenja
SOK raven 10	Poglobljeno znanje za samostojno in raziskovalno/umetniško delo ali razvoj stroke na najvišji ravni, kar je povezano z znanstvenim, strokovnim ali umetniškim uveljavljanjem doma in v mednarodnem prostoru.	Načrtovanje, vodenje in izvajanje najzahtevnejših del, vključno z znanstvenoraziskovalnimi/umetniškimi projekti, ter reševanje najzahtevnejših teoretičnih in praktičnih problemov. Sposobnost kritične refleksije, poglobljenega abstraktnega razmišljanja in sinteze novih in kompleksnih idej.		Usposobljenost za izrazito avtonomno/vrhunsko ustvarjanje, interpretiranje ter iskanje odgovorov na abstraktna in najbolj kompleksna vprašanja v stroki, znanosti ali umetnosti. Sposobnost za prenos znanja med stroko in znanostjo v kritičnem dialogu ter zmožnost odgovornega presojanja posledic uporabe novega znanja v različnih kontekstih.	

5.3. MERILA EOVK

Merilo 1

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, določi nacionalno ogrodje visokošolskih kvalifikacij in imenuje organ ali organe, odgovorne za njegov razvoj.

Vlada Republike Slovenije je januarja 2010 imenovala *medresorsko delovno skupino za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij*, sestavljeno iz predstavnikov ministrstev, pristojnih za izobraževanje, visoko šolstvo in delo, predstavnikov Statističnega urada, Gospodarske zbornice, Obrtne zbornice, reprezentativnih sindikatov, predstavnikov študentov in dijakov ter Centra RS za poklicno izobraževanje. Mandat imenovane medresorske delovne skupine je priprava/razvoj slovenskega ogrodja kvalifikacij, ki bo skladno z evropskim ogrodjem kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in z evropskim ogrodjem kvalifikacij za visoko šolstvo (več v poglavju 3.1).

Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) je bil oktobra 2009 imenovan za nacionalno koordinacijsko točko EOK. Pri vseh vprašanjih, povezanih z zagotavljanjem kakovosti v visokem šolstvu, si CPI kot NKT EOK deli pristojnosti z Nacionalno agencijo RS za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS), ki je odgovorna in pristojna institucija za kakovost visokošolskih kvalifikacij.

Merilo 2

Povezava med kvalifikacijami v nacionalnem ogrodju in opisniki za posamezne ravni v evropskem ogrodju je jasna in dokazljiva.

Kot je navedeno v poročilu Bolonjske delovne skupine za ogrodje kvalifikacij iz leta 2007¹²⁴, je cilj procesa umeščanja ugotoviti skladnost med nacionalnim ogrodjem kvalifikacij v delu, ki zajema visokošolske kvalifikacije, in EOVK. Na podlagi zapisanega lahko sklepamo, da proces umeščanja kvalifikacij ne zahteva popolnega uje-manja med opisniki obeh kvalifikacijskih okvirjev, ampak njihovo primerljivost in prepoznavnost.

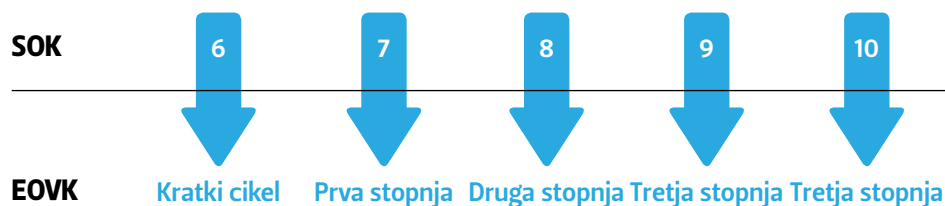
124 Qualifications Frameworks Working Group Report. 2007. <http://www.dfes.gov.uk/londonbologna/uploads/documents/WGQF-report-final2.pdf> (pridobljeno 21. 12. 2012).

Da bi preverili, ali obstaja skladnost med opisniki SOK in EOVK, je medresorska delovna skupina za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij imenovala *ekspertno skupino SOK* (glej poglavje 3.1). Ekspertna skupina SOK je opravila metodološko analizo v dveh korakih, in sicer:

- 1) pojmovno analizo obeh ogrodij,
- 2) primerjavo opisnikov ogrodij SOK in EOVK.

Na podlagi izsledkov opravljene analize smo pri umeščanju ravni visokošolskega dela SOK v EOVK prišli do naslednjega zaključka:

Tabela 9: **Umeščanje ravni SOK v EOVK**

V postopku primerjave SOK in EOVK se je izkazalo, da je šesta raven SOK ekvivalentna kratkemu ciklu EOVK, sedma raven SOK prvi stopnji EOVK, osma raven drugi stopnji EOVK, deveta in deseta raven pa tretji stopnji EOVK, pri čemer je deveta raven SOK primerljiva s tretjo stopnjo EOVK na podlagi načela optimalnega ujemanja (*best fit*), saj deveta raven SOK poudarja ,udeležbo pri izvirno znanstvenoraziskovalno/vrhunskih umetniških projektih, ki ,ustvarjajo novo znanje‘ oziroma ,vrhunske umetniške stvaritve‘.

1) Pojmovna analiza SOK in EOVK

Pojmovna analiza je pokazala, da pri razvoju SOK ni bil uporabljen ,besednjak‘ Dublinskih opisnikov ampak pojmovne kategorije *znanje, spretnosti in kompetence*. Od tu izhaja temeljna konceptualna razlika med obema ogrodjema. Neposredna primerjava opisnikov SOK in EOVK ni možna, saj opisniki SOK sledijo trem kategorijam učnih rezultatov: *znanju, spretnostim in kompetencam*, medtem ko opisniki EOVK sledijo opisu *znanja in razumevanja, uporabi znanja, sposobnosti presojanja, sposobnosti sporazumevanja in sposobnosti učenja*. Da bi lahko opravili primerjavo obeh ogrodij smo opisinke EOVK po sorodnosti vsebin uvrstili v kategorije SOK, in sicer:

- *znanje in razumevanje* v → znanje;
- *uporabo znanja in sposobnost presojanja* v → spretnosti; in
- *sposobnost sporazumevanja in sposobnost učenja* v → kompetence.

2) Primerjava opisnikov SOK in EOVK

Primerjava posameznih opisnikov je pokazala, da obstaja konsistentnost med opisniki ravni SOK in opisniki stopenj EOVK (glej Tabela 8).

Primerjava opisnikov SOK in EOVK kaže, da sta sedma in osma raven SOK v vidu sposobnosti za kritično refleksijo zahtevnejši od ustreznih opisnikov EOVK prve in druge stopnje. Medtem, ko je deveta raven SOK manj zahtevna od opisnikov EOVK tretje stopnje v pogledu vrhunškega obvladovanja raziskovalnih spretnosti in metod ter sposobnosti za izvirno raziskovanje, ki si zasluži objavo na nacionalni ali mednarodni ravni. Razlikovanje med opisniki devete ravni SOK in tretje stopnje EOVK je minimalno in bistveno manjše kot razlikovanje med opisniki devete ravni SOK in druge stopnje EOVK. Medresorska delovna skupina je pri tem upoštevala dejstvo, da se je pri razvoju visokošolskega dela SOK uporabil pristop, s katerim so se obstoječi in prejšnji (stari) tipi kvalifikacij, ki imajo še vedno signifikantno vrednost na trgu dela, opisali na način, ki odraža njihove specifične značilnosti in položaj v slovenskem sistemu visokega šolstva. Na podlagi tega je skupina zaključila, da je deveta raven SOK primerljiva s tretjo stopnjo EOVK na podlagi načela optimalnega ujemanja (*best fit*).

Na ta vidik so opozorili tudi imenovani mednarodni eksperti EOK (glej poglavje 3.1). Slednji so se v svoji zadnji oceni strinjali z umestitvijo, kot jo je predlagala medresorska delovna skupina.

Merilo 3

Nacionalno ogrodje in njegove kvalifikacije dokazljivo temeljijo na učnih rezultatih, kvalifikacije pa so povezane s kreditnim sistemom ECTS ali s kreditnimi točkami, ki so združljive s sistemom ECTS.

Kljub dolgi tradiciji usmeritve k učnim rezultatom slovenski izobraževalni sistem do zagona projekta razvoja slovenskega ogrodja kvalifikacij ni uporabljal termina učni rezultat (learning outcome). Za namene ogrodja je bil termin definiran v smislu znanja, spretnosti in kompetenc, standardiziranih na določeni kvalifikacijski ravni.

Od leta 2004 dalje, ko smo v Slovenji pristopili k bolonjski reformi ter vse nove študijske programe prenovili skladno z zahtevami slednje, lahko trdimo, da vse visokošolske kvalifikacije, uvrščene v SOK, temeljijo na učnih rezultatih, pri čemer so te v tej fazi izražene kot splošne in predmetno-specifične kompetence in ne kot znanje, spretnosti in kompetence, ki celovito opisujejo učne rezultate v SOK.

Primeri posameznih tipov kvalifikacij so prikazani v Prilogi 4 (glej tudi EOK kriterij 3, Mesto učnih rezultatov v slovenskem sistemu vzgoje in izobraževanja).

Kreditni sistem v terciarnem izobraževanju

Tabela 10 prikazuje kreditne točke po sistemu ECTS za programe prve, druge in tretje stopnje in kratkega cikla oziroma trajanje študija v primeru starih visokošolskih kvalifikacij. Kreditno ovrednotenje celotnega študijskega programa in posameznih učnih enot je določeno v skladu z *Zakonom o visokem šolstvu* (36. in 37. člen) in *Zakonom o višjem strokovnem izobraževanju* ter merili za kreditno vrednotenje študijskih programov po ECTS.

Tabela 10: **Kreditne točke v terciarnem izobraževanju po sistemu ECTS v SOK in EOVK**

EOVK	SOK	ECTS V SOK	ECTS V EOVK
Tretja stopnja	10	180 ECTS oziroma minimalno 3 leta izvirnega znanstvenoraziskovalnega ali umetniškega dela po zaključeni drugi stopnji oziroma minimalno 3 leta po zaključeni dodiplomski univerzitetni izobrazbi in 1–2 let po zaključeni podiplomski magistrski izobrazbi	Ni specificirano
	9	60–120 ECTS oziroma 1–2 let na podiplomski ravni po zaključenem visokošolskem strokovnem ali univerzitetnem dodiplomskem študiju	
Druga stopnja	8	60–120 ECTS na osmi ravni SOK po zaključeni prvi stopnji oziroma 4–6 let univerzitetne izobrazbe	Tipično vključuje 90–120 ECTS kreditov, min. 60 ECTS kreditov na drugi stopnji
Prva stopnja	7	Tipično 180–240 ECTS, min. 60 ECTS na sedmi ravni SOK	Tipično vključuje 180–240 ECTS
Kratki cikel	6	120 ECTS na šesti ravni SOK	Ni specificirano

Merilo 4

Postopki za vključevanje kvalifikacij v nacionalno ogrodje so pregledni.

Postopki za vključevanje kvalifikacij v nacionalno ogrodje so določeni v predlogu zakona o SOK (več v 4. poglavju, EOK kriterij 4).

Parametri za vključevanje visokošolskih kvalifikacij v nacionalno ogrodje so določeni v metodologiji opisovanja kvalifikacij, pridobljenih v sistemu formalnega izobraževanja za potrebe slovenskega ogrodja kvalifikacij (več v 4. poglavju, EOK kriterij 4).

Merilo 5

Nacionalni sistem za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu je povezan z nacionalnim ogrodjem kvalifikacij in je usklajen z Berlinskim komunikejem in morebitnimi poznejšimi komunikeji, o katerih soglasje dosežejo ministri v bolonjskem procesu.

Zaradi zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu v Sloveniji je bila leta 2010 ustanovljena *Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu* (NAKVIS)¹²⁵. NAKVIS skrbi za razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti v slovenskem visokem šolstvu. Deluje vsebinsko in formalno odgovorno ter svetovalno do vseh deležnikov in udeležencev v terciarnem izobraževanju v skladu z evropskimi in svetovnimi smerni razvoja. Ključni cilji agencije NAKVIS so:

- razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti;
- spremljanje napredka in utrjevanje kulture kakovosti visokega šolstva;
- umeščanje in prepoznavanje vloge, pomena in kakovosti delovanja agencije v javnosti;
- soustvarjanje in razvoj politike visokega šolstva na področju kakovosti;
- spodbujanje kakovosti transnacionalnega izobraževanja;
- zagotavljanje visokokakovostnih svetovalnih storitev agencije s strokovno usposobljenimi kadri.

NAKVIS je pri svojem delu neodvisen in sledi naslednjim evropskim priporočilom in standardom za zagotavljanje kakovosti¹²⁶:

- profesionalizaciji evalvacijskih postopkov;
- vključevanju pomembnih deležnikov v proces odločanja;
- upoštevanju načela nasprotovanja interesov;
- transparentnosti in odgovornosti do javnosti;
- predhodni določitvi kriterijev in postopkov presoje delovanja in zagotavljanja kakovosti agencije, visokošolskih zavodov in študijskih programov;
- spremljanju in nadziranju izvajanja priporočil in zahtev za odpravo pomanjkljivosti;
- spodbujanju visokošolskih zavodov, da v svojem delovanju upoštevajo konkurenčnost, racionalnost, učinkovito rabo virov, inovativnost in razvojno naravnost.

¹²⁵ Predhodno sta za sistem kakovosti v visokem šolstvu skrbela *Svet za visoko šolstvo RS* (od leta 1994 dalje) ter *Nacionalna komisija za kvaliteto visokega šolstva* (od leta 1996 dalje).

¹²⁶ Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. (2009). Helsinki: European Association for Quality Assurance in Higher Education. Dostopno na: http://www.enqa.eu/files/ESG_3edition%20%282%29.pdf (pridobljeno 28. 12. 2012).

NAKVIS je v letu 2012 intenzivno nadaljeval s postopki za samoevalvacijo agencije. Svet agencije je v začetku leta 2012 imenoval dve skupini za pripravo akcijskega načrta za izvedbo samoevalvacije agencije in vključitev v združenje ENQA ter vpis agencije v evropski register agencij EQAR. Akcijski načrt obsega celoten spekter delovanja agencije, od prenove aktov agencije, izobraževanja skupin strokovnjakov ter celovite izgradnje notranjega in zunanega sistema zagotavljanja kakovosti. Podlaga za samoevalvacijsko poročilo agencije bodo opravljene analize vseh področij delovanja in analize anket, s katerimi merimo zadovoljstvo deležnikov z delovanjem agencije. V letu 2013 se načrtuje zunanja evalvacija agencije s strani ENQA.

Od Sveta RS za kakovost v visokem šolstvu (1994–2010) je NAKVIS nasledil polnopravno članstvo v Evropskem konzorciju za akreditacijo¹²⁷ ter polnopravno članstvo v Centralnem in vzhodnoevropskem združenju agencij za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu¹²⁸. Aktivno sodeluje tudi v projektih konzorcija ECA, in sicer:

- v projektu **Qrossroads**, katerega poglobitni cilj je v obliki registra predstaviti kvalifikacije, ki se podeljujejo v okviru javno priznanih oziroma akreditiranih evropskih visokošolskih institucij in študijskih programov. Te kvalifikacije so predstavljene z vidika visokošolskega sistema, katerega del so tudi informacije o nacionalnih organih za zagotavljanje kakovosti in akreditacijo ter organih za priznavanje pridobljenih kvalifikacij;
- v projektu **JOQAR**, katerega splošni cilj je olajšati obravnavo Erasmus – Mundus (in skupnih študijskih programov na splošno) predvsem na področjih akreditacije in priznavanja. Projektno partnerstvo vključuje agencije za zagotavljanje kakovosti oziroma agencije za akreditacijo ter organe (službe) za priznavanje kvalifikacij. NAKVIS sodeluje tudi v usmerjevalni (*Steering group*) in delovni skupini (*Working group*). Decembra 2012 je izvedel in koordiniral evalvacijo skupnega magistrskega študijskega programa *EMMIR – Migration and Intercultural Relations*, ki ga izvaja sedem visokošolskih institucij iz Nemčije, Norveške, Češke, Slovenije, Sudana in Ugande. Evalvacija je potekala na Univerzi v Oldenburgu, poročilo skupine strokovnjakov pa bo podlaga za sprejem odločitve o podaljšanju akreditacije, ki bo potekala po načelu vzajemnosti med vsemi vključenimi agencijami za zagotavljanje kakovosti;
- v projektu **MULTRA**, ki deluje znotraj JOQAR projekta¹²⁹, kjer si NAKVIS prizadeva za polnopravno članstvo.

Merilo 6

V vseh prilogah k diplomi se poleg nacionalnega ogrodja navede tudi ustrezna raven evropskega ogrodja.

Predlog zakona o SOK predvideva, da se raven EOVK zapiše na vsako diplomu oz. europassovo prilogo k diplomi.

Merilo 7

Pristojnosti nacionalnih strani glede nacionalnega ogrodja so jasno določene in objavljene.

Vlada Republike Slovenije je januarja 2010 imenovala *medresorsko delovno skupino za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij* (več v poglavju 3.1).

Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) je oktobra 2009 imenovan za nacionalno koordinacijsko točko EOK. Pri vseh vprašanjih, povezanih z visokim šolstvom CPI kot NKT EOK deli pristojnosti z Nacionalno agencijo RS za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS), ki je odgovorna in pristojna institucija za kakovost visokošolskih kvalifikacij.

¹²⁷ *European Consortium for Accreditation - ECA Consortium.*

¹²⁸ *Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education – CEENQA.*

¹²⁹ *Mutual Recognition of accreditation Results regarding Joint Programmes.*

V skladu z veljavno zakonodajo **ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo**, opravljala naslednje naloge:

- pripravlja zakonske podlage za postopke akreditacije študijskih programov na področju visokega šolstva;
- pripravlja zakonske podlage za postopke potrjevanja neformalno pridobljenega znanja pri pridobitvi izobrazbe na področju visokega šolstva;
- pripravlja pravne podlage za zapis ravni SOK in EOK v javne listine oziroma priloge k diplomi za dosežene ravni izobrazbe z javno veljavnimi študijskimi programi na področju visokega šolstva;
- pripravlja zakonske podlage za zagotavljanje kakovosti na vseh ravneh do visokošolskega izobraževanja.

Predvidoma bo zakon sprejet v Državnem zboru v prvi polovici leta 2013. Več o pristojnostih ostalih nacionalnih teles glede ogrodja kvalifikacij glej poglavje 4, EOK kriterij 1.

5.4. POSTOPKI EOVK

1. Postopek

Pristojni nacionalni organ/organi nacionalno ogrodje umestijo v evropsko ogrodje.

S strani Vlade RS imenovana medresorska delovna skupina je v sodelovanju s skupino imenovanih ekspertov SOK in mednarodnih strokovnjakov EOK (glej poglavje 3.1) pripravila zaključno poročilo o umeščanju slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in v evropsko ogrodje kvalifikacij za visoko šolstvo. Medresorska delovna skupina je prvo poročilo, ki je bilo predstavljeno na svetovalni skupini EOK, potrdila dne 27. 3. 2013, posodobljeno poročilo pa dne 30. 9. 2014. S poročilom se je seznanila tudi Vlada RS dne 23. 4. 2013.

2. Postopek

Proces umeščanja vključuje naveden sporazum organov za zagotavljanje kakovosti v zadevni državi, kot je bilo opredeljeno v bolonjskem procesu.

Nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu in ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, formalno podpirata proces vključevanja slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za visoko šolstvo z vključevanjem svojih zaposlenih v pripravo zaključnega poročila.

To poročilo, pri pripravi katerega sodelujejo tako predstavniki ministrstva, pristojnega za visoko šolstvo, kot tudi predstavniki Nacionalne agencije za kakovost v visokem šolstvu, predstavlja naveden sporazum.

Slika 3: Potrdilo Nacionalne agencije RS za kakovost v visokem šolstvu

Številka dokumenta: 029-1/2012/116

Datum: 12. 3. 2013

Zadeva: poročilo »Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij« - potrdilo o sodelovanju

Potrjujemo, da je Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS), ki jo je ustanovila Vlada Republike Slovenije za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu ter za razvojno in svetovalno delo na tem področju, prek svojega predstavnika sodelovala v delovni skupini Centra Republike Slovenije za poklicno izobraževanje, nacionalnega koordinatorja evropskega ogrodja kvalifikacij, pri pripravi kvalifikacijskih struktur slovenskega ogrodja kvalifikacij v posameznih sektorjih oziroma področjih.

NAKVIS je sodeloval pri pripravi gradiva, ki se nanaša na področje visokega šolstva, v zaključnem poročilu »Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij«.

Tatjana Debevec,
v. d. direktorja NAKVIS

3. Postopek

V proces umeščanja so vključeni mednarodni strokovnjaki.

Trije mednarodni strokovnjaki za področje ogrodja kvalifikacij so bili vključeni v proces priprave slovenskega ogrodja kvalifikacij in umeščanja le-tega v evropski meta ogrodji. Ti so:

- Edwin Mernagh, neodvisen ekspert EOK iz Irske
- Elisabeth Frank, Ministrstvo za znanost in raziskave (Avstrija)
- Sirkka-Liisa Kärki, Finski nacionalni svet za izobraževanje

Njihovo mnenje je objavljeno v Prilogi 5.

4. Postopek

Umeščanje in priloženi dokazi se objavijo. Vsako opisano merilo se obravnava ločeno.

Zaključno poročilo o umeščanju slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in v evropsko ogrodje kvalifikacij za visoko šolstvo bo objavljeno na spletni strani SOK (www.nok.si).

Medresorska delovna skupina je potrdila poročilo na svoji 17. seji dne 27. 3. 2013. Vlada RS se je seznanila s poročilom, ki ga je sprejela medresorska delovna skupina, dne 23. 4. 2013¹³⁰.

5. Postopek

Mreži ENIC in NARIC vodita javni seznam držav, ki so potrdile, da so zaključile proces umeščanja.

Takoj po sprejemu zaključnega poročila o umeščanju slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in v evropsko ogrodje kvalifikacij za visoko šolstvo bo NKT EOK obvestil vse relevantne deležnike, vključno z ENIC NARIC mrežami o zaključenem procesu umeščanja.

6. Postopek

Po procesu umeščanja se v prilogah k diplomam, ki so izdane naknadno, navede ustrezna povezava med nacionalnim ogrođjem in evropskim ogrođjem.

Predlog zakona o SOK predvideva, da se raven EOVK zapiše na vsako diplomam oz. europassovo prilogo k diplomam.

Obliko priloge k diplomam v RS ureja Pravilnik o prilogam k diplomam, ki bo takoj po sprejemu zakona, ki bo urejal ogrođje kvalifikacij, ustrezno spremenjen na način, da bo v prilogam k diplomam vključena tudi ustrezna povezava med nacionalnim ogrođjem in evropskim ogrođjem kvalifikacij za visoko šolstvo in VŽU.

¹³⁰ Številka sklepa: 60400-2/2013/4 z dne, 23. 4. 2013.

06

PRIHODNJI IZZIVI SOK

Prihodnji izzivi so povezani z implementacijo SOK (glej tudi točko 3.1):

- a) Sprejem zakona o SOK in njegova učinkovita implementacija.
- b) Potrditev in implementacija akreditacijskih postopkov in metodologije umeščanja dodatnih kvalifikacij v SOK.
- c) Diseminacija informacij o SOK med laično in strokovno javnostjo.
- d) Nadaljnji razvoj registra kvalifikacij za namene SOK: zagotovitev zadostnih sistemskih sredstev in infrastrukturnih pogojev.
- e) Določitev skrbnika, postopkov in smernic za nadaljnji razvoj SOK.
- f) Usklajevanje nadaljnjega razvoja in uporabe SOK z vidika smiselne povezljivosti s sorodnimi nacionalnimi (KLASIUS ...) in mednarodnimi (EOK ...) orodji.

07

DODATNE POJASNITVE ZAKLJUČNEGA POROČILA SLOVENIJE GLEDE NA MNENJE EVROPSKE KOMISIJE, SVETA EVROPE IN CEDEFOP-a

V tem poglavju podajamo dodatne pojasnitve glede na pisno mnenje Evropske komisije, Sveta Evrope in CEDEFOP-a¹³¹ o Zaključnem poročilu Slovenije, kot je bilo predstavljeno na svetovalni skupine EOK 29. in 30. maja 2013¹³².

Kriterij 1

Člani svetovalne skupine EOK so izpostavili vprašanje sprejema zakona o SOK oz. možne zaplete pri sprejemu zakona do predvidenega roka, tj. konec leta 2013.

Predlog zakona o SOK je pripravljen, medresorsko usklajen in pri njegovem sprejemu nismo pričakovali večjih težav, saj je zakon tehnične narave. Predlog zakona o SOK je bil že v postopku za sprejem predpisov v pripravi znotraj ministrstva. Njegov predlagatelj je ministrstvo, pristojno za izobraževanje. 24. 4. 2014 je bil predlog zakona objavljen na Državnem portalu RS e-Demokracija. Rok za oddajo morebitnih komentarjev na predlog zakona je bil do 14. 5. 2014. V vmesnem času se je zaradi političnih sprememb rok za sprejem zakona o SOK prestavil. Predvidoma bo zakon sprejet do konca marca 2015.

Kriterij 3

Zaključno poročilo Slovenije je poudarilo, da različni podsistemi izobraževanja (splošno, poklicno, visokošolsko) definirajo in uporabljajo pristop učnih rezultatov na različen način. Ali razlike v interpretaciji učnih rezultatov vplivajo na prenos učnih rezultatov znotraj sistema izobraževanja in usposabljanja?

Čeprav so v različnih segmentih sistema izobraževanja učni rezultati zasnovani različno, temeljijo na skupni filozofiji; kurikularni dokumenti so vedno zasnovani tako, da uporabnika (učitelja, profesorja, mentorja, posredno tudi učečega) spodbujajo k ciljnemu razmišljanju in delovanju; pri pedagoškem delu jih usmerja razmislek, katere spretnosti, znanja, kompetence morajo učeči se razviti in do katere ravni kompleksnosti, zahtevnosti, globine in širine. K temu razmisleku jih na splošnejši ravni usmerjajo usmerjevalni cilji oz. kompetence, ki jih je treba doseči. Usmerjevalni cilji oz. kompetence so vedno členjeni v operativne učne cilje (learning objectives), ki jih lahko najbolj neposredno »prevedemo« v učne rezultate. V primeru osnovnega in gimnazijskega izobraževanja so operativnim ciljem dodani še opredeljeni minimalni, temeljni in višji standardi znanja; v primeru poklicnega izobraževanja pa morajo te določiti učiteljski timi. Razlika med kurikularnimi dokumenti v različnih segmentih sistema se kaže bolj v vsebinskih poudarkih: v splošnem izobraževanju je, razumljivo, več poudarka na znanju, razumevanju in občin intelektualnih veščinah, med-

131 Pisno mnenje, The report on 'Referencing the Slovenian Qualifications Framework to the European Qualifications Framework for lifelong learning and the Qualifications framework for the European Higher education area' (2013), je Slovenija prejela 20. septembra 2013.

132 Zaključno poročilo Slovenije 'Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij' (2013) je dostopno na: <http://www.nok.si/cms/files/nok/userfiles/SOK/Zaklju%C4%8Dno%20poro%C4%8Dilo%20SOK.pdf>.

tem ko je v poklicnem (in deloma visokošolskem) področju večji poudarek na profesionalnih spretnostih ter kompetencah. Bolj kot za konceptualne razlike gre za razlike v vsebinskih poudarkih, zato je bilo sploh možno govoriti o ekvivalenci med različnimi programi (oz. kvalifikacijami) na istih kvalifikacijskih ravneh.

Razlike v konceptualizaciji učnih rezultatov zato tudi ne vplivajo na prehodnost sistema. Ocenjujemo, da je ta celo zelo visoka. Vertikalna prehodnost je tako kot po splošni tudi po poklicni izobrazbeni poti možna do najvišjih izobrazbenih stopenj; neomejen dostop do univerze omogoča splošna matura, ki jo opravljajo dijaki po zaključenem gimnazijskem izobraževanju ali odrasli (po 21. letu starosti), slednji imajo možnost udeležbe na enoletnem maturitetnem tečaju in opravljanju mature.

Dostop (omejeni) do univerze je mogoč tudi na osnovi poklicne mature (z dodatnim izpitom iz predmeta splošne mature).

Neomejen dostop do visokošolskega izobraževanja omogoča poklicna matura, ki jo pridobijo kandidati po uspešno zaključenem štiriletnem strokovnem oz. tehniškem izobraževanju. Poklicno maturo pa lahko pridobijo tudi kandidati, ki so zaključili triletno poklicno izobraževanje, le da morajo v tem primeru nadaljevati izobraževanje v dodatnem dveletnem poklicno-tehniškem izobraževanju, ki se zaključi s poklicno maturo in pridobitvijo dodatnega poklica na ravni tehniških poklicev. Kombinacija poklicnega in poklicno-tehniškega izobraževanja (znana kot 3+2 sistem) je bila narejena kot način spodbujanja horizontalne prehodnosti, ki absolutom poklicnega izobraževanja odpira pot do najvišjih ravni izobraževanja. Ta pot je pogosto izbrana, saj se okrog 75–80 % absolventov poklicnega izobraževanja odloči zanjo.

Država skrbi tudi za horizontalno prehodnost gimnazijskih absolventov, ki si lahko z vključitvijev eno- do enoinpolletni poklicni tečaj pridobijo tudi poklic na ravni višjega sekundarnega izobraževanja.

Ne nazadnje, da prehodnost v slovenskem sistemu izobraževanja ni problematična točka, priča tudi podatek o vključenosti v visokošolske in univerzitetne programe. V zadnjih petih letih znaša delež vključenosti prebivalstva (starega med 19 in 24 letom) v visokošolske in univerzitetne študijske programe več kot 40 %.

Zaključno poročilo Slovenije navaja, da se učni rezultati v sekundarnem izobraževanju nanašajo na ključne kompetence. Svetovalno skupino EOK je zanimalo, ali je ta pristop prisoten tudi v drugih podsistemih izobraževanja.

Ključne kompetence imajo v slovenskem sistemu izobraževanja pomembno vlogo; integrirane so v učne načrte vse od osnovnošolskih do visokošolskih programov. Celotnemu sistemu je skupno to, da gre vedno za integracijo ključnih kompetenc v učne predmete/strokovne module/študijske predmete in nikoli za samostojne programske enote. Takšna sistemska rešitev je podprta s strokovnimi spoznanji, ki kažejo, da je razvoj ključnih kompetenc uspešnejši, če je vezan na posamezna predmetna ali tematska področja in če je povezan z drugimi, predmetno bolj specifičnimi kompetencami in cilji učenja.

V primeru osnovnošolskega in gimnazijskega izobraževanja je integracija ključnih kompetenc v učne načrte narejena že na nacionalni ravni, medtem ko je integracija v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju izvedena na ravni šol in učiteljskih timov. Šole so dolžne integracijo izvesti, od njih pa je odvisno, na kakšen način jo bodo izvedle. Razlog za takšno odločitev je velika raznolikost poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Na področju višjega poklicnega izobraževanja so načeloma ključne (generične) kvalifikacije tudi že integrirane v učne načrte, ki so pripravljene na nacionalni ravni.

Na področju visokošolskega izobraževanja je integracija generičnih oz. transverzalnih kompetenc tudi eden od principov bolonjske prenove programov in jo zasnova učnih načrtov tudi predvideva. Njihova realizacija pa je odvisna od samih načrtovalcev učnih programov (profesorjev), ki na tem področju uživajo strokovno avtonomijo.

Kriterij 4

V povezavi med izobrazbami in nacionalnimi poklicnimi kvalifikacijami se zastavlja vprašanje, ali je mogoče razviti nacionalne poklicne kvalifikacije, ki temeljijo na poklicnem standardu, nad ravnjo SOK 6 oz. EOK 5.

V skladu z Zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah¹³³ se lahko NPK pridobi po delih študijskih programov za pridobitev visokošolske izobrazbe ali po študijskih programih za izpopolnjevanje, torej višje od ravni SOK 6 oz. EOK 5. V študijskem programu je ena izmed sestavin programa tudi poklicna kvalifikacija, ki jo je mogoče pridobiti po študijskem programu.

Lahko pojasnite, zakaj ste umestili mojstrske kvalifikacije na nižjo raven, kot je ta kvalifikacija umeščena v večini drugih evropskih držav (EOK raven 5 ali 6)? Bo Slovenija pristopila k posodobitvi kvalifikacije mojstra, da bo ta bolj skladna z ostalimi mojstrskimi kvalifikacijami v Evropi?

Poleg razlage, ki smo jo že podali v samem poročilu, da je mojstrska kvalifikacija umeščena v ogrodje na podlagi resorske zakonodaje, bi opozorili na primere opisov kvalifikacij, ki so poročilu priloženi (priloga 4). Primer kaže na tipično situacijo, kjer so učni rezultati v kategoriji znanje na 5. ravni SOK, učni rezultati v kategoriji spretnosti med 5. in 6. ravnjo SOK, medtem ko so učni rezultati v kategoriji kompetenc (običajno) na 6. ravni SOK. Poleg tega obstajajo tudi razlike med posameznimi konkretnimi kvalifikacijami.

Zadnji dve leti v Sloveniji potekajo tudi aktivnosti v zvezi s prenovo kvalifikacije mojstra, vodi jih Obrtna zbornica Slovenije v sodelovanju s CPI, MIZŠ ter drugimi socialnimi partnerji. Pri prenovi mojstrske kvalifikacije se razmišlja o spremembi poklicnih standardov, zahtevnosti učnih rezultatov in posledično dvigu kvalifikacije na višjo raven SOK.

Svetovalna skupina EOK je posebno pozornost namenila razpravi o umeščanju 9. ravni SOK v 8. raven EOK. Slovenske kvalifikacije na tej ravni se iztekajo (študentje jih lahko pridobijo do izteka študijskega leta 2015/16), njihovo razmerje do treh stopenj EOVK pa ni popolnoma jasno. Medtem ko je svetovalna skupina EOK poudarila, da je razlikovanje med 9. in 10. ravnjo SOK smiselno na nacionalni ravni, je hkrati izpostavila, da lahko to vnese tudi nekoliko nejasnosti v mednarodnem prostoru glede mobilnosti in priznavanja. Slovenski predstavniki so poudarili, da temelji umeščenost SOK ravni 9 v EOK raven 8 na načelu optimalnega ujemanja, da pa obstaja nekaj odprtih vprašanj v relaciji do tretje stopnje EOVK. Svetovalna skupina EOK zato naproša za dodatno utemeljitev vprašanja 'ravni 9', še posebej v odnosu do 3. stopnje EOVK.

Kot je poudarjeno v poročilu, kvalifikacija magisterij znanosti/umetnosti izpostavlja vidik zmožnosti kandidatove udeležbe pri izvornih znanstvenoraziskovalnih oz. vrhunskih umetniških projektih, ki ustvarjajo novo znanje oz. vrhunske umetniške dosežke (glej poglavje 4, kriterij 4). Kot taka je po načelu optimalnega ujemanja primerljiva z 8. ravnjo EOK.

Za dodatno obrazložitev glede vprašanja 'ravni 9' smo ponovno pridobili stališče ministrstva, pristojnega za visoko šolstvo¹³⁴. Stališče ministrstva je, da soglaša z navedeno umestitvijo ravni SOK 9 v relaciji do 3. stopnje EOVK. Njihovo stališče v nadaljevanju povzemamo v celoti.

Mnenje ministrstva, pristojnega za visoko šolstvo, o vprašanju 'ravni 9':

'Osnovni namen ogrodij kvalifikacij, tako nacionalnih kot tudi evropskih (za vseživljenjsko učenje in visoko šolstvo), je omogočiti transparentnost in okvirno primerljivost kvalifikacij v posamezni državi, med državami EU in državami podpisnicami bolonjske deklaracije. Eden od namenov umeščanja kvalifikacij je tudi pomoč pri postopkih priznavanja tujega izobraževanja, ki se izvaja v vsaki državi skladno z nacionalnimi predpisi ob

¹³³ Uradni list RS, št. 1/2007.

¹³⁴ Številka dokumenta: 6037-19/2014/2 z dne, 24. 6. 2014.

upoštevanju mednarodnih konvencij. Z vidika visokega šolstva je preglednost kvalifikacij, pridobljenih z 'bolonjskimi, trostopenjskimi študijskimi programi, nesporna, prav tako njihova umestitev v QF EHEA [EOVK]. Z vidika zagotavljanja preglednosti kvalifikacij je torej bistveno bolj pomembno ustrezno umeščanje starih, predbolonjskih kvalifikacij v meta ogrodje, saj so to kvalifikacije, pridobljene po študijskih programih, ki so se v državah izvajali pred izvedbo bolonjske reforme, v nekaterih državah se te kvalifikacije še podeljujejo in/ali bodo ostale na trgu dela še več deset let (konkretno v Sloveniji še vsaj 40 let). Primerljivost starih študijskih programov in pridobljenih nazivov z bolonjskimi so države podpisnice bolonjske deklaracije različno implementirale, bodisi z neposredno prevedbo pridobljenega naziva bodisi z zakonsko določeno primerljivostjo (primer Slovenije). Prav zaradi tega je ključno, da se vse te 'stare' kvalifikacije primerno umestijo tudi v evropsko meta ogrodje, kar je že bila tematika številnih sestankov v okviru skupine nacionalnih korespondentov za QF EHEA [EOVK] in tudi mreže za jugovzhodno Evropo za QF EHEA [EOVK].

Konkretna kvalifikacija, magisterij znanosti, ki se umešča v SOK na raven 9, je bila v meta ogrodju s strani nacionalnih ekspertov po metodi najboljšega ujemanja povsem korektno umeščena na raven 8 EQF [EOK] oz. v tretji cikel QF EHEA [EOVK]. Poudarjamo, da se kvalifikacija podeljuje v Sloveniji že vsaj od leta 1963, zadnje leto, v katerem je to kvalifikacijo še mogoče pridobiti, pa je študijsko leto 2015/2016. Zakon o visokem šolstvu je ob uveljavitvi trostopenjskega (bolonjskega) študija navedeno kvalifikacijo določil za primerljivo tretji stopnji, saj študij po predhodno zaključenem najmanj štiriletnem visokošolskem študiju (nekateri, predvsem študijski programi s področja tehnike, farmacije in medicine, so trajali 4,5 in 5 ali 6 let, pri vseh pa je bilo še dodatno leto namenjeno pisanju diplome, ki v nominalni dolžini študijskega programa ni bilo predvideno), praviloma traja najmanj tri leta, od tega najmanj eno leto samostojnega raziskovalnega dela, ki se zaključi s samostojnim, raziskovalno usmerjenim zaključnim delom (magistrska diploma).'

Pri vprašanju 'ravni 9' želimo prav tako poudariti, da je Slovenija v okviru zavezujočih aktivnosti, povezanih z evropskim statističnim sistemom, študijski program in kvalifikacijo magisterij znanosti po novem ISCED 2011 razvrstila na raven 8, in sicer: študijski program v podkategorijo ISCED-P: '844' (Academic, Sufficient for completion of level), kvalifikacijo pa v podkategorijo ISCED-A: '840' (Academic, Not further defined). V okviru postopka, v katerem so pristojne mednarodne institucije – Eurostat, UNESCO, OECD – usklajevale nacionalne razvrstitve programov in kvalifikacij, je Slovenija v februarju 2014 prejela zaprosilo za nekatera dodatna pojasnila glede razvrstitve, med drugim tudi glede razvrstitve študijskega programa in kvalifikacije magisterij znanosti. Slovenija je odgovor z dopolnitvami navedenim institucijam poslala v juniju 2014. Potrditev, da je taka razvrstitev (t. i. 'iscedmapping') sprejeta, je Sloveniji sporočil Eurostat v avgustu 2014. Posamezne nacionalne razvrstitve programov in kvalifikacij po ISCED 2011 so oz. bodo javno objavljene na Komunikacijsko-informacijskem središču Evropske komisije (CIRCAB).

Kriterij 5

Več informacij o zagotavljanju kakovosti izobraževanja odraslih bi bilo dobrodošlih.

Izobraževanje odraslih kot tudi celoten sistem vzgoje in izobraževanja v Sloveniji temelji na načelu vseživljenjskosti učenja za vse. Javnoveljavne kvalifikacije, ki si jih pridobijo odrasli, temeljijo na enako zahtevnih standardih kot pri izobraževanju mladine, za njih prav tako veljajo enaki postopki zagotavljanja kakovosti.

Najbolj uveljavljen pristop zagotavljanja kakovosti v izobraževanju odraslih predstavlja danes model za samoevalvacijo 'Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje' (POKI), razvite pa so tudi različne spodbude za vlaganja v kakovost izobraževanja odraslih, IKT podpora samoevalvacijam ter intenzivno usposabljanje za izvajanje samoevalvacije.

Kriterij 8

Kakšno je mnenje mednarodnih strokovnjakov o vprašanju '9. ravni'?

Mednarodni strokovnjaki so poudarili, da so stare kvalifikacije zakonsko določene kvalifikacije. Kvalifikacija magisterij znanosti/umetnosti je torej zakonsko določena in iztekajoča se kvalifikacija, ki se po načelu optimalnega ujemanja umešča na raven EOK 8.

Predlagali so, da SOK bolj jasno loči med novimi, obstoječimi in iztekajočimi kvalifikacijami. V ta namen so pripravili dokument z naslovom 'Memorandum: Skupina za spremljanje bolonjskega procesa in Svet Evrope. Pojasnitev usklajenosti slovenskih visokošolskih klasifikacij z ogrodjem kvalifikacij evropskega visokošolskega prostora' (2013). Vsebino dokumenta in njihovo mnenje o vprašanju '9. ravni' do 3. stopnje EOVK povzemamo v nadaljevanju v celoti.

Ta memorandum pojasnjuje usklajenost slovenskih visokošolskih klasifikacij z ogrodjem kvalifikacij evropskega visokošolskega prostora, kot je navedeno v Zaključnem nacionalnem poročilu o umeščanju slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in ogrodje kvalifikacij evropskega visokošolskega prostora (2013). Poročilo je bilo 30. maja 2013 predstavljeno svetovalni skupini evropskega ogrodja kvalifikacij (EOK).

Tipi kvalifikacij v slovenskem ogrodju kvalifikacij (SOK) so naštetih v poročilu na straneh 33 in 34. Kvalifikacije so prikazane v različnih barvah zaradi razlikovanja

- med aktualnimi kvalifikacijami,
- iztekajočimi in preteklimi kvalifikacijami, ki se ne bodo več podeljevale, vendar pa se še vedno uporabljajo v slovenski družbi in na trgu dela.

Tabela v poročilu na straneh 53 in 54 prikazuje delitev tipov kvalifikacij na deset ravni SOK in osem ravni EOK. Tipi visokošolskih kvalifikacij so analizirani in obravnavani v poročilu na straneh 61-63. Rezultati te analize so povzeti v spodnji tabeli:

Tabela 11: Razdelitev preteklih in aktualnih tipov visokošolskih kvalifikacij v SOK, na ravni EOK in po stopnjah EOVK

EOVK raven	SOK raven	Iztekajoče in pretekle kvalifikacije	Aktualne kvalifikacije	EOVK stopnja
5	6	Diploma o višji strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi	Diploma o višji strokovni izobrazbi	1 (kratki cikel)
6	7	Diploma o visokem strokovnem izobraževanju Diploma o specializaciji	Diploma prve stopnje (VS) Diploma prve stopnje (UN)	1
7	8	Diploma o specializaciji Diploma o univerzitetnem izobraževanju Diploma o visoki izobrazbi	Diploma druge stopnje	2
8	9	Diploma o magisteriju znanosti Diploma o magisteriju znanosti Diploma o specializaciji Diploma o specializaciji	/	3
	10	Diploma o doktoratu znanosti Diploma o doktoratu znanosti	Diploma tretje stopnje	

V tabeli je prikazana razdelitev preteklih in aktualnih tipov kvalifikacij, ki se dodeljujejo po procesu posodobitve in reforme sistema visokošolskih kvalifikacij v zadnjih letih. Dvanajst tipov kvalifikacij se ne uporablja več ali se kmalu ne bodo več podeljevali; v Sloveniji še naprej veljajo in so ustrezno vključeni v SOK, niso pa nujno v celoti usklajeni s tipi EOVK. V postopku, opisanem v zaključnem poročilu, je bilo vzpostavljenih pet sodobnih tipov kvalifikacij in ustreznih opisnikov ravni, v celoti skladnih z EOVK. Ta usklajenost je povzeta v spodnji tabeli:

Tabela 12: **Povzetek usklajenosti med slovenskimi visokošolskimi kvalifikacijami in EOVK**

SOK raven	Tip kvalifikacije	EOVK stopnja
6	Diploma o višji strokovni izobrazbi	1 (kratki cikel)
7	Diploma prve stopnje (VS) Diploma prve stopnje (UN)	1
8	Diploma druge stopnje	2
10	Diploma tretje stopnje	3

Kriterij 10

Ali bodo ravni SOK vključene v spričevala, diplome in certifikate?

Predlog zakona o SOK predvideva, da se ravni SOK, EOK in EOVK zapišejo na vsako javno listino oz. eu-ropassovo prilogo, certifikat o NPK in potrdilo o dodatni kvalifikaciji.

Splošna vprašanja

Ali lahko glede dodatnih kvalifikacij domnevamo, da bodo privatna podjetja in ponudniki igrali ključno vlogo na tem področju in bodo aktivno spodbujeni, da povežejo svoje programe in certifikate s SOK?

Odgovor je pritrdilen. Pobudo za umestitev dodatne kvalifikacije v SOK bo lahko pripravila pravna oseba ali organ državne uprave na predpisanem obrazcu, ki bo vseboval a) standard dodatne kvalifikacije (opis učnih rezultatov, definiranih za posamezno raven SOK), b) postopek preverjanja in zagotavljanja kakovosti učnih rezultatov in c) reference pobudnika na ožjem strokovnem področju.

Pregled ustreznosti kvalifikacije bo opravila skupina strokovnjakov za umeščanje dodatnih kvalifikacij v SOK. Predlog za umestitev dodatne kvalifikacije v SOK in mnenje skupine strokovnjakov bo obravnavala strokovna komisija NKT EOK, ki bo potrdila (ali zavrnila) umestitev dodatne kvalifikacije v SOK. Minister, pristojen za delo, bo določil umestitev dodatne kvalifikacije v SOK. Po potrditvi dodatne kvalifikacije bo NKT EOK objavil kvalifikacijo v registru kvalifikacij SOK.

08

PRILOGE

8.1 PRILOGA 1: KLJUČNI POJMI¹³⁵

NACIONALNO OGRODJE KVALIFIKACIJ je orodje za razvoj in razvrščanje kvalifikacij v enotno dogovorjen sistem. Kvalifikacije so glede na zakonsko določena merila ter učne rezultate in opisnike razvrščene na ravni, prikazani so odnosi med kvalifikacijami, nakazane so možnosti horizontalne in vertikalne prehodnosti med kvalifikacijami. Ogrodje kvalifikacij prispeva k izboljšanju kakovosti, dostopnosti in priznanju kvalifikacij na trgu dela v državi ali mednarodno. Enota SOK je kvalifikacija.

KVALIFIKACIJA pomeni uradni rezultat procesa ocenjevanja in priznavanja pristojnega organa, ki odloči, da je posameznik dosegel učne rezultate v skladu z opredeljenimi standardi. Kvalifikacije pridobivamo v sistemu formalnega izobraževanja in izven njega. Glede na vrsto kvalifikacije imajo te vrednost na trgu dela, v sistemu formalnega izobraževanja ter pri vseživljenjskem učenju. Izkazujejo se z javnimi listinami (potrdili, spričevali, diplomami, certifikati).

VRSTO KVALIFIKACIJE tvorijo kvalifikacije, ki jih združuje skupen namen kvalifikacije. V slovenskem izobraževalnem sistemu ločimo tri vrste kvalifikacij: izobrazbe, nacionalne poklicne kvalifikacije ter dodatne kvalifikacije.

TIP KVALIFIKACIJE je skupina kvalifikacij, ki jo združuje enaka vrsta kvalifikacije, enaka kvalifikacijska raven in sorodni splošni namen kvalifikacije z vidika nadaljnjega izobraževanja oziroma zaposlovanja.

IME KVALIFIKACIJE je beseda ali več besed, ki se uporabljajo za razlikovanje posamezne kvalifikacije. Ime kvalifikacije je privzeto oziroma oblikovano skladno s pravili in prakso, značilno za posamezno vrsto kvalifikacij.

RAVEN je kot strukturni element ogrodij kvalifikacij treba razumeti kot niz zaporednih korakov (razvojno kontinuiteto), ki so izraženi kot območja generičnih rezultatov, po katerih je mogoče razvrščati tipične kvalifikacije. Ravni so pragmatična umetna tvorba, razvijajo se v daljšem obdobju.

STOPNJA je pojem, ki se veže na sistem formalnega izobraževanja in nanj vezane stopnje izobrazbe¹³⁶.

ZNANJE je rezultat učenja in osvajanja pojmov, načel, teorij in praks. Pridobivanje znanja poteka v različnih okoljih: v izobraževalnem procesu, pri delu in v kontekstu zasebnega ter družbenega življenja.

SPRETNOSTI se v okviru nacionalnega ogrodja kvalifikacij nanašajo na kognitivne spretnosti (npr. uporaba logičnega, intuitivnega in ustvarjalnega mišljenja) in/ali praktične spretnosti (npr. ročne, kreativne spretnosti, uporaba materialov, orodij in instrumentov).

KOMPETENCE se nanašajo na sposobnost uporabe in povezovanja znanja in spretnosti v izobraževalnih, profesionalnih in osebnih situacijah. Ločimo generične in poklicno specifične kompetence. V SOK kompetence razvrščamo glede na kompleksnost, samostojnost in odgovornost delovanja.

UČNI REZULTAT pomeni znanje, spretnost in kompetenco, standardizirano na določeni kvalifikacijski ravni. Je izjava o tem, kar kandidat na neki kvalifikacijski ravni po zaključenem učnem obdobju ve, je zmožen narediti in se odločiti.

¹³⁵ Pripravili člani imenovane ekspertne skupine SOK: dr. Roberto Biloslavo, dr. Klara Skubic Ermenc in dr. Samo Pavlin.

¹³⁶ Posamezne stopnje opredeljuje Slovenska zakonodaja medtem ko jih KLASIUS nadomešča s širšim terminom raven.

Učni rezultati so lahko oblikovani v povezavi s tečaji, programskimi enotami, z moduli, s programi. V teh povezavah se učni rezultati povezujejo v kvalifikacijo oziroma izobrazbo.

IZOBRAZBA je rezultat formalnega izobraževanja in označuje stopnjo ter področje formalne izobrazbe, ki jo je posameznik pridobil. Izkazuje se s spričevalom ali diplomo.

NACIONALNA POKLICNA KVALIFIKACIJA je delovna poklicna oziroma strokovna usposobljenost, ki je potrebna za opravljanje poklica ali posameznih sklopov zadolžitve v okviru poklica na določeni ravni zahtevnosti. Izkazuje se s certifikatom.

DODATNA KVALIFIKACIJA dopolnjuje usposobljenost kandidata in je bodisi skupna določenemu strokovnemu področju bodisi transverzalna in/ali prenosljiva na več strokovnih področij. Z dodatno kvalifikacijo posameznik širi svojo kvalificiranost in kompetentnost ter tako povečuje svojo konkurenčnost na trgu dela. Dodatna kvalifikacija ne dviguje posameznikove stopnje izobrazbe. Izkazuje se s certifikatom.

8.2 PRILOGA 2: OPISNIKI RAVNI SOK¹³⁷

	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
	<i>Je rezultat učenja in osvajanja pojmov, načel, teorij in praks. Pridobivanje znanja poteka v različnih okoljih: v izobraževalnem procesu, pri delu in v kontekstu zasebnega ter družbenega življenja.</i>	<i>V okviru nacionalnega ogrodja kvalifikacij so spretnosti opisane kot kognitivne (npr. uporaba logičnega, intuitivnega in ustvarjalnega mišljenja) in/ali praktične (npr. ročne, kreativne spretnosti in uporaba materialov, orodij in instrumentov).</i>	<i>Se nanašajo na sposobnost uporabe in povezovanja znanja in spretnosti v izobraževalnih, profesionalnih in osebnih situacijah. Kompetence razvrščamo glede na kompleksnost, samostojnost in odgovornost delovanja. Ločimo generične in poklicno specifične kompetence.</i>
Raven 1	Elementarno splošno znanje, ki omogoča nadaljnje sistematično učenje.	Osnovna pismenost ter sposobnost učenja podatkov in pojmov. Izkazovanje praktičnih spretnosti za izvajanje enostavnih, ponavljajočih se opravil ali kratkega niza enostavnih opravil.	Usposobljenost za delovanje v podrobno opredeljenem in zelo strukturiranem okolju.
Raven 2	Temeljno splošno in uporabno znanje, ki obsega razumevanje glavnih družbenih in naravnih pojmov, procesov in zakonitosti; je podlaga za nadaljnje učenje in družbeno udejstvovanje.	Temeljna pismenost in izkazovanje praktičnih spretnosti, vključno z uporabo osnovnih orodij, metod in materialov. Izvajanje enostavnih, ponavljajočih se opravil, sestavljenih iz manjšega števila operacij.	Usposobljenost za omejeno samostojno delovanje na podlagi ustnih ali pisnih navodil ter za pridobivanje novih znanj in spretnosti v predvidljivem in strukturiranem kontekstu. Sprejemanje omejene odgovornosti.
Raven 3	Pretežno praktično, življenjsko in poklicno uporabno znanje z nekaj teoretične podlage, pridobljeno predvsem na podlagi proučevanja primerov ter posnemanja in urjenja v kontekstu določene stroke.	Temeljna pismenost in izkazovanje praktičnih spretnosti v omejenem obsegu, vključno z uporabo ustreznih orodij, metod in materialov. Uporabljanje znanih rešitev pri reševanju predvidljivih problemov v omejenem obsegu. Izvajanje preglednih in standardiziranih opravil.	Usposobljenost za pridobivanje novih znanj in spretnosti v strukturiranem kontekstu ob ustreznem vodenju. Usposobljenost za omejeno samostojno delovanje v predvidljivem in strukturiranem kontekstu na podlagi enostavnih ustnih ali pisnih navodil. Sprejemanje omejene odgovornosti.

137 Pripravili člani imenovane ekspertne skupine SOK: dr. Roberto Biloslavo, dr. Klara Skubic Ermenc in dr. Samo Pavlin.

	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
Raven 4	Pretežno poklicno znanje, dopolnjeno s poznavanjem teoretičnih načel, zlasti tistih iz stroke. Pred načeli znanstvene sistematičnosti ima prednost proučevanje primerov, povezovanje in uporaba znanj.	Uporabljanje znanja pri reševanju različnih opravil in problemov, lahko tudi v manj tipičnih situacijah. Obvladovanje spretnosti, ki so glede na območje delovanja široke in specializirane, vključno z uporabo ustreznih orodij, metod, različnih tehnoloških postopkov in materialov. Izvajanje relativno preglednih, manj standardiziranih opravil.	Usposobljenost za delovanje v znanem in manj znanem okolju z večjo stopnjo odgovornosti in samostojnosti. Prevzemanje odgovornosti za lastnosti in kakovost izdelkov/storitev, povezanih z delovnimi opravili oziroma delovnim procesom. Prevzemanje odgovornosti za lastno učenje. Pridobivanje novega znanja in spretnosti v nadzorovanem okolju. To raven označuje določena podjetniška usmerjenost, sposobnost organiziranja in vključevanja v delovne skupine.
Raven 5	Splošno in/ali strokovno znanje, pridobljeno s spoznavanjem različnih znanstvenih in/ali strokovnih področij in teoretičnih načel. Predstavlja temelj za nadaljnje učenje in nekoliko poglobljeno razumevanje stroke. Učenje poteka predvsem z analitičnim mišljenjem.	Izkazovanje spretnosti, ki so glede na območje delovanja široke, lahko so tudi specializirane, vključno z uporabo ustreznih orodij, metod, različnih tehnoloških postopkov, materialov in teorij. Ovrednotenje in uporaba informacij za oblikovanje odločitev in rešitev različnih problemov oziroma netipičnih situacij. Oblikovanje rešitev v povezavi z dobro opredeljenimi abstraktnimi problemi. Izvajanje raznolikih, pogosto nestandardiziranih opravil.	Usposobljenost za delovanje v različnih in specifičnih okoljih. Prevzemanje odgovornosti za lastnosti in kakovost delovnega procesa in rezultatov, pri čemer izkazuje samostojnost in določeno mero samoiniciativnosti. Prevzemanje odgovornosti in iniciative za pridobivanje novega znanja in spretnosti. To raven označuje podjetniška usmerjenost, sposobnost organiziranja in vključevanja v kompleksne in heterogene delovne skupine.
Raven 6	Strokovno in teoretično znanje na določenem področju in praktično znanje za reševanje konkretnih strokovnih nalog. Znanje omogoča reševanje zahtevnejših opravil na specifičnih področjih stroke.	Izvajanje zahtevnejših operativno-strokovnih opravil, povezanih z deli v pripravi, kontroli in vodenju delovnih procesov. Naloge so glede na območje delovanja kompleksne, praviloma specializirane, vključujejo abstraktno mišljenje in uporabo ustreznih orodij, metod, različnih tehnoloških postopkov, materialov in teorij.	Usposobljenost za delovanje v različnih in specifičnih okoljih z elementi ustvarjalne aktivnosti. Samostojno delovanje, pri katerem je značilno prevzemanje odgovornosti za delo posameznikov in skupin ter materialnih virov in informacij. Ob tem je pomembno osnovno povezovanje in umeščanje problematike v splošni družbeni kontekst. Prepoznavanje lastnih učnih potreb in skrb za prenos znanja v delovnem okolju.
Raven 7	Poglobljeno strokovno teoretično in praktično znanje na določenem področju, podprto s širšo teoretično in metodološko osnovo.	Izvajanje kompleksnih operativno-strokovnih opravil, ki vključujejo tudi uporabo metodoloških orodij. Obvladovanje zahtevnih, kompleksnih delovnih procesov ob samostojni uporabi znanja v novih delovnih situacijah. Diagnosticiranje in reševanje problemov v različnih specifičnih delovnih okoljih, povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Osnova za izvirna dognanja/stvaritve in kritično refleksijo.	Usposobljenost za delovanje v različnih okoljih in na različnih funkcijah ter za posredovanje novega znanja. Sprejemanje odgovornosti za določanje in doseganje lastnih rezultatov dela in/ali rezultatov dela heterogene skupine na opredeljenih področjih dela. Usposobljenost za argumentirano razpravo v specifičnih delovnih okoljih, povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Prepoznavanje lastnih potreb po učenju, prevzemanje pobude za lastno učenje, usposobljenost za prenos znanja v skupini.

	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
Raven 8	Poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje z elementi raziskovanja, ki je osnova za zelo zahtevno strokovno delo.	Obvladovanje zelo zahtevnih, kompleksnih delovnih procesov in metodoloških orodij na specializiranih področjih. Načrtovanje in vodenje delovnega procesa na podlagi ustvarjalnega reševanja problemov, povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Sposobnost izvirnih dognanj/stvaritev in kritične refleksije.	Samostojno in avtonomno izvajanje nalog v praviloma netipičnih okoljih v širših ali multidisciplinarnih kontekstih. Sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj ter poučevanja drugih. Sprejemanje odgovornosti za odločitve, ki so povezane z aktivnostmi, procesi ter vodenjem kompleksnih in heterogenih skupin.
Raven 9	Poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje za izvirno znanstveno-raziskovalno/umetniško delo, ki ustvarja novo znanje/stvaritve.	Načrtovanje, vodenje in izvajanje najzahtevnejših del, vključno z udeležbo pri znanstvenoraziskovalnih/vrhunskih umetniških projektih, ter reševanje teoretičnih in praktičnih problemov v posebnih delovnih situacijah. Sposobnost kompleksnih izvirnih dognanj/stvaritev, kritične refleksije.	Avtonomno izvajanje nalog v netipičnih okoljih, širših ali večdisciplinarnih kontekstih v povezavi z bazičnim in/ali uporabljenim znanstvenoraziskovalnim/umetniškim delom. Sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj in razvoj stroke. Usposobljenost za neodvisno, profesionalno in etično usmerjanje lastnega učenja in učenja drugih v različnih kontekstih.
Raven 10	Poglobljeno znanje za samostojno izvirno znanstveno in raziskovalno/umetniško delo ali razvoj stroke na najvišji ravni, kar je povezano z znanstvenim, strokovnim ali umetniškim uveljavljanjem doma in v mednarodnem prostoru.	Načrtovanje, vodenje in izvajanje najzahtevnejših del, vključno z znanstvenoraziskovalnimi/umetniškimi projekti, ter reševanje najzahtevnejših teoretičnih in praktičnih problemov. Sposobnost kritične refleksije, poglobljenega abstraktnega razmišljanja in sinteze novih in kompleksnih idej.	Usposobljenost za izrazito avtonomno/vrhunsko ustvarjanje, interpretiranje ter iskanje odgovorov na abstraktna in najbolj kompleksna vprašanja v stroki, znanosti ali umetnosti. Sposobnost za prenos znanja med stroko in znanostjo v kritičnem dialogu ter zmožnost odgovornega presojanja posledic uporabe novega znanja v različnih kontekstih.

8.3 PRILOGA 3: PRIMERJAVA OPISNIKOV SOK IN EOK¹³⁸

Poleg konceptualne primerjave obeh ogrodij v nadaljevanju podrobneje prikazujemo tudi vsebinsko primerjavo med opisniki SOK in EOK, pri čemer primerjamo sorodnosti in razlike po posameznih ravneh znanja, spretnosti in kompetenc med evropskim in slovenskim ogrodjem kvalifikacij.

Ujemanje med opisniki EOK in SOK v *znanju* je označeno z rdečo barvo, v *spretnostih* z vijolično barvo in v *kompetencah* z zeleno barvo. Razlike med znanjem, spretnostmi in kompetencami med opisniki EOK in SOK so označene z modro barvo.

V nadaljevanju sledi primerjava obeh ogrodij po posameznih ravneh.

Primerjava prve ravni EOK s prvo ravnjo SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
1 raven	1 raven	Osnovno splošno znanje .	Osnovne spretnosti, potrebne za izvedbo preprostih nalog .	Delo ali študij pod neposrednim nadzorom v strukturiranem okviru .	Elementarno splošno znanje , ki omogoča nadaljnje sistematično učenje.	Osnovna pismenost ter sposobnost učenja podatkov in pojmov . Izkazovanje praktičnih spretnosti za izvajanje enostavnih, ponavljajočih se opravil ali kratkega niza enostavnih opravil.	Usposobljenost za delovanje v podrobno opredeljenem in zelo strukturiranem okolju .

Znanje: Generični opis je skoraj identičen, pri čemer slovenski opisnik poudarja nadaljnje sistematično učenje.

Spretnosti: V EOK se nanašajo izključno na izvajanje preprostih nalog, v SOK pa to definicijsko izhodišče polarizira med ,osnovno pismenostjo ter sposobnostjo učenja podatkov in pojmov' ter ,izkazovanjem praktičnih spretnosti za izvajanje enostavnih, ponavljajočih nalog'.

Kompetence: Temeljna razlika med obema ogrodjema je v tem, da EOK poleg dela poudarja tudi učenje in študij v strukturiranem okolju, SOK pa oba koncepta zaokroži s procesom ,delovanja' ter ,neposrednega nadzora', medtem ko EOK uporabi termin ,zelo strukturiranega okolja'.

Ugotavljamo, da se prva raven v SOK ujema s prvo ravnjo v EOK.

¹³⁸ Primerjavo in analizo opisnikov SOK in EOK sta pripravila člana imenovane ekspertne skupine SOK: dr. Samo Pavlin in dr. Roberto Biloslavo.

Primerjava druge ravni EOK z drugo ravno SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
2 raven	2 raven	Osnovno podatkovno znanje s področja dela ali študija.	Osnovne spoznavne in praktične spretnosti , potrebne za uporabo ustreznih podatkov za izvedbo nalog in reševanje rutinskih problemov z uporabo preprostih pravil in orodij .	Delo ali študij pod nadzorom in delno samostojno .	Temeljno splošno in uporabno znanje , ki obsega razumevanje glavnih družbenih in naravnih pojmov, procesov in zakonitosti ; je podlaga za nadaljnje učenje in družbeno udejstvovanje.	Temeljna pismenost in izkazovanje praktičnih uporabo osnovnih orodij, metod in materialov . Izvajanje enostavnih, ponavljajočih se opravil, sestavljenih iz manjšega števila operacij .	Usposobljenost za omejeno samostojno delovanje na podlagi ustnih ali pisnih navodil ter za pridobivanje novih znanj in spretnosti v predvidljivem in strukturiranem kontekstu. Sprejemanje omejene odgovornosti .

Znanje: SOK na tej ravni definira znanje bolj strukturirano kot EOK. Medtem ko EOK znanje opredeli kot osnovno procesiranje informacij, vezano na področje dela in študija, SOK znanje eksplicitno veže na poznavanje ‚naravnih pojmov, procesov in zakonitosti‘ kot podlago za nadaljnje učenje. SOK tudi opredeljuje znanje kot podlago za nadaljnje učenje in družbeno udejstvovanje, medtem ko to v EOK ni posebej poudarjeno, zato lahko znanje SOK iz te ravni primerjamo z znanjem tretje ravni EOK.

Spretnosti: EOK poudarja ‚uporabo podatkov za izvedbo nalog in reševanje rutinskih problemov z uporabo preprostih pravil in orodij‘, SOK pa ‚temeljno pismenost‘ v relaciji do ‚uporabe osnovnih orodij, metod in materialov‘. Obe ogrođji poudarjata nizko stopnjo kompleksnosti opravljanja nalog: izvajanje enostavnih, ponavljajočih se opravil, sestavljenih iz manjšega števila operacij (SOK) ter ‚rutinskost problemov z uporabo preprostih pravil in orodij‘ (EOK).

Kompetence: EOK drugo raven v odnosu do prve enostavno stopnjuje, in sicer neposredni nadzor v delno strukturirano okolje. Opisnik SOK je širši in bolj poudari aspekt vseživljenjskosti učenja s ‚pridobivanjem novih znanj in spretnosti‘ ter pisnih navodil. SOK tudi že opredeljuje sprejemanje omejene odgovornosti.

Na drugi ravni ugotavljamo ujemanje med vsemi tremi komponentami opisnikov, pri čemer v kategoriji znanja opisniki SOK opredeljujejo učne rezultate na nekoliko zahtevnejši ravni. V SOK je poudarjen element temeljne pismenosti.

Primerjava tretje ravni EOK s tretjo ravno SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
3 raven	3 raven	Poznavanje dejstev, načel, postopkov in splošnih pojmov s področja dela ali študija.	Vrsta spoznavnih in praktičnih spretnosti , potrebnih za dokončanje nalog in reševanje problemov z izbiro in uporabo osnovnih metod, orodij, gradiv in podatkov.	Prevzem odgovornosti za dokončanje nalog pri delu ali študiju. Med reševanjem problemov prilaganje lastnega vedenja okoliščinam.	Pretežno praktično, življenjsko in poklicno uporabno znanje z nekaj teoretične podlage, pridobljeno predvsem na podlagi proučevanja primerov ter posnemanja in urjenja v kontekstu določene stroke.	Temeljna pismenost in izkazovanje praktičnih spretnosti v omejenem obsegu , vključno z uporabo ustreznih orodij, metod in materialov. Uporabljanje znanih rešitev pri reševanju predvidljivih problemov v omejenem obsegu. Izvajanje preglednih in standardiziranih opravil.	Usposobljenost za pridobivanje novih znanj in spretnosti v strukturiranem kontekstu ob ustreznem vodenju. Usposobljenost za omejeno samostojno delovanje v predvidljivem in strukturiranem kontekstu na podlagi enostavnih ustnih ali pisnih navodil. Sprejemanje omejene odgovornosti.

Znanje: EOK na tej stopnji opiše znanje izrazito generično brez stopnjevanja, SOK pa znanje na tej ravni postavi v lasten kontekst izobraževanja in dela, pri čemer poudari praktično in poklicno naravnost znanja, omejenost teoretičnih podlag ter izrazito situacijsko naravnost učenja, vezano na določeno stroko.

Spretnosti: EOK na tej ravni poudarja praktično naravo opravljanja nalog, ki temeljijo na ,uporabi osnovnih metod, orodij, gradiv in podatkov'. SOK temu ponovno dodaja element temeljne pismenosti ter spretnosti postavljaja v kontekst ,predvidljivosti' problemov in ,standardiziranosti' opravil.

Kompetence: EOK to raven opiše z zmožnostjo prevzemanja lastne odgovornosti ,za dokončanje nalog pri delu ali študiju', medtem ko SOK na tej stopnji temelji na ,omejeni samostojnosti delovanja' kot tudi ,enostavnih ustnih in pisnih navodil'.

Tretja raven SOK izpostavlja praktični vidik znanja in spretnosti ter s tem nadgradi SOK na drugi ravni . Na ravni zahtevnosti se tretja raven SOK in tretja EOK ujemata.

Primerjava četrte ravni EOK s četrto ravno SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
4 raven	4 raven	Podatkovno in teoretično znanje v širšem okviru na področju dela ali študija.	Vrsta spoznavnih in praktičnih spretnosti, potrebnih za pripravo rešitev specifičnega problema na področju dela ali študija.	Samostojno delovanje v okviru smer-nic na po-dročjih dela ali študija, ki so navadno predvidljive, vendar se lahko spre-menijo. Nadzor ru-tinskega dela drugih , prevzem delne odgovornosti za vrednotenje in izboljšanje delovnih ali študijskih dejavnosti.	Pretežno po-klicno znanje, dopolnjeno s poznavanjem teoretičnih načel , zlasti ti-stih iz stroke. Pred načeli znanstvene sistematič-nosti ima prednost proučevanje primerov, povezovanje in uporaba znanj.	Uporabljanje znanja pri re-ševanju raz-ličnih opravil in problemov , lahko tudi v manj tipičnih situacijah. Obvladovanje spretnosti, ki so glede na območje de-lovanja široke in specializi-rane , vključno z uporabo ustreznih orodij, metod, različnih tehnoloških postopkov in materialov. Izvajanje relativno pre-glednih, manj standardizi-ranih opravil.	Usposo-bljenost za delovanje v znanem in manj znanem okolju z večjo stopnjo od-govornosti in samostojnosti. Prevzemanje odgovornosti za lastnosti in kakovost izdelkov/stori-tev, povezanih z delovnimi opravili oziro-ma delovnim procesom. Prevzemanje odgovornosti za lastno uče-nje . Pridobi-vanje novega znanja in spretnosti v nadzo-rovanem okolju . To raven ozna-čuje določena podjetniška usmerjenost , sposobnost organiziranja in vključeva-nja v delovne skupine .

Znanje: Opisnik EOK na tej ravni temelji na podatkovnem kot tudi teoretično splošnem znanju. SOK to postavlja v kontekst poklicne (sektorske) naravnosti in poudari, da ima ‚pred načeli znanstvene sistematičnosti prednost proučevanje primerov, povezovanje in uporaba znanj‘.

Spretnosti: EOK na tej ravni poudari praktično naravnost reševanja specifičnih problemov. Opisnik SOK poudari ‚raznosterost opravil‘, ‚uporabo sektorsko specifičnih orodij‘ ter ‚manj standardizirana opravila‘.

Kompetence: Ključna razlika opisnika na tej ravni je v tem, da EOK že jasno nakaže sposobnost ‚nadzora rutinskega dela drugih‘ ter ‚prevzema delne odgovornosti za vrednotenje in izboljšanje delovnih ali študijskih dejavnosti‘. Opisnik SOK pa na tej ravni poudarja odgovornost za doseganje rezultatov lastnega dela in učenja, čemur dodaja sposobnost vključevanja v timsko delo ter možnost razvoja podjetniških iniciativ. Kompleksnost kontekstualizacije dela in učenja je v obeh primerih podobna.

EOK na tej ravni vključuje nadzor rutinskega dela drugih, medtem ko SOK vključuje sposobnost organiziranja in vključevanja v time ter generiranje podjetniških iniciativ. Kompleksnost znanja in spretnosti med EOK in SOK četrto ravno se ujemata. V obeh primerih je zaznati poklicno profiliranost opisnikov kot tudi pretežno praktično naravnost izvajanja dela in nalog.

Primerjava četrte ravni EOK s peto ravnjjo SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
4 raven	5 raven	Podatkovno in teoretično znanje v širšem okviru na področju dela ali študija.	Vrsta spoznavnih in praktičnih spretnosti , potrebnih za priravno rešitev specifičnega problema na področju dela ali študija.	Samostojno delovanje v okviru smernic na področjih dela ali študija, ki so navadno predvidljive, vendar se lahko spreminijo. Nadzor rutinskega dela drugih, prevzem delne odgovornosti za vrednotenje in izboljšanje delovnih ali študijskih dejavnosti.	Splošno in/ali strokovno znanje, pridobljeno s spoznavanjem različnih znanstvenih in/ali strokovnih področij in teoretičnih načel. Predstavlja temelj za nadaljnje učenje in nekoliko poglobljeno razumevanje stroke . Učenje poteka predvsem z analitičnim mišljenjem .	Izkazovanje spretnosti, ki so glede na območje delovanja široke, lahko so tudi specializirane , vključno z uporabo ustreznih orodij, metod, različnih tehnoloških postopkov, materialov in teorij. Ovrednotenje in uporaba informacij za oblikovanje odločitev in rešitev različnih problemov oziroma netipičnih situacij . Oblikovanje rešitev v povezavi z dobro opredeljenimi abstraktnimi problemi . Izvajanje raznolikih, pogosto nestandardiziranih opravil .	Usposobljenost za delovanje v različnih in specifičnih okoljih . Prevzemanje odgovornosti za lastnosti in kakovost delovnega procesa in rezultatov , pri čemer izkazuje samostojnost in določeno mero samoiniciativnosti . Prevzemanje odgovornosti in iniciative za pridobivanje novega znanja in spretnosti. To raven označuje podjetniška usmerjenost , sposobnost organiziranja in vključevanja v kompleksne in heterogene delovne skupine .

Znanje: Opisnik SOK to raven opredeli na podlagi ‚spoznavanja znanstvenih in/ali strokovnih področij in teoretičnih načel‘. Poudari pripravo na nadaljnji študij in predvsem analitično mišljenje. V tem kontekstu se pomembno ne razlikuje od opisnika EOK, ki podobno poudari specializiranost in teoretičnost znanja v širšem okviru dela ali študija.

Spretnosti: Opisnik SOK na tej ravni nakazuje poklicno profiliranost ter vnaša element delovanja v nepredvidljivih in netipičnih situacijah ter ‚reševanje abstraktnih problemov‘. V tem kontekstu ne prihaja do odstopanj v primerjavi z EOK. Razlika je v tem, da SOK bolj poudari celovitost poznavanja procesov, ki vodijo do zaključka procesov. EOK tako poudarja spretnosti za reševanje specifičnih problemov s področja dela ali študija, SOK pa spretnosti, ki segajo na področja širšega delovanja, ter reševanje različnih problemov, ki segajo izven tipičnih situacij, ter so lahko tudi že abstraktni.

Kompetence: EOK to raven opredeli s sposobnostjo vodenja in nadzora lastnega dela in dela drugih. Poudarja, da SOK opisnika se kažejo v ‚raznosterosti okolji delovanja‘, ‚samoiniciativnosti‘ in ‚vseživljenjskega učenja‘ oziroma lastnega kariernega razvoja. Ponovi se element podjetniške usmerjenosti ter samoiniciativnosti. SOK tudi že poudarja delovanje v heterogenih skupinah ter delovanje v različnih okoljih in ne samo na specifičnih področjih dela ali študija.

V kategoriji kompetenc četrta raven EOK izkazuje višjo stopnjo zahtevnosti kot SOK na isti ravni. Po drugi strani pa kategoriji znanja in spretnosti v opisnikih SOK na peti ravni presegajo ti kategoriji na četrti ravni EOK.

Pri tem ugotavljamo, da se tako četrta raven SOK kot peta raven SOK ujemata s četrto EOK ravno, skladno z načelom optimalnega ujemanja (best fit).

Primerjava pete ravni EOK s šesto ravno SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
5 raven	6 raven	Celotno, specializirano , podatkovno in teoretično znanje na področju dela ali študija in zavedanje o mejah tega znanja .	Celoten niz spoznavnih in praktičnih spretnosti, potrebnih za pripravo ustvarjalnih rešitev abstraktnih problemov.	Vodenje in nadzor v okviru delovnih in študijskih dejavnosti v primeru nepredvidljivih sprememb. Pregled in razvijanje svojega delovanja in delovanja drugih.	Strokovno in teoretično znanje na določenem področju in praktično znanje za reševanje konkretnih strokovnih nalog. Znanje omogoča reševanje zahtevnejših opravil na specifičnih področjih stroke.	Izvajanje zahtevnejših operativno-strokovnih opravil, povezanih z deli v pripravi in kontroli delovnih procesov . Naloge so glede na območje delovanja kompleksne, praviloma specializirane , vključujejo abstraktno mišljenje in uporabo ustreznih orodij, metod, različnih tehnoloških postopkov, materialov in teorij .	Usposobljenost za delovanje v različnih in specifičnih okoljih z elementi ustvarjalne aktivnosti . Samostojno delovanje, pri katerem je značilno prevzemanje odgovornosti za delo posameznikov in skupin ter materialnih virov in informacij . Ob tem je pomembno osnovno povezovanje in umeščanje problematike v splošni družbeni kontekst . Prepoznavanje lastnih učnih potreb in skrb za prenos znanja v delovnem okolju.

Znanje: Na peti ravni EOK je znanje opisano kot ‚specializirano‘, ‚teoretično znanje na določenem področju‘ z zavedanjem o ‚mejah tega spoznanja‘, kar se ujema z opisom znanja na šesti ravni SOK, ki znanje opisuje kot ‚specializirano (v kategoriji spretnosti)‘, ‚teoretično znanje na določenem področju‘ s prepoznavanjem lastnih učnih potreb (v kategoriji kompetenc). S to razliko, da znanje v SOK omogoča tudi ‚reševanje zahtevnejših opravil‘.

Spretnosti: V EOK so spretnosti na tej ravni opisane kot ‚celoten niz spoznavnih in praktičnih spretnosti‘, ki so potrebne za pripravo ‚ustvarjalnih rešitev‘, kar se ujema z opisom le-teh v SOK, ki jih definira z abstraktnim mišljenjem in ‚uporabo ustreznih orodij, metod, različnih tehnoloških postopkov, materialov in teorij‘ kakor tudi z ‚elementi ustvarjalne aktivnosti‘ (v kategoriji kompetenc).

Kompetence: Ujemanje na ravni opisov kompetenc je v EOK in SOK razvidno iz tega, da prvi kompetenco opisuje z vodenjem in nadzorom v okviru delovnih dejavnosti, drugi pa s ‚prevzemanjem odgovornosti za delo posameznikov in skupin‘ ter pripravo in kontrolo delovnih procesov (v kategoriji spretnosti). Ob tem je v kompetencah v SOK poudarjeno tudi ‚osnovno povezovanje in umeščanje problematike v splošni in družbeni kontekst‘. Slednje bi lahko enačili s ‚pregledom in razvijanjem svojega delovanja in delovanja drugih‘ v EOK.

Ugotavljamo, da se opisniki šeste ravni SOK in pete EOK ujemajo.

Primerjava šeste ravni EOK s sedmo ravno SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
6 raven	7 raven	<p>Poglobljeno znanje s področja dela ali študija skupaj s kritičnim razumevanjem teorij in načel.</p>	<p>Zahtevnejše spretnosti, ki dokazujejo obvladanje in inovativnost in ki so potrebne za reševanje kompleksnih in nepredvidljivih problemov na specializiranem področju dela ali študija.</p>	<p>Vodenje kompleksnih tehničnih ali strokovnih dejavnosti ali projektov, prevzem odgovornosti za sprejemanje odločitev v nepredvidljivem delovnem ali študijskem okviru. Prevzem odgovornosti za vodenje strokovnega razvoja posameznikov ali skupin.</p>	<p>Poglobljeno strokovno teoretično in praktično znanje na določenem področju, podprto s širšo teoretično in metodološko osnovo.</p>	<p>Izvajanje kompleksnih operativno-strokovnih opravil, ki vključujejo tudi uporabo metodoloških orodij. Obvladovanje zahtevnih, kompleksnih delovnih procesov ob samostojni uporabi znanja v novih delovnih situacijah. Diagnosticiranje in reševanje problemov v različnih specifičnih delovnih okoljih, povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Osnova za izvirna dognanja/stvaritve in kritično refleksijo.</p>	<p>Usposobljenost za delovanje v različnih okoljih in na različnih funkcijah ter za posredovanje novega znanja. Sprejemanje odgovornosti za določanje in doseganje lastnih rezultatov dela in/ali rezultatov dela heterogene skupine na opredeljenih področjih dela. Usposobljenost za argumentirano razpravo v specifičnih delovnih okoljih, povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Prepoznavanje lastnih potreb po učenju, prevzemanje pobude za lastno učenje, usposobljenost za prenos znanja v skupini.</p>

Znanje: Na šesti ravni EOK je znanje opredeljeno kot ‚poglobljeno znanje s področja dela ali študija‘ skupaj s ‚kritičnim razumevanjem‘ teorij in načel, kar se ujema z opredeljenim znanjem na sedmi ravni SOK, ki govori o poglobljenem strokovno teoretičnem in praktičnem znanju ‚na določenem področju‘ kot osnovi za ‚kritično refleksijo‘ (v kategoriji spretnosti).

Spretnosti: Na ravni spretnosti se ujemanja med ogrodij kažejo v opisu spretnosti, ki dokazujejo ‚obvladovanje in inovativnost‘ za reševanje ‚kompleksnih in nepredvidljivih problemov‘ (EOK), ter so osnova za ‚izvirne dognanja/stvaritve‘ in obvladovanje kompleksnih delovnih procesov v novih delovnih situacijah (SOK).

Kompetence: Ujemanje na ravni kompetenc je med ogrodji razvidno iz ‚prevzemanja odgovornosti za sprejemanje odločitev‘ in ‚kompleksnih‘ dejavnosti ali projektov v EOK in ‚sprejemanja odgovornosti za določanje in doseganje (lastnih) rezultatov dela‘ in izvajanja ‚kompleksnih‘ opravil (v kategoriji spretnosti) v SOK.

Iz opisa kompetenc na sedmi ravni SOK in šesti ravni EOK pa prihaja tudi do medsebojnih razlik, ki se kažejo v tem, da EOK poudarja ‚prevzem odgovornosti za vodenje strokovnega razvoja posameznikov ali skupin‘, medtem ko SOK poudarja ‚usposobljenost za argumentirano razpravo v specifičnih delovnih okoljih‘ ter ‚prepoznavanje lastnih potreb po učenju, prevzemanje pobude za lastno učenje, usposobljenost za prenos znanja v skupini‘. V tem pogledu so navedene kompetence v SOK prednostno usmerjene na strokovni razvoj posameznika glede na opisnike v EOK.

Razen ugotovljenih razlik v kategoriji kompetenc ugotavljamo, da se kategoriji znanja in spretnosti medsebojno ujemata.

Primerjava sedme ravni EOK z osmo ravno SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
7 raven	8 raven	Visoko specializirano znanje , ki delno vključuje najnovejša spoznanja s področja dela ali študija, kot podlaga za izvirna dognanja in/ali raziskave . Kritično zavedanje o vprašanjih znanja s področja in na stičiščih med posameznimi področji.	Specializirane spretnosti za reševanje problemov , potrebne pri raziskavah in/ali inovacijah za razvoj novega znanja in postopkov ter za povezovanje znanja z različnih področij .	Vodenje in preoblikovanje okvirov dela ali študija, kateri so kompleksni, nepredvidljivi in je do njih treba pristopati z novimi strategijami. Prevzem odgovornosti za prispevanje k strokovnemu znanju in praksi in/ali za pregled strateškega delovanja delovnih skupin .	Poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje z elementi raziskovanja , ki je osnova za zelo zahtevno strokovno delo.	Obvladovanje zelo zahtevnih, kompleksnih delovnih procesov in metodoloških orodij na specializiranih področjih . Načrtovanje in vodenje delovnega procesa na podlagi ustvarjalnega reševanja problemov , povezanih s področjem izobraževanja in usposabljanja. Sposobnost izvernih dognanj/stvaritev in kritične refleksije .	Samostojno in avtonomno izvajanje nalog v praviloma netipičnih okoljih v širših ali multidisciplinarnih kontekstih . Sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj ter poučevanja drugih . Sprejemanje odgovornosti za odločitve, ki so povezane z aktivnostmi, procesi ter vodenjem kompleksnih in heterogenih skupin .

Znanje: Ujemanje med sedmo ravno EOK in osmo ravno SOK pri opisu znanja je izraženo v ‚visoko (specializiranem) znanju‘, v znanju, ki je ‚podlaga za izvirna dognanja‘, ‚raziskave‘ in temelji na kritičnem zavedanju v EOK s poglobljenim znanjem, sposobnostjo ‚izvirnih dognanj/stvaritev‘ (v kategoriji spretnosti), znanju ‚z elementi raziskovanja‘, ki temelji na kritični refleksiji v SOK.

Spretnosti: Opis ‚specializiranih spretnosti za reševanje problemov‘ na sedmi ravni EOK se ujema z obvladovanjem zelo zahtevnih procesov/orodij ‚na specializiranih področjih‘ ter ‚reševanjem problemov‘ v opisu spretnosti na osmi ravni SOK, a se na tej ravni prav tako razlikujeta, saj EOK prav tako poudarja ‚povezovanje znanja z različnih področij‘. Tega SOK eksplicitno ne navaja, se pa to lahko posredno razume v okviru opisa kompetence izvajanja nalog v ‚večdisciplinarnih kontekstih‘.

Kompetence: Ujemanje na ravni kompetenc je med ogrodji na sedmi ravni EOK in osmi SOK razvidno iz vodenja ‚okvirov dela (ali študija), ki so kompleksni, nepredvidljivi, in prevzemanja odgovornosti za ‚pregled (strateškega) delovanja delovnih skupin‘ (EOK) ter izvajanja ‚nalog v praviloma netipičnih okoljih v širših ali več disciplinarnih kontekstih‘ in sprejemanja ‚odgovornosti za odločitve, ki so povezane z aktivnostmi, procesi in vodenjem skupin‘ (SOK). Opisa pa se razlikujeta v tem, da SOK bolj kot prispevek k strokovnemu znanju (EOK) poudarja sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj ter poučevanja drugih, kar je bliže zapisu na šesti ravni EOK: prevzem odgovornosti za vodenje strokovnega razvoja posameznikov ali skupin.

Ugotavljamo, da se osma raven SOK in sedma EOK medsebojno ujemata.

Primerjava sedme in osme ravni EOK z deveto ravno SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
7 raven	9 raven	Visoko specializirano znanje, ki delno vključuje najnovejša spoznanja s področja dela ali študija, kot podlaga za izvirna dognanja in/ali raziskave . Kritično zavedanje o vprašanih znanja s področja in na stičiščih med posameznimi področji.	Specializirane spretnosti za reševanje problemov , potrebne pri raziskavah in/ali inovacijah za razvoj novega znanja in postopkov ter za povezovanje znanja z različnih področij.	Vodenje in preoblikovanje okvirov dela ali študija, ki so kompleksni, nepredvidljivi in je do njih treba pristopati z novimi strategijami. Prevzem odgovornosti za prispevanje k strokovnemu znanju in praksi in/ali za pregled strateškega delovanja delovnih skupin.	Poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje za izvirno znanstveno-raziskovalno/umetniško delo , ki ustvarja novo znanje /stvaritve.	Načrtovanje, vodenje in izvajanje najzahtevnejših del, vključno z udeležbo pri znanstvenoraziskovalnih/vrhunskih umetniških projektih , ter reševanje teoretičnih in praktičnih problemov v posebnih situacijah. Sposobnost kompleksnih izvernih dognanj /stvaritev, kritične refleksije .	Avtonomno izvajanje nalog v netipičnih okoljih, širših ali multidisciplinarnih kontekstih v povezavi z bazičnim in/ali uporabnim znanstvenoraziskovalnim/umetniškim delom. Sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj in razvoj stroke . Usposobljenost za neodvisno, profesionalno in etično usmerjanje lastnega učenja in učenja drugih v različnih kontekstih .

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
8 raven	9 raven	Najbolj izpopolnjeno znanje na delovnem ali študijskem področju in na stičiščih med posameznimi področji.	Najbolj izpopolnjene in specializirane spretnosti in tehnike, vključno s sintezo in vrednotenjem, potrebne za reševanje kritičnih problemov v raziskavah in/ali inovacijah ter za razširitev in ponovno opredelitev obstoječega znanja ali strokovne prakse.	Izkazovane znatne avtoritete, inovativnosti, samostojnosti, znanstvene in strokovne celovitosti in trajne zavezanosti razvijanju novih zamisli ali procesov v ospredju delovnega ali študijskega okvira, vključno z raziskovanjem.	Poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje za izvorno znanstveno-raziskovalno/umetniško delo, ki ustvarja novo znanje/stvaritve.	Načrtovanje, vodenje in izvajanje najzahtevnejših del, vključno z udeležbo pri znanstvenoraziskovalnih/vrhunskih umetniških projektih, ter reševanje teoretičnih in praktičnih problemov v posebnih delovnih situacijah. Sposobnost kompleksnih, izvirnih dognanj/stvaritev, kritične refleksije.	Avtonomno izvajanje nalog v netipičnih okoljih, širših ali multidisciplinarnih kontekstih v povezavi z bazičnim in/ali uporabnim znanstvenoraziskovalnim/umetniškim delom. Sposobnost prevzemanja odgovornosti za lastni profesionalni razvoj in razvoj stroke. Uspesobljenost za neodvisno, profesionalno in etično usmerjanje lastnega učenja in učenja drugih v različnih kontekstih.

Primerjava devete ravni SOK s sedmo in osmo ravnjo EOK kaže, da so opisniki devete ravni SOK v določenem obsegu primerljivi z obema ravnema. Navkljub temu menimo, da primerjava opisnikov kaže na to, da je deveta raven SOK smiselno primerjati z osmo ravnjo EOK zaradi naslednjih razlogov.

Znanje: Ujemanje med znanjem osme ravni EOK in devete ravni SOK se kaže v znanju, ki je ‚najbolj izpopolnjeno‘ (EOK) ter ‚poglobljeno teoretično, metodološko in analitično znanje‘ (SOK).

Spretnosti: Tako v EOK kot v SOK so na teh ravneh spretnosti opredeljene z ‚reševanjem problemov v raziskavah‘ (EOK) oziroma ‚z udeležbo pri znanstvenoraziskovalnih/vrhunskih umetniških projektih, ter reševanjem teoretičnih in praktičnih problemov‘ (SOK). Ob tem se v EOK navaja, da gre za ‚razširitev obstoječega znanja, v SOK pa ‚ustvarja novo znanje/stvaritve‘. Del spretnosti v opisu EOK ‚najbolj izpopolnjene in specializirane spretnosti in tehnike‘ pa je že zapisan na osmi ravni SOK kot ‚obvladovanje zelo zahtevnih, kompleksnih delovnih procesov in metodoloških orodij‘.

Kompetence: Ujemanje na ravni kompetenc se na osmi ravni EOK in deveti ravni SOK kaže v ‚izkazovanju znatne samostojnosti in ‚razvijanju novih zamisli ali procesov‘ vključno z raziskovanjem v EOK in v avtonomnem izvajanju nalog in sposobnosti ‚izvirnih dognanj/stvaritev‘ (v kategoriji spretnosti) v povezavi ‚z bazičnimi in/ali uporabnim znanstvenoraziskovalnim/umetniškim delom‘ v SOK, a s to razliko, da SOK posebej poudarja tudi ‚usposobljenost za neodvisno, profesionalno in etično usmerjanje lastnega učenja drugih v različnih kontekstih‘. SOK poudarja vlogo posameznika v širšem družbenem kontekstu s poudarkom na profesionalnem in etičnem ravnanju, kar v EOK ni zaslediti.

Ugotavljamo, da se deveta raven SOK ujema z osmo ravnjo EOK skladno z načelom optimalnega ujemanja, ker poudarja ‚udeležbo pri izvirnih znanstvenoraziskovalnih/vrhunskih umetniških projektih, ki ‚ustvarjajo novo znanje‘ oziroma vrhunske umetniške stvaritve.

Primerjava osme ravni EOK z deseto ravno SOK

EOK Ravni	SOK Ravni	EOK opisniki			SOK opisniki		
		ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCA	ZNANJE	SPRETNOSTI	KOMPETENCE
8 raven	10 raven	Najbolj izpopolnjeno znanje na delovnem ali študijskem področju in na stičiščih med posameznimi področji.	Najbolj izpopolnjene in specializirane spretnosti in tehnike, vključno s sintezo in vrednotenjem, potrebne za reševanje kritičnih problemov v raziskavah in/ali inovacijah ter za razširitev in ponovno opredelitev obstoječega znanja ali strokovne prakse.	Izkazovanje znatne avtoritete, inovativnosti, samostojnosti, znanstvene in strokovne celovitosti in trajne zavezanosti razvijanju novih zamisli ali procesov v ospredju delovnega ali študijskega okvira, vključno z raziskovanjem.	Poglobljeno znanje za samostojno izvirno znanstveno in raziskovalno/umetniško delo ali razvoj stroke na najvišji ravni, kar je povezano z znanstvenim, strokovnim ali umetniškim uveljavljanjem doma in v mednarodnem prostoru.	Načrtovanje, vodenje in izvajanje najzahtevnejših del, vključno z znanstvenoraziskovalnimi/umetniškimi projekti , ter reševanje najzahtevnejših teoretičnih in praktičnih problemov. Sposobnost kritične refleksije, poglobljenega abstraktnega razmišljanja in sinteze novih in kompleksnih idej.	Usposobljenost za izrazito avtonomno/vrhunsko ustvarjanje, interpretiranje ter iskanje odgovorov na abstraktna in najbolj kompleksna vprašanja v stroki, znanosti ali umetnosti. Sposobnost za prenos znanja med stroko in znanostjo v kritičnem dialogu ter zmožnost odgovornega presojanja posledic uporabe novega znanja v različnih kontekstih.

Znanje: Ujemanje med znanjem osme ravni EOK in desete ravni SOK se kaže v znanju, ki je ‚najbolj izpopolnjeno‘ (EOK), ter poglobljenem znanju za ‚samostojno izvirno znanstveno in raziskovalno/umetniško delo‘ (SOK), a se tudi razlikujeta v razumevanju rabe znanje, saj je znanje v EOK namenjeno tudi stičiščem ‚med posameznimi področji‘, česar v SOK ne najdemo zapisanega.

Spretnosti: Ujemanje med spretnostmi osme ravni EOK in desete ravni SOK se kaže v najbolj izpopolnjenih spretnostih ‚vključno s sintezo‘ in reševanjem ‚kritičnih problemov‘ v EOK ter s sintezo ‚novih in kompleksnih idej‘ in reševanjem ‚najzahtevnejših problemov‘ v SOK.

Kompetence: Ujemanje na ravni kompetenc se v osmi ravni EOK in deseti ravni SOK kaže v izkazovanju ‚znatne avtoritete, inovativnosti, samostojnosti, znanstvene in strokovne celovitosti in trajne zavezanosti razvijanju novih zamisli ali procesov‘ vključno z raziskovanjem v EOK ter z usposobljenostjo ‚za izrazito avtonomno/vrhunsko ustvarjanje, interpretiranje ter iskanje odgovorov na abstraktna in najbolj kompleksna vprašanja‘, vključno z ‚znanstvenoraziskovalnimi/umetniškimi projekti‘ (na ravni spretnosti) v SOK, a s to razliko, da SOK posebej poudarja tudi ‚zmožnost odgovornega presojanja posledic uporabe novega znanja v različnih kontekstih‘ ter ‚prenos znanja med stroko in znanostjo‘. Slednje potrjuje razliko v opisu kompetenc, ki je ugotovljena že v primerjavi devete ravni SOK z osmo ravno EOK.

Ugotavljamo, da se deseta raven SOK in osma EOK medsebojno ujemata.

8.4 PRILOGA 4: OPISI TIPOV KVALIFIKACIJ¹³⁹

8.4.1. KVALIFIKACIJE, PRIDOBLENE V SISTEMU FORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA (S PRIMERI)

8.4.1.1. OSNOVNOŠOLSKA IZOBRAZBA Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM

Tip kvalifikacije (listina)	OSNOVNOŠOLSKA IZOBRAZBA Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM (zaključno spričevalo osnovne šole)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom.
Trajanje	9 let
Vstopni pogoji	V posebni program se udeleženci vključijo na osnovi odločbe o usmeritvi.
Tip institucije	Osnovna šola (s posebnimi oddelki oziroma z enotami s prilagojenim programom) Osnovne šole s prilagojenim programom Zavodi za vzgojo otrok s posebnimi potrebami (možno izobraževanje na domu)
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: 1 <ul style="list-style-type: none"> - si pridobi elementarno splošno izobrazbo na naslednjih področjih: slovenski (madžarski, italijanski) jezik; matematika; tuji jezik; biologija; kemija; fizika; zgodovina; geografija; državljanska in domovinska vzgoja ter etika; likovna, glasbena, športna vzgoja; tehnika in tehnologija; gospodinjstvo. Spretnosti: 1 <ul style="list-style-type: none"> - skladno razvija svoje spoznavne, čustvene, telesne, duhovne, socialne, umetniške moči in potenciale; - razvija pismenost ter sposobnost za razumevanje, sporočanje in izražanje v slovenskem jeziku, na narodnostno mešanih območjih tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku; - razvija pismenost in razgledanost na besedilnem, naravoslovno-tehničnem, matematičnem, informacijskem, družboslovnem in umetnostnem področju; - razvija sposobnost za sporazumevanje v tujih jezikih. Kompetence: 1 <ul style="list-style-type: none"> - razvija zmožnosti za nadaljnjo izobraževalno in poklicno pot s poudarkom na usposobljenosti za vseživljenjsko učenje; - se vzgaja in izobražuje za trajnostni razvoj in za dejavno vključevanje v demokratično družbo, kar vključuje globlje poznavanje in odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi, svoje in drugih kultur, naravnega in družbenega okolja, prihodnjih generacij; - razvija podjetnost, inovativnost, ustvarjalnost.

¹³⁹ Opise tipov kvalifikacij je pripravila članica imenovane ekspertne skupine SOK: dr. Klara Skubic Ermenc.

Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u> V prvem (1.–3. razred) in drugem obdobju (4.–6. razred) se učencevo znanje ocenjuje z opisnimi, v tretjem obdobju (7.–9. razred) pa s številčnimi ocenami.</p> <p><u>Nacionalno preverjanje znanja:</u> Ob koncu drugega in tretjega obdobja se znanje učencev preverja z nacionalnim preverjanjem znanja, s katerim se preverjajo standardi znanja, določeni z učnim načrtom. Preverjanje je prostovoljno. Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so dodatna informacija o znanju učencev.</p> <p><u>Napredovanje:</u> Učenci v prvem in v drugem obdobju razredov ne ponavljajo. Učenci v tretjem obdobju napredujejo v naslednji razred, če so ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjeni iz vseh predmetov.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev spričevala:</u> Osnovna šola izda učencu spričevalo ob koncu vsakega razreda. Osnovna šola izda učencem, ki zaključijo osnovnošolsko izobraževanje, zaključna spričevala.</p> <p>Učencem, ki so končali prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, se v zaključno spričevalo vpišejo ocene iz 9. razreda. Če učenec pri posameznih predmetih prehaja v izobraževalni program osnovne šole, se to navede v zaključnem spričevalu.</p>
Prehodnost	nižje poklicno izobraževanje (SOK, raven 3)

8.4.1.2. OSNOVNOŠOLSKA IZOBRAZBA

Tip kvalifikacije (listina)	OSNOVNOŠOLSKA IZOBRAZBA (zaključno spričevalo osnovne šole)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Osnovnošolsko izobraževanje
Trajanje	9 let oziroma 8 let (v osemletni OŠ)
Vstopni pogoji	V koledarskem letu vpisa v šolo mora otrok dopolniti 6 let. V posebnih primerih možen odlok za eno leto.
Izvajalci	Osnovna šola Zavodi za vzgojo otrok s posebnimi potrebami ¹²⁹ Osnovna šola za odrasle in ljudska univerza (možno izobraževanje na domu)
Učni rezultati (ravni SOK)	<p>Znanje: 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - si pridobi temeljno splošno izobrazbo na naslednjih področjih: slovenski (madžarski, italijanski) jezik; matematika; tuji jezik; biologija; kemija; fizika; zgodovina; geografija; državljanska in domovinska vzgoja ter etika; likovna, glasbena, športna vzgoja; tehnika in tehnologija; gospodinjstvo. <p>Spretnosti: 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - skladno razvija svoje spoznavne, čustvene, telesne, duhovne, socialne, umetniške moči in potenciale; - razvija pismenost ter sposobnost za razumevanje, sporočanje in izražanje v slovenskem jeziku, na narodnostno mešanih območjih tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku; - razvija pismenost in razgledanost na besedilnem, naravoslovno-tehničnem, matematičnem, informacijskem, družboslovnem in umetnostnem področju; - razvija sposobnost za sporazumevanje v tujih jezikih.

¹²⁹ Izvajajo po vsebini in načinu dela prilagojene programe, vendar enake v izobrazbenem standardu.

Učni rezultati (ravni SOK)	<p>Kompetence: 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvija zmožnosti za nadaljnjo izobraževalno in poklicno pot s poudarkom na usposobljenosti za vseživljenjsko učenje; - se vzgaja in izobražuje za trajnostni razvoj in za dejavno vključevanje v demokratično družbo, kar vključuje globlje poznavanje in odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi, svoje in drugih kultur, naravnega in družbenega okolja, prihodnjih generacij; - razvija podjetnost, inovativnost, ustvarjalnost.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>V prvem obdobju (1.–3. razred) osnovne šole se učenčev znanje ocenjuje z opisnimi ocenami. V drugem (4.–6. razred) in tretjem obdobju (7.–9. razred) osnovne šole se učenčev znanje ocenjuje s številčnimi ocenami.</p> <p><u>Nacionalno preverjanje znanja</u></p> <p>Ob koncu drugega in tretjega obdobja se znanje učencev preverja z nacionalnim preverjanjem znanja, s katerim se preverjajo standardi znanja, določeni z učnim načrtom. Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so dodatna informacija o znanju učencev.</p> <p>Ob koncu drugega obdobja je nacionalno preverjanje znanja za učence prostovoljno; preverja se znanje materinščine (slovenščina, madžarščina, italijanščina), matematike, tujega jezika. Ob koncu tretjega obdobja je preverjanje za vse učence obvezno; preverja se znanje materinščine (slovenščina, madžarščina, italijanščina), matematike in tretjega predmeta.</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Učenci v prvem in v drugem obdobju razredov ne ponavljajo. Učenci v tretjem obdobju napredujejo v naslednji razred, če so ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjeni iz vseh predmetov.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev spričevala:</u></p> <p>Osnovna šola izda učencu spričevalo ob koncu vsakega razreda. Spričevalo je javna listina.</p> <p>Osnovna šola izda učencem, ki zaključijo osnovnošolsko izobraževanje, zaključna spričevala. V zaključno spričevalo se vpišejo učenčeve ocene iz 9. razreda in dosežki učenca pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja.</p>
Prehodnost	nižje poklicno (SOK, raven 3), srednje poklicno (SOK, raven 4), strokovno in splošno srednješolsko (SOK, raven 5) izobraževanje

8.4.1.3 NIŽJA POKLICNA IZOBRAZBA

Tip kvalifikacije (listina)	NIŽJA POKLICNA IZOBRAZBA (spričevalo o zaključnem izpitu)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Nižje poklicno izobraževanje
Trajanje	2–3 leta, 120 kreditov
Vstopni pogoji	Osnovnošolska izobrazba ali dosežena prva raven SOK
Izvajalci	<ul style="list-style-type: none"> - Poklicne šole (lahko v kombinaciji z delodajalcem in/ali medpodjetniškim izobraževalnim centrom) - Zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (izvajajo programe, prilagojene posebnim potrebam dijakov) - Ustanove za izobraževanje odraslih
Učni rezultati (ravni SOK)	<p>Znanje: raven 2, deloma 3</p> <p>Spretnosti: raven 3</p> <p>Kompetence: raven 3</p>

Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u> S preverjanjem in ocenjevanjem ugotavljamo, kako dijak obvladuje poklicne zmožnosti, spretnosti in veščine in kako izpolnjuje pogoje za doseganje kreditnih točk v skladu z izobraževalnim programom. Pri ocenjevanju dijaka se upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se ga ustrezno dokaže. Učenci so ocenjeni z ocenami od 5 (odlično) do 1 (nezadostno).</p> <p><u>Napredovanje:</u> V višji letnik lahko napredujejo dijaki, ki so ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjeni iz vseh predmetov in modulov letnika in so opravili druge obveznosti (glede na program in izvedbeni kurikulum šole).</p> <p><u>Pogoj za pridobitev spričevala:</u> Za dokončanje izobraževanja in pridobitev izobrazbe mora dijak uspešno opraviti s pozitivnimi ocenami vse obveznosti, določene s programom. Poleg tega mora opraviti zaključni izpit.</p> <p>Zaključni izpit obsega izpit iz slovenskega jezika in pripravo izdelka oziroma storitve z zagovorom.</p>
Prehodnost	Dostop do srednjega poklicnega izobraževanja (SOK, raven 4)

Primer kvalifikacije

8.4.1.3.1 Obdelovalec lesa

Ime kvalifikacije	OBDELOVALEC/OBDELOVALKA LESA
Tip kvalifikacije	Nižja poklicna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Nižje poklicno izobraževanje
Trajanje	2 leti, 120 KT
Vstopni pogoji	<ul style="list-style-type: none"> - končan najmanj 7. razred devetletne OŠ in izpolnjena osnovnošolska obveznost ali - osnovnošolsko izobraževanje po prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom
Raven SOK	3
Učni rezultati	<p>Imetnik spričevala je usposobljen za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sodelovanje pri izmeri in razvrščanju žaganega lesa; - pripravo žaganega lesa za naravno in tehnično sušenje; - uporabo osnovne delavniške dokumentacije; - varno uporabo ročnega orodja in električnih ročnih strojčkov; - varno delo z osnovnimi lesno obdelovalnimi stroji in napravami; - gospodarno rabo materialov in energije; - kakovostno izdelavo enostavnih mizarskih izdelkov; - izvajanje enostavnejših postopkov površinske obdelave lesa in lesnih plošč. <p>Imetnik spričevala je ključna poklicna znanja in zmožnosti nadgradil tudi s ključnimi splošnimi znanji v skladu z nacionalnimi standardi.</p>
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u> S preverjanjem in ocenjevanjem ugotavljamo, kako dijak obvladuje poklicne zmožnosti, spretnosti in veščine in kako izpolnjuje pogoje za doseganje kreditnih točk v skladu z izobraževalnim programom. Pri ocenjevanju dijaka se upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se ga ustrezno dokaže. Učenci so ocenjeni z ocenami od 5 (odlično) do 1 (nezadostno).</p> <p><u>Napredovanje:</u> V višji letnik lahko napredujejo dijaki, ki so ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjeni iz vseh predmetov in modulov letnika in so opravili druge obveznosti (glede na program in izvedbeni kurikulum šole).</p>

Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Pogoj za pridobitev spričevala:</u></p> <p>Za dokončanje izobraževanja in pridobitev izobrazbe mora dijak uspešno opraviti s pozitivnimi ocenami vse obveznosti, določene s programom. Poleg tega mora opraviti zaključni izpit.</p> <p>Zaključni izpit obsega pripravo izdelka oziroma storitve z zagovorom.</p>
Izvajalci	<p>Srednje poklicne, strokovne in tehniške šole, zavodi in ljudske univerze.</p> <p>Podrobneje: https://krka1.mss.edus.si/registriweb/ProgramPodatki.aspx?ProgramID=5718.</p>

8.4.1.4 SREDNJA POKLICNA IZOBRAZBA

Tip kvalifikacije (listina)	SREDNJA POKLICNA IZOBRAZBA (spričevalo o zaključnem izpitu)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Srednje poklicno izobraževanje
Trajanje	3 – 4 leta, 180 kreditnih točk
Vstopni pogoji	osnovno šolska izobrazba ali nižja poklicna izobrazba
Izvajalci	<ul style="list-style-type: none"> – Poklicne šole (lahko v kombinaciji z delodajalcem in/ali medpodjetniškim izobraževalnim centrom) – Zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (izvajajo programe, prilagojene posebnim potrebam dijakov) – Ustanove za izobraževanje odraslih
Učni rezultati (ravni SOK)	<p>Znanje: raven 4</p> <p>Spretnosti: raven 4</p> <p>Kompetence: raven 4</p>
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>S preverjanjem in ocenjevanjem ugotavljamo, kako dijak obvladuje poklicne zmožnosti, spretnosti in veščine in kako izpolnjuje pogoje za doseganje kreditnih točk v skladu z izobraževalnim programom. Pri ocenjevanju dijaka se upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se ga ustrezno dokaže. Učenci so ocenjeni z ocenami od 5 (odlično) do 1 (nezadostno).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Dijak napreduje v naslednji letnik, če je ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjen iz vseh predmetov oziroma modulov in je opravil druge obveznosti, ki jih določa izobraževalni program. Dijak lahko izjemoma napreduje v višji letnik tudi, če ni dosegel pozitivne ocene pri vseh predmetih oziroma modulih.</p> <p><u>Zaključni izpit:</u></p> <p>Izobraževalni program se zaključi z zaključnim izpitom, s katerim se ugotavlja dijakovo znanje, ki je pomembno za življenje in delo, za nadaljnje izobraževanje ter njegov poklicni in osebnostni razvoj. Zaključni izpit lahko opravi dijak, ki je uspešno končal zaključni letnik izobraževalnega programa oziroma je dosegel predpisano število kreditnih točk in je opravil druge, z izobraževalnim programom določene obveznosti.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev spričevala:</u></p> <p>Opravljen zaključni izpit.</p>
Prehodnost	<p>Pravice do nadaljnega izobraževanja:</p> <p>Srednje strokovno in poklicno-tehniško izobraževanje; mojstrski, delovodski in poslovodski izpit (SOK, raven 5)</p>

Primer kvalifikacije**8.4.1.4.1. Gastronom hotelir**

Ime kvalifikacije	GASTRONOM HOTELIR/GASTRONOMKA HOTELIRKA
Tip kvalifikacije	Srednja poklicna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Srednje poklicno izobraževanje
Trajanje	3 leta, 180 KT
Vstopni pogoji	<ul style="list-style-type: none"> - osnovno šolska izobrazba ali - nižja poklicna izobrazba
Raven SOK	4
Učni rezultati (poklicne kompetence)	<p>Imetnik spričevala je usposobljen za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ureditev prostora, pripravo in postrežbo enostavnih jedi in pijač ter zaračunavanje storitev; - deserviranje, vzdrževanje in skladiščenje inventarja, živil; - komuniciranje v poslovni situacij v slovenskem in v izbranem tujem jeziku; <p>Izbirno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pripravo hladnih in toplih začetnih jedi, juh, jušnih vložkov, zakuh, enolončnic, mesnih jedi, osnov in omak, prilog, zelenjavnih jedi, solat in sladic in izdelavo porcij na osnovi normativov; - sestavo in pripravo dnevnih menijev in jedi po naročilu z upoštevanjem hranilne vrednosti v prehrani; - sestavo in pripravo jedilnikov za izredne obroke, slovenske narodne jedi in jedi drugih narodov; - pripravo in postrežbo brezalkoholnih, alkoholnih pijač, toplih napitkov in buteljčnih vin; - postrežbo rednih obrokov prehodnim in penzionskim gostom; - postrežbo izrednih obrokov v in izven matične hiše (catering); - celostno skrb in turistično ponudbo storitev za goste v manjših obratih po načelu ohranjanja kulturne dediščine; - izvajanje ekoloških načel trajnostnega razvoja v turistični ponudbi; - izdelavo, popravilo in vzdrževanje različnih enostavnih tekstilij in dekorativnih izdelkov; - vključevanje slovenskih narodnih jedi v vsakdanji jedilnik, njihovo pripravo in postrežbo; - pripravo, pakiranje, deklariranje, transportiranje in vzdrževanje hladnih in toplih jedi na ustrezni temperaturi do prodaje; - sestavo in pripravo različnih vrst pic; - pripravo in peko različnih vrst kruha, potic in drobnega peciva; - flambiranje, mariniranje, razkosavanje, filiranje in porcioniranje jedi pred gosti; - pripravo in postrežbo različnih skupin mešanih pijač; - svetovanje in priporočanje vin k menijem ter postrežbo penečih, predikatnih in arhivskih vin; - izdelavo malih dekorativnih izdelkov in umestitev v prostor glede na namen ter skladno z estetskimi zakonitostmi; - izdelavo modnih trendovskih dodatkov, nakita in priložnostnih daril; - izvajanje domačega varstva in storitev na domu, skladno s potrebami starejših ljudi. <p>Imetnik spričevala je ključna poklicna znanja in zmožnosti nadgradil tudi s ključnimi splošnimi znanji v skladu z nacionalnimi standardi.</p>

Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>S preverjanjem in ocenjevanjem seali nižja poklicna izobrazba. oločenih kriterijev, ki omogočajo hiter in širok vpogled v naravo svake posamezne kvalifikacije. ugotavlja, kako dijak obvladuje poklicne zmožnosti, spretnosti in veščine in kako izpolnjuje pogoje za doseganje kreditnih točk v skladu z izobraževalnim programom. Pri ocenjevanju dijaka se upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se ga ustrezno dokaže. Dijaki so ocenjeni z ocenami od 5 (odlično) do 1 (nezadostno).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>V višji letnik lahko napredujejo dijaki, ki so ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjeni iz vseh splošnoizobraževalnih predmetov in strokovnih modulov letnika izvedbenega kurikula šole, opravili vse interesne dejavnosti in vse obveznosti praktičnega usposabljanja z delom oziroma napredujejo po sklepu programskega učiteljskega zbora.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Dijak mora uspešno opraviti (s pozitivnimi ocenami) splošnoizobraževalne predmete, obvezne in izbirne strokovne module ter odprti del kurikula. Poleg tega mora opraviti tudi interesne dejavnosti, obveznosti pri praktičnem usposabljanju z delom ter zaključni izpit.</p> <p>Zaključni izpit obsega pisni in ustni izpit iz slovenščine ter izdelek oziroma stotitev in zagovor.</p>
Izvajalci	Srednje poklicne, strokovne in tehniške šole ter ljudske univerze. Podrobneje: https://krka1.mss.edus.si/registriweb/ProgramPodatki.aspx?ProgramID=5749&Page=1
Prehodnost	Srednje strokovno in poklicno-tehniško izobraževanje; mojstrski, delovodski in poslovodski izpit (SOK, raven 5)

8.4.1.5 SREDNJA STROKOVNA IZOBRAZBA

Tip kvalifikacije (listina)	SREDNJA STROKOVNA IZOBRAZBA (spričevalo o poklicni maturi)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Srednje strokovno izobraževanje
Trajanje	4–5 let, od 240 do 300 kreditnih točk
Vstopni pogoji	Končana osnovna šola ali nižja poklicna izobrazba
Izvajalci	<ul style="list-style-type: none"> – Srednje tehniške in srednje strokovne šole skupaj z delodajalcem, če je z izobraževalnim programom določeno praktično usposabljanje z delom – Zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (izvajajo programe, prilagojene posebnim potrebam dijakov) – Ustanove za izobraževanje odraslih
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 5 Spretnosti: raven 5 Kompetence: raven 5
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>S preverjanjem in ocenjevanjem ugotavljamo, kako dijak obvladuje poklicne zmožnosti, spretnosti in veščine in kako izpolnjuje pogoje za doseganje kreditnih točk v skladu s programom. Pri ocenjevanju dijaka se upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se ga ustrezno dokaže. Dijaki so ocenjeni z ocenami od 5 (odlično) do 1 (nezadostno).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Dijak napreduje v naslednji letnik, če je ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjen iz vseh predmetov oziroma modulov in je opravil druge obveznosti, ki jih določa izobraževalni program.</p>

Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Maturitetni izpit:</u></p> <p>Izobraževalni programi se zaključijo s poklicno matura. S poklicno matura se ugotavlja dijakovo znanje v skladu s cilji, določenimi z izobraževalnimi programi. Uspeh kandidatov pri poklicni maturi se ocenjuje: a) s točkami in b) z ocenami, ki so lahko ocene 1–5 ali točkovne ocene 1–8. Kandidat opravi poklicno matura, ko je pri vseh predmetih ocenjen pozitivno.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev spričevala:</u></p> <p>Opravljen poklicna matura.</p>
Prehodnost	Maturitetni/poklicni tečaj, višje strokovno izobraževanje (SOK, raven 6), visoko strokovno izobraževanje (SOK, raven 7) in univerzitetno izobraževanje (SOK, raven 7)

Primer kvalifikacije

8.4.1.5.1 Tehnik računalništva

Ime kvalifikacije	TEHNIK/TEHNICA RAČUNALNIŠTVA
Tip kvalifikacije	Srednja strokovna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Srednje strokovno izobraževanje
Trajanje	4 leta in 240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	OŠ izobrazba ali nižja poklicna izobrazba
Raven SOK	5
Učni rezultati (poklicne kompetence)	<p>Imetnik spričevala je usposobljen za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - branje, načrtovanje, izdelavo, spremljavo, in dopolnjevanje tehnične dokumentacije po predpisanih navodilih in z uporabo IKT; - uporabo konceptov organizacije dela in ekonomike na strokovnem področju; - programiranje preprostih aplikacij na programirljivih napravah, programiranje, montažo in ožičenje programirljivih relejev; - izvajanje potrebnih nastavitvev operacijskega sistema in zagotavljanje osnovne podpore uporabnikom pri uporabi uporabniške programske opreme; - sestavljanje, vzdrževanje, odpravo napak in servisiranje računalniške strojne opreme; - polaganje in ožičenje različnih vrst električnih in komunikacijskih inštalacij, priključevanje porabnikov in opravljanje osnovnih vzdrževalnih del; - povezovanje elementov električnih inštalacij v stikalnih, razdelilnih in vtično-spojnih napravah ter izbiranje in priklapljanje električnih zaščit; - vzpostavitev, vzdrževanje, zaščito in zagotavljanje obnove omrežnih servisov; <p>Izbirno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - snemanje, arhiviranje in predvajanje zvoka, slike in videa v digitalnem zapisu; - oblikovno pripravljavanje fotografije in videa; - svetovanje pri uporabi elektronskih certifikatov in podpisov; - varovanje IK sistemov pred vdori in nevarnimi programi; - namestitvev in upravljanje sistemske in uporabniške programske opreme; - sodelovanje z uporabniki, ponudniki in naročniki; - načrtovanje razvoja enostavnejših programov; - izdelovanje in testiranje manjših delov večjih programov; - arhiviranje in restavriranje podatkovne baze, pripravo kompleksnih poizvedb; - pisanje strežniških procedur in sprožilcev za izvajanje poslovnih pravil in obravnavanje izjem; - uporabo naprav za digitalni zajem fotografij; - oblikovanje spletnih strani in drugih dokumentov za elektronske medije; - načrtovanje in programiranje mikroprocesorskega vezja;

Raven SOK Učni rezultati (poklicne kompetence)	<ul style="list-style-type: none"> - izvajanje krmiljenja, zajemanje in regulacije z mikroprocesorskimi vezji; - upravljanje z računalniško strojno in programsko opremo za snemanje/montažo/predvajanje AV vsebin; - uporabljanje računalniških formatov za zapis teksta, grafike, videa, zvoka in ostalih medijskih vsebin; - izdelovanje in vzdrževanje preprostih pnevmatičnih, elektro-pnevmatičnih in hidravličnih krmil; - programiranje, montiranje, zagon, spremljanje in nadzorovanje delovanja, izvajanje meritev in odpravljanje napak v enostavnih avtomatiziranih postrojih.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>S preverjanjem in ocenjevanjem seali nižja poklicna izobrazba. oločenih kriterijev, ki omogočajo hiter in širok vpogled v naravo svake posamezne kvalifikacije. ugotavlja, kako dijak obvladuje poklicne zmožnosti, spretnosti in veščine in kako izpolnjuje pogoje za doseganje kreditnih točk v skladu z izobraževalnim programom. Pri ocenjevanju dijaka se upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se ga ustrezno dokaže. Dijaki so ocenjeni z ocenami od 5 (odlično) do 1 (nezadostno).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>V višji letnik lahko napredujejo dijaki, ki so ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjeni iz vseh splošnoizobraževalnih predmetov in strokovnih modulov letnika izvedbenega kurikula šole in ki so opravili vse interesne dejavnosti in vse obveznosti praktičnega usposabljanja z delom oziroma napredujejo po sklepu programskega učiteljskega zbora.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Dijak mora uspešno opraviti (s pozitivnimi ocenami) splošnoizobraževalne predmete, obvezne in izbirne strokovne module ter odprti del kurikula. Poleg tega mora opraviti tudi interesne dejavnosti, obveznosti pri praktičnem usposabljanju z delom ter poklicno maturo.</p> <p>Poklicna matura obsega obvezni del (pisni in ustni izpit iz slovenščine ter računalništva) ter izbirni del (pisni in ustni izpit iz tujega jezika ali matematike ter izdelek oziroma storitev in zagovor).</p>
Izvajalci	Srednje poklicne, tehniške in strokovne šole ter ljudske univerze. Več: https://krka1.mss.edus.si/registriweb/ProgramPodatki.aspx?ProgramID=6317&Page=1
Prehodnost	Maturitetni/poklicni tečaj, višje strokovno izobraževanje (SOK, raven 6), visoko strokovno izobraževanje (SOK, raven 7) in univerzitetno izobraževanje (SOK, raven 7)

8.4.1.6 SREDNJA SPLOŠNA IZOBRAZBA

Tip kvalifikacije (listina)	SREDNJA SPLOŠNA IZOBRAZBA (spričevalo o splošni maturi)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Splošno izobraževanje
Trajanje	4 leta, 240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	Končana osnovna šola
Izvajalci	Gimnazije
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 5 Pridobiva znanje, potrebno za nadaljevanje izobraževanja v visokem šolstvu. <ul style="list-style-type: none"> - Pridobiva temeljno znanje širšega nabora znanstvenih, strokovnih, umetniških in tehnoloških disciplin: matematika, slovenščina, fizika, kemija, biologija, geografija, zgodovina, filozofija, psihologija, tuji jezik, informatika in drugo (odvisno od profiliranost šole ali izbire dijaka).

Učni rezultati (ravni SOK)Med drugim:

- pozna sodobne znanstvene koncepte, razume soodvisnost pojavov, elementov;
- pozna sistemske zakonitosti slovenskega knjižnega jezika;
- obvlada znanje tujega jezika na ravni B2 po Skupnem evropskem jezikovnem okviru;
- pozna jezik naravoslovja, obvlada fizikalne enote za pomembne fizikalne količine, zna razpravljati o svojih eksperimentalnih izkušnjah, jih prikazati z grafi, tabelami in matematičnimi izrazi;
- celostno razume biološke koncepte in povezave med njimi ter naravne procese in načine kemijskega proučevanja narave;
- razume najpomembnejše naravnogeografske in družbeno-geografske dejavnike, pojave in procese;
- zna geografsko razmišljati o pokrajinah in ljudeh (opisati izbrano pokrajino in umestiti njen položaj in vlogo glede na državno, meddržavno in svetovno raven);
- pozna zgodovinske pojave in procese s perspektive dobe, v kateri so se pojavili oziroma potekali ter z današnje perspektive;
- pozna načine življenja ter znanstvene dosežke in njihov vpliv na gospodarske procese, socialne odnose in okolje v različnih zgodovinskih obdobjih;
- pozna temeljne pojme in zakonitosti v psihologiji, filozofiji in sociologiji,
- razumsko in kritično dojema šport kot družben pojav.

Spretnosti: raven 5

- Uri spoznavne veščine, kot so opazovanje, pridobivanje znanja, primerjanje, logično sklepanje, posploševanje.
- Razvija sposobnosti za uporabo preprostih raziskovalnih metod, s katerimi pridobiva, ureja, razlaga in posreduje znanstvene oziroma strokovne informacije.
- Zna tvoriti učinkovita, razumljiva, ustrezna in jezikovno pravilna ustna in pisna besedila v maternem jeziku.
- Razvija večjezično zmožnost.
- Uporablja znanje pri reševanju problemov v zvezi s trajnostno rabo naravnih virov, ohranjanjem biotske pestrosti in kakovostnega okolja.
- Uporablja digitalno tehnologijo pri razvijanju lastnega znanja in njegovo posredovanje.
- Uči se refleksije vednosti in vrednot, odkriva in razvija probleme.
- Razvija občutljivost za umetniško doživljanje in izražanje.
- Razvija gibalne in funkcionalne sposobnosti.

Kompetence: raven 5

- Razvija sposobnost samostojnega kritičnega presojanja in odgovornega ravnanja.
- Razvija kompleksne zmožnosti vseživljenjskega učenja.
- Razvija spretnosti v medosebnih odnosih, se uči učinkovitega sporazumevanja, sodelovanja ter kakovostnih in odgovornih odnosov.
- Razvija odgovornost za naravno okolje in lastno zdravje.
- Razvija sposobnost za inovativnost.

Ocenjevanje in zaključevanjeSistem ocenjevanja:

S preverjanjem in ocenjevanjem ugotavljamo uspešnost dijakov pri doseganju standardov znanj, določenih s katalogi. Dijaki so ocenjeni z ocenami od 5 (odlično) do 1 (nezadostno).

Napredovanje:

Dijak napreduje v naslednji letnik, če je ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjen iz vseh predmetov.

Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Maturitetni izpit:</u></p> <p>Matura se opravlja po uspešno končanem četrtem letniku gimnazije oziroma po končanem maturitetnem tečaju. Uspeh kandidatov pri splošni maturi se ocenjuje: a) s točkami, b) z odstotnimi točkami, c) z ocenami 1–5 ali točkovnimi ocenami 1–8. Kandidat opravi splošno matura, ko je pri vseh predmetih ocenjen pozitivno. Šola mu izda spričevalo o splošni maturi in obvestilo o uspehu pri splošni maturi.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev spričevala:</u></p> <p>Opravljen matura</p>
Prehodnost	<p>Programi maturitetnega/poklicnega tečaja (SOK, raven 5), višje strokovno izobraževanje (SOK, raven 6), visoko strokovno izobraževanje (SOK, raven 7), univerzitetno izobraževanje (SOK, raven 7)</p>

8.4.1.7 MOJSTER

Tip kvalifikacije (listina)	MOJSTER (spričevalo o opravljenem mojstrskem izpitu)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Srednje strokovno izobraževanje ¹²⁷
Učni rezultati (ravni SOK)	<p>Znanje: 5</p> <p>Spretnosti: 5–6</p> <p>Kompetence: 6</p>
Vstopni pogoji	<p>Izpolnjevanje enega izmed naslednjih pogojev:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kandidat je pridobil srednjo poklicno izobrazbo (katerekoli smeri) in ima vsaj tri leta izkušenj na področju, na katerem želi opravljati mojstrski izpit. – Kandidat je pridobil srednje strokovno izobrazbo (katerekoli smeri!) in ima vsaj dve leti izkušenj na področju, na katerem želi opravljati mojstrski izpit. – Kandidat je pridobil višjo ali visoko strokovno izobrazbo (katerekoli smeri!) in ima vsaj eno leto izkušenj na področju, na katerem želi opravljati mojstrski izpit.
Ocenjevanje	<p>Kandidat opravlja mojstrski izpit, ki vsebuje 4 enote:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praktični del, - strokovno-teoretični del, - poslovodno-ekonomski del, - pedagoško-andragoški del. <p>Mojstrski izpit si pridobi, kdor uspešno opravi vse štiri enote izpita.</p>
Izvajalci	Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije
Ocenjevalci	Člani izpitnih odborov za vsako izpitno enoto posebej; imenuje jih minister, pristojen za šolstvo; imenovanje se lahko obnovi vsake 4 leta.

Primer kvalifikacije**8.4.1.7.1 Kuharski mojster**

Ime kvalifikacije	KUHARSKI MOJSTER/ KUHARSKA MOJSTRICA
Tip kvalifikacije	Mojster
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Srednje strokovno izobraževanje
Vstopni pogoji	Izpolnjevanje enega izmed naslednjih pogojev: <ul style="list-style-type: none"> - kandidat je pridobil srednjo poklicno izobrazbo (katerekoli smeri) in ima vsaj tri leta izkušenj s strokovnega področja; - kandidat je pridobil srednjo strokovno izobrazbo (katerekoli smeri) in ima vsaj dve leti izkušenj s strokovnega področja; - kandidat je pridobil višjo ali visoko strokovno izobrazbo (katerekoli smeri) in ima vsaj eno leto izkušenj s strokovnega področja.
Raven SOK	5
Učni rezultati	<p>Mojster:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mojstrsko obvlada vse delovne postopke v kuhinji; - sodeluje pri nabavi oziroma naročanju in sprejemanju naročenih živil; - pripravlja jedi po zahtevnejših postopkih in smiselno povezuje redne in izredne obroke po načelih zdrave prehrane; - harmonično povezuje, priporoča in vključuje ustrezna vina k rednim in izrednim obrokom; - skrbi za varno delo in nadzor izvajanja predpisov iz varstva pri delu; - skrbi za izvajanje sanitarno higienskih predpisov (sistem HACCP); - komunicira po poslovnem bontonu s sodelavci in z gosti v slovenskem in vsaj enem tujem svetovnem jeziku; - pripravlja pisne ponudbe gostinskega obrata s sodobno informacijsko komunikacijsko tehnologijo in obvlada druge računalniške gostinske programe; - organizira in vodi delovni proces v kuhinji; - skrbi za racionalno in ekonomično poslovanje; - samoiniciativno kreira in pripravlja nove jedi; - obvlada trženje in skrbi za uspešno prodajo; - spremlja in obvlada nove trende priprave jedi s sodobno tehnologijo; - pripravi predloge razvojnih in finančnih programov; - racionalno razporeja in organizira kadrovske vire za vzdrževanje socialne varnosti in pozitivne klime; - izdelava predloge za nagrajevanje sodelavcev; - uvaja nove sodelavce v delo in skrbi za njihovo strokovno rast; - izvaja praktično usposabljanje dijakov z delom; - kontrolira kakovost storitev.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Kandidat opravlja mojstrski izpit, ki vsebuje 4 enote:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praktični del, - strokovno-teoretični del, - poslovodno-ekonomski del, - pedagoško-andragoški del. <p><u>Ocenjevalci:</u></p> <p>Člani izpitnih odborov za vsako izpitno enoto posebej. Imenuje jih minister, pristojen za šolstvo. Imenovanje se lahko obnovi vsake 4 leta.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Kandidat mora za pridobitev naziva mojster opraviti vse (štiri) izpitne enote po posameznih delih mojstrskega izpita.</p>
Izvajalci	Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije

8.4.1.8 VIŠJA STROKOVNA IZOBRAZBA

Tip kvalifikacije (listina)	VIŠJA STROKOVNA IZOBRAZBA ³¹ (diploma o višji strokovni izobrazbi)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Višje strokovno izobraževanje
Trajanje	2 leti, 120 kreditnih točk
Vstopni pogoji	<ul style="list-style-type: none"> – splošna oziroma poklicna matura, – kdor ima opravljen mojstrski, delovodski ali poslovodski izpit, tri leta delovnih izkušenj in opravi preizkus znanja iz splošnoizobraževalnih predmetov v obsegu, ki je določen za poklicno matura v srednjem strokovnem izobraževanju.
Izvajalci	Višja strokovna šola v sodelovanju z delodajalci, ki izvajajo praktični del izobraževanja.
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 6 Spretnosti: raven 6 Kompetence: raven 6
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Znanje študentov se ocenjuje z vajami, seminarskimi nalogami, lahko pa tudi z izdelki, projektnimi deli, nastopi, storitvami in drugače, ter z izpiti. Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Študent napreduje v drugi letnik, če je ob koncu študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev diplome:</u></p> <p>Diploma se izda študentu, ko opravi vse obveznosti po višješolskem študijskem programu ter opravi diplomski izpit (diplomska naloga in ustni zagovor).</p>
Prehodnost	Pravice do nadaljnega izobraževanja: študijski programi 1. stopnje (SOK, raven 7)

Primer kvalifikacije

8.4.1.8.1 Inženir informatike

Ime kvalifikacije	INŽENIR INFORMATIKE/INŽENIRKA INFORMATIKE
Tip kvalifikacije	Višja strokovna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Višje strokovno izobraževanje
Trajanje	2 leti, 120 kreditnih točk (ECTS)
Vstopni pogoji	Matura ali poklicna matura (prej zaključni izpit) ali mojstrski, delovodski in poslovodski izpit z dodatnim preizkusom znanja na ravni poklicne mature

Raven SOK Učni rezultati	<p>6</p> <p>Študent/študentka je usposobljen/-a za:</p> <p>(splošne kompetence)</p> <ul style="list-style-type: none"> - uporabo pridobljenega znanja za uspešno strokovno komuniciranje tako v domačem kot v mednarodnem okolju; - evidentiranje problema in njegove analize ter predvidevanja operativnih rešitev v procesih organizacije; - obvladanje standardnih metod, postopkov in procesov v tehnoloških procesih; - vodenje in reševanje konkretnih delovnih problemov na področju procesov z uporabo standardnih strokovnih metod in postopkov; - razvijanje moralnega in etičnega čuta za poštenost, natančnost in vestnost pri delu; - povezovanje znanja z različnih področij pri uporabi in razvoju novih aplikacij, <p>(poklicno specifične kompetence);</p> <ul style="list-style-type: none"> - svetovanje in tehnično podporo uporabnikom pri uporabi informacijsko komunikacijske tehnologije; - nameščanje, vzdrževanje in servisiranje informacijsko komunikacijske opreme; - načrtovanje in izgradnjo omrežij; - nameščanje in administriranje strežnikov; - načrtovanje, izdelavo in administriranje zbirk podatkov; - načrtovanje, razvijanje in uvajanje celovite programske rešitve; - izdelavo pasivnih in aktivnih spletišč; - uvajanje novosti s področja informacijsko komunikacijske tehnologije v poslovne sisteme; - dokumentiranje informacijsko komunikacijske tehnologije; - izobraževanje uporabnikov s področja IKT.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Znanje študentov se ocenjuje z vajami, seminarskimi nalogami, lahko pa tudi z izdelki, projektnimi deli, nastopi, storitvami in drugače, ter z izpiti. Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Študent napreduje v drugi letnik, če je uspešno opravil obveznosti modulov, predmetov in praktičnega izobraževanja (vključno z vajami, s seminarskimi nalogami, projekti, z izpiti, ...) 1. letnika v obsegu najmanj 45 KT, pri tem mora v celoti opraviti obveznosti iz vaj in praktičnega izobraževanja.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev diplome:</u></p> <p>Diploma se izda študentu, ko opravi vse obvezne module in predmete v obsegu 68 KT, obvezna modula v obsegu 28 KT, izbirni modul v obsegu 14 KT, prosto izbirni predmet (5 KT) ter diplomsko delo (5 KT).</p>
Izvajalci	Višja strokovna šola v sodelovanju z delodajalci, ki izvajajo praktični del izobraževanja.
Prehodnost	Pravice do nadaljnega izobraževanja: študijski programi 1. stopnje (SOK, raven 7)

8.4.1.9 VISOKOŠOLSKA STROKOVNA IN UNIVERZITETNA IZOBRAZBA

Tip kvalifikacije (listina)	VISOKOŠOLSKA STROKOVNA IN UNIVERZITETNA IZOBRAZBA ¹³² (diploma o zaključenem študijskem programu prve stopnje)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko strokovno in univerzitetno izobraževanje
Trajanje	3–4 leta, 180–240 kreditnih točk
Vstopni pogoji	Matura, poklicna matura z dodatnim izpitom, zaključni izpit pred 1. junijem 1995, višješolska izobrazba po merilih za prehode
Izvajalci	Univerze, fakultete, umetniške akademije, visoke strokovne šole.
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 7 Spretnosti: raven 7 Kompetence: raven 7
Ocenjevanje in zaključevanje	<u>Sistem ocenjevanja:</u> Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10). <u>Napredovanje:</u> Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik. <u>Diplomsko delo:</u> S študijskim programom se lahko določi, da mora študent ob koncu študija izdelati diplomsko delo. Diplomsko delo je lahko v obliki pisne naloge ali drugega izdelka, nastopa, predstavitve ipd. Diplomsko delo mora biti rezultat samostojnega dela kandidata. Diplomsko delo se lahko sprejme in oceni, potem ko je študent opravil druge študijske obveznosti, predpisane s študijskim programom. <u>Pogoj za pridobitev diplome:</u> Diploma se izda študentu, ko opravi vse obveznosti po programu.
Prehodnost	Pravice do nadaljnega izobraževanja: magistrski študijski programi 2. stopnje (SOK, raven 8).

Primer kvalifikacije

8.4.1.9.1 Diplomirani inženir računalništva in informatike (vs)

Ime kvalifikacije	DIPLOMIRANI INŽENIR/DIPLOMIRANA INŽENIRKA RAČUNALNIŠTVA IN INFORMATIKE (VS)
Tip kvalifikacije	Visokošolska strokovna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko strokovno izobraževanje
Trajanje	3 leta, 180 KT (ECTS)
Vstopni pogoji	Zaključni izpit (pred 1. 6. 1995) po kateremkoli štiriletnem srednješolskem programu, ali poklicna matura ali matura

Raven SOK Učni rezultati	<p>7</p> <p>Študent/študentka je usposobljen/-a za:</p> <p>(splošne kompetence)</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijanje kritičnega, analitičnega in sintetičnega mišljenja; - definiranje, razumevanje in ustvarjalno reševanje strokovnih izzivov na področjih računalništva in informatike; - posredovanje znanja, strokovnega sporazumevanja in pisnega izražanja v maternem jeziku ter enem tujem jeziku; - iskanje virov in kritične presoje informacij; - upoštevanje varnostnih, funkcionalnih, gospodarskih in okoljevarstvenih načel; - za uporabo pridobljenih znanj pri samostojnem reševanju strokovnih in znanstvenih problemov v računalništvu in informatiki ter za poglobljanje znanj; - skupinsko delo v stroki; <p>(predmetno specifične kompetence)</p> <ul style="list-style-type: none"> - temeljna teoretska in praktična znanja ter veščine s področja računalništva in informatike; - razumevanje in umeščanje računalniških in informacijskih znanj na druga področja tehnike in druga strokovno relevantna področja (elektrotehnika, medicina itd.); - praktično znanje in veščine pri rabi računalniške in informacijske tehnologije; - samostojno opravljanje manj zahtevnih in zahtevnih razvojno inženirskih nalog na posameznih ožjih področjih ter za samostojno reševanje posameznih dobro definiranih nalog na drugih področjih računalništva in informatike; - nadaljevanje študija na drugi stopnji.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Opravljeni vsi izpiti iz prejšnjega letnika. Dodaten pogoj za vpis v 2. letnik je opravljen sistematski zdravniški pregled, pri tujih študentih pa še opravljen izpit iz znanja slovenščine.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Za dokončanje študija mora študent opraviti vse obveznosti pri vseh predmetih (v skupnem obsegu 174 KT) in praktičnem izobraževanju ter mora imeti pripravljeno in oddano diplomsko delo (6 KT) in uspešen javni zagovor le-tega.</p>
Izvajalci	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko
Prehodnost	magistrski študijski programi 2. stopnje (SOK, raven 8)

8.4.1.9.2 Diplomirani inženir računalništva in informatike (un)

Ime kvalifikacije	DIPLOMIRANI INŽENIR/DIPLOMIRANA INŽENIRKA RAČUNALNIŠTVA IN INFORMATIKE (UN)
Tip kvalifikacije	Visokošolska univerzitetna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Visokošolsko univerzitetno izobraževanje
Trajanje	3 leta, 180 KT (ECTS)
Vstopni pogoji	Matura ali poklicna matura z dodatnim izpitom ali zaključni izpit pred 1. junijem 1995
Raven SOK	7
Učni rezultati	<p>Študent/študentka je usposobljen/-a za:</p> <p>(splošne kompetence)</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijanje kritičnega, analitičnega in sintetičnega mišljenja; - definiranje, razumevanje in ustvarjalno reševanje strokovnih izzivov na področjih računalništva in informatike; - posredovanje znanja, strokovnega sporazumevanja in pisnega izražanja v maternem jeziku ter enem tujem jeziku; - iskanje virov in kritično presojo informacij; - upoštevanje varnostnih, funkcionalnih, gospodarskih in okolje varstvenih načel, - uporabo pridobljenih znanj pri samostojnem reševanju strokovnih in znanstvenih problemov v računalništvu in informatiki ter za poglobljanje pridobljenih znanj; - skupinsko delo v stroki; - razvijanje profesionalne odgovornosti in etičnosti; <p>(predmetno specifične kompetence)</p> <ul style="list-style-type: none"> - temeljna teoretska in praktična znanja ter veščine s področja računalništva in informatike; - razumevanje in umeščanje računalniških in informacijskih znanj na druga področja tehnike in druga strokovno relevantna področja (ekonomija, organizacijske vede itd.); - praktično znanje in veščine pri uporabi programske, strojne opreme in informacijskih tehnologij; - samostojno opravljanje manj zahtevnih in zahtevnih razvojno inženirskih in organizacijskih nalog na svojih področjih ter samostojno reševanje posameznih dobro definiranih nalog na področju računalništva in informatike; - nadaljevanje študija na drugi stopnji.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Opravljenе vse obveznosti iz tekočega letnika in vsi izpiti iz predhodnih letnikov. Dodaten pogoj za vpis v 2. letnik je pri tujih študentih opravljen izpit iz znanja slovenščine.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Za dokončanje študija mora študent opraviti vse obveznosti pri vseh predmetih, ki jih je vpisal, ter pripraviti diplomsko delo in ga zagovarjati.</p>
Izvajalci	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko
Prehodnost	magistrski študijski programi 2. stopnje (SOK, raven 8)

8.4.1.10 MAGISTERIJ

Tip kvalifikacije (listina)	MAGISTERIJ / 2. BOLONJSKA STOPNJA (diploma o strokovnem magisteriju)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje
Trajanje	1–2 leti (60–120 kreditnih točk)
Vstopni pogoji	V primeru enovitega študija matura, poklicna matura z dodatnim izpitom, zaključni izpit pred 1. junijem 1995; sicer zaključen študijski program 1. stopnje.
Izvajalci	Univerze, fakultete, umetniške akademije, visoke strokovne šole
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 8 Spretnosti: raven 8 Kompetence: raven 8
Ocenjevanje in zaključevanje	<u>Sistem ocenjevanja:</u> Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10). <u>Napredovanje:</u> Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik. <u>Pogoj za pridobitev listine:</u> Študent magistrskega študija mora ob koncu študija izdelati magistrsko delo, če je tako določeno s študijskim programom. Kandidat mora z njim dokazati, da obvlada področje, s katerega je tema njegovega dela, in metodo raziskovalnega in razvojnega dela.
Prehodnost	Pravice do nadaljnega izobraževanja: doktorski študijski programi 3. stopnje (SOK, raven 10).

*Primer kvalifikacije***8.4.1.10.1 Magister inženir računalništva in informacijskih tehnologij**

Ime kvalifikacije	MAGISTER INŽENIR/MAGISTRICA INŽENIRKA RAČUNALNIŠTVA IN INFORMACIJSKIH TEHNOLOGIJ
Tip kvalifikacije	Magisterij
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje
Trajanje	2 leti, 120 KT (ECTS)
Vstopni pogoji	<ul style="list-style-type: none"> - študijski program prve bolonjske stopnje v obsegu najmanj 180 KT po ECTS z ustreznih strokovnih področij; ali - študijski program prve bolonjske stopnje v obsegu najmanj 180 KT po ECTS z drugih naravoslovno-tehniških strokovnih področij ter opravljene dodatne študijske obveznosti v obsegu najmanj 24 KT iz računalniških vsebin; ali - visokošolski strokovni študijski program, sprejet pred 11. 6. 2004, iz strokovnega področja Računalništvo in informatika; ali visokošolski strokovni študijski program, sprejet pred 11. 6. 2004, z drugih naravoslovno-tehniških strokovnih področij ter opravljene dodatne študijske obveznosti v obsegu najmanj 24 KT po ECTS iz računalniških vsebin

Raven SOK Učni rezultati	<p>8</p> <p>Študent/študentka je usposobljen/-a za:</p> <p>(splošne kompetence)</p> <ul style="list-style-type: none"> - analitičen razmislek in razgradnjo kompleksnejših problemov in situacij; - razumevanje tehniških, tehnoloških in razvojnih problemov; - sodelovanje v projektnih skupinah s kreativnimi prispevki in z argumentiranimi stališči stroke; - strokovno in raziskovalno kritičnost, odgovornost, iniciativnost in samostojnost pri odločanju ter sodelovanje v večjih razvojnih projektih ali njihovo vodenje; - poznavanje metodologij, metod in tehnik, uporabljenih v razvojnih in tehnološko-proizvodnih projektih, ter za njihovo povezovanje ali nadgradnjo; - sledenje trenutnemu stanju tehnike in nenehno izpopolnjevanje s tem povezanih znanj; - obvladovanje razvojnih pristopov in uvajanja tehničnih ter tehnoloških izboljšav, naprav in storitev, prav tako pa s tem povezanega patentnega inženirstva; - analizo in sintezo zahtevnejših rešitev v razvojnih ali tehnološko-proizvodnih projektih, njune izvedbe, nadziranja in upravljanja; - strokovno, teoretično in izkustveno podlago za nadaljevanje študija na tretji, doktorski stopnji študija in za vključevanje v znanstveno-raziskovalno delo predvsem na vseh področjih računalništva in informatike; <p>(predmetno specifične kompetence)</p> <ul style="list-style-type: none"> - široko poznavanje računalniških in informacijskih tehnologij, ki ga utrjuje sedem obveznih predmetov v prvem in drugem semestru študija: algoritmi, principi programskih jezikov in razvoj programskih sistemov, spletne tehnologije z multimediji in osnove inteligentnih metod ter računalniške obdelave signalov in slik; - poglobljeno spoznavanje z računalniškimi sistemi, z njihovimi arhitekturami, z virtualizacijo, z naprednimi operacijskimi sistemi, s spletom in z inteligentnimi storitvami ter s komunikacijskimi strukturami; - izpopolnjevanje na področju modeliranja, matematično-analitičnih, statističnih in optimizacijskih podlag za računalniške rešitve; - obvladovanje razvoja in kvalitete programskih rešitev, mobilnega in vseprisotnega računalništva, principov informacijskih sistemov, aplikacijskih strežnikov in področja varnosti ter zaščite; - razumevanje in sposobnost načrtovanja, razvoja in zagotavljanja kakovosti komponent, ki širokemu segmentu računalniško podprtih proizvodov prinašajo zelo visoko dodano vrednost; - opravljanje ključnih in vodstvenih nalog v tehnološko-proizvodnih in razvojnih projektih ter za nadaljevanje študija na tretji, tj. doktorski stopnji.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Študent napreduje v 2. letnik, če z opravljenimi obveznostmi 1. letnika zbere najmanj 42 točk ECTS.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev listine:</u></p> <p>Študent magistrskega študija mora ob koncu študija opraviti vse s študijskim programom predpisane obveznosti in tako zbrati najmanj 120 točk ECTS.</p>
Izvajalci	Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko
Prehodnost	doktorski študijski programi 3. stopnje (SOK, raven 10)

8.4.1.11 UNIVERZITETNA IZOBRAZBA

Tip kvalifikacije (listina)	UNIVERZITETNA IZOBRAZBA ¹³³ (diploma o zaključenem univerzitetnem študijskem programu)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Univerzitetno izobraževanje
Trajanje	4 do 6 let
Vstopni pogoji	Matura ali poklicna matura z dodatnim izpitom ali zaključni izpit pred 1. junijem 1995.
Izvajalci	Univerze, fakultete, umetniške akademije
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 8 Spretnosti: raven 8 Kompetence: raven 8
Ocenjevanje in zaključevanje	<u>Sistem ocenjevanja:</u> Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: odlično (10), prav dobro (9 in 8), dobro (7), zadostno (6) in nezadostno (1–5). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10). <u>Napredovanje:</u> Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik. <u>Diplomsko delo:</u> S študijskim programom se lahko določi, da mora študent ob koncu študija izdelati diplomsko delo. Diplomsko delo je lahko v obliki pisne naloge ali drugega izdelka, nastopa, predstavitve ipd. Diplomsko delo se lahko sprejme in oceni, potem ko je študent opravil druge študijske obveznosti, predpisane s študijskim programom. <u>Pogoj za pridobitev listine:</u> Diploma se izda študentu, ko opravi vse obveznosti po programu ter opravi diplomski izpit.
Prehodnost	Pravice do nadaljnega izobraževanja: doktorski študijski programi 3. stopnje (SOK, raven 10).

*Primer kvalifikacije***8.4.1.11.1 Univerzitetni diplomirani inženir računalništva in informatike**

Ime kvalifikacije	UNIVERZITETNI DIPLOMIRANI INŽENIR/UNIVERZITETNA DIPLOMIRANA INŽENIRKA RAČUNALNIŠTVA IN INFORMATIKE
Tip kvalifikacije	Univerzitetna izobrazba
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Univerzitetno izobraževanje
Trajanje	4 leta
Vstopni pogoji	Matura ali poklicna matura z dodatnim izpitom ali zaključni izpit pred 1. junijem 1995

Raven SOK Učni rezultati	<p>8</p> <p>Študent/študentka:</p> <p>Znanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ima znanja iz teoretičnih osnov računalništva, diskretne in računalniške matematike ter širša znanja iz osnov informatike in računalništva. - Ima znanja direktne matematike (logike, kombinatorike, teorije grafov), verjetnosti in statistike, kriptografije in teorije kodiranja, numeričnih metod ter nekaterih drugih, z računalništvom povezanih, matematičnih vsebin. <p>Spretnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Je sposoben/-na raziskovanja, inovacij in razvoja novih znanj s strokovnega področja računalništva in računalniške matematike. - Je sposoben/-na prenosa in uporabe teoretičnega znanja v prakso in reševanja problemov. - Zna razvijati informacijske tehnologije. - Zna uporabljati nove tehnologije. - Je sposoben/-na raziskovalnega dela na področju matematike in računalništva. - Je usposobljen/-na za interdisciplinarno sodelovanje. - Je sposoben/-na komuniciranja s sodelavci in strokovnjaki sorodnih disciplin. - Je sposoben/-na spremljati teoretično in strokovno literaturo na svojem področju. <p>Kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvija zmožnost vseživljenjskega učenja in osvajanja novih znanj. - Razvija zmožnost prilagajanja na hitre spremembe v stroki. - Razvija zmožnosti avtonomnega strokovnega dela kot dela v (mednarodni) skupini. - Razvija profesionalno etično odgovornost. - Razvija sposobnosti skupinskega dela.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: odlično (10), prav dobro (9 in 8), dobro (7), zadostno (6) in nezadostno (1–5). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik.</p> <p><u>Diplomsko delo:</u></p> <p>S študijskim programom se lahko določi, da mora študent ob koncu študija izdelati diplomsko delo. Diplomsko delo je lahko v obliki pisne naloge ali drugega izdelka, nastopa, predstavitve ipd. Diplomsko delo se lahko sprejme in oceni, potem ko je študent opravil druge študijske obveznosti, predpisane s študijskim programom.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev listine:</u></p> <p>Diploma se izda študentu, ko opravi vse obveznosti po programu ter opravi diplomski izpit.</p>
Izvajalci	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko
Prehodnost	doktorski študijski programi 3. stopnje (SOK, raven 10)

8.4.1.12 SPECIALIZACIJA PO UNIVERZITETNI IZOBRAZBI

Tip kvalifikacije (listina)	SPECIALIZACIJA PO UNIVERZITETNI IZOBRAZBI ¹³⁴ (diploma o specializaciji)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Specialistično izobraževanje
Trajanje	1–2 let
Vstopni pogoji	Univerzitetna izobrazba ter izpolnjevanje drugih pogojev
Izvajalci	Univerze, fakultete, umetniške akademije
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 9 Spretnosti: raven 9 Kompetence: raven 9
Ocenjevanje in zaključevanje	<u>Sistem ocenjevanja:</u> Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10). <u>Napredovanje:</u> Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik. <u>Pogoj za pridobitev listine:</u> Študent specialističnega študija mora ob koncu študija izdelati specialistično delo in ga zagovarjati.
Prehodnost	Pravice do nadaljnega izobraževanja: doktorski študijski programi 3. stopnje (SOK, raven 10)

Primer kvalifikacije**8.4.1.12.1 Specialist**

(s področja supervizije)

Ime kvalifikacije	SPECIALIST/SPECIALISTKA ZA SUPERVIZIJO
Tip kvalifikacije	Specializacija po univerzitetni izobrazbi
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Specialistično izobraževanje
Trajanje	2 leti
Vstopni pogoji	Univerzitetna diploma iz socialne pedagogike, specialne pedagogike, razrednega pouka, pedagogike, psihologije, socialnega dela ali druge družboslovne smeri (ki vsebuje v svojem programu psihološke predmete v skupnem obsegu najmanj 240 ur in pedagoške predmete v skupnem obsegu 120 ur) ter izpolnjevanje naslednjih pogojev: <ul style="list-style-type: none"> - obvladanje enega svetovnega jezika - najmanj enoletna vključenost v ustrezen supervizijski proces v času svojega dela - supervizija (najmanj 15 srečanj), - tri leta delovnih izkušenj na področju tistih dejavnosti, v katerih predstavlja vzgoja in izobraževanje bistvena sestavna dela in od tega tudi najmanj dve leti izkušenj z vodenjem skupin.

Raven SOK Učni rezultati ¹³⁵	9 Diplomant zna izbirati in urediti izkušnje ter jih preoblikovati v učni material na način, ki vključuje cilje, vsebino, oblike dela ter predvsem osebnostno funkcioniranje v določeni nalogi. Usposobljen je za: metodično vodenje supervizije z delavci v različnih pedagoških ustanovah ter za uporabo na raznih področjih vzgojno izobraževalnega dela; izvajanje individualne in skupinske supervizije ter supervizije tima, menedžerske supervizije in supervizije med kolegi (intervizije). Ima znanje in izkušnje za oblikovanje takšnega individualnega in skupinskega procesa, ki vodi v postopno večanje refleksije in generalizacijo izkušenj. Usposobljen je za izvajanje izobraževalne, podporne in vodstvene funkcije supervizije ter na različnih delovnih področjih organizirati supervizijski proces, ga uvajati na nova področja ter sodelovati v razvijanju novih teoretskih modelov.
Ocenjevanje in zaključevanje	<u>Sistem ocenjevanja:</u> Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 - (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10). <u>Napredovanje:</u> Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik. <u>Pogoj za pridobitev listine:</u> Kandidat dokonča študij, ko uspešno opravi vse študijske obveznosti, izdelava specialistično delo ter ga uspešno zagovarja pred komisijo.
Izvajalci	Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Prehodnost	Doktorski študijski programi 3. stopnje (SOK, raven 10)

8.4.1.13 MAGISTERIJ ZNANOSTI/UMETNOSTI

Tip kvalifikacije (listina)	MAGISTERIJ ZNANOSTI/UMETNOST ¹³⁶ (diploma o magisteriju znanosti)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje.
Trajanje	2 –3 let, 120 kreditnih točk
Vstopni pogoji	Univerzitetna izobrazba ter izpolnjevanje drugih pogojev; v nekaterih primerih visoko strokovna izobrazba in izpolnjevanje drugih pogojev
Izvajalci	Univerze, fakultete, umetniške akademije, visoke strokovne šole
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 9 Spretnosti: raven 9 Kompetence: raven 9
Ocenjevanje in zaključevanje	<u>Sistem ocenjevanja:</u> Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10). <u>Napredovanje:</u> Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik.

¹⁴⁶ Ker pred bolonjski programi niso opisani s splošnimi in predmetno specifičnimi kompetencami v smislu učnih rezultatov, smo na tem mestu uporabili opise lika diplomanta v pred bolonjskih programih, ki se opisom učnih rezultatov (kaj kandidat zna oziroma za kaj je usposobljen) najbolj približajo.

¹⁴⁷ Pred 2004.

Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Pogoj za pridobitev listine:</u></p> <p>Študent magistrskega študija mora ob koncu študija izdelati magistrsko delo. Kandidat mora z njim dokazati, da obvlada področje, s katerega je tema njegovega dela, in metodo znanstvenoraziskovalnega dela. Magistrsko delo je lahko tudi rezultat dela več kandidatov oziroma raziskovalne skupine, pri čemer pa mora biti iz njega razviden prispevek posameznega kandidata.</p>
Prehodnost	<p>Pravice do nadaljnega izobraževanja:</p> <p>doktorski študijski programi 3. stopnje (SOK, raven 10)</p>

Primer kvalifikacije

8.4.1.13.1 Magister znanosti (s področja informacijskih sistemov in odločanja)

Ime kvalifikacije	MAGISTER/MAGISTRICA ZNANOSTI
Tip kvalifikacije	Magister znanosti
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Magistrsko izobraževanje
Trajanje	2 leti, 120 KT
Vstopni pogoji	<p>Diploma univerzitetnega študija, obvladanje vsaj enega tujega (svetovni) jezika in izpolnjevanje vsaj enega od naslednjih pogojev:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v okviru univerzitetnega izobraževanja povprečje ocen izpitov in vaj najmanj 7.5 in opravljeni izpiti pri vsaj dveh predmetih s področij informatike, računalništva, ekonomike ali organizacije oziroma ravnanja (menedžmenta); - v okviru univerzitetnega izobraževanja povprečje ocen izpitov in vaj najmanj 7.5 in opravljen poseben preizkus znanja, katerega vsebino in obseg določi fakulteta; - dosežen viden uspeh pri raziskovalnem delu v času študija ali po njem (nagrada ali drugo ustrezno priznanje za znanstveno ali strokovno delo ipd.); - zahtevana univerzitetna izobrazba ter najmanj tri leta delovnih izkušenj in ustrezni dosežki na strokovnem področju (dokumentirano samostojno delo na projektu ali delu projekta s področja računalništva in informatike); - pridobljen naziv MBA; - končana katerokoli smer podiplomskega študija.
Raven SOK	9
Učni rezultati ¹³²	<p>Diplomant je usposobljen za delo na področju razvoja, uporabe in ravnanja informacijskih sistemov oziroma pri reševanju problemov ravnanja (ali menedžmenta) podjetij in drugih večjih poslovnih sistemov ter za reševanje problemov ravnanja z uporabo informacijskih tehnologij. Uvaja se v znanstveno raziskovalno delo kakor tudi v uporabo teoretičnega znanja pri reševanju konkretnih problemov informatike in informatizacije.</p>
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev listine:</u></p> <p>Kandidat dokonča študij, ko uspešno opravi vse izpite in seminar, izdelava magistrsko nalogo ter jo uspešno zagovarja pred komisijo.</p>
Izvajalci	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko
Prehodnost	Doktorski študijski programi 3. stopnje (SOK, raven 10)

8.4.1.14 DOKTORAT ZNANOSTI

Tip kvalifikacije (listina)	DOKTORAT ZNANOSTI (diploma o doktoratu znanosti)
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Doktorsko izobraževanje
Trajanje	3 leta, 180 kreditnih točk
Vstopni pogoji	Univerzitetna izobrazba, magisterij znanosti, specializacija po univerzitetni izobrazbi, specializacija po visoko strokovni izobrazbi (pred letom 2004); Magisterij (stroke)
Izvajalci	univerze, fakultete in umetniške akademije
Učni rezultati (ravni SOK)	Znanje: raven 10 Spretnosti: raven 10 Kompetence: raven 10
Ocenjevanje in zaključevanje	<u>Sistem ocenjevanja:</u> Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10). <u>Napredovanje:</u> Študent se lahko vpiše v višji letnik, če je do izteka študijskega leta opravil vse obveznosti, določene s študijskim programom za vpis v višji letnik. <u>Pogoj za pridobitev listine:</u> Študent doktorskega študija mora ob koncu študija izdelati doktorsko delo. Kandidat mora z njim dokazati, da obvlada področje, s katerega je tema njegovega dela, in metodo znanstvenoraziskovalnega dela. Doktorsko delo je lahko tudi rezultat dela več kandidatov oziroma raziskovalne skupine, pri čemer pa mora biti iz njega razviden prispevek posameznega kandidata.
Prehodnost	/

Primer kvalifikacije

8.4.1.14.1 Doktor/doktorica znanosti

(s področja računalništva in informatike)

Ime kvalifikacije	DOKTOR/DOKTORICA ZNANOSTI
Tip kvalifikacije	Doktor znanosti
Vrsta kvalifikacije	Izobrazba
Vrsta izobraževanja	Doktorsko izobraževanje
Trajanje	3 leta, 180 KT (ECTS)
Vstopni pogoji	a Diploma študijskega programa 2. stopnje; ali b Diploma študijskega programa iz četrtega odstavka 36. člena Zakona o visokem šolstvu, če je program ovrednoten s 300 kreditnimi točkami; ali c Diplomo dosedanjega dodiplomskega univerzitetnega študijskega programa (študijski programi, sprejeti pred 11. 6. 2004) s področja računalništva in informatike, računalništva in matematike, matematike ali elektrotehnike

Raven SOK Učni rezultati	<p>10</p> <p>Študent/študentka je usposobljen/-a za:</p> <p>(kompetence doktorantov)</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizo, sintezo in predvidevanje rešitev ter posledic dejavnikov v računalniški stroki; - kritično presojo dogajanja na področju računalništva in informatike in širše v družbi; - avtonomno iskanje in pridobivanje strokovnega znanja in njegove integracije z obstoječim znanjem; - avtonomnost pri strokovnem in znanstveno raziskovalnem delu; - uporabo matematičnega in računalniškega aparata pri konkretnih raziskavah; - umeščanje računalništva in informatike v širši družbeni kontekst ter komuniciranje v svetovni računalniški znanosti in družbi; - izdelavo hierarhije, ki omogoča nadgradnjo problema na podprobleme in inženirsko združevanje delnih rešitev.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>Uspeh na izpitu se ocenjuje z ocenami: 10 (odlično); 9 (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami); 8 (prav dobro: solidni rezultati); 7 (dobro); 6 (zadostno); 5–1 (nezadostno). Kandidat uspešno opravi izpit, če dobi oceno od zadostno (6) do odlično (10).</p> <p><u>Napredovanje:</u></p> <p>Študent lahko napreduje v višji letnik, če zbere 42 KT vpisanega letnika ali, izjemoma, vsaj 30 KT na priporočilo mentorja. V vsakem primeru mora študent opraviti izpit iz preglednega predmeta.</p> <p>Pogoj za napredovanje v 3. letnik so vse opravljene študijske obveznosti strukturiranega študija iz 1. in 2. letnika.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Kandidat opravi vse s programom določene študijske obveznosti in uspešno zagovarja doktorsko disertacijo, s katero dokaže, da obvlada področje in metodo znanstveno-raziskovalnega dela.</p>
Izvajalci	Univerza na Primorskem, Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije
Prehodnost	/

8.4.2 KVALIFIKACIJE, PRIDOBLENE IZVEN SISTEMA FORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA

8.4.2.1 Pomočnik čistilca prostorov

Ime kvalifikacije	POMOČNIK/POMOČNICA ČISTILCA/ČISTILKE PROSTOROV
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 2
Vrsta kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija
Vstopni pogoji	/
Raven SOK	2
Učni rezultati	<p>Kandidat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - načrtuje, pripravi, izvede in kontrolira lastno delo; - racionalno rabi energijo, material in čas; - varuje zdravje in okolje; - razvija podjetne lastnosti, spretnosti in vedenje; - komunicira s sodelavci in z vodjo; - ročno čisti prostor: <ul style="list-style-type: none"> - dnevno čisti talne in nadtalne površine, sobno in stavbno pohištvo; koše, steklene površine in delovne površine na dosegu rok; - izvaja suho sesanje talnih oblog s sesalnikom; - prazni koše in ločuje odpadke v ustrezne zabojnike; - namešča izdelke papirne galanterije in vrečke za odpadke; - čisti sanitarije in sanitarno opremo ter namešča dišavnice; - čisti okolico smetnjakov in dvorišča v skladu s planom dela čiščenja; - ekonomično uporablja čistilna sredstva in čistilne pripomočke; - poroča o stanju opreme za delo; - pozna vrste in lastnosti materialov, ki določajo vrste čiščenja; - pozna principe ločevanj odpadkov; - pozna pravila uporabe sesalnika.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>POTRJEVANJE. V postopku svetovanja kandidat pripravi osebno zbirno mapo, ki jo komisija ovrednoti in prizna vsebine kataloga delno ali v celoti. Če komisija ne more priznati vseh vsebin kataloga, kandidatu določi naloge za preverjanje.</p> <p>NAČIN PREVERJANJA. Storitev z zagovorom.</p> <p><u>Ocenjevalci:</u></p> <p>Preverjanje in ocenjevanje izvajajo komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ki jih imenuje Državni izpitni center (RIC). Člani komisije morajo imeti licenco RIC. Najdemo jih na spletni strani http://www.nrpslo.org/baze-podatkov/licence-za-clane-komisij.aspx/43172051.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Kandidat dokaže, da dosega znanja, spretnosti in kompetence, določene v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti.</p>
Izvajalci	<p>Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. To so: poklicne šole, podjetja, medpodjetniški izobraževalni centri, šole za izobraževanje odraslih, gospodarske zbornice. Podrobneje: http://www.nrpslo.org/ris/previewizvajalec.aspx?npk=43172051</p>

8.4.2.2 Pomočnik kuharja

Ime kvalifikacije	POMOČNIK/POMOČNICA KUCHARJA/KUHARICE
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 3
Vrsta kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija
Vstopni pogoji	Opravljena osnovnošolska obveznost, zdravniško potrdilo, s katerim kandidat dokaže, da ni zdravstvenih ovir za pridobitev poklicne kvalifikacije.
Raven SOK	3
Učni rezultati	<p>Kandidat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - načrtuje, pripravi, izvede in kontrolira lastno delo; - racionalno rabi energijo, material in čas; - varuje zdravje in okolje; - komunicira s sodelavci; - očisti živila; - pripravi živila za hladne in tople začetne jedi; - pripravi juhe, jušne zakuhe, vložke, enolončnice, priloge, zelenjavne jedi, solate; - pripravi enostavne sladice; - pripravi hitro hrano; - pripravi pice; - vzdržuje higieno in urejenost kuhinje.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>POTRJEVANJE. V postopku svetovanja kandidat pripravi osebno zbirno mapo, ki jo komisija ovrednoti in prizna vsebine kataloga delno ali v celoti. Če komisija ne more priznati vseh vsebin kataloga, kandidatu določi naloge za preverjanje.</p> <p>NAČIN PREVERJANJA. Kandidat v praktični nalogi dokaže obvladovanje del. Praktičnemu delu sledi še zagovor.</p> <p><u>Ocenjevalci:</u></p> <p>Preverjanje in ocenjevanje izvajajo komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ki jih imenuje Državni izpitni center (RIC). Člani komisije morajo imeti licenco RIC. Najdemo jih na spletni strani http://www.nrpslo.org/baze-podatkov/licence-za-clane-komisij.aspx/81100041</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Kandidat dokaže, da dosega znanja, spretnosti in kompetence, določene v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti.</p>
Izvajalci	Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. To so: poklicne šole, podjetja, medpodjetniški izobraževalni centri, šole za izobraževanje odraslih, gospodarske zbornice. Podrobneje: http://www.nrpslo.org/ris/previewizvajalec.aspx?npk=81100041

8.4.2.3 Vzdrževalec programske opreme

Ime kvalifikacije	VZDRŽEVALEC/VZDRŽEVALKA PROGRAMSKE OPREME
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 4
Vrsta kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija
Vstopni pogoji	/
Raven SOK	4
Učni rezultati	<p>Kandidat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - načrtuje in organizira lastno delo; - racionalno rabi energijo, material in čas; - zagotavlja kakovost in uspešnost lastnega dela v delovnem okolju v skladu s standardi; - varuje zdravje in okolje; - razvija podjetne lastnosti, spretnosti in vedenje; - sporazumeva se s sodelavci in strankami; - sodeluje v skupini; - uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo; - uporablja računalniško opremo in programska orodja - varuje uporabnikovo zasebnost in ščiti njegove podatke; - namešča in vzdržuje programsko opremo; - nudi podporo uporabnikom osebnih računalnikov; - namešča in vzdržuje programsko opremo v omrežju.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>POTRJEVANJE. V postopku svetovanja kandidat pripravi osebno zbirno mapo, ki jo komisija ovrednoti in prizna vsebine kataloga delno ali v celoti. Če komisija ne more priznati vseh vsebin kataloga, kandidatu določi naloge za preverjanje.</p> <p>NACIN PREVERJANJA. Praktično preverjanje z zagovorom.</p> <p><u>Ocenjevalci:</u></p> <p>Preverjanje in ocenjevanje izvajajo komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ki jih imenuje Državni izpitni center (RIC). Člani komisije morajo imeti licenco RIC.</p> <p>Najdemo jih na spletni strani http://www.nrpslo.org/baze-podatkov/licence-za-clane-komisij.aspx/80244301.</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Kandidat dokaže, da dosega znanja, spretnosti in kompetence, določene v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti.</p>
Izvajalci	<p>Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. To so: poklicne šole, podjetja, medpodjetniški izobraževalni centri, šole za izobraževanje odraslih, gospodarske zbornice.</p> <p>Podrobneje: http://www.nrpslo.org/ris/previewizvajalec.aspx?npk=80244301</p>

8.4.2.4 Izdelovalec spletnih strani

Ime kvalifikacije	IZDELOVALEC/IZDELOVALKA SPLETNIH STRANI
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 5
Vrsta kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija
Vstopni pogoji	Dve (ali več) predhodno izdelani lastni dinamični spletni strani (izvedeni na uredniškem sistemu s podatkovno bazo) z dokumentacijo (zapis izhodišč, načrt vsebinske strukture, arhitektura uporabniškega vmesnika, grafična podoba, dobljena od oblikovalca spletnih strani, načrt tehnične izvedbe – izvedba posameznih funkcionalnosti, navodila za namestitev, varnostno arhiviranje spletnega mesta/spletnih strani, kratka uporabniška navodila), ki sta/so komisiji dostopni/-e na internetu, vsaj eno pa je mogoče urejati in spreminjati na praktičnem delu preverjanja (urejanje vsebine, dodajanje slik, spremembe grafičnih predlog, spremembe slogov, barv, ozadij ...).
Raven SOK	5
Učni rezultati	<p>Kandidat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - načrtuje, pripravi, izvede in kontrolira lastno delo pri izdelavi spletnih strani; - planira racionalno porabo časa in prostora na strežniškem mediju; - zagotavlja kakovost in uspešnost lastnega dela v delovnem okolju v skladu s standardi; - varuje zdravje in okolje; - razvija podjetne lastnosti, spretnosti in vedenje; - uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo; - varuje uporabnikovo zasebnost in ščiti njegove podatke; - učinkovito uporablja računalniška orodja ter spremlja nova programska orodja in razvoj le-teh; - sistematično pristopa k iskanju rešitev problemov, ki se pojavljajo; - sodeluje v skupini in vodi skupino za izdelovanje spletne strani; - sodeluje z naročniki pri definiranju in izvajanju nalog v zvezi z izdelavo spletnih strani; - izdeluje spletne strani; - izdeluje uporabnikom prilagojena navodila za uporabo spletnih strani; - vzdržuje, obnavlja in posodablja spletne strani.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>POTRJEVANJE. V postopku svetovanja kandidat pripravi osebno zbirno mapo, ki jo komisija ovrednoti in prizna vsebine kataloga delno ali v celoti. Če komisija ne more priznati vseh vsebin kataloga, kandidatu določi naloge za preverjanje.</p> <p>NAČIN PREVERJANJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zagovor in urejanje predhodno izdelanih lastnih dinamičnih spletnih strani (glej vstopni pogoji). - Praktična naloga z zagovorom. Kandidat v praktični nalogi (po izboru komisije) dokaže obvladovanje orodij za izdelavo spletnih strani in obvladovanje dela z obstoječimi spletnimi stranmi (ocena, izboljšava, vključevanje elementov). Po presoji komisije je kandidat lahko oproščen opravljanja praktične naloge. <p><u>Ocenjevalci:</u></p> <p>Preverjanje in ocenjevanje izvajajo komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ki jih imenuje Državni izpitni center (RIC). Člani komisije morajo imeti licenco RIC. Najdemo jih na spletni strani http://www.nrpslo.org/baze-podatkov/licence-za-clane-komisij.aspx/16182141</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Kandidat dokaže, da dosega znanja, spretnosti in kompetence, določene v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti.</p>
Izvajalci	Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. To so: poklicne šole, podjetja, medpodjetniški izobraževalni centri, šole za izobraževanje odraslih, gospodarske zbornice. Podrobneje: http://www.nrpslo.org/ris/previewizvajalec.aspx?npk=16182141 .

8.4.2.6 Strokovni sodelavec za računalniške sisteme in omrežja

Ime kvalifikacije	STROKOVNI SODELAVEC/STROKOVNA SODELAVKA ZA RAČUNALNIŠKE SISTEME IN OMREŽJA
Tip kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija, SOK raven 6
Vrsta kvalifikacije	Nacionalna poklicna kvalifikacija
Vstopni pogoji	Srednja splošna ali strokovna izobrazba
Raven SOK	6
Učni rezultati	<p>Kandidat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - načrtuje, pripravi, izvede in kontrolira lastno delo in delo skupine; - racionalno rabi energijo, material in čas; - zagotavlja kakovost in uspešnost lastnega dela v delovnem okolju v skladu s standardi; - varuje zdravje in okolje; - razvija podjetne lastnosti, spretnosti in vedenje; - uporablja informacijsko-komunikacijsko tehnologijo; - komunicira z naročnikom, izvajalci in s sodelavci; - analizira obstoječe stanje, pripravlja rešitve za izboljšanje delovanja računalniških sistemov in omrežij ter varovanja podatkov in sodeluje pri njihovi izvedbi; - varuje uporabnikovo zasebnost in ščiti njegove podatke; - namešča in konfigurira strojno in sistemsko programsko opremo; - upravlja lokalna računalniška omrežja; - vzdržuje varnost informacijskega sistema; - pripravlja elemente kalkulacij in ponudb; - dokumentira lastno delo; - nadzoruje uporabo računalniških sistemov in omrežij; - zagotavlja nemoteno in optimalno delovanje računalniških sistemov in omrežij.
Ocenjevanje in zaključevanje	<p><u>Sistem ocenjevanja:</u></p> <p>POTRJEVANJE. V postopku svetovanja kandidat pripravi osebno zbirno mapo, ki jo komisija ovrednoti in prizna vsebine kataloga delno ali v celoti. Če komisija ne more priznati vseh vsebin kataloga, kandidatu določi naloge za preverjanje.</p> <p>NAČIN PREVERJANJA. Praktično preverjanje z zagovorom strokovno teoretičnih znanj.</p> <p><u>Ocenjevalci:</u></p> <p>Preverjanje in ocenjevanje izvajajo komisije za preverjanje in potrjevanje NPK, ki jih imenuje Državni izpitni center (RIC). Člani komisije morajo imeti licenco RIC. Najdemo jih na spletni strani http://www.nrpslo.org/ris/previewizvajalec.aspx?npk=16182141</p> <p><u>Pogoj za pridobitev javne listine:</u></p> <p>Kandidat dokaže, da dosegla znanja, spretnosti in kompetence, določene v katalogu standardov strokovnih znanj in spretnosti.</p>
Izvajalci	<p>Izvajalci postopkov za ugotavljanje in potrjevanje NPK so vpisani v register izvajalcev, ki se vodi v zbirki nacionalnega informacijskega središča za poklicne kvalifikacije. To so: poklicne šole, podjetja, medpodjetniški izobraževalni centri, šole za izobraževanje odraslih, gospodarske zbornice.</p> <p>Podrobneje: http://www.nrpslo.org/ris/previewizvajalec.aspx?npk=40266171</p>

8.5. PRILOGA 5: MNENJE MEDNARODNIH EKSPERTOV O POROČILU

Edwin Mernagh,

svetovalec za razvoj sistemov kvalifikacij.
Direktor, Edwin Mernagh Consulting.

Ima izkušnje na področju poklicnega izobraževanja; razvijalec pri Uradu za nacionalne kvalifikacije Republike Irske, 2001–2007; sodeloval pri razvoju irskega nacionalnega ogrodja; predstavnik Irske pri razvoju EOK in ECVET; zagotavljal podporo pri razvoju nacionalnih OGRODIJ kvalifikacij v Združenih arabskih emiratih, Sloveniji, Turčiji in Grčiji; sodeloval pri umeščanju oz. usklajevanju nacionalnega ogrodja Irske (z ogrodjem Velike Britanije, EOK in avstralskim AOK), Avstralije (z evropskim sistemom kvalifikacij), Slovenije (z EOK-jem); opravil številne raziskovalno-razvojne naloge za Evropsko komisijo, CEDEFOP in OECD.

Sirkka-Liisa Kärki,

svetovalka za izobraževanje.
Magistrica izobraževanja, vodja enote za poklicno in strokovno izobraževanje v finskem nacionalnem svetu za izobraževanje.

Na državni ravni odgovorna za razvoj sistema kvalifikacij poklicnega in strokovnega izobraževanja, nacionalnih zahtev in nacionalnega osnovnega kurikula kvalifikacij in njihove implementacije, prav tako je odgovorna za implementacijo EOK/NOK in ECVET ter druge razvojne procese srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja. Na evropski ravni je finska predstavnica v svetovalni skupini EOK in članica usmerjevalne skupine ECVET ter finska predstavnica v uporabniški skupini ECVET.

Elisabeth Frank,

Ministrstvo za znanost in raziskave Avstrije, Generalni direktorat I
(univerze, univerze za uporabne vede).
Magisterij iz izobraževanja učiteljev.

Odgovorna za koordinacijo EOK in nacionalnega ogrodja kvalifikacij (NOK) znotraj Ministrstva za znanost in raziskave, ki je pristojno za razvojni proces in implementacijo NOK v sektor visokega šolstva; odgovorna za pripravo predlogov avstrijske strukture NOK pri koordinaciji in sodelovanju z deležniki terciarnega sektorja; članica pristojnih delovnih skupin avstrijskega ogrodja kvalifikacij (npr. svetovalna skupina NOK, projektna skupina NOK, usmerjevalna skupina NOK itd.).

Dublin, 14. marec 2013

Izjava vključuje mnenja treh mednarodnih udeležencev v procesu umeščanja slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje. Povabljeni smo bili, da bi kot svetovalci sodelovali pri razvijanju SOK, in smo se udeležili vseh pomembnih dogodkov, ki so označevali stopnje v tem razvojnem procesu. Zato smo se dobro seznanili s slovenskim izobraževalnim sistemom in nastajajočim ogrodjem, še preden se je začelo umeščanje. Prav tako smo dejavno sodelovali v celotnem procesu umeščanja. Proces je bil torej predmet kritičnega mednarodnega opazovanja že od samega začetka in vse do zaključne konference dne 19. junija 2012.

Poročilo je razdeljeno v dva dela, od katerih ima vsak drugačen namen: prvi obravnava vprašanja umeščanja v ravni EOK, drugi pa ponazarja ugotavljanje skladnosti med prenovljenimi slovenskimi visokošolskimi kvalifikacijami in EOVK. Usklajevanje obeh ciljev je bilo za avtorje poročila velik izziv.

Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v EOK je potekalo strokovno in poročilo o procesu je izčrpno.

Ugotavljamo, da je med razvojnim procesom prišlo do sprememb v zakonodajni ureditvi SOK, in zavedamo se, da zakonodajni status SOK še ni finaliziran: naša potrditev poročila o umeščanju torej temelji na podmeni, da bo SOK dokončno uzakonjen kot podlaga, opisana v sedanjem poročilu.

Poročilo o umeščanju slovenskega ogrodja kvalifikacij je zelo skrbno pripravljeno. Zagotavlja dober in transparenten pregled slovenskega izobraževalnega sistema. Dokazuje, da je SOK celovito ogrodje in je zmožno spodbujati tudi vseživljenjsko učenje. Ponazarja, kako SOK ustreza zahtevam slovenskega izobraževalnega sistema: cilji SOK so jasni, ustrezni in temeljijo na nacionalnem položaju v Sloveniji. Opažamo, da je v SOK izpostavljena komunikacijska vloga z manjšim reformnim dometom.

Povezava z neformalnim učenjem je razvidna tako v nacionalnih poklicnih kvalifikacijah kot v prihodnjih dodatnih kvalifikacijah, ki si jih je mogoče pridobiti v neformalnem okolju.

Terminologija, uporabljena v poročilu, je zelo jasno opredeljena.

Opis ravni SOK je jasen in dosleden. Ujemanje med ravnmi SOK in osmimi ravnmi EOK je opravljeno zelo sistematično in pregledno na podlagi metodoloških, strukturnih in konceptualnih primerjav ter primerjav med opisniki SOK in EOK. Podani so tudi primeri kvalifikacij in kako njihovi učni rezultati ustrezajo opisnikom ravni SOK.

Zadovoljni smo, da so obravnavana vsa merila umeščanja v EOK. Ugotavljamo, da so bile skrbno upoštewane tudi vse naše pripombe v zvezi s predzadnjim osnutkom poročila, in priznavamo, da ta naloga ni bila lahka.

www.nok.si